

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN CENNET VE CEHENNEM
TASAVVURLARI**

HAZIRLAYAN
SÜMEYYE EMİNE KARACA KÖSE

DANIŞMAN
PROF. DR. MUSTAFA KÖYLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAMSUN 2013

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN CENNET VE CEHENNEM
TASAVVURLARI**

HAZIRLAYAN
SÜMEYYE EMİNE KARACA KÖSE

DANIŞMAN
PROF. DR. MUSTAFA KÖYLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAMSUN 2013

KABUL VE ONAY

Sümeyye Emine Karaca Köse tarafından hazırlanan “*İlköğretim Öğrencilerinin Cennet ve Cehennem Tasavvurları*” başlıklı bu çalışma, _____ tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: _____

Üye : _____

Üye : _____

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

___ / ___ / ___

Prof. Dr. Mustafa Zeki TERZİ

Müdür

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinde, proje aşamasından sonuçlanmasına kadarki süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

__ / __ / __

Sümeyye Emine KARACA KÖSE

ÖZETLER

1. ÖZET

Öğrencinin Adı-Soyadı	Sümeyye Emine KARACA KÖSE
Anabilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri
Danışmanın Adı	Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ
Tezin Adı	İlköğretim Öğrencilerinin Cennet ve Cehennem Tasavvurları

Ülkemizdeki örgün din eğitiminin en geniş hedef kitlesini çocuklar oluşturmaktadır. Her ne kadar çocuklar ailelerinden ve yaşadıkları çevrelerden birtakım dini bilgilere sahip olsalar bile, yine en doğru bilgiyi okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde almaktadırlar. Ancak bazı kavramların öğretilmesi daha kolayken, diğer bazı kavramların, özellikle de soyut kavramların öğretilmesi oldukça zor olmaktadır. Bu dini kavramların en önemlilerinden ve hatta en zorlarından biri de “cennet ve cehennem” kavramlarıdır.

Ülkemizde 2005 yılından beri uygulanmakta olan yapılandırmacı yaklaşımın da bir gereği olarak, din öğretiminde öğrencilerin bilgi ve tecrübeleri önemli yer tutmaktadır. Bu amaçla biz, araştırmamızda henüz soyut kavramları tam olarak algılayamayan 10-14 yaş grubu çocuklarının cennet ve cehennem tasavvurlarını ortaya koymaya çalıştık.

Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim öğretim yılında İzmir’de öğrenim gören, 4-5-6-7-8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise yaklaşık 550 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmayla ilgili olarak çeşitli veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Öncelikle, konuyla ilgili kaynaklar taranarak, konunun teorik kısmı, büyük ölçüde literatür incelemesi yoluyla oluşturulmuştur. Daha sonra, öğrencilerin cennet ve cehennem tasavvurlarına yönelik olarak geliştirilmiş olan anket uygulanmış ve elde edilen bilgiler değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Sonuç olarak, çocukların cennet ve cehennem tasavvurlarında yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik gibi faktörlerin etkili olduğu görülmüştür. Yaş olarak küçük çocuklar daha

çok ben merkezli bir şekilde basit kelime ve kavramlarla cennet ve cehennemi tasvir ederken, büyük çocuklar soyut kavramları kullanarak daha detaylı bir şekilde tasvir etmişlerdir. Kızlar erkeklere göre cenneti daha detaylı bir şekilde tasvir ederken, erkekler de cehennemi daha detaylı bir şekilde tasvir etmişlerdir. Sosyo-ekonomik açıdan ise, maddi durumu iyi olmayan öğrenciler, bu dünyada sahip olamadıklarını cennette sahip olacaklarını dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, cennet, cehennem, ahiret.

2. ABSTRACT

Student's Name-Surname	Sümeyye Emine KARACA KÖSE
Department's Name	Philosophy and Religious Studies
Name of the Supervisor	Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ
Name of the Thesis	Primary School Students' Descriptions of Paradise and Hell

Children compose of the biggest target group of official religious education in our country.

Although children may have some knowledge about religion in their family and environment, they obtain the best and sound religious knowledge in the course of Religion Culture and Moral Knowledge at the schools. However, while it is easier to teach some concepts, it is more difficult to teach some other concepts, in particular, abstract concepts. One of the most difficult and important concepts are paradise and hell.

As a necessity of the program of constructivist approach which has been used in our schools since 2005, the students' knowledge and their experiences play a great role in this process. For this purpose, we want to put forward the views of children of 10-14 years old who have not been able to comprehend the abstract concepts adequately about paradise and hell.

The population of the research is composed of the fourth, fifth, sixth, seventh, and eighth grade students who went to schools in İzmir in the academic year of 2010-2011. The sample is composed of 550 students. Various methods and techniques were used for the data collection of the research. Firstly, the theoretical part concerning paradise and hell was written through collecting sources. Later, a questionnaire prepared for the purpose of checking the views of children about paradise and hell was administered to the students and, lastly, their collected views were evaluated.

As a result, it was found that there were some significant differences about the views of children about paradise and hell in terms of age, sex, and socio-economic conditions.

While little children describe paradise and hell in simpler words and concepts based on their ego-centric conditions, older children describe paradise and hell more in detail and complex words and concepts. While girls describe only paradise more in detail, boys describe mostly hell in more detail. Lastly, those who have low socio-economic conditions describe paradise as a place where they may obtain things that they do not have in this world.

Key Words: Religious Education, paradise, hell, hereafter.

ÖNSÖZ

Çocuğun dini kuralları ve kavramları anlaması, onun bedenlen, zihnen ve ruhen büyümesi ile paralellik gösterir. Küçük çocukların gözle görülmeyen, elle tutulmayan kavramları anlayabilmeleri zordur. Ahiret bilgisinin öğretiminde de zihinsel gelişimin ve özellikle bu gelişim seyri içerisinde yaşanan somut ve soyut düşünce karakteristiğinin dikkate alınması gereklidir.

Çalışmamızda amaçlanan ilk ve orta öğretim çağındaki çocukların sahip oldukları cennet ve cehennem tasavvurlarını ortaya koyarak, Kuran ve hadisler ışığında bu soyut kavramları ele alıp, bunların öğretilmesindeki metot ve yöntemleri ortaya koymaktır.

Başta beni bu çalışmaya teşvik eden ve yardımlarını esirgemeyen çok kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ'ye, ayrıca taslak tezimin okunmasında ve yazım aşamasında bana yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. İbrahim TURAN'a, araştırmamın gerçekleşmesinde bana katkı sağlayan okul müdürleri ile öğrencilerime, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, tüm özverileriyle yanımda olan annem ve babama, tezimin birçok aşamasında olumlu katkılarıyla bana destek veren eşim Abdullah KÖSE'ye çok teşekkür ediyorum.

Sümeyye Emine KARACA KÖSE

Samsun, 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZETLER	I
1. ÖZET.....	I
2. ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ.....	V

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2.. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Araştırmanın Temel Kavramları	4
1.6. İlgili Yayın ve Araştırmalar	4
1.7. Metodoloji.....	9
1.7.1. Evren ve Örneklem	9
1.7.2. Veri Toplama Tekniği	9
1.7.3. Verilerin Analizi.....	10

II. BÖLÜM

İSLAM İNANCINA GÖRE CENNET VE CEHENNEM

2.1. Cennet ve Cehennem Kavramları	12
2.1.1. Cennet Kavramı	12
2.1.2. Cehennem Kavramı.....	15
2.2. Kuran ve Hadislere Göre Cennet ve Cehennem Tasvirleri	18
2.2.1. Cennet Tasvirleri.....	18
2.2.2. Cehennem Tasvirleri	25
2.3. Kuran ve Hadislere Göre Cennet veya Cehenneme Gidecek Olanlar.....	32

2.3.1. Cennete Gidecek Olanlar	32
2.3.2. Cehenneme Gidecek Olanlar.....	34

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Cennetin Nasıl Bir Yer Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	35
3.2. Cehennemnin Nasıl Bir Yer Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	53
3.3. Cennette Neler Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	69
3.4. Cehennemde Neler Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	84
3.5. Cennete Kimlerin Gideceğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	98
3.6. Cehenneme Kimlerin Gideceğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	115
3.7. Cennete Gitmek İçin Neler Yapmak Gerektiğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar.....	131
3.8. Cehenneme Gitmeye Hangi Tutum ve Davranışların Neden Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	149
3.9. Cennete Gidenlerin Orada Ne Yapacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar.....	167
3.10. Cehenneme Gidenlerin Orada Ne Yapacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar.....	185
3.11. Cennete Gidenlerin Orada Ne Kadar Kalacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar.....	200
3.12. Cehenneme Gidenlerin Orada Ne Kadar Kalacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar.....	211
3.13. Herkesin Bir Gün Cennete Gidip Gidemeyeceğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar.....	224

IV. BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ	237
ÖNERİLER.....	245
KAYNAKÇA	247
EK.....	252

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

“Eğitim, insan varlığının derinliklerine ve özüne kök salan tutumları, davranışları, hayat felsefesini, hayatın anlamını, görevini ve sorumluluklarını, süregelen insan kültürüyle yoğurarak, bireyde ve toplumda değişme ve oluşmalar meydana getirme sürecidir” (Eğri, 2003: 271). Din eğitimi ise, “bireyin dini davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme denemeleri sürecidir.” (Tosun, 2005: 23).

Türkiye’de din eğitimi, devletin resmi kurumlarında, yaygın ve örgün din eğitimi olmak üzere iki şekilde yürütülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda gerçekleştirilen örgün din eğitimi ve öğretimi, çağdaş eğitim ilkeleri doğrultusunda oluşturulan karma sınıflarda yapılmakta olup, zorunlu olarak ilk, orta ve lisedeki dersler ile sınırlıdır. Yaygın din eğitimi ise, daha çok Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından cami ve Kur’an Kurslarında gerçekleştirilmektedir.

Dünyada yapılan bilimsel araştırmaların sonuçları, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği ve sağlam bir kişiliğin temelini ilk çocukluk yıllarında atılabileceğini göstermektedir. (Selçuk, 2005: 13). Bu yüzden çocukluk yıllarında verilecek olan din eğitimi oldukça önemlidir.

Çocuklar ilköğretim dönemine kadar, dini ve ahlaki konularda bazı bilgileri ailelerinden edinirler. Ancak bu edinilen bilgilerin her çocuk için aynı düzeyde olduğunu söylemek mümkün değildir. Bazı aileler, dine karşı ilgisiz bir tutum içindeyken, bazılarının da etkili bir din eğitimi ve öğretiminin metot ve yöntemlerini bilmemeleri, verilen din eğitimi açısından bu dönemin verimli geçirilememesine sebep olmaktadır (Köylü&Nazıroğlu, 2012: 113).

Ruh sağlığı uzmanlarının genel görüşüne göre, çocukta Allah ve Ahiret inancının şekillenmesinde ilk yaşlardaki ebeveyn tutumları önemli rol oynamaktadır. Birçok

konuda olduğu gibi, dini konularda da çocuğu korkutarak eğitmeyi yeğlemek büyüklerin genel yaklaşımı olarak bilinmekte ve daha da kötüsü doğru-yanlış ayrımı yapılmaksızın, dini motiflerin yaptırım gücü olarak kullanıldığı görülmektedir (Mehmedoğlu, 2005: 78). Bunun sonucu olarak, düşünülmeden, yanlış ve zamansız verilen dini bilgiler ve telkinler ise, çocuğun ruh sağlığının bozulmasına yol açabilmektedir (Taştekin, 2002: 12). Edinilecek yanlış bilgiler ve bu yanlış bilgilere dayalı olumsuz tasavvurlar, çocukların gerek inançlarında gerekse ruhsal yapılarında bir takım olumsuzluklara yol açabilmektedir (Köylü, 2010: 43).

Çocuğun dini ve ahlâki kural ve kavramları anlaması, onun bedenlen, zihnen ve ruhen büyümesi ile paralellik gösterir. Küçük çocukların gözle görülmeyen, elle tutulmayan kavramları anlayabilmeleri zordur.

Bu kavramların başında da Allah ve ahiret kavramı gelmektedir. Ahiretle ilgili konuların öğretiminde de çocuğun zihinsel gelişimin ve özellikle bu gelişim seyri içerisinde yaşanan somut ve soyut düşünce karakteristiğinin dikkate alınması gereklidir (Taştekin, 2002: 13). Çocuklara ahiret hayatıyla ilgili bilgi vermekten kaçınılmamalıdır. Çünkü çocuklar genellikle bu konuları hem merak etmekte, hem de korkmaktadırlar. Ancak bu konuda detaylı ve sürekli açıklamalara gerek yoktur.

Çalışmamızın temel problemini, “İlk ve orta öğretim çağındaki çocukların cennet ve cehennem algılarını belirleyerek, uygun eğitim ve öğretim metotlarını ortaya koymak” oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yukarıda çalışmamızın problem durumunda da belirttiğimiz üzere, ülkemizde gelişmekte ve yaygınlaşmakta olan din eğitiminde çocukların önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda onların dini olguları doğru ve kalıcı olarak zihinlerinde saklamaları oldukça önemlidir. Zaten din eğitimi küçük yaşlarda doğru olarak verilirse daha etkili ve kalıcı olur. Nitekim atalarımızın, “Ağaç yaş iken eğilir.” sözü de bunu çok iyi açıklamaktadır. Çocukluk yıllarından itibaren verilecek en önemli hatta en zor dini kavramlardan birisi de cennet ve cehennem kavramlarıdır. Ancak diğer soyut dini

kavramalar gibi bu kavramların öğretilmesi de belli metot ve yöntemleri gerekli kılmaktadır.

Diğer pek çok alanda olduğu gibi, din eğitimi ve öğretimi de günümüz koşulları ve ihtiyaçları dikkate alınmadan, geleneksel yöntem ve metotlarla yapılmaktadır. Oysa hem bu kullanılan metotlar hem de geçmişe dayanan dini yorum ve açıklamalar pek çok noktada günümüz insanının ihtiyacını karşılayamamaktadır. Dolayısıyla bu alanda da ciddi bilimsel alan araştırmalarının yapılması gerekmektedir. Ancak bu alanda yapılan sınırlı sayıdaki çalışmalara baktığımızda, bunların büyük oranda ya örgün din eğitimi alanlarında ya da yaygın din eğitimi alanında cami eksenli çalışmalar olduğunu görüyoruz.

Çocuklara bazı dini kavramları anlatmakta bazı zorluklar yaşanabilmektedir. Bunların başında da “cennet ve cehennem” kavramları gelmektedir. Çocuklara cennet anlatırken, klasik yeşillik bahçe tasavvurları, cehennemi anlatırken de hep azap verici ateşler içinde bir yer tasavvuru yapılmaktadır. Oysa bu tür anlatımlar ne İslam’ın ortaya koyduğu gerçek cennet ve cehennem kavramlarına ne de modern psikolojik ve pedagojik esaslara dayanmaktadır.

Biz bu çalışmamızda, ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin cennet ve cehennem tasavvurlarını belirleyerek İslam’ın ışığında doğru bir cennet ve cehennem tasavvuru öğretiminin temel ilke ve prensiplerini ortaya koymaya çalışacağız.

Yukarıdaki temel probleme dayalı olarak çalışmamızda aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranacaktır.

1.3. Alt Problemler

1. Cinsiyet faktörü açısından öğrencilerin cennet ve cehennem tasavvurları arasında bir fark var mıdır?
2. Yaş faktörü açısından öğrencilerin cennet ve cehennem tasavvurları arasında bir fark var mıdır?
3. Maddi durum açısından öğrencilerin cennet ve cehennem tasavvurları arasında bir fark var mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2010-2011 yılında İzmir ilinin Kemalpaşa ilçesinde bulunan Cumhuriyet ve 8 Eylül, Ulucak beldesinde bulunan Ayşe-Hasan Türkmen İlköğretim Okullarında öğrenim gören 4-5-6-7-8. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır. Ayrıca araştırma, bu çalışmada kullanılan anket sorularıyla sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Temel Kavramları

Ahiret: ‘Dünya hayatını takip eden hayatın adı. Dünya hayatındaki amellerin -söz, davranış ve eylemlerin- sonuçlarının alınacağı ve değerlendirileceği zaman’ dır (M.E.B., 2009: 8).

Cehennem: Sözlükte “derin kuyu; hayırsız, uğursuz” anlamlarına gelen cehennem kavramı (Harman, 1993: 225), dini literatürde, kâfirlerin, münafıkların, zalimlerin ve gerçeğe boyun eğmeyenlerin azap görecekları yer anlamına gelmektedir (Ergün, 2006: 7).

Cennet: Sözlükte “örtmek, gizlemek” manasına gelen (Şahin, 1993: 374) cennet kavramı dini literatürde, Müslümanlarca iyiler ve takva sahipleri için ahirette hazırlanmış olan ferah ve huzur yer manasına gelmektedir. (Ergün, 2006: 5).

1.6. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Yaptığımız literatür incelemelerinde cennet ve cehennemle ilgili doğrudan ya da dolaylı olarak şu çalışmaların yapıldığını görmekteyiz.

Sekme (1999), “Hadislere Göre Cennet ve Cehennem” adlı eseri giriş, iki bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde, Yahudilik ve Hıristiyanlığın cennet ve cehennem inançlarıyla ilgili bilgi verilmiştir. Bu yapılırken İslam dinindeki cennet ve cehennem anlayışı ile ilgili bazı karşılaştırmalar yapılmıştır. Birinci bölüm, cennet konusuna ayrılmıştır. Burada cennetin yapısal nitelikleri, nimetleri, cennet ehlinin bedeni ve ahlaki özellikleri ile cennet hayatı ele alınmıştır. İkinci bölümde ise, cehennemin nitelikleri, cehennem ehlinin bedeni özellikleri ile azabın nitelik ve çeşitleri işlenmiştir.

Akbaş (2005), “Kuran’da Cennet ve Huriler” isimli çalışmasında, Kur’an’ın cennetle ilgili nitelemeleri üzerinde durmuş ve ayrıca cennet nimetleri arasında özel bir yere sahip olan hurilerle ilgili ayetleri inceleyerek, Müslüman alimler arasında tartışmalara sebep olan bazı meselelere değinmiştir. Kuran’ın cennet nimetleriyle ilgili tasvirleri, çok farklı zihinsel ve kültürel seviyedeki insanlara hitap eden bir çeşitliliğe sahiptir. Tasvir edilen cennet nimetleri ne tamamen maddi ne de tamamen manevi hazlardan ibarettir. Bilakis Kuran’ın tasvir ettiği bu cennet nimetleri arasında çok mkemmek bir denge grlmektedir. Her kesimden muhatabın hoşuna gidecek çizgiler taşıyan bu nimetlerde, madde ve mana adeta ayrılmaz bir bütün olmuştur. Tüm bunların yanında, yine de; Allah’ın sevgisi ve hoşnutluğunu elde etmek, O’nun cemalini seyretmek gibi manevi hazların diğer maddi hazlardan çok daha üstün olduğu vurgulanmaktadır.

Bir giriş ve üç bölüm seklinde tasarlanan bu çalışmanın giriş bölümünde, genel bir bilgi vermek amacıyla araştırmanın kapsamı, metodu ve amacını belirtip konuyla ilgili temel kaynaklardan bahsedilmiş ve kısaca çeşitli dil ve dinlerde cennet konusu üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde, Kuran’da cennetin mahiyeti hakkında bilgiler verilmiş, ikinci bölümde de Kuran’da belirtilen cennetin genel özellikleri üzerinde durulmuştur. nc bölümde ise, Kuran’da cennet nimetlerinden biri olarak bahsedilen hriler konusundaki ayetleri, ilgili hadislerin de yardımıyla tahlil ederek konu hakkında cereyan eden bazı tartışmalar gündeme getirilmiştir.

Avcu (2006), “Hadislere Göre Cenneti Hak Etme Yolları” adlı eserinde, Hz. Peygamber’in cenneti hak etmek için yaptığı ve ümmetine de tavsiye ettiği hadisleri ele almıştır. Yazar semavi dinlerdeki cennet inancını açıkladıktan sonra, ayet ve hadislerin ışığında dinimizdeki cennet inancı, cennetin isimleri, cennetin halen var olduğu, cennetteki hayat ve cenneti kazandıran davranışları açıklamıştır. Daha sonra ise cennete girmeyi gerektiren eylemleri açıklamıştır. Araştırmacı çalışmasında bize cenneti kazandıracak eylemlerive düşünceleri sistematik bir şekilde ortaya koymaya, Müslüman’ın günlük hayatında uygulayabileceği sünnetleri pratik ve kolay bir hale getirmeye çalışmıştır. Giriş bölümünde araştırmanın amacı, kapsamı ve araştırma esnasında karşılaşılan problemleri dile getirmeye çalışmıştır. Birinci bölümde kavramsal ereve ve semav dinlerdeki cennet inancını açıklamaya çalışmıştır. Bu bölümde ayet ve hadislerin ışığında dinimizdeki cennet inancı, cennetin isimleri, cennetin halen var

olduğu, cennetteki hayat ve cenneti kazandıran davranışları açıklamıştır. İkinci bölümde cennete girmeyi gerektiren eylemleri açıklamaya çalışmıştır. Bu bölümdeki hadisleri iman, ibadet, ahlâk, aile hayatı ve sosyal hayatla ilgili eylemler olmak üzere altı ana başlık altında konuları detaylandırmaya çalışmıştır. Bu konularda tespit edilen hadisleri gerekli görülen yerlerde maddeleştirerek ve bu hadisler hakkında bildirilen görüşleri de kaydederek açıklamaya çalışmıştır.

Çağlayan (2006), “Kur’an-ı Kerim’de Cennet ve Cennetlikler” isimli çalışmasında ahretin sözlük anlamı ve Kur’an’da ahret kavramı, cennet lafzı ve cennetin nimetleri üzerinde durmuştur. Araştırma giriş, üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Birinci bölümde, ahiret, ahrete imanının insana dünyada sağladığı faydalar ve öldükten sonra dirilmenin ruhanî mi yoksa cismanî mi olduğu üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde, cennet lafzının Kur’an-ı Kerim’de kullanım şekli, cennetin Kur’an-ı Kerim’de geçen diğer isimleri incelenmeye çalışılmış, cenneti hak ettiren ameller zikredilmiştir.

Üçüncü bölümde ise, yiyecekten giyeceğe, dualardan konuşmalara, nehirlerden köşklere kadar cennet ashabına sunulan cennet nimetleri ve orada bulunanların zevkü sefası hakkında bir tasvir yapılmaya çalışılmıştır. Sonuç bölümünde ise yapılan çalışmadan elde edilen bulgu ve kanaatlerin genel bir değerlendirmesi yapılmış, cenneti hak ettiren ameller doğrultusunda çalışanların neşekilde mükâfatlandırılacağı ve bu mükâfatın kimlere ne şekilde sunulacağı gözler önüne serilmeye çalışılmıştır.

Çay (2006), “Hadisler Işığında Cennete Giremeyecek Kimseler” isimli çalışması giriş ve iki bölümünden oluşmaktadır. Araştırma, kişiyi cennetten mahrum bırakan amelleri ele alan rivayetlerin değerlendirilmesine yönelik bir çalışmadır. Giriş bölümünde konu, metot ve kaynakların tanıtımından sonra mahrumiyeti ifade eden kelime ve tabirlere örnekler verilmeye çalışılmıştır. Birinci bölümde, mahrumiyetin mahiyeti, kısımları ve telâfisi konuları, kaynaklarından yararlanarak ele alınmıştır. İkinci bölümde ise, cennetten mahrum bırakılan kimseler, tek tek ele alarak incelenmiştir. Hz. Peygamber’in konu ile ilgili hadisleri metin, tercüme ve tahriciyle beraber verilmiştir.

Ergün (2006), “Kuran’ın Cennet Cehennem Anlayışının Diğer Dinlerle Karşılaştırılması” adlı çalışmasında önce diğer din ve mitolojilerdeki cennet ve cehennem anlayışını genel hatlarıyla ortaya koymuş, sonra da, Kuran’ın meseleyi nasıl

takdim ettiğini ele almıştır. Kuran'ın cennet ve cehennem anlayışını, diğerlerine kıyasla biraz daha genişçe ve iki bölüm şeklinde inceledikten sonra, her bir bölümün sonunda Kuran ile diğer din ve mitolojiler arasında karşılaştırma yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise, araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulgular, bilimsel ölçüt çerçevesinde ve genel hatlarıyla sunulmuştur. Araştırma esnasında ayetler meal olarak verilmiştir. Araştırmacı zaman zaman kendi inisiyatifini de kullanmakla birlikte bu konuda kaynakçada belirtilen meallerden yararlanmıştır.

Tok (2006), “Kur'an'da Cennet Ehli ve Cehennem Ehli” adlı eserinde, ilk önce cennet ve cehennem kelimelerinin anlamları ve isimleri üzerinde durarak, cennet ve cehenneme inanmanın gereği üzerinde durmuştur. Daha sonra Kur'an-ı Kerim'de cennet ve cehennem kavramlarına değinmiş ve cennet-cehennemle ilgili önemli konulara yer vererek, cennet ve cehennem ehlinin kimler olduğunu ayetler ışığında açıklamıştır. Tok, dünyadaki amellere karşılık olarak Allah'ın vaad ettiği cenneti kazandıracak amellerin neler olduğunu, ayrıca mükâfat yeri olan cennetin ne gibi özelliklere sahip olduğunu ve cenneti kaybettirip cehenneme sürükleyen amellerin neler olduğunu, ceza yeri olan cehennemin ne gibi özelliklere sahip olduğunu incelemiştir. Araştırmacının çalışması giriş ve iki bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde cennet ve cehennem kelimelerinin anlamları ve isimleri üzerinde durarak, cennet ve cehenneme inanmanın gereğine değinilmiştir. Birinci bölümde, Kur'an-ı Kerim'de cennet kavramına değinilmiş ve cennet ile ilgili önemli konulara yer vererek, cennet ehlinin kimler olduğu ayetler ışığında açıklanmıştır. İkinci bölümde ise, Kur'an-ı Kerim'de cehennem kavramı üzerinde durup, cehennem ehlinin kimler olduğu ayetler ile açıklamaya çalışılmıştır.

Okumuş (2007), tarafından yapılan “Kur'an'da Cennet Kavramı” isimli çalışmada ilkel inanç, mitoloji ve diğer inanışlarda cennet ve Kur'an-ı Kerim'de cennet kavramı incelenmiştir. İnsan kendi özgür iradesiyle yeryüzünde gerçekleştirdiği her türlü eylem, tutum ve davranışın ölüm ötesi hayatta bir şekilde karşılığının verileceği hususu, başta Kur'an olmak üzere ahret inancına sahip diğer inançların kutsal metinlerinde ve mitolojik anlayışlarda ortak unsur olarak yer almaktadır. İnsanın ölüm ötesinde karşılaşacağı bu durumun ödül boyutu Kur'an'da “cennet”, ceza boyutu ise “cehennem” olarak adlandırılmaktadır. Araştırmacı çalışmasının ilk bölümünde diğer inançlarda ve mitolojide geçen cennet kavramı ele alınmıştır. Bu bölümde öncelikli olarak günümüzde

yaşayan Hristiyanlık ve Yahudilik ile tarihteki diğer inanışlara ve mitolojilere örnek teşkil edebilecek olanların bazılarıyla konuyu sınırlandırma yoluna gidilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, Kuran'ın meseleyi nasıl takdim ettiği ele alınmıştır. Bu bölümde, cennetin kavramsal şemasından yola çıkarak, Kur'an'ı Kerim'de geçen ayetler ışığında cennet, detaylarıyla incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, cennet, bir vaat olarak Kur'an-ı Kerimde geçtiği şekliyle ele alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu bölümde cennetin vaat edildiği insanların özellikleri, yine ayetlerden faydalanılarak ele alınmıştır.

Çiçek (2008), "İslam Kelamında Cennet ve Cehennem" çalışmasında, İslam dışındaki diğer dinlerde cennet ve cehenneme değinmiştir. İslam inancında cennet ve nimetleri, cehennem ve cehennem ehlini incelemiştir. Ayrıca Çiçek çalışmasında, cennet ve cehennemin yaratılmışlığı meselesi ve cennet ve cehennemin ebediliği meselesini ele almıştır. Araştırmacı giriş bölümünde, İslam dışındaki diğer dinlerde cennet ve cehennem telakkisini özetlemeye çalışmış, birinci bölümde İslam inancında cennet ve nimetlerini incelemiştir. İkinci bölümde, cehennem ve cehennem ehlinin durumunu resmetmeye çalışmıştır. Üçüncü bölümde ise, kelimacılar arasında tartışma konusu olan cennet ve cehennemin yaratılmışlığı meselesini araştırmış, dördüncü bölümde de, yine bir kelami konu olan cennet ve cehennemin ebediliğini değişik yönlerden ele almaya çalışmıştır.

Yazıcı (2009), "İnsan Tefsiri ve Cennet Tasvirleri" eserinde konulu tefsir metodunu takip ederek suredeki konuları ele almıştır. İnsan Suresi, ihtiva etmiş olduğu engin anlamlar, nasihatler, ibretler sebebi ile kendisinin de söylediği üzere insanlık için tam bir öğüttür. Zira insanın hayat serüveninin her bir aşamasından bahsetmekte ve insana bir anlamda kendisini tanıtmakta ve varlığı ile ilgili olarak kafasındaki soru işaretlerini gidermektedir. İnsanın varlık sahnesine gelmesini anlatarak başlayan sure, insanın ebedi ikametgâhı olacak olan cennet ve cehennemden bahsetmek suretiyle bitmektedir.

Koç (2009), Din psikolojisi bilim dalının incelediği önemli konularından birisi de dinî tasavvurlardır. Çeşitli dinî tasavvurlar içerisinde, cennet ve cehennem tasavvurları da bu alanda önemli bir yer teşkil etmektedir. Cennet ve cehennem tasavvurları, zihinsel gelişim, başta aile olmak üzere çeşitli sosyal çevre faktörleri ve bağlı olunan dinin inanç esasları tarafından etkilenebilmektedir. Bununla birlikte çocukların cennet ve cehennem

tasavvurları, yetişkin kişilerin bu konudaki tasavvurlarından belirli farklılıklar göstermektedir. Bu araştırmada gerek somut gerekse soyut düzeyde cennet ve cehennem tasavvurlarını belirleyebilmek için uygun bir örneklem oluşturan ilköğretim okulu öğrencilerinin cennet ve cehennem tasavvurları bu konudaki ifadelerinden hareketle tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.7. Metodoloji

1.7.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İzmir’de öğrenim gören, 4-5-6-7-8. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Ancak, bunlar çok geniş bir kitleyi oluşturduğundan, araştırmanın örneklemini olarak, bu öğrencilerin yaş, eğitim, sosyo-ekonomik durum ve yerleşim gibi farklı özellikleri dikkate alınarak tesadüfî örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Araştırma, İzmir ili Kemalpaşa ilçesinde bulunan Cumhuriyet ve 8 Eylül, Ulucak beldesinde bulunan Ayşe-Hasan Türkmen İlköğretim Okullarından toplam 700 öğrenciye uygulanmış olup, geçerli kabul edilen 550 anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

1.7.2. Veri Toplama Tekniği

Araştırmamızda birinci elden veri toplama araçlarından biri olan anket yöntemi tercih edilmiştir. Zira, “Anket yöntemi ile veri toplama, diğer veri toplama tekniklerine göre daha ucuz ve daha kolaydır. Anket ile veri toplamada geniş bir gruba ulaşma imkanı vardır. Anket, kendisinden bilgi alınacak kişi tarafından hiçbir kimsenin etkisi olmaksızın doldurulduğu için verilerin objektifliği artar. Anketi cevaplayan kişi verdiği cevapların kontrolünü tekrar tekrar yapabilir. O nedenle cevapların güvenilirliği artar.” (Arseven, 2001: 123).

Bununla birlikte, anket tekniğinin sayılan avantajları yanında dezavantajları da vardır. Bu tekniğin en zayıf yönü, sorulara araştırmaya katılan kişiler tarafından ayrı anlamlar verilmesini önlemedeki güçlüktür. Ayrıca anketin sadece okuma-yazma bilenler tarafından doldurulabilmesi tekniğin uygulanmasını zorlaştıran etkenler arasında sayılabilir (Karasar,2002: 182).

Araştırmada anket tekniğinin dışında başka veri toplama teknikleri de kullanılmıştır. Öncelikle, konuyla ilgili kaynaklar taranarak, konunun teorik kısmı, büyük ölçüde literatür incelemesi yoluyla oluşturulmuştur. Bulgular ve yorum kısmında ise, konuyla ilgili diğer kaynaklardan faydalanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anketlerin uygulamaları, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Anketlerin uygulanması, bizzat araştırmacı tarafından yapılmıştır. Öncelikle, bir pilot uygulama yapılarak, denekler tarafından iyi anlaşılamayan ya da yanlış anlaşılmalara neden olabileceği tespit edilen sorular, düzeltilmiş ya da tamamen çıkarılmıştır.

Uygulama yapılmadan önce deneklere araştırmanın amacı ve anket formunun nasıl doldurulacağı hakkında gerekli açıklamalar yapılmış, uygulama sırasında ve sonrasında, gerek deneklerin soracağı, gerek araştırmacının yönelteceği sorularla, verilerin daha geniş çaplı ve derinlemesine elde edilmesi sağlanmıştır.

1.7.3.Verilerin Analizi

Öğrencilere uygulanan anketlerden elde edilen veriler, sorulara göre sınıflandırılarak, çokluk derecesine göre gruplandırılmıştır. Aynı olan ya da çok benzer olan cevaplar elenmiş, böylece tekrarın önüne geçilmiştir. Çocukların cennet ve cehennem tasavvurlarına yönelik yaptıkları tasvirler aynen alınmış, her hangi bir ekleme ya da çıkarmada bulunulmamıştır. Daha sonra her sorunun arkasından, verilen cevaplar özetlenerek maddeleştirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca istatistiki anlamda olmasa da, alt problemlerde yer alan bazı değişkenler dikkate alınarak, çocukların cennet ve cehennem tasavvurlarındaki farklılıklara dikkat çekilmiştir.

Çocukların anket sorularına verdikleri cevapları ele alırken yaş, cinsiyet ve maddi durum değişkenleri göz önünde tutulmuştur. Yaş değişkeni, verilen cevaplar sınıf düzeyine göre ayrılarak belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeninde erkekler (E) ile, kızlar (K) ile gösterilmiştir. Maddi durum değişkeni ise düşük (1), orta (2), iyi (3), çok iyi (4) ile ifade edilmiştir. Örneğin 5. Sınıf öğrencilerinin cevaplarından birisine (K,4) yazılmış ise, bu cevabı 11 yaşında, maddi durumu çok iyi olan bir kız öğrencinin verdiği ifade edilmeye çalışılmıştır.

Son olarak, anketlerden elde edilen verilerle, literatür incelemesinden elde edilen bilgiler ışığında, ilköğretim öğrencilerindeki cennet ve cehennem tasavvurlarına ilişkin tespitler ve öneriler ortaya konmaya çalışılmıştır.

II. BÖLÜM

İSLAM İNANCINA GÖRE CENNET VE CEHENNEM

Bu bölümde ana hatlarıyla cennet ve cehennem kavramları ele alınıp, Kur'an-ı Kerim'e göre cennet ve cehennem kavramlarının tasvirleri incelenmiştir.

2.1. Cennet ve Cehennem Kavramları

2.1.1. Cennet Kavramı

Cennet, görünen eşyanın bakıştan gizlenmesi, zemini görünmez gayet girift ağaçlarla örtülmüş bahçe, bostan anlamlarına da gelir. İsim olarak sık dal ve yaprakları ile zemini gölgelendiren çok ferah ve havadar yer anlamına gelmektedir. Ayrıca dalları birbirine girmiş, kesif, gölgeli ağaçlardan, hurmalıklardan meydana gelmiş bir bahçe anlamlarına da gelmektedir (Çiçek, 2008: 11).

Terim olarak cennet; ahiret hayatında, müminlerin ebedi saadet yurdu, nimetler diyarı, çeşitli nimetlerle bezenmiş ahiret yurdu, maddi ve manevi zevk unsurlarını ihtiva eden, müminlerin mükâfat evi olarak nitelendirilmektedir. Cennet, iman edip dünya ve ahirete ait işleri, kulluk vazifelerini güzel bir şekilde yapantakva sahipleri için ahirette hazırlanmış olan ferah ve huzur mekânıdır (Kılavuz, 1997: 228).

Cennet, Allah'ın emir ve yasaklarına uygun hareket eden müminlerin öldükten sonra başlayacak olan ebedi hayatlarında, huzur ve sükûn içinde, dertsiz ve kedersiz, gönül hoşnutluğu içinde yaşayacakları saadet ve mutluluk yurdunun adıdır. Cennet, dünya hayatı boyunca tevhid akidesine bağlı olan mümin, Müslüman, muttaki, salih, veli, şehit, sıddık, nebi ve resul kullar için, Allah Teâlâ tarafından hazırlanmış olan ebedi bir ikamet yeridir (Çiçek, 2008: 13).

Kur'an-ı Kerim'de mümin kulların ahretteki ebedi saadet yurtlarını ifade eden tek kelime cennet değildir. Cennet kelimesi yerine kullanılan veya cenneti niteleyen birçok kelime mevcuttur. Bu isimleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Cennet: Ebedi saadet yurdunu ifade etmek üzere Kur'an-ı Kerim'de, muhtelif hadislerde ve diğer İslami eserlerde yer alan isimler içinde en çok kullanılan, içindeki

bütün mekân ve imkânları kapsayacak şekilde muhtevası geniş olan bir terimdir. İslam literatüründe ebedi saadette ilgili vaadler, özendirici anlatım ve tasvirler, genellikle cennet ismi etrafında yoğunlaşmış, dil ve edebiyat alanında da daha çok bu kelimeye yer verilmiştir (Topaloğlu, 1993: 376).

Cennetü'n-Naim: Naim, “insana mutluluk veren maddi ve manevi güzellikler, bol nimet” demektir. Buna göre cennetü'n-naim, “mutluluklarla, mutluluk veren her türlü şeyle dolu bahçe” anlamına gelir.

Kur'an'ı incelediğimizde, “Naim Cenneti”nin şu özelliklerle anlatıldığını görürüz: Allah'ın samimi kulları için naim cennetlerinde canlarının çektiği çeşit çeşit bitip tükenmeyen meyveler bulunmakta, orada bu kullar altından ve çeşitli mücevherlerden islenmiş tahtlar ve koltuklar üzerinde karşılıklı oturmakta, sohbet etmekte ve etrafı seyretmektedirler. Hemen önlerinde akan kaynaktan doldurulmuş kadehler dolaştırılmakta, içenlere lezzet veren ve berrak olan, fakat sersemletme ve sarhoş etme özelliği olmayan bir içki onlara sunulmaktadır. Yanlarında ise eşleri yer almaktadır. Ayrıca naim cennetine giren salih kullar orada canlarının çektiği etten diledikleri kadar yiyecekler, onlar için kiraz, kökünden tepesine kadar dizilmiş muzlar ve türlü meyveler olacak, orada onlara hizmet eden hizmetçiler bulunacak ve onlar uzun gölgeler altında fişkıran pınarların olduğu bu cennette zevk içinde yasayacaklardır. Cennet ehli burada boş söz ve lakırdı duymayacak, onların orada duyacakları söz ancak selam olacaktır (Okumuş, 2007: 72).

Adn: İkamet etme, kendisinde sürekli ikamet edilen ve ikamette karar kılınıp sebat edilen mekân, yer demektir.

Kur'an'da "Onlar için kapıları açılmış olarak zemininden ırmaklar akan Adn cennetleri var." (Sad, 38/50; Kehf, 18/31; Taha, 20/76) şeklinde bahsedilmektedir.

Tefsirlerde, İbn-i Abbas, İbn-i Mes'ud, İbn-i Ömer ve Hasan Basri'ye atfedilen rivayetlerde adn cennetinin; arşın altında ve diğer cennetlerin ortasında bulunan “Mukarrabîn” (peygamberler, şehitler, sıddıklar, âlimler) zümresine tahsis edilmiş bir şehir veya saray olduğu, burada altından yapılmış, inci ve yakutla süslenmiş, yiyecekler ve hurilerle donatılmış sarayların bulunduğu, içlerinde tensim ve selsebil pınarlarının aktığı, arşın altından mis kokulu rüzgârların estiği, yani “hiçbir insan gözünün

görmediği, hayalinin canlandıramadığı” nimetlerle dolu olduğu zikredilir (Çiçek, 2008: 14).

Firdevs: “içinde üzüm bulunan bağ bahçe” anlamına gelir. Firdevs, cennetin tamamını ifade eden bir isim olabileceği gibi, onun ortası, en yüksek ve en değerli bölgesinin özel adı da olabilir (Topaloğlu, 1993: 376).

Firdevs, cennetin en yüksek yeri ve yüce Allah'ın arşınaen yakın kısmı olduğu da söylenir. Diğer cennetlere göre en üstün olan bu cennete, bu isim daha layık gibidir. Firdevs'in asıl anlamı ise bahçe demektir. Firdevs, her çeşit bitkiyi cem eden bahçe manasına gelir. Buradan dört nehir çıkacağı, biri su, biri süt, biri hamur, biride bal nehridir (Çiçek, 2008: 15).

Kur'an-ı Kerim'de yalnız iki ayette geçtiği görülür.

"İnanıp iyi işler yapanlara gelince onların konağı da Firdevs cennetleridir." (Kehf, 18/107)

“Onlar üzerlerindeki emanetleri gözetirler. Onlar verdikleri sözleri tam tamına tutarlar. Onlar namazları vaktinde eda edip zayi etmekten korurlar. İşte onlar varis olanlar. Onlar ebedi kalacakları Firdevs cennetine varis olanlardır.” (Mü'minun, 23/8-11)

Hüsnâ: “ iyilik, güzel sonuç, daha güzel, daha iyi, en iyi” anlamlarına gelmektedir (Okumuş, 2007: 71).

el-Hüsnâ kelimesi Kur'an'da cennet anlamına geldiği yerlerde şu özellikleri ile ön plana çıkmaktadır: Cennetliklerin orada yüzlerine hiçbir şekilde bir kara bulaşmayacak, hor ve hakir görülmeyecekler ve orada ebedi kalacaklardır (Yunus, 10/ 26; Necm, 53/31; Enbiya, 21/ 101-103).

Darü's-Selam: “Maddî ve manevî afetlerden, hoşa gitmeyen şeylerden korunmuş olma” manasındaki selam ile “ev, yurt” anlamındaki *dar* kelimesinden oluşan bu terkip iki ayette cennetin adı olarak geçmektedir (Topaloğlu, 1993: 377).

Darü's-Selam, terkibi Allah'ın yurdu, kurtuluş yurdu, selam yurdu diye tavsif edilmiştir. "Selam yurdu"ndan muradın cennet olduğunda şüphe yoktur. Ancak alimler arasında,

Daru's-Selam'a niçin bu ismin verildiği ile ilgili farklı izahlar vardır. Bu farklı izahlardan bir tanesi şöyledir: Cennetin Allah'ın "es-Selam" gibi güzel bir ismiyle isimlenmesi, onun her keder, üzüntü ve beladan, hoşlanılmayan her şeyden kurtulmuş olup selamette olmasını sağlamıştır (Çiçek, 2008: 17).

Darü'l-Mukame: "asıl durulacak yer, ebedi ikamet edilecek yurt" manasındaki bu terkip de cennete girenlerin Allah'a hamd ve şükür sırasında bulundukları mekân için kullanacakları bir tabirdir (Topaloğlu, 1993: 377).

Cennetü'l-Me'va: "Me'va" kelimesi sığınılacak, barınılacak, dönülecek yer anlamındadır.

Kur'an-ı Kerim'de "İnanan ve iyi işler yapanlara gelince, yaptıklarına karşılık bir ağırlama olarak onlara barınma cennetleri (cennetü'l-me'va) vardır" (Secde, 32/19) buyrulmuştur. Ayete göre "Me'vacenneti"ne Allah'ın ayetlerine inananlar ve buayetleri duyduklarında secdeye kapananlar, büyüklük taslamadan Rab'lerini övenler, kendilerine verilen rızıktan hayır için verenler ile inanıp iyi işler yapanların gireceklerini söylemek mümkündür (Okumuş, 2007: 77).

2.1.2. Cehennem Kavramı

İslam literatüründe, ahiret hayatının safhalarından birini oluşturan veya kâfirler için öngörülen azabın gerçekleşeceği yer olarak bilinen cehennem kelimesinin menşei hakkında çok farklı görüşler mevcuttur. Cehennem kelimesinin Arapça bir kelime olduğunu iddia edenler olduğu gibi, onun Arapça olmadığını, Arapçaya başka dillerden girdiğini söyleyenler olmuştur (Çiçek, 2008: 45).

Cehennem, ahrette günahkâr kulların ve kâfirlerin gideceği azap yeridir. Yahut Allah'ın azabı hak eden kişilere kendisi ile ceza vereceği ateşin adı ve öldükten sonra varılacak ebedi ceza yurdu (Topaloğlu, 1993: 227).

Kur'an-ı Kerim'de cehennem, yakıtı insan ve taşlar olan (Bakara, 2/ 34; Tahmim, 66/ 6), tamamıyla doldurulamayacak kadar büyük ve geniş olan (Kaf, 50/ 30), sıcaklık derecesi bildiğimiz ateşin çok üstünde olan (Duhan, 44/43) bir yer olarak tarif edilir.

Cehennem Allah'ın kâfirlere, şeriatına başkaldıran ve elçilerini yalanlayanlara hazırlamış olduğu bir yurt olup, düşmanlarını cezalandıracağı bir azap ve günahkârları hapsedeceği bir hapishanedir (Çiçek, 2008: 47).

Kur'an-ı Kerim'de cehennemin pek çok ismi belirtilmektedir. Bu isimler, ahiretteki azap mekânının tamamının ismi olabildiği gibi onun bir bölümünü veya bir özelliğini niteleyen sıfat-isimler de olabilmektedir. Kur'an-ı Kerim'in ifade ettiği ve ahiret âleminde suçluların cezalandırılacağı mekânın isimlerini şöyle sıralayabiliriz:

Cehennem: Kur'an-ı Kerim'de cehennem, insanın dünyada Yaratana, hemcinslerine, diğer yaratılmışlara ve kendine karşı yapmış olduğu günahların cezasını çekmek üzere ahirette atılacağı işkence yerinin adıdır. Cehennem kelimesi ahiret âlemindeki azap mekânlarının tamamının ismidir. Kur'an-ı Kerim, bu mekânın her defasında bazı özelliklerini öne çıkararak onu tasvir etmektedir (Ergün, 2006: 74).

Ahirette suçluların cezalandırılacağı mekânın adı olan cehennemin, azabı en hafif olan bölüm olduğu ve burada mümin olup günahkâr olanların da ceza görecekleri belirtilmiştir. Bu durumda cehennemin, genel olarak ahiretteki azap yerinin tamamının adı olduğu gibi, o mekânın en üst tabakası ve azabı en hafif olan bölümünün de adı olabileceği vurgulanmıştır (Topaloğlu, 1993: 227).

Leza: "Halis alev" anlamında cehennemin bir ismidir. Lügat anlamı alevlendirmektir. Kur'an-ı Kerim'de sadece bir yerde geçmektedir. "Fakat ne mümkün! Çünkü o halis alevdir, beden bütününe uzuvlarını söküp koparandır." (Mearic, 70/15-16).

Şiddetli alevleriyle başın derisini, beden her tarafını soyup kavuran, eti ve deriyi kemikten ayıran, kemik üzerinde hiçbir şey bırakmayan cehennemdir (Çiçek, 2008: 48).

Hutame: "Hatm" kelimesinden türemiştir. Bir şeyi kırmak, koparmak, ufalamak anlamına gelir. Hutame, "şiddetli bir ateş" demektir. Bir görüşe göre de cehennemin bir kapısının adıdır. İçine atılanları kırıp parçaladığı için bu ismi almıştır. "O Allah'ın yüreklerin ta üstüne çıkacak tutuşturulmuş bir ateşidir." (Hümeze, 104/5-6).

Kelimenin sözlük anlamı ile Kur'an-ı Kerim'deki açıklaması arasında tam bir uygunluk vardır. Zira tutuşturulmuş şiddetli ateş karşılaştığı her şeyi yakıp tahrip eder ve onun en

iç kısmına kadar işler. Ahiretteki cezayı ve dolayısıyla cehennem ateşini maddi değil de manevi olarak kabul edenler, Hutame'nin ayetteki izahına dayanarak “kalpleri saran ateşli kaygı” şeklinde bir yorum getirirler (Topaloğlu, 1993: 227).

Sair: Yanmış, alevlenmiş ateş demektir. Ateşi tutuşturmak, alevlendirmek anlamındaki "sa'r" kökünden gelmiştir. "...onlara çılgın ateş azabı hazırladık" (Mülk, 67/5). Genellikle cehennemin bir adı olarak geçtiği görülür. “Tutuşturulmuş ateş” anlamında geçtiği yerler de vardır. Bilinen ateşlerden hiçbirine benzemeyen ve şiddetinin derecesini Allah'tan başka kimsenin bilmediği bir kaynar ateştir. Kur'an-ı Kerim'de biri fiil şeklinde olmak üzere on yedi ayette yer alır (Çiçek, 2008: 49).

Sakar: “Şiddetli bir ısı ile yakıp kavurmak” anlamındaki “sakar” kökünden isimdir. Dört ayette cehennem kelimesi yerine kullanılmıştır (Topaloğlu, 1993: 227).

Ayetlerde geçen “Sakar”ın, yaktığı her şeyi -kemik, et, deri ve kan- kasıp kavurup yok edip bitirdiği, yok olan bedenin yeniden yaratıldığı ve “sakar”ın yine aynı şekilde yakıp yok etmek suretiyle azap etmeye devam ettiği yorumu yapılmıştır (Ergün, 2006: 77).

Cahim: Alevi çok şiddetli olan, biri birinin üzerinde ve çukur içinde yanan büyük bir ateşe denir. "O alevli ateş daha ziyade kızıştırıldığı zaman" (Tekvin, 81/12).

Cehennem yerine en çok kullanılan isimdir. Kur'an-ı Kerim'de 26 yerde geçmektedir. Cehennem tabakaları yönünden altıncı tabaka olup şiddeti bakımından ikinci sıradadır. Burada inatçı müşriklerin cezalandırılacağı rivayet edilir (Çiçek, 2008: 50).

Cahim'in şiddeti ve derinliği şu ayetlerle daha iyi anlaşılmaktadır: “Onu yakalayın da, (ellerini boynuna) bağlayın; sonra alevli ateşe atın onu! Sonra da onu yetmiş arşın uzunluğunda bir zincir içinde oraya sokun.”(Hakka, 69/30-32).

Haviye: Cehennemin isimlerinden olan Haviye yedili tasnifte cehennemin yedinci katı olup sıcaklık ve azap yönünden en şiddetlisidir.

“Yukarıdan aşağıya düşmek” anlamındaki “hüviy” kökünden isim olan haviye, “uçurum, derin çukur” manasına gelir. Kur'an-ı Kerim'de sadece bir yerde zikredilmiş ve aynı yerde “harareti yüksek ateş” (Karia, 101/9-11) diye de tefsir edilmiştir. “Haviye” cehennemin adı olarak bir hadiste de geçmektedir (Topaloğlu, 1993: 227).

Nâr: “Nâr” kelimesi Kur’an-ı Kerim’de 126 yerde geçmekte olup, zikredilen bu yerlerin 101’inde cehennem ve oradaki azabı belirtmek üzere kullanılmaktadır. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

“Yakıtı insanlar ve taslar olan nâr (cehennem)den sakının.” (Bakara, 2/4).

“İnkâr edenlerin ne malları ne de evlatları, müstehak olmaları sebebiyle Allah’ın vereceği cezayı önlemede, kendilerine asla fayda veremezler. İşte onlar nar (cehennem)in yakıtıdır.” (Al-i İmran, 3/10).

Kur’an-ı Kerim’de yeryüzünde ilahi mesajlar karşısında olumsuz tavır takınan ve erdemli bir hayat sürmeyen suçluların ahirette cezalandırılacağını bildiren ayetler incelendiğinde, cehennemde genellikle ceza türü olarak hep ateşle cezalandırmanın öne çıktığı görülür. İnsanın gözlem alanının kapsamı dışında kalan ahiret âlemi ve o âlemin safhalarına ait unsurları Kur’an-ı Kerim, vahye muhatap olanların daha iyi anlayabilmeleri için bu dünyadaki sembollerle anlatmaktadır. Bu nedenle cehennemdeki ateşin dünyadaki ateşle -daha önce cennet nimetlerinde de belirttiğimiz gibi- sadece isim benzerliği bulunmaktadır. Bizim cehennem ateşinin gerçek anlamda keyfiyetini bu âlemde ki varlıkları anlayabilmekle sınırlı olan idraklerimizle kavramamız mümkün değildir. Bundan dolayı Kur’a-ı Kerim cehennem ateşini “naru’l-kübra”, “nahunhamiyeh” tamlamalarında olduğu gibi “hamiye, kübra, harik” vb. nitelemelerle de anlatmaktadır (Ergün, 2006: 77).

2.2. Kuran ve Hadislere Göre Cennet ve Cehennem Tasvirleri

2.2.1. Cennet Tasvirleri

Kur’an-ı Kerim’de Cennet tasvirine dair ayetler daha çok Rahman, Vakıa, İnsan ve Gasiye sûrelerinde cehenneme dair olanlara oranla daha fazladır ve epeyce bir yer tutmaktadır. Hadis olarak rivayet edilen metinlerin içinde sahih olanlar genellikle cennete girmeyi gerektiren veya oradan mahrum olma sonucunu doğuran hareket ve davranışlarla cennet ehlinin özelliklerini konu edinmiştir (Topaloğlu, 1993: 378).

Kur’an’da Cennet, bakanlara hoş görünen, içenlere zevk veren nehirler ve sular, süzme baldan ırmaklar (Muhammed, 47/15), tatlı su pınarları (İnsan, 76/18), sarhoş etmeyen

içenlere zevk veren ve bembeyaz bir kaynaktan çıkan içkiler (Saffat, 37/ 45-47), çeşitli meyveler, hurmalar, nar ağaçları(Rahman, 55/ 60), bağlar (Nebe, 78/ 32), sedir ağaçları ve salkımlı muz ağaçları (Vakıa, 56 / 28-29), ince ve kalın ipek elbiseler (Kehf, 18/ 31; İnsan, 76/ 21), altın süsler (Kehf, 18/ 2; Hac, 22/ 23; Fatır, 35/ 33), güzel meskenler, hiçbir yorgunluk ve zahmet vermeyen (Hicr, 15/ 47-48), boş ve yalan söz işitilmeyen sonsuz nimet ve güzellikler (Nebe, 78/ 35) yurdu olarak bildirilmektedir.

Yine Kur'an da cennetin tasviri yapılırken Gasiye ve Rahman surelerinde yüksek serin bir yerde bahçe, yanından geçen ırmak, yerden yüksekte oturmak için kurulmuş tahtlar, meşrubat içmek için hazırlanmış taslar, sıra sıra dizili, duvarlara dayalı yastıklar ve yumuşacık halılar ve döşekler olduğuna değinilmiştir (Gasiye, 88 / 8-16; Rahman, 55/ 76).

Cennet tasviriyle ilgili hadislerin içinde Firdevs ile Adn'in özel durumları olduğu görülür. Rahman suresinde ayrı ayrı tasvir edilen iki çift cennete bir açıdan açıklık getiren bir hadise göre, Firdevs cennetleri dört adet olup, ikisinin bütün süsleri ve eşyaları altından, ikisinin de gümüştedir; müminlerin cemal-i ilahi'yi müşahade edecekleri yer ise Adn'dir. Aynı hadisin devamında cennetteki dört nehrin fışkıracağı yerin Firdevs olduğu zikredilir (Topaloğlu, 1993: 379).

Cennetin Dereceleri: Dünya hayatında müminlerin Allah'a itaat ve bağlılıklarının aynı derecede olmadığı bilinmektedir; bunun sonucu olarak ceza ve mükâfat derecelerinin de aynı olmayacağı haber verilmektedir. Allah (c.c) söyle buyuruyor: “Mü'minlerden özür sahibi olanlar dışında oturanlar ile mal ve canlarıyla Allah yolunda savaşımlar eşit olmaz. Allah malları ve canları ile cihad edenleri, mertebeye oturanlardan üstün kılmıştır. Gerçi Allah hepsine de cennet vaat etmiştir. Ama savaşımları, oturanlardan çok daha büyük mükâfatla üstün kılmıştır. Kendi katından dereceler, mağfiret ve rahmet vermiştir. Allah bağışlayıcı ve esirgeyicidir.” (Nisa, 4/ 95-96). "İşte gerçek mü'minler onlardır. Onlar için Rablerinin katında dereceler, bağışlanma ve cömertçe verilmiş rızıklar vardır." (Enfal, 8/ 4).

Bununla ilgili bir hadiste, Allah yolunda cihad edenlere hazırlanan cennetin “yüz derece” olduğu ve her derecenin gökle yer arasındaki mesafe kadar birbirinden uzak bulunduğu haber verilmiştir. Sahip oldukları nimetler açısından farklı mekânlar olduğu

anlaşılan bu derecelerin imanın hasletleri (şubeleri) kadar yetmiş küsur olacağı, bu hasletleri kendisinde toplayanların bütün dereceleri elde edeceği de söylenmiştir (Çay, 2006: 14).

Cennetteki Yaşantı: Günümüz insanı Allah'ın huzurunda elde edilebilen huzuru, teknolojinin sağlayacağını zannetmiş ve hayatını hep ona endeksli olarak ayarlama çabasında olmuştur. İşte Kur'an dünyada cenneti arayan insanlara yönelerek, öteki dünyada verilecek cenneti, onların yaşantı ve duygularına uygun yaşantılarla önlerine şu şekilde koymaktadır: "Gerçekten o gün cennet halkı eğlenceli birmeşgüliyet içindedir. Eşleriyle birlikte gölgeler altındaki köşklerekurulmuşlardır. Orada onlar için türlü meyveler vardır ve arzu ettikleri her şeyonlarındır." (Yasin, 36/ 55-57). "Sonra bu kitabı kullarımız arasından seçtiğimiz kimselere mirasbıraktık. Onlardan kimi kendine yazık eder, kimi ortadadır, kimi de Allah'ınızni ile hayır işlerinde yarışır, işte büyük lütuf budur. O lütuf, içine girecekleri Adn Cennetleridir. Orada altın bilezikler ve incilerle süslenirler. Oradakielbiseleri ise ipektir." (Fatır, 35/ 32-33). "Şüphesiz Allah, iman edip yararlı işler yapanları, altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar. Orada altın bilezikler ve incilerlesüslenirler. Oradaki giysileri de ipektir." (Hac, 22/ 23).

Cennet nimetleri insan hayalinin erişemeyeceği güzelliktedir. Cenneti dünya ölçüleriyle tarif etmek imkânsızdır. Allah Teâlâ bize cenneti, İnsan Süresinde söyle tasvir etmiştir:

İşte bu yüzden Allah onları, o günün fenalığından esirger. Yüzlerine parlaklık gönüllerine ferahlık verir. Sabretmelerine karşılık onlara cenneti ve oradaki ipekleri lütfeder. Orada koltuklara kurulmuş olarak bulunurlar. Ne yakıcı sıcak görürler orada, ne de dondurucu soğuk. Ağaçlarının gölgeleri üzerlerine sarkar. Kolayca koparılabilen meyveleri istifadelerine sunulur. Yanlarında gümüş kaplar ve billur kâselerle, gümüşü beyazlıkta, şeffaf kupalarla dolaşılır ki (Cennet sakinleri bunlara dolduracakları cennet şarabını, cennetteki insanların iştahları) ölçüsünde tayin ve takdir ederler. Onlara orada bir kâsedan içirilir ki, karışımında zencefil vardır. Orada bir pınardan içirilir ki, adına sel sebil denilir. Cennettekilerin etrafında öyle ölümsüz genç bedenler dolaşır ki, onları gördüğünde kendilerini etrafa saçılıp dağılmış inciler sanırsın. Ne tarafa bakarsan bak, yığınla nimet ve ulu bir saltanat görürsün. Üzerlerinde ince yeşil ipekli parlak atlastan elbiseler vardır. Gümüş bilezikler takınmışlardır. Rableri onlara tertemiz içecekler içirir. Onlara 'İşte bu sizin işlediklerinizin karşılığıdır. Çalışmalarınız şükre değer' denir (İnsan, 76 / 11-22).

Ağaçlar ve Gölgeler: Sözlük anlamı “bağ, bahçe” olan cennette ağaçların bulunması doğaldır. Çeşitli ayetlerde gölgelerden, dallardan, sarmaş dolaş olmuş koyu yeşilliklerden, meyveleri kolayca toplanabilen ağaçlardan bahsedildiği gibi, özel olarak hurma, nar, reyhan, kiraz, muz gibi ağaç ve bitkilerden de söz edilir (Rahman, 55/ 12-68; Vakıa, 56/ 28–29). Buhari ile Müslim’in rivayet ettiği bir hadiste, Hz. Peygamber cennette, idmanlı ve hızlı bir binicisinin, gölgesinde yüz yıl koştuğu halde sonuna ulaşamayacağı kadar büyük bir ağacın bulunduğunu ifade etmiştir (Çay, 2006: 16). Kur’an cennetteki ağaçlardan söz ettiği gibi o ağaçların gölgelerinden de muhatabı özendirecek şekilde söz etmektedir. Bu gölgelerin aynı zamanda cennetin birer nimeti olduğu da vurgulanmaktadır (Nisa, 4/57; Vakıa, 56/30).

Razi, cennet ağaçlarıyla dünyadakileri karşılaştırarak meseleyi açıklığa kavuşturmaya çalışır: “Dünyadaki ağaçların kökleri ve gövdesi bulunması gerekli şeylerden olup, insanın bahçelerde rahatça dolaşmasına manidirler. Cennete ki ağaçlar ise, üzerinde enteresan yapraklar, güzel meyveler bulunan dallar seklinde olup, kalınca gövdeleri yoktur. "Dallı budaklı" ifadesinden kasıt oradaki lezzetlerin nitelenmesidir. Bu cennetteki ağaçların dalları vardır. Cennetlikler de onların altındadırlar, gölgelenirler.”

Cennet ağaçları ile dünyadaki ağaçlar arasında bir kısım farklılıklar vardır:

1 -Dünyadaki bahçelerin ağaçlarında meyveler, tepelerde, dal uçlarındadır. İnsan arkaya yaslanırken dal uçlarından uzak düşer. Ahirette ise cennetlikler yaslandığı halde, meyveler onlara doğru iner, sarkar.

2-Dünyada bir ağacın meyvesine yaklaşan kimse diğerinden uzaklaşır. Ahirette ise aynı anda ve aynı yerde bütün meyveler yakındır.

3-Cennetteki ağaçlar cennetliklerin yanına gelir, onları bürür ve gölgelendirir. Dünyada durum böyle değildir (Çiçek, 2008: 29).

Yiyecek ve İçecekler: Allah-ü Teâlâ Kur’an-ı Kerim’inde, Peygamber (s.a.v) efendimiz de hadis-i şeriflerinde Cennetin yiyecek ve içeceklerini dünyadaki yiyecek ve içeceklerine benzetmek suretiyle bize tasvir eder. Özellikle insanların dünyada iken üzerine düştüğü, yiyecek ve içeceklerin kat kat daha güzelinin, cennette mevcut olduğunu haber verir.

Allah (c.c) Kur'an'da cennetin gönlün çekeceği her türlü yemek ve etler türlü kokulu içecekler, temiz şaraplar ve çeşit çeşit tükenmez nimetleri içeren bir yer olduğunu şu şekilde anlatmıştır: "Onlara cennette bir meyve, içlerinin çekeceği bir et verdik" (Tur, 52 / 21). "Canların isteyeceği ve gözlerin hoşlanacağı ne varsa hepsi oradadır. Sizde orada ebedi kalacaksınız. İşte bu sizin çalıştığınız ameller sebebiyle mirasçı kılındığınız cennettir. Sizin için orada çok meyveler vardır. Onlardan yiyeceksiniz." (Zuhruf, 43 / 71 -73).

Müslim sahihinde Cabir (r.a) den gelen Ebu Zubeyr hadisinde Resulullah'ın şöyle buyurduğunu söylemiştir. "Cennet ehli yer, içer, sümkürmez, büyük veya küçük abdest bozmaz. Bütün o yedikleri mis kokusu gibi olan bir geçirmeden ibarettir. Kendilerine nefes almak ilham edildiği gibi, tesbih ve hamd ilham olunur." (Tok, 2006: 22).

Cennetlikler geniş yapraklı ağaçların gölgeleri, yere sarkmış dalların ve tatlı, ılık bir havanın altında, koltuklarına kurulmuş olarak safa sürerlerken emirlerindeki hizmetçiler kendilerine gümüş kaplarda getirilen ve yine gümüş maşrapalarla dağıtılan içecekler sunarlar. Bu gümüş maşrapalar gümüşten olmalarına rağmen, kristal gibi şeffaftırlar ki, dünyadaki gümüş kaplarda böyle bir özellik görülemez. Ayrıca bu maşrapalar, bu kâseler hem yararlılığı ve hem de güzelliği bir araya getiren, uygun büyüklükte dirler. Sonra bu içeceğe "zencefil" karıştırılmıştır. Tıpkı daha önce tanıtılan bir cennet içeceğinin içine "kafur" karıştırıldığı gibi. Ayrıca içecek tatlılığından ve hoş içimliliğinden dolayı "selsebil" adı ile anılan bir cennet pınarından sağlanmaktadır (Çiçek, 2008: 28).

Cennete girecek olan iyi insanlara o eşsiz güzellikteki mekânda ikram edilecek nimetlerden biri de baldır. Cennetlikler için olan bu nimet, Kur'an'da bir ayette şöyle belirtilmektedir: "Muttakiler için va'd olunan cennetin sıfatı, onun içinde bozulmamış sudan nehirler ve tadı değişmemiş süttan nehirler ve içenler için leziz, şaraptan nehirler ve süzülmüş baldan nehirler vardır ve onlar için orada her türlü meyvelerden vardır ve Rab'lerinden bağışlanma vardır." (Muhammed, 47/15). Kur'an, cennet yiyeceklerinin, cennette bolluğunu ifade etmek için "nehirler" tabirini kullanarak, inanan insanların zihinlerinde o mekânın ne denli bol nimetler diyarı olduğu hususunu vurgulamakta ve müminlerin cennet arzularını kamçılıyarak onları dünyada cenneti kazandıracak güzel davranışları gerçekleştirmeye teşvik etmektedir.

Kur'an'da cennet meyveleri olarak hurma, üzüm, nar, kiraz ve muzdan söz edilmektedir. Kuşkusuz cennet meyveleri bunlardan ibaret olmamalıdır. İnsanın canının çektiği, nefsinin arzuladığı, her çeşit nimet ve lezzetlerin olduğu bir diyarda, sayıca bu kadar az bir meyve türünün olduğu düşünülemez. Kur'an-ı Kerim'de belirtilen bu meyvelerin adları ve özellikleri ve ağaçlardaki durumu şöyle tasvir edilmiştir: Cennetlerde her meyveden çiftler çiftler yaş, kuru veya biri dünyadaki tat ve lezzetiyle diğeri cennete özgü tat ve lezzette olacak, orada özellikle hurma nar, muz ve kiraz ağaçları ve üzüm bağları bulunacaktır (Vakı'a, 56/28,29; Nebe, 78/32). Bu meyveler olgunlaştığında dalları aşağıya doğru sarkacak (İnsan, 76/14) ve böylece devşirilmesi kolay olacaktır (Hakka 69/23). Cennet meyveleri pek çok olacak (Saffat, 37/42; Vakı'a, 56/32; Zuhuf, 43/73), bitip tükenmeyecek, kesintisiz (Vakı'a, 56/ 33) ve sürekli olacaktır (Ra'd,13/35). Cennetlikler canlarının çektiği her meyveden yasak olmaksızın (Vakı'a, 56/33) zahmetsiz bir şekilde (Sad, 38/51; Rahman, 55/54) yiyebileceklerdir (Duhan, 44/55).

“Ve onlara canlarının istediği meyveden ve etten bol bol vermişizdir” (Tur, 52/22). Bu ayette geçen “lahm / et ” sözcüğü mutlak olup, her çeşit eti kapsamaktadır. “Canlarının çektiği kuş etleri” (Vakı'a, 56/21) ayetinde ise cennet nimetleri arasında “kuş eti” nin olduğu da belirtilmektedir:

Nehirler: Cennetteki ırmaklar tasvir edilirken, genellikle “tecrimintahtihe'l-enhar” Onun altından ırmaklar akar, şeklindeki ifade kullanılmaktadır. Böylece, Kur'an'da bahse konu olan nehirlerin cennetin altından aktığı zikredilmektedir. Bu akış, bazı müfessirler tarafından “cennet toprağının görünmeyen alt tabakası, zemininin altından” şeklinde yorumlanmıştır. Ancak diğer bir kısım müfessirler, bu te'vilin doğru olmadığını belirterek hadislere de dayanarak akışın ağaçların, köşklerin, konutların, odaların ve benzeri tesislerin altından, eteğinden yani cennetlerin yüzeylerinden olduğunu belirtmektedirler (Topaloğlu, 1993: 379).

Nehirler konusunda Kur'an genel bir ifade kullanmış, mahiyetleri hususunda bir açıklama yapmamıştır. Ancak Muhammed suresi 15. ayette su, süt, bal ve şarap nehirlerinden söz edilmektedir.

Köşkler, Konaklar ve Tahtlar: Cennette altlarından ırmaklar akan, birbiri üzerine bina edilmiş köşkler ve güzel meskenler mevcuttur. Allah (c.c) söyle buyuruyor : "Fakat Rablerinden korkanlar için üst üste yapılmış, altlarından ırmaklar akan köşkler vardır. Bu Allah'ın vaadidir. Allah vaadinden dönmez." (Zümer, 39/ 20)."Allah (c.c) mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler ve Adn Cennetlerinde hoş konaklar vaat etmiştir. Allah'ın hoşnutluğu ise hepsinden daha büyük önem arzeder. İşte büyyükkurtuluş budur." (Tevbe, 9/ 72).

Cennet konaklarının mefruşatı ve dekorları olarak Kur'an'da, güzel döşemeler (Rahman, 55/76), serilmiş halılar (Rahman, 55/54), astarları kalın atlastan (Rahman, 55/54) yükseltilmiş (kabartılmış) döşekler-yataklar (Vakı'a, 56/34), yastıklar, kırlentler, minderler (Gasiye, 88/15), yaygılar-perdeler (Rahman, 55/76), sedirler, divanlar, koltuklar, altın ve mücevherlerden işlenmiş (Vakı'a, 56/15) yüksek (Gasiye, 88/13) tahtlar (Hicr, 15/47; Saffat, 37/44; Tur, 52/20; Vakı'a, 56/15; Gasiye, 88/13; Kehf, 18/31; Yasin, 36/56; İnsan, 76/13; Muttaffifin, 83/ 23-35) zikredilmektedir.

Cennetliklerin tahtlar üzerinde, kardeş gibi karşı karşıya oturup, etrafı seyredecekleri bildirilmektedir. "Onlar tahtlar üzerinde kardeşler olarak karşı karşıya bulunacaklardır." (Hicr, 15/47) "Birbirleriyle karşı karşıya tahtlar üzerinde." (Saffat, 37/44) "etrafa bakarlar" (Muttaffifin, 83/23).

Giysiler: Cennette giysilerin olacağını Kur'an belirtmektedir. Cennetliklerin bu elbiseleri giymeleri soğuk veya sıcak dolayısıyla değildir. Çünkü cennet ikliminin özelliklerinden söz ederken Kur'an, "Orada ne bir sıcak ne de bir soğuk görürler" (İnsan, 76/13) buyurarak, cennet ikliminin mutedil olduğunu haber vermektedir. Belirtilen giysilerin cennetteki fonksiyonunun ise süs, güzellik ve avret mahallini örtmek olduğu ifade edilmektedir (Okumuş, 2007: 113).

Cennet giysilerinden bahseden: "Onların üzerlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır." (İnsan, 76/21) ayetinde ayrıntılı tarif yapılmıştır.

Kur'an'da cennet ehlinin elbiseleri olarak ince ve kalın ipek zikredilmekte ve renk olarak da yeşil olmaları açıklanmaktadır. Cennetliklerin takılarından bahseden

ayetlerden birisi ise şöyledir: “Adn cennetleridir ki, onlara giriverirler. Orada altından bilezikler ve inciler ile süsleneceklerdir.” (Fatır, 35/33).

2.2.2. Cehennem Tasvirleri

Cehennem, Allah’a inanmayan, O’nun gönderdiği mesajları benimsemeyen, dünyada erdemli bir hayat sürmekten uzak duran, faydalı ve güzel işler yapmayıp, günah işleyen ve tevbe etmeyip günahlarında ısrar eden insanların ahiret hayatında cezalandırılacağı mekânın, Kur’an’daki adıdır.

Cehennem, Kur’an’da cennet mukabili olarak kullanılmıştır. Günahları bağışlanmayanlar, inkârcılar, süfli arzu ve hırslarının ardından koşanların uğrak yahut barınma yeridir.

Kur’an, cehennemi yedi kapısı olan (Hicr, 15/44), çeşitli işkence mekânları bulunan (Nisa, 4/145; Furkan, 25/13), duvarlarla çevrili (Kehf, 18/29) ve bekçileri olan (Zuhruf, 43/77; Müddessir, 74/30; Alak, 96/18) bir mekân olarak tasvir etmektedir.

Kur’an’da, cehennem azabının şiddeti ve insanların onu gördüklerinde ondan kurtulmak için nasıl bir çaba içerisinde olacakları şu şekilde ifade edilmektedir: “Rablerinin emirlerine uymayanlara gelince, eğer yeryüzünde olanların tümü ilebunun yanında bir misli daha kendilerinin olsa, (kurtulmak için) onu mutlaka fedaederler. İşte onlar var ya, hesabın en kötüsü onlardır. Varacakları yer de cehennemdir. O ne kötü yataktır!” (Ra’d, 13/18).

Cehennemin Dereceleri: Kur’an’da cehennemin yapısal özellikleri olan sayıları, katları ve tabakaları konusunda açık bir bilgi yoktur. Ancak “Cehennemin yedi kapısı vardır. Onlardan herkapı için birer grup ayrılmıştır” (Hicr, 15/44), ayetinden yola çıkılarak, cehennemin yedi kapısı hususunda bir takım yorumlar yapılmıştır. Bu yorumlardan bazılarına göre cehennemin sayısı yedidir. Bazı yorumlara göre ise ayette zikredilen yedi rakamı cehennemin sayısını değil, onun katmanlarını tabakalarını ifade etmektedir. Nitekim “Kuskuşuz münaşıklar cehennemin en alt katı tabakasındadırlar. Artık onlara bir yardımcı bulamazsın.” (Nisa, 4/145) ve “Elleri boyunlarına bağlı olarak cehennemin dar bir yerine atıldıkları zaman orada yokolmayı isterler.” (Furkan, 25/13) ayetleri cehennemin belli bölümlerinin ve katlarının olduğunu haber vermektedir.

İnsanların dünya hayatında işledikleri günahlara paralel olarak ahrette cezalandırılması hem akla hem de ilahi adalete daha uygun düşmektedir. Dünyada islenilen günahlar farklı olduğu için bu günahların ahrette cezalandırılma biçimi ve mekânı da farklı olmalıdır. Örneğin münafıkların cehennemde en alt tabakasında cezalandırılacağı Kur'an'da bildirilmiştir. İkiyüzlülüğün yani münafıklığın çok büyük günah sayılması, onun cezasının da azabın en şiddetli olduğu mekânda gerçekleşmesini gerekli kılmaktadır. Cehennem azabının en dehşetli olduğu mekânın ise, onun en alt tabakası olduğu vurgulanmıştır (Ergün, 2006: 79).

Vadi ve Kuyuları: Kur'an'da cehennemde vadi ve kuyulardan bahsedilmektedir. Bahsedilen terimlerden bir tanesi "gayy" dır. Bu kelime, Meryem süresinin 59. ayetinde "Kendilerinden sonra yerlerine öyle bir nesil geldi ki; namazı zayıptılar, şehvetlerinin peşine düştüler. Helak çukuruna düşerek cezalarını göreceklerdir." Gayy, kötülük ve sapıklık demektir. Araplara göre her kötülük "gayy" her iyilik de "tesad"dır (Topaloğlu, 1993: 229).

Ayrıca Kur'an'da açık olarak geçmediği halde âlimler tarafından cehennemde vadi ve kuyulardan sayılan "veyl" kelimesi vardır. Bu kelime çirkinlik anlamına gelir. Bazen hüznün ve hüsrân için de kullanılır. Veyl, cehennemde bir vadidir diyenler, mutlaka veyl'in cehennemde bir vadi olduğunu söylemek istememişlerdir. Ancak bunu söyleyenler, Allah'ın veyl hitabına muhatap olanların cehennemde hak ettikleri bir yerlerinin bulunduğunu vurgulamaya çalışmışlardır (Çiçek, 2008: 53).

Bekçiler: Cehenneme bekçilik yapan, günahkârlara azap eden ve cehennemde daha başka mahiyetini bilemediğimiz görevlerini yerine getiren melekler, Kur'an'da "zebanî" isminden başka bir de "malik" adıyla anılır (Ergün, 2006: 88). Cehennemliklerin, kendilerini cehennemden kurtarmasını ya da Allah ile kendi aralarında bir bakıma aracı olmasını istedikleri ve cehennemde bekçisi olarak da ifade edilen bu cehennem görevlisinin geçtiği ayet şöyledir: "Ey Malik! Rabbin bizim isimizi bitirsin! diye seslenirler. Malik de, siz böyle kalacaksınız, der" (Zuhruf, 43/77).

Zebaniler: Zebani, "zıbnîyye" kelimesinin çoğuludur. Güçlü, kuvvetli, kolluk kuvveti veya polis, cin ve insanların isyankârı gibi manalara gelir. Araplara göre zebani, polise denir. Cehennem ehlini zorla ateşe soktuklarından dolayı bazı meleklerle de zebani

denmiştir (Çiçek, 2008: 54). Kur'an'da, "O hemen gidip meclisini çağırсын. Biz de zebanileri çağıracağız" (Alak, 96/17-18) buyrulmuştur.

Cehennem görevlileri olan zebanilerin çok merhametsiz, haşın, sert ve çok güçlü oldukları, Allah'tan aldıkları emirlere karşı gelmeyip o buyrukları harfiyen yerine getirdikleri Tahrim Suresi 6. ayette şu şekilde ifade edilmektedir: "O (cehennem)in basında kaba yapılı, sert ve güçlü melekler vardır. Onlar asla Allah'a isyan etmez ve kendilerine verilen bütün emirleri tam olarak yerine getirirler".

Azap Türleri: Yeryüzünde ilahi iradeye baş kaldıran ve erdemli bir hayat sürmeye yanaşmayan suçluların, işlemiş oldukları suçlara denk düşecek biçimde ahirette cehennemin farklı mekânlarında ve çeşitli azap şekilleriyle cezalandırılacaklarını söylemek mümkündür.

Kurtubi azabın farklılığı ile ilgili şunları söylemiştir: "Yalnızca inkâr eden bir kimsenin küfrü ile insanlara zulmeden, başkaldıran ve isyankâr olan bir kimsenin küfrü birbirine denk değildir. Kitap ve Sünnetten öğrendiğimiz gibi kuskusuz kâfirlerin cehennemdeki azapları birbirinden farklıdır. Katı olarak biliyoruz ki, Peygamber ve Müslümanları katleden, onların aralarını ayıran ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaranlar ile Peygamberlere ve Müslümanlara iyilik edenlerin azabı aynı değildir. Ebu Talib'in durumunu görmüyor musun? Allah Resulü (s.a.v), kendisine yardım edip, düşmanlarına karşı savunduğu ve yaptığı birçok iyilik nedeniyle onu, cehennemin en derin yerinden alıp, Dahdah'a (ateşi daha az olan bir yere) çıkarmıştır." (Çiçek, 2008: 56).

Ateş: Kur'an'da cehennemdeki azap türü olarak zikredilen "ateş", cehennemin korkunçluğunu ve dehşetini anlatması bağlamında kızgın (hamiye) (Karia, 101/11), şiddetli (hutame) (Hümeze, 104/5), çılgın, alevli (sair) (Nisa, 4/10; Lokman, 31/21; Ahzab, 33/64), kor halinde saf dumansız (leza) (Mearic, 70/15) vasıflarıyla nitelendirilmektedir.

Ayetlerde cehennem ateşinin çok kızgın, sıcaklığı çok şiddetli, çok alevli ve kor halinde olduğu ve çok büyük kıvılcımlar saçtığı vurgulanmaktadır. Çok şiddetli sıcaklıkta olan cehennem ateşinin hiçbir zaman sönmeyeceği ve aynı şiddette sıcaklığını devam

ettireceği ise başka bir ayette söyle belirtilmektedir: “Cehennem’in ateşi ne zaman yavaşlasa (sönmeye yüz tutsa) hemen onun aleviniarttırırız.” (İsra, 17/97).

"Onlar doğru yolu bırakıp sapıklığı, mağfirete bedel olarak da azabı satın almış kimselerdir. Onlar ateşe karşı ne de sabırlıdırlar!" (Bakara, 2/175) Burada da cehennem ateşinin şiddetinden bahsedilmektedir.

Günahkârların cehennem ateşinden dolayı yanan kavrulan ve bu nedenle hissetmez duruma gelen derilerinin cehennem azabını ilk anda olduğu gibi aynı şiddette tatmaları için yenileneceği ise şu ayette açıklanmaktadır: “Kuskuşuz ayetlerimizi inkâr edenleri gün gelecek bir ateşe sokacağız. Onlarıderileri pişip kavrulup acı duymaz hale gelince, azabı tatmaları (acıyı hissetmeleri) içinderilerini başka derilerle değiştireceğiz! ...” (Nisa, 4/56)

Resulüllah (s.a.v) hadisi şeriflerinde bu durumu söyle açıklıyor: “Kâfirin azı dişi Uhud Dağı kadar, derisinin kalınlığı da üç gecelik yol mesabesinde olacaktır.” “ Son derece sıcak subaşlarından aşağı dökölür, bu su geçtiği yerleri yarıp yol açarak kişinin karnına kadar ulaşır. Karnının içindekileri de iyice eritip parçalayarak ayaklarından çıkar. Sonra o kişi yeniden eski haline döndürölür.”(Tok, 2006: 105).

Kur’an, cehennemde günahkârlara ateşten ve katrandan elbiseler hazırlandığını şu ayetlerle haber vermektedir: “Simdi inkâr edenler için ateşten bir elbise biçilmiştir...”(Hac, 22/19). “(Suçluların) gömlekleri katrandandır, yüzlerini de ateş kaplamaktadır.”(İbrahim, 14/50).

Aynı şekilde ayetlerde cehennemliklerin döşek ve yorganlarının da ateşten olduğu belirtilmektedir: “Onlar için cehennem ateşinden döşekler üstlerine de örtüler vardır. İşte zalimleriböyle cezalandırırız!”(A’raf, 7/41).

Kaynar Su: Cehennemde günahkârlara uygulanacak azap çeşitlerinden biri de kaynar sudur. Kur’an’da cehennemliklere kaynar su ile azap edileceğini bildiren ayetler incelendiğinde, bu tür azabın genellikle ahireti, öldükten sonra dirilmeyi inkâr etmek ve Allah’a şirk koşmak suçlarının cezası olarak ifade edildiği görölmektir.

Ayetlerde günahkârların kaynar su ile cehennem arasında dolaşıp duracakları vurgulanmakta (Rahman, 55/44) ve kaynar suya atılacakları belirtilmektedir: “Boyunlarında demir halkalar ve zincirler olduğu halde, kaynar suyasürüklenecekler, sonra da ateşte yakılacaklar” (Mü’min, 40/ 71-72), “(Amel defterleri sol tarafından verilenler) içlerine işleyen bir ateşve kaynar suiçindedirler” (Vakıa, 56/42).

Kur’an cehennemliklerin kızgın bir kaynaktan su içeceklerini (Gasiye, 88/5.), içecekleri kaynar suyun bağırsakları paramparça edeceğini belirtmekte (Muhammed, 47/15) ve günahkârlarla alay edercesine kaynar suyun cehennemlikler için bir ziyafet olduğunu bildirmektedir (Vakıa, 56/ 93).

Kaynar su ile azap edilme yöntemlerinden bir diğeri de, cehennemin hararetinden bunalıp serinlemek isteyen ve susuzluğunu gidermek için su talep eden günahkârlara, soğuk su yerine onların sıkıntı ve elemelerini daha da artıracak kaynar suyun verilmesi ve içirilmesidir. Kur’an bu durumu şöyle açıklamaktadır: “Eğer susuzluktan feryat edecek olurlarsa kendilerine erimiş maden gibi yüzlerihaşlayan bir su verilir. O ne fena bir içecektir...” (Kehf, 18/29). “İnkâr ettiklerinden dolayı, onlar için kaynar sudan ibaret bir içecek ve elemverici bir azap vardır” (En’am, 6/70; Yunus, 10/3).

Kur’an’da günahkârların başlarından aşağıya kaynar su dökülmek suretiyle de azap ve işkence edilecekleri belirtilmiştir: “...Onların basından kaynar su dökülecektir. Bununla karınlarının içindeki (organlar) ve derileri eritilecektir” (Hac, 22/19-20). Ayetten bu azap türünün, Allah’a inanmayıp onun dışındaki bir takım varlıklara taparak O’na şirk kosan insanlara uygulanacağı anlaşılmaktadır. Müşriklerin başlarından aşağıya dökülecek kaynar suyun onların derilerini haşlamak suretiyle eriteceği bildirilmektedir.

İrin: Günahkârların cehennemin kavurucu sıcaklığından ve şiddetli hararetinden susadıkları zaman onların bu ihtiyaçlarını gidermek için kendilerine su yerine, irin verileceği Kur’an’da şu şekilde belirtilmektedir: “İşte bu; kaynar su ve irindir. Onu tatsınlar. Buna benzer daha çeşit çeşit başka şeyler de vardır” (Sad, 38/57-58), “(Azgınlr) cehennemde bir serinlik ya da susuzluk gideren bir içecek tatmazlar. Ancak (dünyada yaptıklarına) uygun karşılık olarak kaynar su ve irin tadarlar” (Nebe, 78/24–26).

Zakkum: Kur'an'da “zakkum” kelimesi üç yerde geçmektedir: “Şimdi, ziyafet olarak cennet ehli için anılan bu nimetler mi daha hayırlı, yoksa zakkum ağacı mı? Zira o, cehennem dibinde bitip yetişen bir ağaçtır. Tomurcukları sanki şeytanların başları gibidir. Cehennemlikler ondan yerler ve karınlarını ondan doldururlar. Sonra zakkum yemeğinin üzerine onlar için kaynar su karıştırılmış bir içki vardır” (Saffat, 37/62–67). “Şüphesiz zakkum ağacı, günahkârların yemeğidir. O karınlarında maden eriği gibi, suyun kaynaması gibi kaynar” (Duhan, 44/43–46). “Elbette bir ağaçtan, zakkum ağacından yiyeceksiniz. Karınlarınızı ondan dolduracaksınız. Üstüne de kaynar sudan içeceksiniz. Susamış develerin suya saldırısı gibi içeceksiniz. İşte ceza gününde onlara sunulan ziyafet budur” (Vakıa, 56/52-56).

Zakkumun dışında cehennemliklere yiyecek olarak dikenli bir bitkinin de işkence edilmek üzere verileceğini Kur'an haber vermektedir: “Onlar için kuru dikenden başka yiyecek de yoktur. O ise ne besler ne de açlığı giderir” (Gasiye, 88/4-5).

Cehennemliklere kuru diken yedirilerek işkence edilmenin dışında onlara irin yedirilmek suretiyle de azap edileceği haber verilmektedir (Hakka, 69/ 36).

Sonuç olarak cehennemde günahkârlara azap edilmek üzere cehennem yiyeceği olan zakkumdan yedirilecektir. Bu yiyeceği yiyen günahkârların karınlarının şişeceği mide ve bağırsaklarının bozulacağı aşırı şekilde susayacakları ve kendilerine bu hararetlerini gidermek üzere kaynar su içirileceği ve böylece işkence edilip cezalandırılacakları belirtilmiştir.

Sıcak Rüzgâr: Cehennemdeki sıcak rüzgârın, estiği zaman temas ettiği her şeyi zehir gibi etkileyip dokularına isleyen, yakıp kavuran samyeli olduğu ifade edilmiştir (Topaloğlu, 1993: 227).

Kur'an'da cehennemliklere sıcak rüzgarla azap edileceği iki ayette bildirilmiştir. “(Cennetlikler), Allah bize lütfetti de bizi (estiği zaman temas ettiği her şeyi zehir gibi etkileyip dokularına isleyen, yakıp kavuran samyeli) semum azabından korudu, (derler)” (Tur, 52/27). “Dokulara isleyen bir (samyeli) ateş ve kaynar su içinde” (Vakıa, 56/42).

İkinci ayetin bağlamında bu azabın büyük günah işlemeye devam eden, dirilişi alaycı bir tavırla inkâr edenlere uygulanacağı anlatılmaktadır (Vakıa, 56/41–48).

Duman: Cehennem azap ve işkence türlerinden diğeri de dumandır. Günahkârlar cehennem sürekli sıkıntı ıstırap ve acı veren hararetinden korunmak için bir gölge arayacaklardır. Fakat onların orada bulacakları gölge, cehennem kara dumanları olacaktır. Cehennem kara dumanları, altına gölgelenmek için gittiklerinde ise, orada sıkıntıları dinmeyecek aksine daha da artacaktır.

Kur'an-ı Kerim, cehennemliklere işkence olan dumanı ve bu dumanın özelliklerini şöyle açıklamaktadır: “Serin ve hoş olmayan kapkara bir dumandan gölge altındadırlar” (Vakıa, 56/43-44). “(İnkârcılara o gün söyle denilir:) Sürekli yalanlayıp durduğunuz azaba doğru gidin. (Cehennem dumanından oluşan) üç kola ayrılmış (ama) ne gölgelendiren ne dealevden koruyan bir gölgeye gidin” (Mursel’at, 77/ 29–31).

Serin, hoş olmayan ve gölgesi bulunmayıp alevlerin sıcaklığından da korumayan cehennem dumanı ile azap edilecek suçluların ayetlerin bağlamlarından anlaşılan ahireti ve cehennem azabını inkâr edenler, kitapları sol taraftan verilen ve öldükten sonra dirilmeyi yalanlayıp büyük günah işlemekte ısrar edenler olduğu söylenebilir.

Bir Cisme Bağlanmak ve Zincirlere Vurulmak: Cehennemde işkence ve azap çeşitlerinden biri de cehennemliklerin bir cisme veya zincirlere vurularak cehenneme atılmalarıyla azap edilmeleridir. Kur'an'da bu durum şöyle ifade edilmektedir: “Ve o gün suçluları, birbirlerine yaklaştırılarak zincirlere vurulmuş olduğunu göürsün” (İbrahim, 14/49). “Onlar, kitabı ve peygamberlerimize gönderdiklerimizi yalanlayanlardır... Boyunlarında demir halkalar ve zincirler olduğu halde, kaynar suya sürüklenecekler, sonrada ateşte yakılacaklar” (Mü'min, 40/70–72).

Yüce Allah, cehennem görevlilerine emreder: “Tutun bağlayın onu, kelepçeleyin! Sonra da cehenneme atın onu! Sonra da yetmiş arşın uzunluğundaki zincire vurun onu! Çünkü o, ulu Allah'a inanmazdı. Fakiri doyurmaya da teşvik etmezdi!” (Hakka, 69/30–34). “Onlar (cehennem ateşinin içinde) uzatılmış sütunlara bağlanmışlar ve o vaziyette o (cehennem) üzerlerine kapatılmıştır.” (Hümeze, 104/8-9).

Bu ceza da yine Allah’a inanmayan, O’nun gönderdiği kitabı ve peygamberler aracılığı ile gönderilen ilahi mesajları inkâr eden, yoksulu doyurmaya teşvik etmeyen, alay edip insanları küçük düşüren vb. suçları işleyenlere uygulanacak azap türü olarak anlatılmaktadır.

2.3. Kuran ve Hadislere Göre Cennet veya Cehenneme Gidecek Olanlar

Allah’ın peygamberler vasıtasıyla göndermiş olduğu kitaplar birer rehber olup, insanların yaşamlarını düzenlemek üzere gönderilmiştir. Allah (c.c)gönderdiği bu kitaplarda, insanların bir gün gelip de hesaba çekileceğini hatırlatır. Bu hatırlatmada bir takım vasıflar sayar ki, bu vasıflar insanı ya cennete götürecektir, ya da cehenneme götürecektir. Kur’an-ı Kerim baştan sona incelendiğinde, cennetlikler ve cehennemliklerin kimler olabileceği görülür.

2.3.1. Cennete Gidecek Olanlar

İmanı olup, mizandaki tartıda sevapları ve iyilikleri ağır gelen mü’minler, cennete gireceklerdir. “Tartıları ağır gelen kimseler, razı ve hoşnut olacakları bir hayat içindedirler.” (Karia, 101/6-7), “Kimin tartıları ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa erenlerdir” (Mü’minun, 23/102)buyruluyor.

Mahşer gününde ameller tartılmadan önce herkese kitapları, yani sevap ve günahlarının yazılı olduğu defterleri verilecektir. Kitapların dağıtımında amel defterleri sağ tarafından verilenler, cennete girmeye hak kazananlardır. Ayette “O vakit kitabı sağ eline verilmiş olan kişi der ki: Gelin kitabımı okuyun, çünkü ben hesabıma kavuşacağımı sezmiştim. Artık o, hoşnut bir hayatta, yüksek bir cennettir” (Hakka, 69/19-22) buyrulmuştur.

Güzelliğin karşılığı da güzelliştir (Rahman, 55/60). Allah’tan korkmanın karşılığı Allah’ın hoşnutluğunu kazanmak; güzel iş yapmanın karşılığı ise Cennete girmektir. Ayetlerde Cennetlik mü’minlerin özelliklerinden sıklıkla bahsedilmiştir. Bunlardan herhangi bir şüpheye yer vermeden karşılığının doğrudan Cennet olduğunu ifade eden ayetlerden çıkarılabilecek özellikleri şöyle sıralayabiliriz; adaklarını yerine getirenler, kıyamet gününden korkanlar, bollukta ve darlıkta Allah için harcayarak yoksula, yetime ve esire Allah sevgisi için yemek yedirenler, sabredenler (İnsan, 76/6-12), bile bile

yaptıklarında ısrar etmeyenler (Al-i İmran, 3/134-135), daima tövbe ile Allah’a dönenler, Allah’ın emirlerini koruyan, yapan, görmeden Rahman’a saygı gösteren, son nefeste Allah’a dönük kalp ile gidenler (Kaf, 50/32-33), inanıp salih işler yapanlar (Nisa, 4/57).

Hız. Peygamberimiz bir gün “İyiliğin karşılığı yalnız iyilik değil midir?” ayetini okudu ve ashabına yönelerek “Rabbiniz ne buyuruyor biliyor musunuz?” diye sordu. Onlar Allah ve Resulü en iyisini bilir diye cevap verdiler. Bunun üzerine Hız. Peygamberimiz (s.a.v.): “Rabbiniz benim kendisine nimet olarak verdiğim kimsenin mükâfatı ancak Cennettir, buyuruyor, diye karşılık verdi” (Çağlayan, 2006: 54).

“Bu kullar, dünya hayatında iken sözlerinde durur, adadıkları şeyi yerine getirir ve felaketi bütün ufukları tutan kıyamet gününden endişe ederlerdi.”(İnsan Suresi, 76/7) ayetinde Allah Teala müminlerin zikredilen rızıklara nail oluş sebeplerini açıl原因 bir başlangıç cümlesiyle “adaklarını yerine getirirler” sözüyle ifade etmektedir.

Bu özellik, “Onlar emanetlerine ve sözlerine riayet ederler” (Mü’minun, 23/8) ayetinde ifade edildiği gibi bütün mü’minlerin vazgeçilmez olan ve ahde vefa olarak da bilinen bir özelliğidir. Nitekim adanan bütün adaklarda Allah adına adanmıştır., mesuliyet Allah’a karşıdır ve adaklardaki sadakatin ölçüsünü en iyi bilen yine Allah Teala’dır. İşte bu sebepten ötürü mü’minler, gerek Allah korkusu, gerekse ahlaklarının güzel olması dolayısıyla hem fert hem de toplumu ilgilendiren bütün ahitlere sadık kalmaktadırlar.

Allah Resulü de adaklarda vefanın önemine işaretle şöyle buyurmuştur:“Nezir iki çeşittir: Kimin nezri Allah’a itaat ile ilgiliyse bu nezir Allah içindir. Bunda vefa gerekir. Kimin nezri de Allah’a isyan ile ilgiliyse işte bu nezirşeytan içindir, bunda vefa yoktur.”İlgili ayet (Al-i İmran, 3/ 76; Nahl, 16/95; İsra, 17/ 34; Fetih, 48/ 10; Enfal, 8/55-56) ve hadislerden anlaşılan şudur ki, gerek insanın ferdi hayatındave gerekse toplum hayatında huzur ve güven açısından verilen söze sadakat göstermek çok önemlidir. Peygamber Efendimiz’in hayatında görölmektedir ki, O’nun düşmanlarına karşı dahi vefası dolayısıyla bir güven telkin etmesi, İslam’ın çok kısa bir zamanda geniş coğrafyalara yayılmasında en önemli etkenlerden biri olmuştur. Allah’ın rızasını hedefleyen her mü’min için en güzel örnek Resulüllah (s.a.v.) olduğuna göre bütün müminlerin hayatında da ahde vefa göstermek, olmazsa olmaz bir kaidedir. Bu kaideye

uyan kimse, Allah'ın sevgisine mazhar olur ve ahirette onun için eşsiz ikramlar vardır (Çağlayan; 2006: 57).

Öncelikle kendi sevgisine mazhar olan kullarını o dehşeti büyük günde diğerlerinden ayrı tutup o günün şerrinden koruyacağını haber veren Allah bu müjdeli haberin peşinde de onlara sabırla ve sebatla kullukta bulunmalarına karşılık cennet ve ipek elbiseler bahşedeceğini bildirmektedir.“İşte onlara, hak yolda sabır ve sebat göstermelerine karşılık, kendilerine cennetin üstün sarayları verilecek. Oraya selamla, hürmetle buyur edileceklerdir.” Ayetinde (Furkan Suresi, 25/75) de müminlerin sabırları mukabilinde elde edecekleri mükâfat müjdelenmektedir.

2.3.2. Cehenneme Gidecek Olanlar

Allah'ı inkâr edenler cehenneme gireceklerin başında yer almaktadır. Çünkü Allah'ı inkâr eden kimsenin yapacağı hiçbir şey onu Allah'ın azabından kurtaracak değildir.

Ahde ve adağa vefasızlık durumunda Allah'ın adını anarak gerek Allah'a gerekse diğer insanlara verdikleri söze ani menfaatler karşılığında ihanet edenler için “Ama Allah'a verdikleri sözü iyice pekiştirdikten sonra bozanlar ve Allah'ın gözetilmesini emrettiği şeyleri terk edenler ve yeryüzünde fesat çıkarıp nizamı bozanlar yok mu, İşte onlara sadece lanet vardır. En kötü yurt olan Cehennem vardır.” (Ra'd, 13/ 25) ayetinde çok acıklı bir son haber verilmektedir. Onlar için Allah'ın gazabıyla birlikte toplum içerisinde de güven duygusu bulunmamakta ve onlara itibar edilmemektedir bir bakıma sevensiz kalmaktadırlar.

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda öğrencilere sorduğumuz açık uçlu sorulardan elde ettiğimiz bilgilere yer verilmiştir. Öğrencilerin cevapları doğrudan, hiçbir değişiklik, ekleme veya çıkarma yapmadan olduğu gibi aktarılmıştır. Her sınıf düzeyinden sonra öğrencilerin verdikleri cevaplara genel bir değerlendirme yapılmıştır.

3.1. Cennetin Nasıl Bir Yer Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Bence cennet erdemli insanların bulunduğu huzur dolu bir yerdir.” (K,4)

“Bence cennet iyi bir yerdir, kötülük olmayan bir yerdir.” (K,3)

“Güzel, iyi insanların olduğu, yeşillikli, çiçeklerin, nehirlerin olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Bence cennet bütün meyvelerin lezzetli, hiç kötü kokmayan ve şelalelerin olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Bence cennet adaletli, iyilerin ve Müslümanların olduğu, çoğu isteğinin gerçek olduğu çok güzel bir yer.” (K,4)

“Bence cennet her şeyin en güzel olduğu, iyi insanların bulunduğu, dünyada göremediğimiz sevdiklerimizi, Allah’ı ve Peygamberimizi gördüğümüz yerdir.” (K,4)

“Bence cennet hayalimde güzel, mutlu, iyi bir yerdir. İnsanların yaptığı iyilikle onların kazandığı mutlu bir yerdir.” (K,2)

“Bence cennet binbir türlü güzelliğin olduğu, kavga, kötülük diye bir şeyin olmadığı bir yerdir.” (K,3)

“Cennetin havası, kokusu güzeldir, yerlerde açık yeşil çimenler vardır.” (E,2)

“Bence cennet çiçekler içinde, her yer yeşillik, evlerin önlerinde şelaleler akan ve mutlu bir şekilde yaşayacağımız yerdir.” (K,3)

“Bence cennet çiçeklerle, meyvelerle dolu bir yerdir. Orada insanlar sevgi ile doludur.” (K,3)

“Çok güzel, her istediğinin olduğu, herkesin iyi arkadaşının olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Bence cennet rüyamızdaki her şeyin olduğu çok güzel bir yerdir.” (E,2)

“Cennet dünyada olmayan her şeyin olduğu güzel bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet gül bahçeleri gibi güzel, her yemeğin olduğu bir yerdir.” (E,1)

“Yemyeşil, güzel hayvanların bulunduğu, kırlar gibi, sevgi dolu, iç açan, iyi insanların bulunduğu bir yerdir.” (K,4)

“Cennet çok güzel bir yerdir. Orada yemyeşil çimenler, ağaçlar, bembeyaz akan şelaleler, melekler, insanlar vardır.” (E,3)

“Cennet huzur bulacağımız bir yerdir. Çiçeklerin olduğu, temiz ve düzenli, günahsız herkesin bulunduğu bir yerdir.” (K,2)

“Her yer ağaçlı, kuşlar, ceylan, kuzu gibi tatlı hayvanların olduğu, her yerin papatya, yeşillik olduğu bir yer.” (E,1)

“Her istediğimiz olan, sular berrak olan, güzel ve rahatlatıcı kokusuyla bizi dinlendirecek bir yerdir. (E,2)”

“Kuşların uçtuğu, hiç kimsenin hırsızlık yapmadığı bir yerdir.” (E,2)

“İyi kalpli, akıllı, dürüst olan insanlarla dolu bir yerdir.” (E,3)

“Meleklerin, Peygamberimizin, tüm güzelliklerin olduğu, sadece sevabı çok olanların ölünce gittiği yerdir.” (E,2)

“Bence cennet her şeyin olduğu iyi insanlarla dolu rahat bir yerdir.” (E,3)

“Tertemiz kokulu, güzel bir yerdir. İyi olanlar oraya gider. Orada istediğimiz her şeyi yapabileceğiz.” (K,2)

“Çok güzel bir yerdir ve her şey vardır. Herkes yardımlaşır ve iyilik yapar.” (K,2)

“Cennet çok güzel bir yerdir. Orası dünyanın en güzel, en sakin yeridir.” (K,4)

“Yeşil renkli, demir kapılı, içinde güzel ağaçlar olan bir yerdir.” (E,2)

“Melekler herkese ne isterse verir. Ve orası çok güzel bir yerdir.” (K,3)

“Cennet bembeyaz kar gibi bir yerdir.” (K,3)

“Günahsız olan insanların öldükten sonra gittiği çok güzel bir yerdir.” (E,3)

“Bence cennet sessiz, sakin, güzel ve eğlenceli bir yerdir.” (K,3)

“Cenneti gül bahçesi gibi bir yer olarak düşünüyorum.” (E,2)

“Orada hiçbir kaygı olmadan rahatça yaşanacak bir dünyadır.” (E,3)

“Benim hayal ettiklerimin gerçekleşip, kuşların çiçeklerde dolaşıp şarkı söylediği bir yerdir.” (K,4)

“Bence cennet güzel bir yerdir. Çiçeklerle, bulutlarla dolu bir yerdir. Bana göre Allah’ın yaşadığı bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet meleklerle dolu, bembeyaz saray gibi bir yerdir.” (K,4)

“Bence cennet yalan söylemeyen, küfür etmeyen insanların hak edip gittiği, ne isterlerse olan bir yerdir.” (K,2)

“8 katı olan, içi hiç ya da az günah yapan kişilerle dolu bir yerdir.” (E,3)

“Bence cennet gezegenlerin ve bütün yerlerin en güzelidir.” (E,4)

“Bence cennet güzel bir yerdir. İsteddiğimiz şeyleri yapabildiğimiz, istediğimiz şeylerin elimize geldiği, temiz bir yerdir.” (K,3)

“Çiçeklerle dolu, renkli renkli kelebeklerin, derelerin şeker tadıyla dolu olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Cennet güzel bir yerdir. Sevdiklerimize kavuşuruz.” (E,4)

“Cennette çok iyi eğlenirsin. Oraya günah işlemediysen gidebilirsin.” (E,4)

“Bence cennet çok güzel, gül kokulu, mis gibi bir yerdir.” (E,3)

“Çok güzel ve yeşil bir yerdir. İnsanlar ilk girmeden önce büyük bir kapısı vardır ve beyazdır.” (K,3)

“Her şey vardır. İçki bile vardır ama alkolsüzdür. Su bal gibi akar. (K,3)”

“Bence cennet upuzun şelaleleri olan, yemyeşil ağaçların, papatyaların, kelebeklerin, uğur böceklerinin olduğu yerdir.” (K,3)

“Bence Kevser çeşmesinin olduğu, sevabı çok olan kişilerin gideceği güzel yerdir.” (K,3)

“Bence cennet Allah’ın sevdiği kişilerin, günahı az olan kişilerin yaşadığı yerdir.” (K,2)

“Çok iyi bir yerdir. Orada peygamberimiz yaşıyor.” (E,1)

“Cennet insana huzur verir, herkes oraya gitmek ister ama kötülük yaparsak o zaman cehenneme gideriz.” (K,3)

“Bence cennette her istediğimiz vardır. Rahat, huzurlu oluruz. Hayallerimiz hep gerçek olur.” (K,3)

“Cennet güzelliklerle dolu, dileklerimizi kısa zamanda yerine getiren Allah’ın mekânıdır.” (K,2)

“Bence cennet çok güzeldir. Kimse birbirine sataşmaz, mutlu yaşarlar.” (E,3)

4. Sınıf öğrencilerinin “cennetin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti genellikle her istediklerinin kolayca yerine getirilebileceği bir mekan olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cennetin ideal bir yaşam alanı, yeşilliklerin, ağaçların, şelalelerin, çiçeklerin, kelebeklerin, kuşların, kuzuların vs. olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cenneti, iyi insanların bulunduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
4. Çocuklar cenneti daha çok somut kavramlarla ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cenneti hiçbir kötülüğün; örneğin kavga, gürültü, kötü kokunun yer almadığı, kötü insanların da bulunamayacağı bir yer olarak tasvir etmektedirler.
6. Çocuklar cenneti sadece Müslümanların gidebileceği bir yer olarak kabul etmektedirler.
7. Çocuklar cenneti dünyada sahip olamadığımız nimetlere kavuşacağımız ve Allah’ı, Peygamberi ve sevdiklerimizi görebileceğimiz bir yer olarak tanımlamaktadırlar.
8. Çocuklar cennete ancak güzel işler yapan, adaletli, erdemli, iyi kalpli, akıllı, dürüst, günahsız, sevabı çok olan, Allah’ın sevdiği, yalan söylemeyen, küfür etmeyen insanların gidebileceği yer olarak tanımlamaktadırlar
9. Çocuklar cenneti insanların mutlu bir şekilde yaşadıkları, huzur buldukları, rahat ettikleri yer olarak görmektedirler.
10. Çocuklar cenneti meleklerle birlikte yaşanacak bir yer olduğunu tasvir etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Cennet bembeyaz, güzel, ağaçların, çiçeklerin olduğu güzel bir dünyadır.” (K,4)

“Bence cennette her şey vardır. Her istediğin vardır. Orada hayat bitmez, sonsuz âlemdir.” (E,2)

“Kötülükten yoksun bir yerdir ve hayal edemeyeceğimiz kadar güzel bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet güzel kokan, iyi şeyler olan ve iyi kalpli kişilerin olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Bence cennet içinde her insanın aynı seviyede olduğu ve insanların asla ağlamayacağı bir sonsuzluktur.” (K,3)

“Her zaman her şeyden bolca bulunan, kötü bir şey bulunmayan bir yerdir.” (K,3)

“Çok aydınlık ve çok güzel bir yerdir.” (K,3)

“İyi insanların, bu dünyada iyilik yapmışların gittikleri güzel bir yerdir.” (K,3)

“İyilerin, peygamberlerin, salih amel işleyenlerin bulunduğu yerdir.” (E,3)

“İyilerin gittiği, sevap işleyen kişilerin vefat ettikten sonra Allah’ın gönderdiği yerdir.” (K,3)

“Cennet sütten ırmakları olan, istediğin bir şeyin hemen önüne gönderildiği, temiz, huzurlu bir yerdir.” (K,3)

“Öyle bir yer ki anlatılmaz bile. Çok güzel bir yerdir, orda her istediğini yaparsın, çiçeklerle dolu harika bir yer.” (K,4)

“Cennet bence şelaleler, kuşlar, herkesle iyi geçinen insanlar, sütten ırmakları olan, istediğin şeyleri yapabilme hakkının olduğu, büyük, her şeyin güzel, temiz olduğu yerdir. (K,3)

“Temiz, berrak, bembeyaz, iyilikle dolu bir yerdir.” (K,3)

“Cennet yemyeşil, renkli çiçeklerle kaplı, çok güzel kokan bir yerdir.” (K,4)

“Hiç akşam olmayan, sular gümüşten olan, bir sürü çeşit çeşit meyveler olan bir yerdir.” (K,4)

“Masmavi bir gökyüzüne sahip olan ve mis gibi kokan bir yerdir.” (E,2)

“Her tarafta yeşillikler, güneşli bir yerdir.” (K,2)

“Cennet her canlının sevap işleyerek gitmek istediği yerdir. Orada ne istersen olur ve herkes 33 yaşında olur.” (E,3)

“Hiç kimsenin tahmin edemeyeceği kadar güzel bir yerdir.” (E,2)

“Çiçekler, böcekler, evler ve yanında bir şelale olan bir yerdir.” (K,4)

“Çiçeklerle dolu ve sağlıklı bir yerdir.” (E,4)

“İyilerin olduğu, yeşillik, meyvelerin olduğu, mutlu ve huzurlu bir yerdir.” (K,3)

“Çok güzel, en güzel şeylerin olduğu, herkesin mutlu mesut yaşadığı bir yerdir.” (K,1)

“Pamuklara benzeyen bulutların üstüne kurulmuş, şelaleler, meyve ağaçlarıyla dolu, elini çırtığında istediğin şeyin olduğu bir yerdir.” (E,2)

“Cennet o kadar güzeldir ki kimse hayal edemez. Cennete dilediğimiz her şey vardır.” (E,1)

“Güzel şelaleler, çok güzel insanların yaşadığı, peygamberlerin, meleklerin yaşadığı yerdir.” (E,2)

“Huzurlu, neşeli, mutlu, yemyeşil bir yerdir. Fakirlik olmayacaktır.” (K,2)

“Bence cennet çok güzel bir yerdir. Orada melekler vardır. Namaz kılıp, Kur'an okuyan kişilerin gittiği yerdir.” (K,2)

“Dünyada olan her şeyin daha çok olduğu yerdir.” (K,2)

“Bence cennet yeşilliklerin, çimlerin, havuzların olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Bence her istediğimizin olduğu bir yerdir. Kuşların uçuştığı, ağaçlardan meyvelerin sarktığı, derelerin altından olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Bence cennet çok güzel ağaçlar, güller, papatyalar, nehirler, kokular olan bir yerdir. Orada iyiler olur.” (E,2)

“Bence cennet her şeyin bol olduğu, her şeyin var olduğu ama kötülerin olmadığı bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet çiçeklerle dolu, insanların sevgiyle, saygıyla yaşadığı bir yerdir. Cennete gitmek için hiç kötü davranış yapmamalıdır.” (E,1)

“Bence cennet iyi ve güzel bir yerdir. Çünkü iyi kalpli, dürüst, saygılı kişiler cennete giderler.” (K,3)

“İnsanların en çok gitmek istedikleri yerdir.” (K,2)

“Bence cennet iyiliğimizin kötülüğümüzden daha fazla olduğu takdirde gideceğimiz yerdir. Yani iyiliklerimizin karşılığı olarak güzel bir yerdir.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cennetin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti aydınlık, güzel kokulu, çiçeklerin, şelalelerin, kuşların, ağaçların, gümüşten suların, çeşitli meyvelerin, süttan ırmakların olduğu, temiz, bembeyaz ve sonsuz bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cennette bütün isteklerinin kolay yerine geleceğini, sadece istemenin yeterli olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennette insanların huzurlu, mutlu, neşeli, sağlıklı, asla ağlamadıkları, sevgi ve saygıyla yaşayacakları, fakirliğin olmadığı, bütün insanların eşit ve 33yaşında olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
4. Çocuklar cennete sevap işleyen, salih amel işleyen, herkesle iyi geçinen, namaz kılan, Kuran okuyan iyi insanların olduğunu kabul etmektedirler.
5. Çocuklar cennete hiçbir kötülüğün ve kötü insanların bulunamayacağını düşünmektedirler.
6. Çocuklar cennete iyi insanların, meleklerin, peygamberlerin yaşadığını ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Cenneti anlatmaya kelimeler yetmez sınırsız güzelliklerle doludur.” (K,2)

“İyiliklerle dolu insanların yaşadığı bir yerdir.” (K,2)

“Mis kokulu, güzel bir yer, cehennemden uzak bir yer.” (E,3)

“Güzel bir yer bence çünkü oraya gittiğimizde mesela bir şey istediğinde hemen önüne gelecek.” (K,4)

“İstediğin her şeyin olduğu ve istediğimiz her şeyi (kötülük dışında) yapabileceğimiz yer.” (K,3)

“Bence cennet herkesin huzura erdiği, herkesin her kişiye merhametli davrandığı bir yerdir.” (K,1)

“Sorunların olmadığı, bütün isteklerinin gerçekleştiği ve bu dünyada gerçekleşemeyen ve ulaşamadığın bir yerdir.” (K,2)

“Her insanın hayalinin bulunduğu, her insanın isteklerinin kabul olduğu, sevabımızla ak ve pak gittiğimiz bir yerdir.” (K,3)

“Cennet iyilik yapanların, Allah’a inananların, Kur’an, ibadet gibi şeyleri yapanların gittiği bir yerdir.” (E,2)

“Güzel ve sonsuz lezzeti olan bir yerdir.” (E,3)

“Bir sürü meyve, sebze, yiyecek vardır. Bir ağaçtan bir meyve aldığımızda hemen yenisi çıkar. Cennete gidenler Allah’ı görürler.” (K,1)

“Bana göre cennet çok güzel bir yerdir. Allah inşallah beni ve ailemi cennete gönderir.”
(K,2)

“Bir sonsuzluk ucu bucağı olmayan bir mükâfat.” (K,3)

“Güzel, istediğimiz, hayalimizdeki yerdir.” (E,3)

“Herkesin gitmesi gereken bir yerdir. Orada çok güzel şeyler vardır.” (E,3)

“Çok güzel bir yerdir. Büyüktür.” (E,2)

“Yeşilliklerin, temiz kokuların, iyilerin olduğu, güzel isteklerin gerçekleştiği bir yerdir.” (K,3)

“Huzurun hakim olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Bulutların arasında mavi bir yerdir.” (K,3)

“Cennet çiçekler, ağaçlar ve güzel insanların olduğu bir yerdir. Güzel havası vardır.” (E,2)

“Cennet çok güzeldir. Orada her şey vardır. Her insanın istediği bir hayat vardır.” (E,4)

“İyi insanların, kötülük yapmayanların, her zaman Allah’a dua eden insanların bulunduğu bir yerdir.” (K,2)

“İnsanların yaptığı iyilikler, sevaplar karşılığında gideceği yerdir.” (K,2)

“Cennet hayal edemediğimiz kadar güzel bir yerdir. Orada ağaçlar, çimenler ve çiçekler gibi bitkiler, eşyalar vardır.” (K,2)

“Bence cennet sessiz, kavgasız, gürültüsüz bir yerdir. Hiç kimse istese de günah işleyemez.” (K,3)

“Cennette iyi kişiler, günah işlemeyenler vardır. Orada hiçbir kötülük yoktur.” (K,3)

“İstediğim her şeyin olduğu bir yerdir. Ne ararsak bulabileceğimiz, çok güzel, yaşanacak bir yerdir.” (K,3)

“Her yerde kuşların cıvıladığı, güzel gül bahçelerinin, çok güzel ağaçların, binlerce hatta milyonlarca sevimli hayvanın olduğu bir yerdir.” (E,1)

“Cennet her şeyin olduğu, muhteşem ötesi bir yerdir.” (K,3)

“Çok güzel bir yerdir. İnsanların orada mutlu ve tertemiz yaşadığı, yalan, hırsızlık ve kötülüğün olmadığı bir yerdir.” (K,2)

“Kuşların cıvıltısı, gülen yüzler, ağaçlar, çimenler, kısacası aklımıza ne gelirse hepsinin olduğu bir yerdir.” (E,2)

“Bembeyaz ya da yemyeşil bir yerdir.” (K,3)

“Cennet dünyada beğendiğimiz şeylerin daha da ötesidir.” (K,2)

“Her şeyin en güzel olduğu, hiçbir sorunun olmadığı bir yerdir.” (K,3)

“Sevaplarımızla gittiğimiz yerdir.” (K,3)

“Bence cennet meleklerle dolu, iyi insanların dileklerinin gerçekleştiği nurlu bir yerdir.” (E,3)

“İstedimizin olduğu, yeşilliklerle, sularla kaplı, hayvanların ve bitkilerin neşeye yaşadığı gülistan bir yerdir.” (E,3)

“Allah’ın emir ve yasaklarına uyduğumuzda bizi ödüllendireceği yerdir.” (E,3)

“Bence cennet her istediğinin olduğu, güzel manzaralı bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet çok güzel bir yerdir. Her türlü nimet ve güzellik vardır. Cennette melekler vardır. Cennete giden insanlar en iyileridir. Babaannemin anlattığına göre cennet 7 katlıymış. En üstünde en iyiler yaşarmış.” (K,2)

“Allah bizi cennetle ödüllendirir. Orası daima cıvı cıvı bir yerdir.” (K,2)

“Bence cennet iyilerin rahat ettiği bir yerdir.” (K,2)

“Cennet insanların yaptığı iyiliklerin mükâfatı olan, insanların mutlu, huzurlu, barış içinde yaşadığı yerdir.” (E,4)

“Bence cennet yeşil bir yerdir. Herkes konuşa konuşa geziyor. Kimse birbirine kötülük yapmıyor.” (E,3)

“Allah’ın iyilere verdiği güzel bir yerdir. Oraya kötü insanlar gidemez. Oraya iyi, dürüst, saygılı insanlar gider.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cennetin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti Allah’ın emir ve yasaklarına uyulduğu takdirde gidilebilecek bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cenneti çiçeklerin, ağaçların, yeşilliklerin, hayvanların olduğu, temiz kokulu, güzel manzaralı, havası güzel olan, cehennemden uzak, 7 katlı bir yer olarak tasvir etmektedirler.
3. Bütün hayallerimize kavuşabileceğimiz, kötülük dışında her istediğimizi yapabileceğimiz, ne ararsak bulabileceğimiz, istediklerimizin hemen önümüze geldiği bir yer olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cenneti sessiz, kavgasız, gürültüsüz, herkesin huzura erdiği, birbirine merhametli davrandığı, iyilerin rahat ettiği, mutlu olunan, yalan, hırsızlık, kötülüğün ve hiçbir sorunun olmadığı, barış içinde yaşanan bir yer olarak görmektedirler.
5. Çocuklar her türlü nimet ve güzelliğin olduğu, Allah’ı görebileceğimiz, iyilerin ödüllendirileceği bir yer olduğunu ifade etmektedirler.
6. Cennete iyi, kötülük yapmayan, Allah’ a inanan, ibadet eden, her zaman Allah’a dua eden insanların bulunduğunu ifade etmektedirler.

7.Sınıflar:

“Allah’ın iyi insanları gönderdiği, umulamayacak güzelliklerle dolu olan bir yerdir. İnsanlar yaptığı iyiliklere göre cennetin katlarında barınır.” (K,4)

“Bütün güzelliklerin olduğu bir yerdir. İyiliklerin ve iyi insanların olduğu yerdir.” (E,3)

“İçinde güzellikler bulunan süper, yeşillik, mis kokulu bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet soyut bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet çok güzel, tertemiz, iyi insanların olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Cennet bence iyi insanların gittiği, insanların Allah’a daha yakın olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Cıvı cıvı her yerde kuşlar vardır. Cennet benim için ulaşılması zor bir yerdir.” (E,3)

“Cennetin en alt katında bile altından şelale varmış.” (E,3)

“Çiçekli bir bahçe ve iyi şeyler vardır.” (K,1)

“Çok güzel bir yerdir. İstedğimiz her şey önümüze geliyor.” (K,3)

“Hayal gücümüzün alamayacağı bir yerdir.” (K,4)

“Eşi benzeri olmayan ve mükemmel bir yerdir.” (K,3)

“Kur’an’da anlatılanlara bakarsak güzel bir yerdir.” (E,3)

“Güzel, kötülüğün olmadığı bir yerdir.” (E,3)

“Cennet sadece iyiliklerin olduğu, ne istersek yapabileceğimiz bir yerdir.” (E,2)

“İyi bir yerdir ve insanlara zararı olmaz.” (E,3)

“Bence cennet çok güzel, güzel kokan, günahsız olanların gideceği, kuşların, çiçeklerin olduğu bir yerdir.” (E,2)

“Ben cennete gidip gelmedim fakat çok güzel bir yer olduğuna inanıyorum. Çünkü her istediğimiz oluyormuş.” (E,3)

“Çok güzel, çiçeklerin, böceklerin olduğu bir yerdir.” (K,1)

“Bence cennet dünyada rahat edemeyenlerin rahat edeceği bir yerdir.” (K,2)

“Bence güneşin hiç hareket etmeden sabah, akşam kaldığı, çiçeklerin olduğu bir yerdir.” (E,2)

“Yemyeşil çiçeklerle örtülmüş kına kokan güzel bir yerdir.” (K,1)

“İyilerin olduğu, dere ve kuşların olduğu yaşanacak bir yerdir.” (K,2)

“Güzel her şeyin olduğu ve istediğimiz şeyleri bulabildiğimiz bir yerdir.” (E,1)

“Eminim çok kocaman bir yerdir.” (E,2)

“Cennet öldükten sonra gideceğimiz yerdir ama her insan gidemez.” (E,3)

“Bence cennet iyilik yapan insanlar oraya gittiği için çok güzel güllerle, çiçeklerle, kuşlarla donanmış bir yerdir.” (K,2)

“Bence her yeri çiçek olan dünyanın en iyi yeridir.” (E,3)

“Bana göre yeşillik alandır. Havada kuşlar uçar. Melekler kuş olup cennetin içinde uçarlar.” (E,1)

“Bence cennet güzel bir yerdir. Çünkü cennette görmek istediğimiz insanlar vardır.” (E,2)

“Bence cennet kimsenin dünyada sahip olamayacağı bin bir güzelliklerin bulunduğu uzun, mutlu, huzurlu yeni bir dünyadır.” (K,2)

“İyilerin gittiği, eşi ve benzeri olmayan mükemmel bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet kırmızı güllerin, çimenliklerin, kuş seslerinin, uzun derelerin olduğu yerdir.” (K,3)

“Bence cennette güzel şelaleler vardır. Şelalelerden ballar akabilir. Her yerde çiçekler vardır.” (K,2)

“Bence cennet istediğimiz her şeyi yapabileceğimiz, hep mutlu olacağımız bir yerdir.” (E,2)

“Kevser suyunun, hurilerin, yemyeşil ağaçların, masmavi denizlerin, kuş cıvıltılarının olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Bence cennet yeşillik içinde çok büyük, ağaç gölgesinin bir ucundan diğer ucuna atla 70 günde gidilen bir yerdir.” (E,3)

“Bence cennet her şeyin olduğu, bütün canlıların bulunduğu, nur ile kaplanmış bir dünyadır.” (E,3)

“Güzel ve Allah’ın en sevdiği kullarının bulunduğu yerdir.” (K,3)

“Cennet tek kelimeyle mükemmel bir yerdir. Bir akarsuyun uçsuz bucaksız olduğu harika bir yerdir. Sanki masallardaki saray bahçesi gibi bir yerdir.” (E,3)

“Cennette iyiler ve melekler vardır. Bu dünyadan daha iyi bir yerdir.” (E,1)

“Bence cennet iyilerin ve ibadetini eksiksiz yapan kişilerin olduğu yerdir.” (K,3)

“Bence cennet çok güzel, ferah, yemyeşil, bolluk içinde yaşayacağımız bir yerdir.” (K,2)

“Bence cennet çok güzel, herkesin gitmek ve görmek istediği bir yerdir.” (E,1)

7. Sınıf öğrencilerinin “cennetin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti yeşillik, mis kokulu, kına gibi kokan, çiçeklerin, derelerin, kuşların, bal akan şelalelerin, hurilerin, ağaçların, masmavi denizlerin, Kevser suyunun olduğu, ağaç gölgesinin bir ucundan diğer ucuna 70 günde gidildiği, temiz, ferah, nur ile kaplanmış, güneşin hiç batmadığı, masallardaki saray bahçesi gibi, soyut bir yer olarak tasvir etmişlerdir.
2. Çocuklar cenneti ulaşılması zor bir yer olarak görmektedirler.
3. Cennetin insanların öldükten sonra gittikleri, ödüllendirildikleri, Allah’a daha yakın oldukları yer olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar istediğimiz her şeyi bulabileceğimiz, her şeyi yapabileceğimiz, her şeyin olduğu, bolluk içinde yaşayacağımız, kimsenin dünyada sahip olamayacağı bin bir güzelliğin bulunduğu, görmek istediğimiz insanları görebildiğimiz, eşi ve benzeri bulunmayan bir yer olarak tasvir etmektedirler.

5. Çocuklar cenneti huzurlu, mutlu, dünyada rahat edemeyenlerin rahat ettiği bir yer olarak görmektedirler.
6. Cennette iyilerin, ibadetlerini eksiksiz yapan kişilerin, meleklerin, Allah'ın sevdiği kulların olduğunu ifade etmektedirler.
7. Cennetin katlarının olduğunu ve insanların yaptıkları iyiliklere göre bu katlara gideceklerini ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Cennet bütün yerlerden güzel, aklımıza gelebilecek her şeyin bulunduğu yerdir.” (K,2)

“Cennet iyilerin olduğu, her şeyin iyisinin olduğu yerdir.” (E,2)

“Sonsuz güzellikle dolu olan uçsuz bucaksız bir yerdir.” (E,3)

“Cennet insanın her istediğinin bulunduğu ferah, insanın huzur bulduğu bir yerdir.” (K,3)

“Cennette hiç olmayan şeyler buluruz. Cennet çok güzel bir yerdir.” (E,2)

“Hayal edilemeyecek kadar güzel bir yerdir.” (K,3)

“7 kat semanın olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Eşi benzeri bulunmayan eşsiz güzellikte bir yerdir.” (K,3)

“Her şeyin bulunduğu, aklımızdan geçen herhangi bir şeyin önümüze geldiği bir yerdir.” (K,3)

“Güzel bir yerdir. Her şeyin bol olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Her yerde meleklerin olduğu ve iyi insanların olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Cennet güzel bir yerdir. Allah'ın emirlerine uyan insanların gideceği yerdir.” (K,2)

“Hayal gücümüze bile sığmayacak derecede bir yerdir. Aklımda canlandırabileceğim tek şey tam ortasında şelale olduğu.” (K,3)

“Rahat bir yerdir.” (K,3)

“Her şeyin en güzel şekilde yaşandığı yerdir ve oraya girmek için bu dünyadaki davranışlarımız önemlidir.” (K,3)

“Cennet bütün her şeyin olduğu, yeşillik, hiç kötülük olmayan bir yerdir. Âşık olduğumuz insanları orada bulabiliriz.” (K,3)

“Cennet her türlü güzelliğin, bütün iyi insanların olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Çok güzel bir yerdir. Havası temizdir. Her şey orada vardır. Oranın havası ve yeri bir başkadır.” (K,2)

“Sonsuz yaşamın, meleklerin olduğu çok güzel bir yerdir.” (K,2)

“İnsanların hiç hayal edemeyeceği, doğruluğun, mutluluğun ve huzurun olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Bambaşka bir hayattır.” (K,2)

“Her istediğimizin olduğu, hiç tatmadığımız şeylerin olduğu yemyeşil bir yerdir.” (E,2)

“Bence cennet insanların ölmenden önce yaptığı iyiliğin karşılığı olarak ahiret hayatında göreceği yerdir.” (K,3)

“Cennet uçsuz bucaksız sonsuz nur olan kutsal bir mekândır.” (E,4)

“Cennet dünyadan güzel bir yerdir. Cennet annelerimizin ayaklarının altındadır. İstedğin her şey vardır.” (K,1)

“İstedğin her şey vardır. İyi kişilerin olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Cennet, nurların bürüdüğü, Allah’ın yarattığı en güzel yerdir.” (K,2)

“Bence cennet yemyeşil, kuşların öttüğü, ağaçların, çiçeklerin, iyilik meleklerinin olduğu güzel bir yerdir.” (K,2)

“Her mevsimi bahar olan, kötülükten arınmış, iyiliğin baş koştığı, her şeyin ayağımızın altında olduğu rüya gibi bir yerdir.” (K,2)

- “Bence cennet iyilik yapan, dünyada herkese yardım edenlerin gittiği bir yerdir.” (K,2)
- “Meleklerin, bu dünyada iyilik yapan insanların, peygamberlerin olduğu yerdir.” (K,2)
- “Cennet güllerle kaplı, kuş cıvıltılarıyla bezenmiş olan bir yerdir. Cennet katlıdır. Eğer cennete gidersem her istediğim önüme gelir.” (K,1)
- “Cennet Allah’ın mekânıdır.” (E,3)
- “Cennet güzel yerdir. İçinde her şey vardır. Kuşlar, bitkiler, yeşillikler, meyve ağaçları vardır.” (E,3)
- “İyilik yapan insanların ödüllendirileceği, herkesin güzel yaşayacağı bir yerdir.” (E,2)
- “Cennet Allah’a inanan, onun emir ve yasaklarını yerine getiren insanlarla doludur.” (K,3)
- “Cennet bireyin istediğini istediği zaman yapabildiği sonsuz bir yerdir.” (E,3)
- “Tüm meyvelerin olduğu bir ağaç vardır. İsteddiğimiz her şey hemen olur. Yeşillik bir yerdir.” (E,3)
- “Yeşillikler, kırlar, çok güzel yerler vardır. Elimizi neye atarsak yenisi yerine gelir.” (E,2)
- “İyi insanların, namazlarını kılan insanların olduğu bir yerdir.” (K,2)
- “İçinde her türlü meyvelerin ve bu meyvelerden yapılmış şarapların olduğu bir yerdir.” (E,3)
- “Dünyadaki hiçbir şeyle tarif edilemeyecek kadar güzel bir yerdir.” (K,2)
- “Dünyada gördüğümüz, göremediğimiz tüm güzelliklerin olduğu bir yerdir.” (E,1)
- “Bence cennet ağaçlarla, meyvelerle, kuşlarla, serçelerle dolu bir yerdir. İstedğimiz yemek anında önümüze geleceği bir yerdir.” (E,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cennetin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti sonsuz güzelliklerle dolu, uçsuz bucaksız, ferah, rahat, temiz havalı, nurla kaplı, yemyeşil, ağaçların, kuşların, çiçeklerin olduğu, güllerle kaplı, tüm meyvelerin olduğu bir ağacın bulunduğu, her türlü meyvenin ve bu meyvelerden yapılmış şarapların olduğu, her mevsimi bahar olan, dünyadaki hiçbir şeyle tarif edilemeyecek kadar güzel bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Cenneti her istediğimizin, dünyada gördüğümüz göremediğimiz tüm güzelliklerin, hiç tatmadığımız şeylerin olduğu, istediğimizi istediğimiz zaman yapabildiğimiz bir yer olarak görmektedirler.
3. Çocuklar cenneti mutluluğun, huzurun, doğruluğun, iyiliğin olduğu, kötünün bulunmadığı yer olarak tasvir etmektedirler.
4. Cennetin annelerimiz ayakları altında olduğunu düşünmektedirler.
5. Bu dünyada Allah’ın emirlerine uyan, iyilik yapan insanların gidebileceği yer olarak tasvir etmektedirler.
6. Çocuklar cennette meleklerin, peygamberlerin, iyilik yapan insanların bulunduğunu ifade etmektedirler.

3.2. Cehennemin Nasıl Bir Yer Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4.Sınıflar:

“Bence cehennem; kötü insanlarla dolu ve o insanların eziyet çektiği bir yerdir.” (K,4)

“Kötü bir yerdir. Hiç kimse oraya gitmek istemez.” (K,3)

“Bence cehennemin üç kapısı vardır. O kapıları açtığımızda önümüze ateş çıkacaktır.” (K,3)

“Cehennem yakıcı, kâbus gibi bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem dünyadaki en kötü yerdir. Büyüklerim bana cehennemde cayır cayır ateşler vardır dedi.” (E,4)

“Bence cehennem kötü kokan, bütün meyvelerin çürük olduğu bir yerdir.” (E,3)

“İnsanların dünyada yaptıkları kötülüklerin, günahların ve haramların cezasını çekecekleri yerdir.” (K,4)

“Bence cehennem kötülerin olduğu, dünyada günah işleyenlerin olduğu kötü bir yerdir.” (K,4)

“Şimşeklerin çıktığı, kara bulutların olduğu, ateşten su olan bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem kötü, korkunç, insanların ceza çektikleri yerdir. Ateşle dolu her yeri kötü ve korkunçtur.” (K,2)

“Yaşamı boyunca kötülük yapan insanların, yılan, akrep gibi kötü hayvanların olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Cehennemde çok ateş vardır. Oradaki ateşler dünyadaki ateşten kat kat sıcaktır.” (E,2)

“Bence cehennem büyük kazanlar içinde sıcak sularla dolu bir yerdir. Orada insanlar üzüntü ile doludur.” (K,3)

“Her yerde ateş vardır. Yapmak istediklerini yapamazsın. Kötü arkadaşların olur.” (K,2)

“Kızgın ateşle dolu, değdiğini yakan, nefret dolu, kötü insanların bulunduğu yerdir.” (K,4)

“Cehennem şeytan tarafından yapılmıştır. Aynı yanardağ gibi ateşlerle doludur. Orada kötü insanlar olacaktır.” (K,4)

“Cehennem ateş ile dolu bir yerdir. İçinde bütün vahşi hayvanlar vardır. Kötülük yapan insanlar orada yanarlar.” (E,3)

“Yakıcı ateş vardır. Sıkıcı, hiç güzel olmayan bir yerdir.” (E,3)

“Yerler dikenli, sular pis, hiç güzelliği olmayan, rahatsız edici kokusu ile çok kötü bir yerdir.” (E,2)

“Bence cehennem kötülük yapanlar için ölünce kötülükleri niye yaptılarsa ders alacakları yerdir.” (E,3)

“Ateşlerin olduğu, hiç kimsenin gitmek istemeyeceği, ızdırap dolu bir yerdir.” (E,3)

“Ateş vardır. Kimse oradakilere yiyecek içecek vermez. Onlar taş yerler hep ağlarlar.” (K,2)

“Çok kötü bir yerdir. Orada kötülük yapan insanlar ve çocuklara çok acı çektiren insanlar vardır.” (E,3)

“Kırmızı renkli, kırık, tahta bir kapısı olan, içinde ateşler bulunan bir yerdir.” (E,2)

“Günahları çok olan insanların öldükten sonra gittikleri yerdir.” (E,3)

“Çok kızgın volkanın 1000 katından bile çok sıcaktır.” (E,3)

“Kötülük yapan insanların alevlerin içinde cayır cayır yandığı bir yerdir.” (K,3)

“Kötülerin gittiği, kötü havası olan bir yerdir.” (E,3)

“Kırmızı, karanlık, kimsenin yaşayamayacağı, korkunç bir yerdir.” (E,3)

“Her yerde ateşlerin olduğu, insanların yanıp, dirilip tekrar yandığı bir yerdir.” (K,2)

“Annelerine kötü bir şey söyleyenleri Allah’ın cezalandırdığı bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem alevlerle ve şeytanlarla dolu bir yerdir. Kötü taraftır.” (K,2)

“7 katlı, içi hep kötülük ya da az sevap işleyenlerle dolu bir yerdir.” (E,3)

“Cehennemin her tarafı ateşle doludur. Anneye, babaya, babaanneye kötü davrananlar ve kötüler oraya giderler.” (E,3)

“Bence cehennem kötü bir yerdir. Her yerde ateş vardır, istediklerimizi yapmayız, kirli bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem çok çirkin, ateşlerle kaplı, çok sıcak bir yerdir.” (E,3)

“Bir çukurun içinde yanan ve hiç sönmek bilmeyen bir ateş vardır.” (K,3)

“Bir kazan vardır ve yanacakları o kazana atarlar.” (K,3)

“Ateşli, patlamış yanar dağ gibi bir yerdir.” (E,2)

“Ateşin olduğu, hep acıların çekileceği bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem Allah’ın haram kıldığı şeyleri yapanların, günahları olanların gittiği yerdir.” (K,2)

“Cehennem ayıp sözler söyleyen, bira içenlerin gideceği ateşli bir yerdir.” (E,4)

“Cehennem azap çekilecek, korkunç, pis bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem insanlara işkence yapılan bir yerdir.” (K,4)

“Cehennem kötü kalpli insanların ve küfür edenlerin gittiği bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem ateşli, hava almayan bir yerdir.” (E,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cehennemin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi ateşlerle kaplı, karanlık, dikenli, suların pis, sıcak olduğu, kötü kokulu, havasız, kirli, sıcak, sıkıcı, bütün meyvelerin çürük olduğu, şimşeklerin çakıp kara bulutların olduğu, nefret, acı ve ızdırap dolu, korkunç, kabus gibi bir yer olarak tasvir etmişlerdir.
2. Çocuklar cehennemde kötülük yapan, günah işleyen, kötü kalpli, küfür eden, bira içen, ayıp sözler söyleyen, annelerine kötü söz söyleyen, anne, baba ve babaanneye kötü davranan, çocuklara acı çektiren insanların, akrep, yılan gibi kötü ve vahşi hayvanların, şeytanların olduğunu ifade etmektedirler.

3. Çocuklar cehennemde dünyada kötülük yapan, günah işleyen, haram yiyen insanların ceza çekeceklerini, yaptıklarından ders alacaklarını, işkence göreceklerini, eziyet çekeceklerini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehennemdeki ateşin bu dünyadaki ateşlerden daha fazla sıcaklıkta ve yakıcılıkta olduğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada istediklerini yapamayacaklarını, üzülp hep ağlayacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehennemi patlamış yanardağ gibi , ateşlerle dolu çukurların olduğu, büyük kazanların bulunduğu ve insanların bunların içinde cayır cayır yanıp, diriltilip tekrar yanacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehennemde insanların kötü arkadaşlarının olacağını ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Cennet nasıl beyazsa cehennemde kapkara, kötü bir yerdir.” (K,4)

“Kötülük yapan kişilerin olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Orada azap çekilir. Orada dünya kadar ateş vardır.” (E,2)

“Kötü insanların gideceği yerdir. Düşünebileceğimiz en kötü yerdir. Şeytan, cin gibi kötü ruhlar bulunur.” (K,3)

“Bence cehennem ateşin, pis kokuların, kötü kişilerin olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Bence cehennem her şeyin en kötüsünün olduğu yerdir.” (K,3)

“Cehennemin içinde ateş ve odundan başka bir şey yoktur. Cehennemdeki bütün insanlar her zaman yanar.” (K,3)

“Ateşlerin ve kaynar suların olduğu, hiç kimsenin gitmek istemediği bir yerdir.” (K,3)

“Kötü, Allah’ inanmayan, bu dünyada kötülük yapan insanların gittikleri ateş olan yerdir.” (K,3)

“Allah’ın insanların davranışları karşısında verdiği ceza, yakıtı insanlar ve taşlar olan alev alev yükselen ateşin olduğu yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem dünyadaki ateşten 1000 kat daha sıcak olan kızgın ateşli bir yerdir.” (K,3)

“Kötülerin olduğu, güzel olmayan, dünyada yaptığımız kötülüklerin sorulduğu yer.” (K,2)

“Ateşlerin, kaynar suların olduğu sürekli akşam olan bir yerdir.” (K,4)

“Kötülerin yandığı, kasıp kavurucu çok sıcak bir yerdir.” (K,2)

“Sıcak ve lavların olduğu bir yerdir.” (E,2)

“Her tarafta kıvılcımlar, kara bulutlar vardır.” (K,2)

“Günah işleyenlerin öldüğünde gidip ateşler arasında yandığı bir yerdir.” (E,3)

“Yanardağdan bile sıcak olan bir yerdir.” (K,3)

“Bütün kötülük edenlerin toplanıp yandığı yerdir.” (E,3)

“Ateşin içinde yanan adamların olduğu bir yerdir. (E,2)

Hep ateşlerle dolu günahkâr insanların olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Kötülerin, ateşin, mutsuzluğun olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Fokur fokur kaynayan ateşlerin, çivilerin olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Korkunç bir yerdir.” (K,2)

“Etrafı ateşlerle çevrili bir yerdir.” (E,1)

“Şeytanın kaldığı, kötü insanların yaşadığı, çok kötü bir yerdir.” (E,2)

“Karanlık, kırmızı ile turuncunun karışımı bir ateşin olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Her tarafta ateş yanan, lavlar patlayan bir yerdir.” (E,3)

“Cehennem çok kötü bir yerdir. Kötülük yapan, yalan söyleyen, hırsızlık yapan insanların ölünce gittiği yerdir.” (K,2)

“Karanlık, çukurun içinde, ateşli bir yerdir.” (K,2)

“Ateşler içinde olan, her istediğimizin olmadığı bir yerdir.” (E,2)

“Cehennem çok kötü bir yerdir. Kötü söz söyleyen insanları Allah cehenneme yollar.” (E,4)

“Çöp, ateş vardır. Orası hiç güzel değildir.” (E,3)

“Cehennemin her yerinde korkunç şeyler vardır.” (E,2)

“Çok pişman olunan ve kötü bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem çok kötüdür. Orada yaptığımız kötülükleri buluyoruz.” (E,3)

“Kocaman bir kazanın içerisinde sıcak bir suyun, alevlerin, yanık insanların olduğu canice bir yerdir.” (K,2)

“Bence cehennem kötü, ateşlerle dolu, kötülerin yaşadığı, kötü kokulu bir yerdir.” (E,2)

“Kızgın alevlerin, fokur fokur ateşin olduğu bir yerdir.” (K,3)

“En kızgın ateşten yapılmış bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem kötülerin olduğu, su yerine kaynar su, yiyecek yerine dikenli bir otun olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem kötü bir yerdir. Kötü söz söyleyenler, sevgisiz, saygısız olanlar cehenneme gider.” (K,3)

“Bence cehennem hiç güzel bir yer değildir. Oraya gidersek yanarız.” (K,3)

“Yaptığımız kötülükler iyiliklerden fazla ise bunun bedelinin kötü bir şekilde ödeneceği yerdir.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cehennemin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi fokur fokur kaynayan ateşlerle kaplı, kaynar suların, lavların, kıvılcımların, çivilerin olduğu, kasıp kavurucu çok sıcak, karanlık, korkunç, kötü bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemi kötülük yapanların, kötü söz söyleyenlerin, Allah’a inanmayanların, sevgisiz, saygısız olanların, yalan söyleyenlerin, hırsızlık yapanların, günahkâr insanların, şeytan, cin gibi kötü ruhların bulunduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
3. Çocuklar cehennemde insanların yaptıkları kötülükler ve günahlardan dolayı yanacağını, azap çekeceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehennem ateşinin insanlar ve taşlardan oluştuğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehennemde her şeyin en kötüsünün olduğunu ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehennemin kimsenin gitmek istemeyeceği bir yer olduğunu ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Kötülülerle dolu kötü insanların yaşadığı bir yerdir.” (K,2)

“Cehennem kötülük yapan insanlar içindir.” (K,2)

“Ateş ve lavlarla dolu bir yerdir.” (E,3)

“Bilmiyorum.” (K,4)

“Cezanı çektiğin ateşlerle dolu bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem herkesin vicdan azabı çektiği, keşke denilen bir yerdir.” (K,1)

“Bizim evimizde kullandığımız ateşin beklide 1500 milyar kati kadar sıcak olan bir yerdir.” (K,3)

“Cehennem insanlara kötü söz söyleyenlerin, Allah’a inanmayanların gittiği yerdir.” (E,2)

“En sıcak ateş derecesinin 70 kat sıcaklığı olan bir yerdir.” (E,2)

“Bence cehennem kötü bir yerdir. Hep ateşler vardır. Kötü olanlar orada yanacaklar.” (K,2)

“Ateşlerin ve kuyuların olduğu bir yerdir.” (E,2)

“Hiçbir şeyin olmadığı bir yerdir.” (K,3)

“İnsanları cezalandırmak için yaratılan bir yerdir.” (K,3)

“Düşünebileceğimiz en kötü şeylerden de kötüdür.” (E,3)

“Ateşlerin olduğu, hiçbir şeyin güzel olmadığı bir yerdir.” (K,3)

“Burada yaptığımız suçların sonucu gidilecek yerdir.” (K,3)

“Çok kötü, hiçbir Müslüman’ın gitmesini istemediğim bir yerdir.” (E,3)

“Çok sıcak ve korkutucu bir yerdir.” (E,4)

“Pis kokulu, kötü insanların olduğu, yanık kokulu, ateşli, dumanlı bir yerdir.” (K,3)

“Kapkaranlık, ateşin olduğu ve kötü insanların olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Huzursuzluğun bol olduğu ve yanan kişilerin olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Kıpkırmızı ateşlerle kaplı, insanların dünyada işledikleri günahların cezalarını çektiği yerdir.” (K,2)

“Çok kötü, ateşlerin olduğu bir yerdir. Kötüler orada azap çekerler.” (K,3)

“Cehennem çok kötü bir yerdir. Sadece ateş ve şeytan vardır.” (E,4)

“Yalan söyleyen, hırsızlık yapan vb. insanların bulunduğu bir yerdir.” (K,2)

“İnsanların yaptığı kötülükler, pis huyları, günahları karşılığında gideceği yerdir.” (K,2)

“Cehennem yaptığımız kötülükler sonucunda gittiğimiz, adı üstünde kötü ve sıcak bir yerdir.” (K,3)

“Ateş, böcek ve daha bir sürü kötü şeylerin olduğu, insanların ateşte yandığı, kaynar suların olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Çok kötü, korkutucu, istediğimiz hiçbir şeyin olmadığı bir yerdir.” (K,3)

“Her yerden ateşler çıkan, lavlar püsküren, kazanlarla dolu, çevre kirliliği gibi bir sürü pisliğin olduğu bir yerdir.” (E,1)

“Her taraf ateşlerle kaplıdır. Oraya kötülük yapanlar, haram mal yiyenler gider ve orada cayır cayır yanarlar.” (K,2)

“Ateşler, zebaniler, zincirler ve kötü insanlar vardır.” (E,2)

“Büyük ateş ve lav çukurlarının olduğu bir yerdir.” (E,1)

“Kötülerin azap gördüğü, çok kötü ve kimsenin gitmek istemeyeceği bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem zakkum ağaçları, zebaniler ile dolu kötü insanların azap çektikleri yerdir.” (E,3)

“Her tarafta ateşlerin ve kötü şeylerin bulunduğu, kötü kişilerin gittiği kötülüklerle dolu bir yerdir.” (E,3)

“Cehennem Allah’ın emir ve yasaklarına uymadığımızda bizi cezalandırdığı yerdir.” (E,3)

“İstedisinin olmadığı, manzarası olmayan, ateş olan kötü bir yerdir.” (K,3)

“Cehennem çok kötü, kötü insanların azap çekeceği, günahlarının bedelini ödeyecekleri yerdir.” (K,2)

“Bence cehennem hiç güzel olmayan, kötülerin gittiği ve bütün kötülüklerinin cezasını çekecekleri yerdir.” (E,2)

“Bence cehennem çok çirkin, kavurucu sıcaklığı olan, kötü insanlara azap çektirmek için olan yerdir.” (K,3)

“İçinde ateş yanan bir yerdir. Allah kötülük yapanları, şeytana uyanları orada ateşe atarak yakar.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cehennemin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi Allah’ın emir ve yasaklarına uymayan, günah işleyen, kötülük yapan, haram mal yiyen insanların cezalandırıldığı, vicdan azabı çektikleri, keşke dedikleri yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemi kapkaranlık, ateşlerle dolu, lav çukurlarının, kazanların, kaynar suların, huzursuzluğun olduğu, yanık, pis kokulu, dumanlı, kavurucu sıcaklıkta, korkutucu, manzarası olmayan, kötü bir yer olarak tasvir etmektedirler.
3. Çocuklar cehennemde şeytanın, zebanilerin, zincirlerin, zakkum ağaçlarının olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehennem ateşinin en sıcak ateşten bile daha sıcak olduğunu ve insanların bu ateşte cayır cayır yanacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehennemi kimsenin gitmek istemeyeceğini, istenilen hiçbir şeyin olmayacağı bir yer olarak tasvir etmişlerdir.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada cezalarını çekeceklerini, azap göreceklerini, günahlarının bedelini ödeyeceklerini ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Bence cehennem çok kötü, bütün kötülerin ve Allah’a inanmayanların bulunduğu sıcak bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem kötü insanların, birbirinden kötü yerlerin bulunduğu, insanların azap çektikleri yerdir.” (K,4)

“Çok sıcak ve yakıcı bir yerdir.” (K,1)

“Duyduğumuz her şeyin bize ızdırap vereceği, kötülerin cezalandırılacağı bir yerdir.” (K,3)

“Kötülerin ateşler içinde yakıldığı korkunç bir yerdir.” (K,3)

“Çok kötüdür. Ateşler, alevler, günahkâr insanlar, çılgınlık, feryatlar vardır.” (K,3)

“Namazını kılmayanlar, kötü söz söyleyenler, hırsızlık yapanlar vardır.” (E,3)

“Bence cehennemde büyük bir ateş var onun odunu da kötü insanlar.” (E,3)

“Her türlü acının bulunduğu bir yerdir.” (K,4)

“Evrenin en kötü yeri ve kötülerin gittiği yerdir.” (K,3)

“Kur’an’da anlatılanlara bakarsak kötü ve dehşet verici bir yerdir.” (E,3)

“Ateşli biri gelir ve bizi ateşle yakar.” (E,2)

“Cehennem kızgın demirlerin bulunduğu, koyu kırmızı, kötülerin çok sıcak bir ateşte yandığı bir yerdir.” (K,1)

“Kötülerin olduğu yaşanmayacak bir yerdir.” (K,2)

“Cehennem çok kötü bir yerdir. Çünkü dünyada işlediğimiz günahlar kadar ateşin içinde yanıyoruz.” (E,1)

“Kötülerin, acımasızların olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem ateşlerle, çöllerle kaplıdır. Kötü insanlar oraya giderler.” (K,2)

“Ateşlerin olduğu, kötülerin yanacağı bir yerdir. Filmlerde gördüğüm kadarıyla kazanların kaynadığı bir yerdir.” (K,2)

“Derin kaynar sular ve ateşin olduğu bir yerdir.” (E,1)

“Cehennem dünyada yapılan haksızlıkların, günahların hesabının sorulup cezasının verildiği yerdir.” (K,2)

“Kâfirlerin gittiği evrenin en kötü yeridir.” (K,3)

“Çok kötü, sıcak, karanlık, ateşli bir yerdir.” (K,3)

“Bence cehennem çok kötü bir şekilde cezalandırılacağımız yerdir.” (E,2)

“Hem çok sıcak hem de dondurucu soğuk, yılanların, böceklerin olduğu bir yerdir.” (K,3)

“Bence büyük bir kazanın çevresinde lavlarla kaplı bir uçurumdur.” (E,3)

“Bence cehennem hiçbir şeyin olmadığı, sıcak, büyük kazanların, şeytanların olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Çirkin ve insanın yanacağı, bütün kötü kişilerin bulunduğu bir yerdir.” (K,3)

“Cehennem tek kelimeyle ateştir. Sanki bir yanardağ volkanı gibi lavların olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Çok sıcak bir ateş vardır. Zebaniler altına odun atıyorlardır.” (K,3)

“Cehennem ateş deresi ve lavlarla dolu olan bir yerdir. Orası kötülük yapan kişilerin yeridir.” (E,1)

“Kötülerin, günah işleyen insanların ve kaynar kazanların olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem içinde hep kötü şeylerin bulunduğu, kötülük yapan insanların oradaki ateşlerde yakıldığı yerdir.” (K,2)

“Bence cehennem çok sıcak, sıkıcı ve acı çekilen bir yerdir.” (K,2)

“Bence cehennem kötü ve kötülerle dolu bir yerdir. Onun için kimse gitmek istemez.” (E,1)

“Cehennemde hiçbir şey yoktur sadece ateş vardır.” (K,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cehennemin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi kötü, dehşet verici, sıkıcı, acı çekilen, çöllerle kaplı, karanlık, sıcak bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemde hem çok sıcak hem de dondurucu soğuk, kaynar suların, lavların, ateşlerin, kaynar kazanların, her türlü acının olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehennemde kötülük yapan, günah işleyen, Allah’a inanmayan, kötü söz söyleyen, namaz kılmayan, hırsızlık, haksızlık yapan, acımasız insanların, kafirlerin yanarak, ızdırap, azap ve acı çekerek cezalandırılacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme kimsenin gitmek istemeyeceğini ve orada ateşten başka hiçbir şeyin bulunmadığını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehennemde şeytanın, zebanilerin bulunduğunu ifade etmektedirler.

8.Sınıflar:

“Cehennem kötü, ateşli, siyah, karanlık, korkutucu bir yerdir.” (K,2)

“Bence cehennem kötülük yapanların yeridir.” (E,2)

“Sönmeyen ateşlerden olan, kötülerin cezalarını çektikleri bir yerdir.” (E,3)

“Bence cehennem korkunç bir yerdir. Kötülük, ateşte yanan insanlar vardır.” (K,2)

“Cehennem çok kötü bir yerdir. Oraya gidenlerin ruhu ateşte yanınca bir daha ruh geliyor ve yanıyor.” (E,2)

“Kâfirlerin ve münafıkların gittiği ateşi olan bir yerdir.” (E,3)

“Tüm kötülüklerin bulunduğu, kimsenin gitmek istemeyeceği bir yerdir.” (K,3)

“Cehennem dünyada insanların yaptığı kötülüklerin cezasını çektiği yerdir.” (K,2)

“Ekolojik dengesi bozulmuş, تنها, gezegenimsi bir yerdir.” (K,3)

- “Alevlerle kaplı, dünyada kötülük ve pislik yapmış insanların olduğu bir yerdir.” (K,3)
- “Cehennem kelimesi zaten okunduğunda kötü bir yere benziyor. Sıcak bir yerdir. Şeytanın evidir.” (K,2)
- “Acı dolu, günahların bedelinin yaşanacağı bir yerdir.”(K,2)
- “Kızıl ateşlerin, lavların olduğu bir yerdir.” (K,2)
- “Ateşle kaplı, çok sıcak, insanı ürperten bir yerdir.” (E,2)
- “Cehennem kötü, çıkarıcı, yalancı, hırsızlık yapan vb. kişilerin gideceği yerdir.” (K,3)
- “Okyanus kadar büyük lavlarla kaplı bir yerdir.” (E,2)
- “Cehennem uçsuz bucaksız ateşin olduğu bir yerdir.” (E,4)
- “Cehennem kızgın ateşlerin bulunduğu, derelerden su yerine ateş inen, kızgın lavların olduğu bir yerdir.” (K,1)
- “Ateşin ve karamsarlıkların olduğu bir yerdir.” (K,2)
- “Cehennem 7 katlıdır. Her bir katında başka bir günahın vebalinin ödendiği bir yerdir.” (K,2)
- “Cehennem ateş kırmızısı, insanların cayır cayır yandığı bir yerdir.” (K,2)
- “Günyüzü görülmeyen, ızdırap çekilen, yapılan kötülüklerden dolayı hesap verilen, ateşli, korkunç, kâbus gibi bir yerdir.” (K,2)
- “Kötülük yapanların, kendini beğenenlerin, başkaların malına zorla sahip çıkanların cezalandırıldığı yerdir.” (K,2)
- “Cehennem ateşlerle doludur. Her yer sıcaktır. Eğer yaşarken namaz kılmazsan öldüğün zaman kızgın ateşin üzerinde namaz kıldırıyorlar.” (K,1)
- “Ateş dolu bir yerdir. İnce ipten kim geçerse o cehenneme gitmez.” (K,3)

“Allah’ın emir ve yasaklarını yerine getirmeyen insanların azap görecekları yerdir.” (K,3)

“İçinde ateş olan kazanlara insanların atıldığı bir yerdir.” (K,2)

“Cehennem kötülerin olduğu, her tarafı ateşlerle kaplı, çok sıkıcı bir yerdir.” (K,3)

“Sıcak, insanların kötülüklerinden kurtulmak için cezalarını çecekleri, içinde ateş olan bir yerdir.” (E,3)

“Dünyadaki cezalandırılan ve kötü olan yerlerden daha kötü bir yerdir.” (K,2)

“Dünyada kötülük işleyenlerin öbür dünyada gideceğı yerdir.” (E,1)

“Cehennem çok pis ve güzel olmayan bir yerdir.” (E,2)

“Cehennem kızgın alevlerle dolu günah işleyenlerin gideceğı, çok sıcak bir yerdir.” (E,3)

“Her yeri ateş olan, günah işleyenlerin sürekli orada yanacağı kötü bir yerdir.” (K,2)

“Cehennem her yeri ateşle, lavlarla kaplı, karanlık, korkunç, her yerde şeytanların olduğu bir yerdir.” (K,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cehennemin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi kötü, karanlık, korkutucu, ekolojik dengesi bozulmuş, تنها, insanı ürperten, lavlarla kaplı, sıkıcı, pis, korkunç, karamsarlıkların olduğu, ızdırap çekilen bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemde kötülük yapanların, kafirlerin, münafıkların, günah işleyenlerin, kendini beğenenlerin, başkalarının malına zorla sahip çıkanların, Allah’ın emir ve yasaklarına uymayanların cezalandırılacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehennemde insanların yanıp tekrar diriltilip yine yanacaklarını ifade etmektedirler.

4. Çocuklar cehennemin 7 katlı olduğunu ve her bir katında başka bir günahın vebalinin ödendiğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehennemi her yerde ateş ve şeytanın olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
6. Çocuklar cehennemde tüm kötülüklerin bulunduğunu ve kimsenin oraya gitmek istemeyeceğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar ince ipten geçenlerin cehenneme gitmeyeceklerini ifade etmektedirler.
8. Çocuklar eğer yaşarken namaz kılınmazsa öldüklerinde kızgın ateşin üzerinde namaz kılacaklarını ifade etmektedirler.

3.3. Cennette Neler Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Bence cennette; ırmaklar, çikolata göller, şeker ağaçlar ve daha düşünemediğiniz bir sürü güzel şeyler vardır.” (K,4)

“İyi şeyler, güzel insanlar ve iyilik yapanlar vardır.” (K,3)

“Bence cennette yemyeşil ağaçlar, yeşil yeşil elmalar, yapraklar vardır.” (K,3)

“Cennette meyveler, çiçekler, şelaleler vardır.” (E,3)

“Bence cennette istediğimiz bütün her şey vardır.” (K,4)

“Çiçeklerin, yeşilliklerin, nehirlerin, ağaçların olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Orada görmediğimiz daha güzel şeyler vardır.” (K,4)

“Dünyada bulunan ve bulunmayan güzel her şey vardır.” (K,3)

“Bence cennette çiçekler, ağaçlar, doğa yani iyi insanların seveceği her şey vardır.” (E,4)

“Cennette şırıl şırıl akan şelaleler, üzerinde jelibon bulunan ağaçlar, pamuk şekerden bulutlar, çikolatadan ve dondurmadan dağlar vardır.” (K,4)

“Bence cennette kâinatın en güzel şeyleri vardır.” (K,3)

“Cennette kakaodan dağlar, pamuk şekerden bulutlar, dondurmadan evler vardır.” (E,4)

“Bence cennette günahsız insanların istediği her şey vardır.” (E,2)

“Bence cennette güzel ve iyi olan her şey vardır.” (E,4)

“Bence cennette hurma ağacı, altın kaplamalı bardaklar ve tabaklar vardır. Orada her şey altın kaplıdır.” (K,4)

“Cennette mutluluk, çiçek, böcek ve istediğin her şey vardır.” (K,2)

“İyi kalpli insanlar, melekler, bin bir türlü çiçekler, birbirinden güzel meyveler vardır.” (K,3)

“Cennette kuşlar, kelebekler, ağaçlar, dereler, ırmaklar vardır.” (E,2)

“Bence meyveler, çiçekler, tuba ağacı ile doludur. Cennet çok güzel bir yerdir.” (K,3)

“Cennette güzel meyveler, güzel giysiler vardır.” (E,3)

“Her yerde çiçek, ağaç, böcek vardır. İsteddiğimiz her şeyi yaparız. Nereye gitmek istersek gideriz ve çok arkadaşlarımız olur.” (K,2)

“Hayallerimizde ne varsa Cennette de onlar vardır.” (K,3)

“Yiyecekler, içecekler vardır. Şarap vardır.” (E,1)

“Cennette bizim istediğimiz her şey vardır. Onların hepsini Allahtan isteriz. Oyuncak, yiyecek, içecek vb. şeyler vardır.” (E,3)

“Cennette iyilik yapmış insanlar ve savaşta ölen şehitler vardır.” (K,3)

“Bence cennette temiz kalpli insanlar, melekler vardır. Dünyada sakat olanlar, cennette sağlıklı olacaktır.” (E,3)

“Günahsız insanlar, çiçekler, güller, Kur’anlar, camiler, kuşlar vardır.” (K,2)

“Berrak sular, insanı rahatlatan okullar vardır.” (E,2)

“Nur, özel ağaçlar, bilmediğimiz çiçekler, yemediğimiz meyveler, içmediğimiz kadar tatlı su vardır.” (K,3)

“Melek, Allah ve biz varız.” (E,3)

“Ölmüş iyi insanlar, Peygamberimiz ve tüm güzellikler vardır.” (E,2)

“Cennette iyilik, meyveler, oradan dünyayı görecektir bir yer ve çok güzel şeyler vardır.” (K,2)

“Kuşlar, çiçekler, yeşillikler, çimenler ve oranın mis gibi kokusu vardır.” (K,4)

“İyi insanlar, değerli şeyler ve bahçeler vardır.” (E,3)

“Yaşadığımız hayatta sahip olamadığımız şeyler vardır.” (E,3)

“Allah ve merhametli insanlar vardır.” (K,3)

“Bize yardım edecek kişiler vardır.” (E,3)

“Bence cennette hiç bir şey yoktur.” (E,3)

“Çiçekler, cıvılcıvıl öten kuşlar beyaz bulutlar vardır.” (K,3)

“Süt ve bal ırmakları, en tatlı su ırmakları, bol bol ağaç ve kelebek vardır.” (E,4)

“İstediklerimiz her şey, sevdiklerimiz vardır.” (E,4)

“Su, asitsiz kola, içki, elma, portakal vardır.” (K,3)

“Cennette herkesin kendine ait bir evi vardır. Canımızın istediği her şey hemen gelecektir.” (K,3)

“Kelebekler, meyveler, muzlar, kiviler vardır.” (E,2)

“Mis gibi hava, temiz sular vardır. Her yer rengârenktir.” (E,3)

“Bence Kevser eşmesi ve saray gibi ev ve iyi insanlar vardır.” (K,3)

“Vefat etmiş kişiler ve iyi kalpli insanlar vardır.” (E,1)

“Güzel sözlü, iyilik yapan insanlar vardır.” (E,2)

“Allah’ın yarattığı güzel şeyler vardır.” (K,2)

“Çimenler, çiçekler, yemekler, kıyafetler vardır. Aklımıza ne gelirse hemen önümüze gelir.” (K,3)

“Yemyeşil otlar, meyveler, zemzem suyu vardır.” (E,4)

“Melekler, güzel şeyler vardır. İnsanın içi huzur bulur.” (K,3)

“Anne ve baba sözü dinleyen, yalan söylemeyen insanlar vardır.” (K,3)

“Et vardır. İstedğimiz şeyler önümüze hemen gelir.” (E,3)

“Cennette dürüst, kavga etmeyen, iyi insanlar vardır.” (K,2)

“Cennette bir sürü şey vardır. Yere düşsen bile canın acımaz.” (E,3)

“Şelale, temiz hava, bitkiler, güvercinler, hayvanlar vardır. Aydınlık bir yerdir.” (K,1)

“Yeşil alan, sebze, meyve, deniz, akarsu vardır.” (E,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cennette neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti ırmakların, yemyeşil ağaçların, meyvelerin, çiçeklerin, şelalelerin, nehirlerin, kuşların, kelebeklerin, asitsiz kolanın, içkinin, muzların, kivilerin, zemzem suyunun, çikolata göllerin, şeker ağaçların, üzerinde jelibon olan ağaçların, pamuk şekerden bulutların, kakaodan, çikolatadan, dondurmadan dağların, kıyafetlerin bulunduğu, mis gibi havası olan bir yer olarak ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennette bu dünyada sahip olamadıkları ve istedikleri her şeyin olduğunu ifade etmektedirler.

3. Çocuklar cennette sevdiklerinin, Allah'ın, meleklerin, Peygamberimizin, Şehitlerin, iyi, günahsız, dürüst, kavgı etmeyen, anne baba sözü dinleyen, merhametli insanların olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cenneti çok huzurlu ve mutlu olacakları bir yer olarak tasvir etmektedirler.
5. Çocuklar cennete istedikleri yere gidebileceklerini, düşseler bile canlarının acımayacağını, dünyayı görebileceklerini, arkadaşlarının olacaklarını ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Melekler, iyilik yapan insanlar, huzur vardır.” (K,4)

“Cennette Allah ve melekler gibi güzel şeyler vardır.” (K,2)

“İyi insanlar, güzel şeyler ve istediğimiz her şey vardır.” (E,3)

“Sayılamayacak kadar çok nimetler ve güzellikler vardır.” (E,2)

“Rengârenk çiçekler vardır. Her taraf yemyeşil çimenlerle örtölüdür. Yani düşünebileceğimiz en güzel yerdir ve insanlar orada güvendedirler.” (K,3)

“Bence cennette Allah'ın dünyada yapmamızı söylediğı işleri yapan herkes vardır.” (K,3)

“Cennette her türlü şey vardır. Meyveler, sebzeler, en önemli şey içinde sevgi ve saygı kokusu vardır.” (K,3)

“Güzel köşkler ve şelalesi olan güzel bir yerdir.” (K,3)

“İsteddiğimiz her şey vardır. Mesela en sevdiğim araba gibi.” (E,2)

“Şelaleler, ırmaklar, göller, köprüler, hayvanlar, cennet bahçeleri, güzel şeyler ve berrak sular vardır.” (K,3)

“Peygamberler, melekler, temiz kalpli insanlar ve istediğimiz her güzellikte hayat vardır.” (K,3)

“Cennet bahçeleri, çiçekler, tertemiz berrak suların aktığı şelaleler ve çok güzel şeyler vardır.” (K,3)

“Melekler, pak kalpli insanlar, peygamberlerimiz, süttten şelaleler, istediğimiz bütün güzellikler vardır.” (K,3)

“Çeşitli veya hiç bilmediğimiz meyveler, gümüşten sular, çiçekler vardır.” (K,4)

“Helal mallar vardır.” (E,2)

“Her şeyden vardır. Ağaç, meyve, doğa, kedi, köpek, çiçek vardır.” (E,1)

“İyiler, kuşlar, çiçekler, renk renk ağaçlar ve arkadaşlıklar vardır.” (K,2)

“Güzel kokular ve güzel ortamlar vardır.” (E,2)

“Ağaçlar, çiçekler, böcekler, hayvanlar, sevap işleyen herkes vardır.” (E,3)

“Çiçek ve küçük hayvanlar vardır.” (E,3)

“Hayal ettiğimiz ve edemediğimiz her şey vardır.” (E,2)

“Çiçekler, böcekler, sevgi dolu insanlar vardır.” (K,3)

“Orada aklımızdan ne geçerse vardır.” (K,2)

“Yiyecekler, içecekler, meyveler, pastalar, ağaçlar, ormanlık yerler, nehirler, güzel güzel evler vardır.” (K,4)

“Güzellik huzur ve iyi olan her şey vardır.” (E,3)

“Meyveler, şelaleler, çiçekler, bahçeler ve ağaçlar vardır.” (E,2)

“Cennette Peygamberimiz vardır.” (E,1)

“Kuşlar, ağaçlar, sevgi, saygı, hoşgörü vardır.” (K,2)

“Güller, papatyalar, yiyecekler, içecekler ve iyilik yapan insanlar vardır.” (K,3)

“Melekler, pehlivanlar ve dürüst insanlar vardır.” (E,3)

“Çiçekler ve parklar vardır.” (K,3)

“Ağaçlar, bitkiler, ormanlar, evler, temiz hava vardır.” (E,3)

“Dünyadan çok daha güzel şeyler vardır.” (K,2)

“Melekler, hiç günah işlemeyen, akıllı uslu, zeki, Allah’a inanan insanlar vardır.” (E,2)

“Melekler ve iyi niyetli insanlar vardır.” (K,3)

“Ağaçlar, güzel kokular vardır.” (E,2)

“İyi şeyler, cennet kuşları vardır.” (E,3)

“Saraylar, mis kokulu çiçekler, yemyeşil otlar, her renkten kuşların olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Çiçekler, güzel insanlar, doğanın mucizeleri ve Allah vardır.” (E,3)

“Kevser çeşmesi, ağaçlar ve dilediğimiz her şey vardır.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cennette neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti insanların sevgi, saygı, güven ve huzur içinde yaşayabilecekleri bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cennette iyi, akıllı, zeki, günah işlemeyen, temiz kalpli, dürüst, sevgi dolu insanların, pehlivanların, meleklerin, Allah'ın, peygamberlerin, Peygamberimizin olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cenneti rengârenk çiçeklerin, yemyeşil çimenlerin, meyvelerin, sebzelerin, yiyeceklerin, içeceklerin, güzel köşklerin, şelalelerin, ağaçların, cennet bahçelerinin, hayvanların, sarayların, ormanların, evlerin, Kevser çeşmesinin, güzel kokuların olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
4. Çocuklar cennette istedikleri bütün güzelliklere sahip olabileceklerini ifade etmektedirler.

5. Çocuklar cenneti sayısız nimetlerin bulunduğu, helal her şeyin, aklımızdan geçenin olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Her şey vardır. Hayalimizdekilerden bile güzel, en güzeli de Peygamber Efendimiz de olacaktır.” (K,2)

“İyi insanlar, yalan söylemeyenler, birbirine karşı saygılı olanlar vardır.” (K,2)

“Meyve, sebze, evler, ağaçlar, altın, para, insanlar ve Allah vardır.” (K,3)

“Bence cennette yeşillikler, ağaçlar, köşkler vardır. Çok güzel bir yerdir.” (K,1)

“Bütün güzellikler ve güzel şeyler vardır.” (K,2)

“Hayal edemeyeceğimiz her şey vardır.” (K,3)

“İnsanlara gerekli her şey ve melekler vardır.” (E,2)

“Sonsuz bir lezzet vardır.” (E,3)

“Annem bana derdi ki: Cennete gittik mi orada her şey var. İstiyormuşuz ve Allah veriyormuş.” (K,2)

“Her şey vardır. Zulüm hariç.” (K,3)

“Her şey olabilir. Dünyada olmayan şeyler de vardır.” (K,3)

“İnsanların bile ummadığı, bilmediği şeyler vardır.” (K,3)

“Çeşitli meyveler, güzel mekânlar vardır.” (K,3)

“Evler, arabalar, her şey fazlasıyla vardır.” (E,3)

“İyi insanlar, yeşillikler, güzel yiyecekler ve meyveler vardır.” (K,3)

“Güzel ve tatlı meyveler, yeşil ağaçlar, güzellikler vardır.” (K,3)

“Cıvılcıvıl öten kuşlar, meyve ağaçları, yemyeşil otlar vardır.” (K,2)

“Bulutlar vardır.” (K,3)

“Meyveler, lunapark, messi, lamborcini, yemek ve camiler vardır.” (E,3)

“Kur’an sesleri, Peygamberlerimiz, melekler, Azrail gibi varlıklar vardır.” (K,2)

“Cennette burada olmayanlar, melekler, sevap işleyen insanlar vardır.” (K,2)

“Cennette istediğimiz her şey vardır. Fakat iyi olanları...”(K,3)

“Aradığımız her şey, canımızın çektiği, istediğimizde yanımızda olan, dünyada olmasını istediğimiz şeylerin hepsi vardır.” (K,3)

“Ağaçlar, bağlar, bahçeler, ballar, güller, hayvanlar, yiyecekler, baklavalar, yemekler vardır.” (E,1)

“İsteddiğimiz her şey, kıyafet, yiyecek, isteyip de alamadığımız eşyalar vardır.” (K,2)

“Kuşlar, hurma, tesbih, namazlık, su, aklımıza ne gelirse vardır.” (E,2)

“Evler, göller, dereler, akarsular, kuşlar ve ağaçlar vardır.” (E,2)

“Altından olan saraylar vardır.” (K,3)

“Her türlü imkan, rahatlık, huzur, çeşitli yiyecek ve içecekler vardır.” (K,3)

“Melekler, iyi insanlar, zembem suları, sarhoş yapmayan içecekler ve yiyeceklerin olduğu nurdan bir yerdir.” (E,3)

“Bizim yapmak ve görmek istediğimiz her şey vardır.” (E,3)

“İyi insanlar, güzel eşyalar ve bizim için gerekli eşyalar vardır.” (K,3)

“Yemyeşil çiçekler ve ağaçlar, mis gibi hava vardır.” (K,1)

“Melekler, huriler ve iyi insanlar vardır.” (E,2)

“En güzel dünya ve ahiret nimetleri, melekler, iyi insanlar, mutluluk ve huzur vardır.” (K,2)

“Kuşlar, yemyeşil ağaçlar, tertemiz sular vardır.” (K,2)

“İnsanın aklına gelen gelmeyen her türlü güzel şey vardır.” (E,4)

“İstedğimiz, canımızın çektiği her şey vardır.” (E,1)

“Güzel ağaçlar, nehirler, çikolatadan evler, melekler vardır.” (E,3)

“İyi insanlar, istediğimiz yemekler vardır. İstedğimiz kişileri görebiliriz.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cennette neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti iyi, yalan söylemeyen, saygılı olan, sevap işleyen insanların, meleklerin, Peygamberimizin, hurilerin olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cenneti istediğimiz her şeyin, dünyada bulunmayan şeylerin, en güzel dünya ve ahret nimetlerinin, insanın aklına gelen gelmeyen her şeyin olduğu hayalimizdekilerden bile daha güzel bir yer olarak tasvir etmektedirler.
3. Çocuklar cenneti meyvelerin, sebzelerin, evlerin, ağaçların, paranın, altının, köşklerin, lunaparkların, camilerin, kuşların, balların, baklavaların, hayvanların, kıyafetlerin, isteyip de alamadığımız eşyaların, akarsuların, altından olan sarayların, mis gibi bir havanın, çikolatadan evlerin olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
4. Çocuklar cennette insanların saygı, huzur ve mutluluk içinde yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete istedikleri kişilerle beraber olup, istedikleri kişileri görebileceklerini ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Cennette iyiler, Kur’an-ı Kerim okuyanlar, gıybet etmeyenler, namaz kılanlar vardır.” (K,3)

“Cennette aklımız gelen ve gelmeyen her türlü güzel şey vardır. Allah cennete gidenlere ne isterlerse verir.” (K,4)

“Bütün güzelliklerin ve iyiliklerin olduğu bir yerdir.” (E,3)

“Güzel yiyecekler, ırmaklar ve temiz hava vardır.” (K,1)

“Su, güzel kokular, iyi insanlar vardır.” (K,3)

“Her Şeyin gerçeği vardır.” (E,4)

“İyi insanlar, cenneti hak eden kişiler ve iyi bir insanın isteyebileceği her Şey vardır.” (K,3)

“Bu dünyada yaptığımız iyiliklerin karŐılıkları vardır.” (E,3)

“İnsanların iyi amaçla kullanacakları her Şey vardır.” (K,1)

“Sevdiklerimiz vardır.” (K,4)

“Evrende eşi benzeri olmayan çok güzel bir yerdir.” (K,3)

“Kur’an’da yazılanlar vardır.” (E,3)

“Huri kızları vardır. Kısacası istediğimiz her Şey vardır.” (E,3)

“İyilerin, iyilikseverlerin isteyip de alamadıkları Şeyler vardır.” (K,2)

“ i ekler, güneş vardır.” (E,2)

“Yeşil ağaçlar, rengârenk  i ekler, Kur’an okuyanların sesleri, insanların istedikleri vardır.” (K,1)

“ i ekler, g ller, karanfiller, parklar vardır.” (K,2)

“Dere,  imen, kuşlar ve iyiler vardır.” (K,2)

“Teknolojik aletler hariç ne istersek isteyelim vardır.” (E,3)

“ i ek, g l, ev, güzel olan her Şey vardır.” (E,3)

“Evler, yiyecekler, kuşlar, iyi insanlar vardır.” (K,2)

“İstedığımız her şeyin olduğu bir yerdir.” (K,2)

“Evrende eşi benzeri olmayan en güzel varlıkların olduğu yerdir.” (K,3)

“Meyve ağaçları, bal ve süt akan şelaleler, çiçekler vardır.” (K,2)

“İstedığımız her şeyin olduğu, tertemiz güzelliklerle dolu bir yerdir.” (K,3)

“İstedığımız her şey vardır. Bilgisayar gibi” (E,2)

“Kevser suyu, ağaçlar, denizler, melekler, altın tuğladan yapılmış evler vardır.” (K,3)

“İstedığımız, hayalimizdeki her şey iki parmağımızı sıklatınca gelir.” (E,3)

“Aklımıza gelebilecek ne varsa vardır.” (E,3)

“Su, ağaçlar, çiçekler, çimenler, yiyecekler, kuş, böcek, iyi insanlar, güzel kokular vardır.” (K,2)

“Melekler iyilik yapan insanlar, peygamberler vardır.” (K,2)

“Takva sahipleri, iyiler, cezasını bitirenler, melekler, ağaçlar, dereler, sular vardır.” (E,3)

“Elmaslar, zümrütler, meyve ağaçlar, melekler, ağaçlar, kuşlar vardır.” (K,3)

“Melekler ve doğada bulunan en güzel varlıklar vardır.” (K,3)

“Güzel mi güzel mis kokulu çiçekler, ağaçlar, çimler, berrak akan sular ve renkli meyveler vardır.” (K,2)

“Güzel şeyler vardır. Yiyecek ve sular boldur.” (K,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cennette neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti bütün güzelliklerin ve iyiliklerin olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.

2. Çocuklar cennette istedikleri her şeye parmak şıklatınca hemen sahip olabileceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cenneti yiyeceklerin, meyvelerin, rengarenk ve mis gibi kokan çiçeklerin, ağaçların, denizlerin, altın tuğladan yapılmış evlerin, güzel kokuların, elmasların, zümrütlerin, berrak suların, bal ve süt akan şelalelerin, kuşların, Kevser suyunun, Kuran okuyanların seslerinin olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
4. Çocuklar cennette evrende eşi ve benzeri bulunmayan en güzel şeylerin olduğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklardan bazıları teknolojik aletler hariç istedikleri her şeyin olacağını ifade ederken bazıları en çok bilgisayarın olacağına değinmektedirler.
6. Çocuklar cennette iyilik yapan, Kur'an-ı Kerim okuyan, gıybet etmeyen, namaz kılan insanların, meleklerin, doğada bulunan güzel varlıkların, huri kızlarının, takva sahiplerinin, peygamberlerin, cezasını bitirenlerin olduğunu ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennette insanların dünyada yaptıkları iyiliklerin karşılıklarının olacağını ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Nehirler, çimenler, çiçekler, böcekler, iyi olan melekler, meyveler, tertemiz sular vardır.” (K,2)

“Cennette her şeyin en iyisi vardır.” (E,2)

“Cennette güzel şeyler, iyiliksever insanlar vardır.” (E,2)

“İnsanoğlunun aklına gelebilecek her şey ve daha fazlası vardır.” (E,3)

“Cennet cenneti hak eden insanlar ve melekler vardır.” (K,3)

“Meyveler, içecekler, yiyecekler, hiç bilemeyeceğimiz şeyler vardır.” (E,3)

“Şelaleler, meyve ağaçları, melekler, iyi insanlar vardır.” (K,3)

- “İrmaklar, köşkler ve aklımıza gelmeyecek her şey vardır.” (E,3)
- “Hayal edemeyeceğimiz kadar bol ve bereketli her şey vardır.” (K,3)
- “Bol bol meyveler, saraylar, köşkler ve her şeyden bol bol vardır.” (E,3)
- “Bence cennette insanların iyiliği için güzel yaşayacağı yerler vardır.” (K,2)
- “Hayal, merak, güven vardır.” (K,3)
- “Huzur vardır.” (K,3)
- “Hayattaki en güzel şeyler vardır.” (K,3)
- “Allah bilir.” (E,2)
- “Cennete bütün sevdiklerimiz, güzel mi güzel insanlar vardır.” (K,3)
- “Bin bir çeşit nimet, her türlü güzel şeyler vardır.” (K,3)
- “Bu dünyada olmayan her şey vardır.” (K,3)
- “İstediğimiz her şey, peygamberler vardır.” (K,2)
- “Allah’ımız ve peygamberimiz vardır.” (K,2)
- “Güneş, su, salıncak ve yemekler vardır.” (K,2)
- “Melekler, iyilik yapan insanlar, sevdiğimiz ve istediğimiz her şey vardır.” (K,3)
- “Dünyadaki her şeyin en güzeli, yediğimiz bir yemeğin tadı bir dahakine değişir.” (K,2)
- “Çiçekler, böcekler, ağaçlar vardır.” (E,2)
- “Melekler, ölmüş olan akrabalarımız ve tanıdıklarımız vardır.” (K,2)
- “Dünyada parayla satın almaya çalıştığımız her şey vardır.” (K,2)
- “İyilik yapmış ve Allah’ın emir ve yasaklarına uyan insanlar vardır.” (K,2)
- “Güller, kuşlar, yemyeşil otlar, sıcak güneş, masmavi gökyüzü vardır.” (K,1)

“Ağaçlar, beyaz bir mekân ve istediğimiz her şey vardır.” (K,3)

“Ağaçlar, çiçekler, şelaleler, dağlar vardır. Güzel manzaralı bir yerdir.” (K,3)

“Bilmiyorum.” (E,2)

“Müslümanların istediği her şey vardır.” (K,3)

“Allah'ın verdiği nimetler vardır.” (E,3)

“Yeşillikler, denizler, meyveler ve istediğimiz her şey vardır.” (E,2)

“Meyve bahçeleri vardır.” (K,2)

“Türlü meyveler, yiyecekler, içecekler, yeşillikler vardır.” (E,3)

“Gümüşten, altından evler, dünyadaki nimetlerin daha tatlı halleri vardır.” (K,2)

“Her şey vardır. Mesela canımız bir meyve istedi o meyvenin tadı hemen ağzımıza gelecektir.” (K,3)

“Çeşitli meyveler, ağaçlar, göller, denizler, çiçekler, insanlar vardır.” (K,2)

“İyi insanlar ve güzel çevre vardır.” (E,3)

“Temiz arınmış insanlar, melekler, peygamberler, ağaçlar, hayvanlar vardır.” (K,2)

“İsteyip de dünyada sahip olamadığımız her şey vardır.” (K,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cennette neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cenneti nehirlerin, çimenlerin, çiçeklerin, her türlü meyvelerin, yiyeceklerin, içeceklerin, ağaçların, şelalelerin, denizin, sıcak güneşin, masmavi gökyüzünün, sarayların, köşklerin, gümüşten ve altından evlerin, hayvanların olduğu güzel manzaralı bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cenneti hak eden, iyi, Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, arınmış insanların, meleklerin, ölmüş olan akrabalarımızın ve tanıdıklarımızın, sevdiklerimizin,

peygamberlerin, Allah'ın ve Peygamberimizin olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.

3. Çocuklar cennette istedikleri her şeyin hemen önlerine geleceğini, dünyada sahip olamadıkları, parayla satın almaya çalıştıkları her şeye sahip olacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennette huzur, güven, merak ve hayalin hakim olduğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennette dünyadaki her şeyin en güzelinin olduğunu, bin bir çeşit nimet ve her türlü güzelliğın olduğunu ifade etmektedirler.

3.4. Cehennemde Neler Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Kırmızı üç kapısı vardır. O kapıyı açtığımızda önümüze ateş gelir.” (K,3)

“Ateşten daha kötü ve daha yakıcı şeyler vardır.” (E,3)

“Ateş ve hiç sevmediğim kötü insanlar vardır.” (K,4)

“Ateş, yanardağ ve kötü şeyler vardır.” (E,3)

“Bizim istemediğimiz şeyler vardır.” (E,3)

“Ateş, duman, yangın vardır.” (E,4)

“Cehennemde yanmak vardır.” (E,3)

“Dünyada nasıl kötülük yaptılarsa orada da aynısını görürler.” (E,4)

“Kötü insanlar, kötü kokular, kesilmiş ağaçlar, ezilmiş çiçekler vardır.” (E,3)

“Sımsıcak, insanı yakan ateş ve yanan bir sürü insan vardır.” (K,4)

“Allah'ın verdiği kurallara uymayanlar ve en kötü şeyler vardır.” (K,3)

“Kızgın alevler, yanan evler vardır.” (E,4)

“Taşlar ve alevler vardır.” (E,3)

“İnsanların istemediği her türlü kötülük vardır.” (E,2)

“Sırat köprüsü vardır. Orada, kötülük yapanlar sırat köprüsünden cayır cayır yanan yere düşerler.” (K,4)

“Kötü şeyler ve dünyada günah işleyenler vardır.” (K,4)

“Şeytanlar ve kötü insanlar vardır.” (K,4)

“Kara bulutlar, şimşek çakması, kara sular ve ateş vardır.” (E,3)

“Ateş, kötü kıvılcımlar, pişmanlık vardır.” (K,2)

“Kötü insanlar, şeytanlar ve kötü hayvanlar vardır.” (K,3)

“Ateşler ve vicdan vardır.” (K,3)

“Büyük kazanlar içinde kızgın sular vardır.” (K,3)

“Her yer ateştir. İstedığımızı yapamayız. Kötü kişiler vardır.” (K,2)

“Ateş, korkunç şeyler ve şeytan vardır.” (K,3)

“Lavlar, ateşler, kayalar, her türlü kötü şeyler vardır.” (E,1)

“Kızgın ateş, yırtıcı hayvanlar, nefretle çürümüş çiçekler vardır.” (K,4)

“Korkunç yılanlar, ayılar, böcekler, ateş vardır. İnsanları onlar öldürür.” (E,3)

“Sıcak ateşler, hep kötü şeyler düşünen kişiler vardır.” (E,3)

“Ateş, taş, sopa vardır.” (E,1)

“Diken, ateş ve onun gibi acı veren şeyler vardır.” (E,2)

“Cehennemde yanan kötü insanlar vardır.” (K,2)

“Tahmin edemeyeceğimiz kadar büyük bir ateş vardır.” (K,4)

“Kin dolu insanlar vardır başka hiçbir şey yoktur.” (E,3)

“Ateşler, kötü çiçekler ve daha çok şey vardır.” (K,3)

“Sadece dirilip dirilip yanarsınız.” (K,3)

“Yaşamımızda sahip olduğumuz varlıkların daha azları vardır.” (E,3)

“Çukur bir yer ve çukurun içinde alevler vardır.” (K,3)

“Cezalar vardır.” (E,3)

“İnsanlara azap çektirecek kişiler vardır. Her yer kıpkırmızıdır.” (E,3)

“Ateş, kaynar su, soğuk buz gibi su vardır.” (K,4)

“Kötü insanlar, kimseye iyi davranmayan kişiler vardır.” (K,3)

“Alev, zincir ve şeytanlar vardır.” (K,2)

“Bir sürü kötü insan ve korktuğumuz her şey vardır.” (E,3)

“Her kötü insana ait bir çukur ve boy boy ateş vardır.” (E,4)

“Kötü insanlar vardır. Orada huzursuz yaşarlar.” (E,4)

“Kötü evler, kötü insanlar ve kirli hava vardır.” (K,3)

“Büyük bir ateş hortumu vardır.” (K,2)

“Ateş, ölen insanların kemikleri, kazan vardır. Orada çok terleriz.” (E,4)

“Ateş vardır. Bir damla su yoktur.” (K,2)

“Alevler, lavlar, yanan odunlar ve kızgın demirler vardır.” (E,2)

“Kazan ve kan vardır.” (K,3)

“Ateş ve köz vardır.” (K,3)

“Bir ağaç vardır. Cehenneme giden kişi uzun süre kalacaksa acıkır ve ağacın meyvesini yer. Ama ağacın meyvesi insanı hemen bayıltır.” (K,3)

“Ateşler, saclar ve kötü kötü insanlar vardır.” (K,2)

“Ateş, pis şeyler, tüm kötülükler ve şeytana uyan kişiler vardır.” (K,2)

“Ateş, odun ve karanlık vardır.” (K,3)

“Azap çeken, yalan söyleyen, anne ve babasına karşı gelenler vardır.” (K,3)

“İskeletler, ateşler, kafatası ve göğüs kafesi vardır.” (E,3)

“Kötü, kavga eden ve kötülük yapan insanlar vardır.” (K,2)

“Ateş, işkence aletleri vardır.” (K,4)

“Şeytan, lavlar, ateşler, pis yerler ve karanlık vardır.” (K,1)

4. Sınıf öğrencilerinin “cehennemde neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi ateşin, yanardağın, lavların, kara bulurların, şimşeklerin, kıvılcımların, kaynar suların, kazanların, yanan odunların, kızgın demirlerin, kirli havanın, insan kemiklerinin, pis şeylerin, tüm kötülüklerin, zincirlerin, yılanların, ayıların, böceklerin, yırtıcı hayvanların, çürümüş çiçeklerin, dikenlerin, korkunç şeylerin, kızgın sular ve buz gibi suların, işkence aletlerinin olduğu karanlık bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemde kötü, kavga eden, yalan söyleyen, anne babasına karşı gelen, günah işleyen insanların, Allah'ın emirlerine uymayanların, şeytanların olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada azap göreceklerini, yanacaklarını, diriltilip tekrar yanacaklarını, dünyada yaptıkları kötülüklerin aynısını göreceklerini ifade etmektedirler.

4. Çocuklar cennettekinin aksine cehennemde istediklerini yapamayacaklarını, her yerde ateşin var olduğunu ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Şeytan, ateş gibi kötü şeyler vardır.” (K,2)

“Kötü olan her şey vardır.” (E,4)

“Kötü insanlar ve yanan şeyler vardır.” (E,3)

“Koskocaman ateş vardır.” (E,2)

“Yaşamında kötülük yapmış insanlar vardır.” (E,3)

“Her tarafta ateş, işkence aletleri vardır. İnsanlar orada hiç rahat değildir. Düşünebileceğimiz en kötü yerdir. Şeytanlar, cinler gibi kötü ruhlar vardır.” (K,3)

“Şeytan ve onun izinden giden kötü insanlar ve azap vardır.” (K,3)

“Ateşten başka hiçbir şey yoktur. İçinde hep bir kötülük hep bir sinsilik kokusu vardır.” (K,3)

“Ateş ve kaynar su vardır.” (K,3)

“Bir kazan, kazanın altında bir sürü odun parçası ve büyük bir odun vardır.” (E,2)

“Ateş, şeytanlar, yalan söyleyen kötü insanlar vardır.” (E,3)

“Kötü kalpli insanlar, iblis ve ateş vardır.” (E,3)

“Ateşler, kara kuyular, yanardağlar, odunlar, insanlara yaptıklarının bedeli olarak acı çektirecek şeyler vardır.” (K,3)

“Ateş, kara kuyular, yanardağlar, bıçaklar, silahlar, içkiler ve işkence aletleri vardır.” (K,3)

“Kızgın ateş, kötü kalpli insanlar, şeytanlar vardır.” (K,3)

- “Cebrail melekleri, kötü şeyler vardır.” (K,3)
- “Ateşler ve sıcak bir köprü vardır.” (K,4)
- “Kötülük yapan insanlar ve güzel olmayan şeyler vardır.” (K,2)
- “Hiçbir şey yoktur. Sadece kaynamış su ve ateş vardır.” (K,4)
- “Zebaniler ve lavlar vardır.” (E,2)
- “Ateş ve lav vardır.” (E,2)
- “Ateş, iskelet ve sıcaklık vardır.” (E,1)
- “İstemediğimiz şeyler vardır.” (E,4)
- “Kocaman ateş topları, kapkaranlık odalar vardır.” (K,2)
- “Kötü insanlar leşler ve pislikler vardır.” (E,3)
- “Terazi vardır.” (E,3)
- “Hayal bile edemediğimiz kötü şeyler vardır.” (E,2)
- “Ateş ve yaptığımız kötülük defteri vardır.” (E,3)
- “Ateş, korku ve bağırışmalar vardır.” (K,3)
- “Ateş, cezayı hak eden insanlar, mutsuzluk vardır.” (K,3)
- “Günahlar kitabı, kötülüklerle dolu insanlar, ateşte yananlar.” (K,3)
- “Şeytan, kaynar su, ateş ve soğuk su vardır.” (E,2)
- “Ateş ve cellat vardır.” (E,2)
- “Ateş, insan kemikleri, günahkârlar vardır.” (E,3)
- “Ateşte yanan kötü insanlar vardır.” (K,3)
- “Çukur ve ateş vardır.” (K,2)

“Ateş, yalan söyleyenler, günah işleyenler, şeytan vardır.” (E,3)

“Kuyu içinde kaynayan ateşler vardır.” (K,2)

“Yakıcı ve can acıtıcı şeyler vardır.” (K,3)

“Kötü niyetli insanlar vardır.” (K,3)

“Ateş vardır. Kötüler orada yanar.” (E,3)

“Ateş toplarının fışkırdığı, alevlerin olduğu yerdir.” (K,2)

“Çok kızgın alevler, ateş akan şelale, çok kötü insanlar vardır.” (E,2)

“Karanlık ve ateş vardır.” (K,3)

“Korku dolu insanlar ve kötü hayvanlar vardır.” (K,3)

“Ateş, kötü insanlar, Allah’ın yasakladıklarını yapanlar vardır.” (K,2)

“Ateş ve canımızı yakacak her şey vardır.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cehennemde neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi ateşin, kaynar su ve soğuk suyun, kazanların, kuyuların, yanardağların, bıçakların, silahların, işkence aletlerinin, içkilerin, lavların, ateş toplarının, karanlık odaların, leşlerin, pisliklerin, insan kemiklerinin, ateş akan şelalelerin, kötü hayvanların ve canımızı yakacak şeylerin olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemde istemedikleri ne varsa hepsinin olacağını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehennemi cezayı hak eden, kötü, günahkâr, şeytanın izinden giden, yalan söyleyen insanların, şeytanın, zebanilerin, Cebraillin, cellatların olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin acı çekeceklerini, mutsuz olacaklarını ifade etmektedirler.

5. Çocuklar cehenneme gidenlerin insanlara yaptıklarının bedelini vereceklerini ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Günahı olanlar vardır.” (E,3)

“İslam’a inanmayan kişiler vardır.” (K,2)

“Kötü insanlar, birbirlerine yalan söyleyenler, saygılı olmayanlar vardır.” (K,2)

“Cehennemde 7 kat vardır.” (K,1)

“Kötülüklerden arındığımız bir ateş banyosu vardır.” (K,2)

“Allah’a şirk koşanlar, Müslüman olmayanlar ve günahkârlar vardır.” (K,3)

“Ateş, hem de kötü, kızgın bir ateş, kötülük vardır.” (K,3)

“Odun, kömür vardır.” (E,2)

“Ateş, şeytan ve cin vardır.” (K,3)

“Kötülük ve acı vardır.” (E,3)

“En sıcak ateşin 70 kat fazlası vardır.” (E,2)

“Hiçbir şey yoktur sadece ateş vardır.” (K,1)

“Kötü kötü adamlar, küfür edenler, kötü davrananlar vardır.” (K,2)

“Ateş ve zulüm vardır.” (K,3)

“İstediklerimizin hiç olmadığı yerdir.” (K,3)

“Büyük bir ateş vardır.” (K,3)

“Dünyada istemediğimiz en kötü şeyler vardır.” (E,3)

“Kötü, güzel olmayan şeyler vardır.” (K,3)

“Ateş ve azap vardır.” (E,3)

“Kötü insanlar, ateşler, dumanlar, çok günah işlemiş insanlar vardır.” (K,3)

“Çok günah işlemiş kötü insanlar ve ateş vardır.” (K,3)

“Kötü insanlar, ateş ve karanlık vardır.” (K,3)

“Ateş ve huzursuzluk vardır.” (K,2)

“Ateşler ve sorgu soran kişiler vardır.” (K,3)

“Ateşler, ateşten yemekler, kaynar su, yanan insanlar vardır.” (E,3)

“Ateş, kibrit, çakmak gibi yanıcı maddeler vardır.” (K,3)

“Ateş, yılan, böcek, kaynar su vardır.” (K,2)

“Ateş ve ateşten birkaç şey vardır. İyi bir şey asla yoktur.” (K,3)

“İnsanların canını acıtacak maddeler, kızgın ateş, kaynar su ve karanlık vardır.” (K,3)

“Aklımıza gelemeyecek her türlü kötü şeyler vardır.” (E,2)

“Kazanlar, ateşler, lavlar, mikroplar, çevre kirlilikleri, toprak kaymaları, depremler ve tsunami vardır. Korkunç bir yerdir.” (E,1)

“Yangın, kötü ve acı çektirecek şeyler vardır.” (K,2)

“Ateş, zebani, zincir, kötü insanlar vardır.” (E,2)

“Kelepçeler, ateşler ve kazanlar vardır.” (E,2)

“Ateş, lav, pislikler ve pis olan her şey vardır.” (E,1)

“Ateş ve insanların ağlayışı vardır.” (K,2)

“Ceza ve zulüm vardır.” (K,3)

“Zakkum ağaçları, zebaniler ve kötü insanlar vardır.” (E,3)

“Ateş, işkence ve bizim istemediğimiz şeyler vardır.” (K,3)

“Her tarafta bira şişesi ve sigara çöpleri vardır.” (K,1)

“İnler, cinler, kâfirler, kötüler vardır.” (E,2)

“Kötü insanlar, zebaniler vardır. İnsanlar işlediği günahların bedelini öder.” (K,2)

“Günah defterimiz, bizden hesap soracak kişi ve ateş vardır.” (K,2)

“Aklımıza gelecek gelemeyecek her türlü kötü şeyler vardır.” (E,4)

“Ateş ve üstünden geçen köprüler, şeytanlar ve kötülük yapan insanlar vardır.” (E,3)

“Ateş, korkunç yaratıklar, güneşten bile daha sıcak olan yer-gök, duvarlardan çıkan alevler, karanlık ve sıcak girdap vardır.” (K,2)

6. Sınıf öğrencilerinin “cehennemde neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi kızgın bir ateşin, dumanların, ateşten yemeklerin, kaynar suların, kibrit, çakmak gibi yanıcı maddelerin, yılanların, böceklerin, mikropların, lavların, zincirlerin kelepçelerin, kazanların, zakkum ağaçlarının, bira şişelerinin, sigara çöplerinin, günah defterlerinin olduğu karanlık bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemi kötü, Allah'a şirk koşan, Müslüman olmayan, günahkâr, İslam'a inanmayan, küfür eden, kötü davranan insanların, kafirlerin, zebanilerin, cinlerin, şeytanın, hesap soranların, yanan insanların olduğu bir yer olarak tasvir etmektedirler.
3. Çocuklar cehennemde istemedikleri şeylerin, azabın, işkencenin, zulmün, acı çektirecek şeylerin olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehennem ateşinin çok kuvvetli bir ateş olduğunu ve insanları yakacağını ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Kötüler, Allah’a inanmayanlar, gıybet edenler, namaz kılmayanlar vardır. Çok sıcaktır.” (K,3)

“Aklımıza gelemeyecek, kötülüklerle dolu şeyler vardır. Cehenneme giden insanlar ateşte yanarak ölecek ve canına can gelip yeniden yaptığı kötülüklerin karşılığını çekecekler.” (K,4)

“Bütün kötülüklerin ve kötü insanların olduğu yerdir.” (E,3)

“Ateş ve kaynayan kazanlar vardır.” (K,1)

“Bütün günahkârlar vardır.” (K,3)

“Ateş, şeytan ve cin vardır.” (E,3)

“Ateş ve odunlar vardır.” (E,3)

“İnsanların istemediği en kötü şeyler vardır.” (K,1)

“Kur’an’da yazılanlar vardır.” (E,3)

“Düşünemeyeceğimiz kadar kötü şeyler vardır.” (E,3)

“Hiçbir şey yoktur ateş vardır.” (E,2)

“Ateş ve buz vardır.” (E,2)

“Büyük alev üstünde büyük bir kazan, yakıcı bir toprak ve beton vardır.” (K,1)

“Bilmiyorum.” (K,2)

“Acıdan başka bir şey yoktur.” (E,1)

“Kızgın ateş vardır.” (E,2)

“Ateş, azap, yanma ve zulüm vardır.” (K,3)

“Ateş, kül ve ağlayan sesler vardır.” (K,2)

“Ateşler, derin bir yer içinde kaynayan su ve bu suyun içinde insanlar vardır.” (E,1)

“Ateş ve üzülen insanlar vardır.” (K,2)

“Büyük ateş ve çok sıcak bir ortam vardır.” (K,3)

“Çok sıcak ve yakıcı ateşler vardır.” (K,3)

“Büyük acıların verileceği işkence yapıcı malzemeler vardır.” (E,2)

“Yılanlar, böcekler, alevler, böcekler ve çılgık atan insanlar vardır.” (K,3)

“Kazan, lav, odun vardır.” (E,3)

“Ateş, sıcak, karanlık, kötü kokular ve insanlar vardır.” (K,2)

“İnsanlar kavuracak, yakacak sıcaklıkta bir ateş ve kötü insanlar vardır.” (K,3)

“Kötü insanlar, şeytan, Allah’ın görevlendirdiği melekler ve ateşler vardır.” (E,3)

“Zebaniler, yılanlar, şeytanlar, örümcekler, yaratıklar vardır.” (K,3)

“Kokmayan çiçekler, meyve vermeyen ağaçlar, su vermeyen şelaleler vardır.” (K,2)

“Ateş, kötülük vardır. Hayat yoktur.” (E,1)

7. Sınıf öğrencilerinin “cehennemde neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi ateşin, kaynayan kazanların, odunların, buzun, yakıcı toprağın, betonun, işkence malzemelerinin, yılanların, böceklerin, lavların, kötü kokuların, kokmayan çiçeklerin, meyve vermeyen ağaçların, su akmayan şelalelerin olduğu, hayat olmayan bir yer olarak tasvir etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemde günahkârların, kötülerin, Allah'a inanmayanların, namaz kılmayanların, gıybet edenlerin, çılgık atan insanların, şeytanın, cinlerin, zebanilerin, Allah'ın görevlendirdiği meleklerin olduğunu ifade etmektedirler.

3. Çocuklar cehennemde insanların acı içinde yanacaklarını, ölüp yeniden dirilip yine yanacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehennemde insanların istemedikleri şeylerin olduğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehennemde azap, zulüm, ağlama seslerinin olduğunu ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Ateş, korkutucu şeyler, yırtıcı hayvanlar, cinler, şeytanlar, hayaletler vardır.” (K,2)

“Sönmeyen ateş vardır.” (E,3)

“Yanan insanlar, af dileyen insanlar, ateş, şeytanlar vardır.” (K,2)

“Cezalandırılan, pişmanlık duyan insanlar, alevler, iblisler vardır.” (K,3)

“Kâfirler, münafıklar vardır.” (E,3)

“Hayal edebileceğimiz bütün kötülükler vardır.” (K,3)

“Zebaniler, lavlar, kötü insanlar vardır.” (E,2)

“Soğuk ve sıcak yerler vardır.” (E,3)

“Allah bilir.” (E,2)

“Şeytan, zebani, ateş ve sıcak su vardır.” (K,2)

“Hiçbir şey yoktur. Sadece acı vardır.” (K,2)

“Alevler, kızgın ateş ve günahkârlar vardır.” (K,2)

“Sıcak su, soğuk su, zebaniler, ateşler, odunlar ve buzlar vardır.” (K,2)

“İstemediğimiz şeyler vardır.” (E,2)

“Ateş, şeytan ve cin vardır.” (E,3)

“Ateş vardır. İnsanlar bu ateşte yanarlar ve cezalandırılırlar.” (E,4)

“Yedi katlıdır. Dünyadaki her şeyin en kötüsü vardır. Mesela meyve yerine taş vardır.” (K,2)

“Dünyada en son isteyeceğimiz hatta istemeyeceğimiz her şey vardır.” (K,2)

“Kötüler, hiç iyilik yapmayanlar, insanları, hayvanları ve doğasını sevmeyenler vardır.” (K,2)

“Şeytana uyanlar vardır.” (K,2)

“Bilmiyorum.” (E,2)

“Yemek vardır ama taşandır. Alevler içindedir.” (K,3)

“Kazanlar, ateşler, buhar vardır.” (E,3)

“İnsanların azap göreceği ve işkence göreceği şeyler vardır.” (K,3)

“Dünya ateşinin bile korktuğu bir ateş vardır.” (E,3)

“Her yer karanlıktır. Şeytan ve günah defterimiz vardır.” (K,2)

“Çok büyük yakıcı bir ateş ve kazan vardır.” (E,2)

“Kazanlar, ateşler ve yanardağlar vardır.” (E,2)

“Yedi kat ateş vardır. İnsanları kötülüklerinden kurtarmak için bedenlerinin yakıldığı yerdir.” (E,3)

“Azap dolu bir yaşam vardır.” (E,1)

“Pis ve güzel olmayan şeyler vardır.” (E,2)

“Kızgın alevlerden olan kayalar ve ateş vardır.” (E,3)

“Kötü ve sevimsiz insanlar vardır.” (E,3)

“Şeytan ve pişman olan insanlar vardır.” (E,3)

“Günah işlemiş insanlar, şeytan ve ateş vardır.” (K,2)

“Şeytanlar, kötülük etmiş insanlar ve ateş çukurları vardır.” (K,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cehennemde neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehennemi ateşin, korkutucu şeylerin, yırtıcı hayvanların, lavların, sıcak ve soğuk suların, odunların, buzların, taştan yemeklerin, günah defterlerinin, kazanların, yanardağların, pis ve güzel olmayan şeylerin, ateş çukurlarının olduğu karanlık bir yer olduğunu ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehennemde cinlerin, şeytanların, hayaletlerin, pişmanlık duyan insanların, zebanilerin, kafirlerin, münafıkların, kötülük yapanların, insanları, hayvanları, doğayı sevmeyenlerin, günahkârların, sevimsiz insanların olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehennemde insanların kötülüklerinden kurtulmak için yanacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar dünyadaki her şeyin en kötüsünün olduğunu hatta dünya ateşinin bile korktuğu bir ateşin olduğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennette insanların istemediği şeylerin olduğunu ifade etmektedirler.
6. Çocuklar insanların cehennemde azap dolu bir yaşam yaşayacaklarını, cezalandırılacaklarını ifade etmektedirler.

3.5. Cennete Kimlerin Gideceğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Allah'ın verdiği dini kurallara uyanlar gider.” (K,4)

“Dünyada kendini sevdiren, iyilik yapan, kötülük yapmayanlar gider.” (K,3)

“Günah işlemeyenler, yardım edenler gider.” (E,3)

“Hoşgörülü, yardım eden, namaz kılan, Kur'an-ı Kerim okuyanlar gider.” (K,4)

“İyi insanlar, hayvanlara zarar vermeyenler, sevapları çok olanlar gider.” (E,3)

“Hayatı boyunca iyilik yapmış, sevap işlemiş, ibadetini yapmış insanlar gider.” (K,4)

“İbadet eden, namaz kılan, oruç tutan, kadınlarda başörtüsü olan ve Allah'a inanan kişiler girer.” (K,4)

“Allah'a güzel kul olan, erdemli, güzel ahlaklı, namaz kılan, Kuran okuyan herkes gider.” (E,4)

“İyi kalpli, fakir insanlara yardım edenler gider.” (K,4)

“Hoşgörülü, iyilik yapan, haram yemeyen, namazını kılan insanlar gider.” (K,4)

“Büyüklerine saygısı olan iyi insanlar gider. (K,4)

“Hayatını iyiliğe adanmış insanlar gider.” (K,2)

“Namaz kılan, Kuran okuyan, Allah'a ve peygamberlere, İslam'a inananlar gider.” (E,3)

“İyi, yardımsever, dürüst, çalışkan, temiz kişiler gider.” (K,2)

“İyi kalpli, dürüst, saygılı, küfür etmeyen, yalan söylemeyen insanlar gider.” (E,2)

“Dürüst, haram mal yemeyen, hırsızlık yapmayan, kumar oynamayan, içki içmeyenler gider.” (E,1)

“İyilik yapanlar, harama el uzatmayanlar, kumarı ve içkisi olmayanlar gider.” (K,4)

“İyilik yapmış, vatani uğruna canını vermişler gider.” (K,3)

“Şehit olanlar ve iyiler gider.” (K,3)

“Amel kitabında sevap olanlar gider.” (E,3)

“Hiç yalan söylemeyen, kötü söz söylemeyen, çok iyi kalpliler gider.” (E,3)

“Hırsızlık yapmayanlar, küfür etmeyenler, yaşlılara yardım edenler gider.” (E,3)

“İyilik yapan, hayatta bir karıncayı bile incitmemiş kişiler gider.” (E,2)

“Sevap işleyip, hayır yapanlar, iyi insanlar gider.” (K,3)

“İyilik yapan, hiç adam öldürmemiş, namaz kılan kişiler gider.” (E,3)

“İyi olanlar, herkesi sevenler gider.” (K,2)

“Bu dünyada sevap işleyenler, namaz kılanlar, hacca gidenler, oruç tutanlar gider.” (K,2)

“Allah’a inanan şefkat dolu insanlar gider.” (E,3)

“Ölenler ve iyi olanlar gider.” (E,3)

“İyi olanlar, kötülük yapmayanlar, Kuran okuyanlar, namaz kılanlar, dindar olanlar, hırsızlık yapmayanlar, yalan söylemeyenler, hocalar gider.” (K,2)

“İyilik yapanlar, hocalar, Mekke yolunda ölenler, Allah’ın yolunda gidenler gider.” (K,2)

“Allah’ın sevdiği kulları, iyi insanlar ve yardım edenler gider.” (K,4)

“İyilik yapanlar, iyilikleri kötülüklerinden çok olanlar gider.” (E,3)

“İnsanlar gider.” (K,4)

“Günahları az olan insanlar gider.” (E,3)

“Peygamberler, merhametli insanlar gider.” (K,3)

“İyi insanlar, küfür etmeyenler, kavga etmeyenler gider.” (E,3)

“İyiler, dua edenler, namaz kılanlar, iyilik yapanlar gider.” (E,3)

“İyi kalpli, dost canlısı insanlar gider.” (E,3)

“İyi niyetli, kötülük yapmayan, çalışkan insanlar gider.” (E,3)

“Masum ve temiz kalpli insanlar gider.” (K,3)

“Allah’a inananlar, namaz kılanlar, Kur-an’ı Kerim okuyanlar, doğru söyleyenler gider.” (K,4)

“Günah işlemeyen, namuslu ve iyi insanlar gider.” (E,4)

“İyi kalpliler, namazını kılanlar ve camiye giden insanlar gider.” (E,3)

“Sevap işleyen, günah işlemeyen herkese iyi davranan, iyi yürekli, sıcak kalpli insanlar gider.” (E,4)

“Çok iyilik yapan, hiçbir şeyini kıskanmayan gider.” (E,3)

“Hep hayır ve iyilik yapan insanlar gider.” (E,3)

“İyi huylu, temiz kalpli insanlar gider.” (K,2)

“Sevapları çok olan ve sevapları ve günahları eşit olan insanlar gider.” (E,2)

“İyi insanlar, dinimize uyanlar, Kur-an’ı Kerim okuyanlar ve namaz kılanlar gider.” (K,3)

“İyi insanlar ve bebekler gider.” (K,3)

“İyilik yapanlar, yemin ve küfür etmeyenler gider.” (K,4)

“Sevabı çok olanlar, annesi hakkını helal edenler gider.” (K,2)

“Namazını kılanlar, oruç tutanlar, Mekke’ye veya Medine’ye gidenler ve yardım edenler gider.” (K,3)

“Hiç kimseye yalan söylemeyen, gül yüzlü insanlar gider.” (K,3)

“Bugüne kadar abdestini, namazını aksatmayan, Allah’ın emirlerini isteyerek yerine getirenler ancak gider.” (K,2)

“İyi, hiç kötülük yapmamış, kimseyi öldürmemiş, insanlarla hep iyi konuşanlar, küfür etmeyenler gider.” (E,3)

“Müslümanlar ve iyiler gider.” (K,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cennete kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getiren insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete Allah'a, peygamberlere, İslam dinine inanan insanların, Müslümanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete sevapları çok olan, sevapları ve günahları eşit olan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar şehitlerin, peygamberlerin, Allah'ın sevdiği kullarının, Allah'a ibadet edenlerin, bebeklerin cennete gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete hoşgörölü, yardımsever, erdemli, güzel ahlaklı, iyi kalpli, dürüst, çalışkan, temiz, saygılı, hayır yapan, şefkatli, merhametli, masum, namuslu, hiçbir şeyini kıskanmayan insanların, hocaların gideceğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete namaz kılan, oruç tutan, hacca giden, Kuran okuyan, haram yemeyen, büyüklerine saygılı olan, kumar oynamayan, içki içmeyen, yalan söylemeyen, kötü söz söylemeyen, hırsızlık yapmayan, küfür etmeyen, küfür etmeyen, karıncayı bile incitmeyen, dua eden, camiye giden, anneleri hakkını helal etmiş olan insanların, başörtölü olan kadınların gideceğini ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Güzel ahlaklı, terbiyeli, Allah'ı bilen, iyilik yapan kimseler gider.” (K,4)

“İyi insanlar, melekleri her zaman seven ve kötülemeyen insanlar gider.” (K,2)

“İyiler ve ameli iyi olanlar gider.” (E,2)

“İbadet eden, yalan söylemeyen insanlar gider.” (E,3)

“İyi kalpli, yardımsever, kimsesizlere yardım edenler gider.” (E,3)

“Bebekler, şehitler, iyi olan insanlar gider.” (K,2)

“Allah için ölen tüm canlılar gider.” (K,3)

“Daima ve daima sevap işleyenler, hiç yalan söylemeyenler gider.” (K,3)

“İyi, hoşgörölü, ibadetlerini yerine getiren kişiler gider.” (E,2)

“İyi olan insanlar gider. Hatasız kul olmaz çok az günahı olanlar da gider.” (K,3)

“İyilik yapan, kelime-i şehadet eden, Allah’a inanan, sevap işleyen kişiler gider.” (K,3)

“İyi, dürüst, güzel ahlaklı, helal süt emmiş olanlar gider.” (K,3)

“İyi kalpli, salih amel işleyen, zekâtını veren, 5 vakit namazını kılan, maddi durumu varsa hacca giden kişiler gider.” (E,3)

“İyi, sevap işlemiş, yoksullara ve evsizlere yardım eden insanlar gider.” (K,3)

“5 vakit namazını kılan, Kur’an-ı Kerim okuyan, dua eden, tüm ibadetlerini yerine getiren, iyilik yapan insanlar gider.” (K,3)

“İyilik yapanlar, Allah ve meleklerle inananlar, namazını kılan, oruç tutan ve Allah’ın emirlerine inanan insanlar gider.” (K,3)

“Allah’ın emirlerini yerine getiren her Müslüman gider.” (K,3)

“Sevap işleyen, hoşgörölü, kimseyle dalga geçmeyen, dürüst, çalışkan insanlar gider.” (E,3)

“İyi ve merhametli insanlar gider.” (K,3)

“Hırsız olmayanlar, yalan söylemeyenler, iyilik yapanlar gider.” (E,3)

“Allah’ın farz kıldığı şeyleri yapan, günahsız, 5 vakit namazını kılanlar gider.” (K,3)

“Namaz kılan, Kuran okuyan, suçsuzlar gider.” (E,4)

“İyiler ve hak edenler gider.” (K,3)

“Allah bilir.” (E,2)

“İyilik yapanlar, harama el uzatmayanlar gider.” (K,2)

“Tüm Müslüman alemleri gider.” (E,3)

“Deliller ve iyiler gider.” (K,3)

“İyilik yapan, sabırlı, hoşgörülü olan insanlar gider.” (K,3)

“İyi huylu, kötülük yapmayan, zor durumda kalanlara yardım edenler gider.” (E,2)

“İyi yürekli, kötü söz söylemeyenler gider.” (E,4)

“İyi, Kur-an’ı Kerim okuyan, namaz kılan, Hacca giden, iyi niyetli insanlar gider.” (E,3)

“İyiler ve melekler gider.” (E,2)

“Allah'a inanan, insanlara kötü davranmayan insanlar gider.” (E,3)

“İyi, saygılı, hoş görülü, Allah'a şirk koştırmayan, yalan söylemeyen insanlar gider.” (K,2)

“Görevlerini yerine getiren, Allah'a dua eden, kötü söz söylemeyen insanlar gider.” (E,2)

“İyi huylu, yalancı olmayan, hırsızlık yapmayan şefkatli, merhametli, Allah'a inanan, Allah'ın yolunda olan insanlar gider.” (K,3)

“Peygamberler ve dört dörtlük insanlar gider.” (K,3)

“Kalbinde hep iyilik olan, kötü söz söylemeyen, büyüklerine saygı, küçüklerine sevgi gösterenler ve temiz olanlar gider.” (K,3)

“İyilik yapan, Kur-an’ı Kerim okuyan, günah olan her şeyi bilerek yapmayan insanlar gider.” (K,2)

“Yalan söylemeyen, Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, haram yemeyen insanlar gider.” (K,3)

“İyi insanlar ve Allah'a tapanlar gider.” (E,3)

“İyi insanlar, yoksulları gözeten, iyimser insanlar gider.” (K,3)

“İyilikleri kötülüklerden fazla olanlar gider.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cennete kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, farz kıldığı şeyleri yapan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete Allah'a inanıp tapan, Allah'a şirk koştırmayan, meleklerle inanan tüm Müslümanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete Allah'a ibadet edenlerin, peygamberlerin, meleklerin, dört dörtlük insanların, bebeklerin, şehitlerin, delilerin, Allah için ölen tüm canlıların, helal süt emmiş, ameli iyi olanların gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete güzel ahlaklı, terbiyeli, iyi kalpli, yardımsever, hoşgörülü, dürüst, çalışkan, merhametli, sabırlı, iyi huylu, saygılı, şefkatli, yoksulları gözeten, kimseyle dalga geçmeyen, hırsızlık yapmayan, yalan söylemeyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete iyilik yapan, namaz kılan, oruç tutan, sevap işleyen, kelime-i şehadet getiren, salih amel işleyen, zekatını veren, hacca giden, Kur'a-ı Kerim okuyan, dua eden, Allah'ın yolundan giden, harama el uzatmayan, günah olan her şeyi bilerek yapmayan insanların gideceğini ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“İyilik yapan, Allah'ın emir ve yasaklarına uyanlar, dua edenler, namaz kılanlar gider.” (K,2)

“İyi insanlar ve peygamberimiz gider.” (K,4)

“İyi insanlar, kötülükleri çok az olanlar, kul hakkı ve haram para yememiş insanlar gider.” (K,3)

“Ailesine, çevresine iyi davranan, ibadetini yapanlar gider.” (K,1)

“Kötü söz etmeyen, dürüst, dininde imanında olan insanlar gider.” (K,2)

“Bu dünyada iyilik yapanlar, kul hakkı yemeyenler, kötülükten kaçınanlar gider.” (K,2)

“İyiler, namaz kılanlar, kötülük yapmayanlar, Allah’ın varlığına ve birliğine inananlar, Allah’tan korkanlar gider.” (K,3)

“Sevabı olanlar, hastayı ziyaret edenler, bir yaşlıya yer verip, karşıdan karşıya geçirenler.” (K,3)

“İyiler, Müslümanlar, kötülüklerden kaçınanlar, polisler, askerler yani şehitler gider.” (K,3)

“Namazını kılan, Kuran okuyan, ibadet eden kişiler gider.” (E,2)

“Allah’ın verdiği kuralları yapanlar ve namaz kılanlar gider.” (E,3)

“Sevabı fazla olanlar ve günahsızlar gider.” (E,2)

“İyiler, başkasına iyilik yapanlar, başkasını düşünenler, fakirlere gıda yardımı yapanlar.” (K,1)

“Namazını kılan, dini bilgisi olan, ahlaklı ve iyi insanlar gider.” (E,2)

“Günahkâr olmayanlar gider.” (K,3)

“İyi insanlar ve melekler gider.” (K,2)

“Namazını kılan, zekat veren, dua eden, şükrederek Kuran okuyan insanlar gider.” (E,3)

“İyi olanlar, namaz kılanlar, Allah’ın emirlerine karşı çıkmayanlar gider.” (E,4)

“İyi, saygılı, Allah’a inanan, dinini seven, kötü olmayan insanlar gider.” (K,3)

“İyi ve çok sevap işlemiş, dinine saygılı, Allah'a inanan, imanlı kişiler gider.” (K,3)

“Hiçbir suçu olmayan, iyilik yapan insanlar gider.” (K,3)

“İyi kalpli, herkese iyilik edenler gider.” (E,2)

“Dünyada iyilik yapan, ibadet eden, her şeye iyi yönden bakan insanlar gider.” (K,2)

“İyi, yardımsever insanlar gider.” (E,4)

“Günahı fazla olmayanlar, çocuklar gider.” (E,1)

“Çocuklar, iyilik yapanlar, yalan ve dolanla işi olmayanlar gider.” (K,2)

“İyi, güzel, kalbi temiz, iyilik yapan insanlar gider.” (K,2)

“İyilikler yapanlar, sevap işleyenler, masum olanlar, namaz kılan kişiler gider.” (K,2)

“İyi, edepli, terbiyeli olanlar gider.” (K,3)

“İyilik yapan, Allah'a ibadet eden, yalan söylemeyen, hırsızlık yapmayan, annesine ve babasına saygılı olanlar gider.” (K,2)

“Cömert ve cesurlar gider.” (K,2)

“Allah'ın sevdiği, günahsız, sevabı çok olan, dinimizde yasak olan şeyleri yapmayan kişiler gider.” (K,3)

“İyilik yapanlar, annesine, babasına, başkalarına küfür etmeyenler gider.” (E,2)

“İbadet edenler, dini görevlerini yerine getirenler, kötülük yapmayanlar, kötülüğe hayır deyip iyilik yapanlar gider.” (E,1)

“İyi amelleri olanlar, günden ve haramdan kaçınanlar gider.” (K,3)

“İyi olanlar, kötü laflar söylemeyenler, kimsenin arkasından konuşmayanlar, namaz kılanlar, ibadet edenler gider.” (K,2)

“Hiç günahı olmayan, kimsenin hakkını yemeyen, fakir fukaraya yardım eden herkes gider.” (K,2)

“İyilik yapanlar, hiç kavga etmeyenler gider.” (E,2)

“Sevap, iyilik, helal gibi davranışlar yapan kişiler gider.” (K,3)

“Takva sahibi olan iyi insanlar gider.” (E,3)

“Allah'ın emir ve yasaklarına uyanlar, Allah'ın sözünü dinleyenler ve Ona inananlar gider.” (E,3)

“Allah’a karşı kulluk görevini iyi yapan, sevap işleyen yani Salih amel işleyenler gider.” (K,3)

“İyiler, bu nimetleri hak edenler gider.” (K,2)

“İyi insanlar, iyi cinler ve peygamberler gider.” (K,3)

“İyi insanlar, ibadet edenler, namaz kılıp secde edenler, iyilik yapanlar, Kur-an’ı Kerim okuyanlar gider.” (K,3)

“İyilik yapan, Allah'a iman eden, dua eden, haksızlık yapmayan, kimsenin hakkını yemeyen insanlar gider.” (E,3)

“Çok büyük iyilikler yapan, ömrü boyunca doğru yoldan giden, Allah'ın yolundan şaşmayan insanlar gider.” (K,2)

“İyi, fazla kötülük yapmayan, Allah için dua eden ve fakire para veren insanlar gider.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cennete kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete Allah'ın emir ve yasaklarına uyan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete Allah'a inananların, Allah'tan korkanların, Allah'a iman edenlerin, salih amel işleyenlerin, Müslüman olanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete polislerin, askerlerin, şehitlerin, peygamberimizin, iyi cinlerin, peygamberlerin, çocukların, meleklerin, takva sahibi olan iyi insanların gideceğini ifade etmektedirler.

4. Çocuklar cennete dürüst, saygılı, iyi kalpli, yardımsever, masum, edepli, terbiyeli, cömert, cesur, ahlaklı insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete iyilik yapan, Allah'a ibadet eden, namaz kılan, oruç tutan, zekat veren, Kur'an-ı Kerim okuyan, Allah'a dua eden, kul hakkı ve haram para yemeyen, kötü söz söylemeyen, kötülüklerden kaçınan, başkasını düşünen, fakire yardım eden, Allah'a karşı kulluk görevini iyi yapan insanların gideceğini ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Hak edenler, Allah’a inananlar gider.” (K,3)

“İyilik işleyenler, İslam’ın ve imanın şartlarını yerine getirenler gider.” (K,4)

“Allah’ın takdiridir.” (E,3)

“İyilik yapan, kul hakkı yemeyen, yalan söylemeyen, anne ve babasının helalini alanlar gider.” (E,3)

“İyi, doğru, dürüst, Allah’a iman edenler gider.” (K,3)

“İyi, melek kalpli olan insanlar gider.” (K,1)

“Allah bilir ve Müslümanlar gider.” (K,3)

“Dünyada ki en iyi kişiler ve iyilik yapanlar gider.” (K,3)

“JustinBieber, annem, babam, dedem, teyzem, dayım, ben.” (K,4)

“İyi kalpli, söz dinleyen, kötülük yapmayan insanlar gider.” (E,2)

“İyi insanlar, iyilik yapmayı seven insanlar, bu çektikleri hayattan kurtulmak isteyenler gider.” (K,2)

“İyi olan insanlar ve peygamberler gider.” (K,2)

“Allah'a, peygamberlere inananlar, kötülüklerden uzak duranlar, yardımseverler gider.” (K,1)

“Dünyada iyilik yapanlar, kimseye zarar vermeyenler gider.” (K,2)

“İyi, yardımsever, saygılı, dürüst, temiz olanlar gider.” (K,2)

“İyi insanlar, namaz kılanlar, Kuran okuyanlar, iyilik yapanlar, hacca gidenler, oruç tutanlar gider.” (E,3)

“İyi insanlar, kötülükten uzak duranlar, Allah yolunda gidenler, kimsenin günahını almayanlar gider.” (K,3)

“İyilik yapan, yardımsever, hacca gidip sonra günah işlemeyen insanlar gider.” (K,2)

“Çocuklar ve iyi kişiler gider.” (K,2)

“Allah'ın buyruklarına uyan, ana baba hakkı sayan, kul hakkı yemeyenler gider.” (K,2)

“Hiç günah işlemeyen, Allah'a ibadet edip Onun buyruklarını yerine getirenler gider.” (K,2)

“Hayatını güzel yaşamış, sevabı bol olan, herkes tarafından sevilen, namaz kılan insanlar gider.” (E,2)

“Salih ameller işleyenler, Mü'minler, beş vakit namazını kılanlar, orucunu tutanlar, zekâtını verenler, haccını yapanlar gider.” (K,3)

“Çok iyilik yapan, sakin, uslu, Allah'ın emirlerini eksiksiz yapanlar gider.” (E,3)

“Herkes iyi davranan, doğru yolda olan, Allah'a inanıp ibadet eden, dürüst olan, büyüklerine küçüklerine saygılı olan kimseler gider.” (E,3)

“İnsanları mutlu eden, sevindiren ve iyiliği kötülüğünden çok olan kişiler gider.” (K,3)

“Allah için ibadet eden, yasaklarına uyan, takva sahibi iyi insanlar vardır.” (E,3)

“Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, peygamberimizin sünnetlerini ve farz ibadetlerini yapan kimseler gider.” (K,3)

“İyilik yapan, Allah'a dua edenler gider.” (E,1)

“İbadetini yapabildiğince yapan, insanlara iyi davrananlar gider.” (K,3)

“İnsanlara iyilik eden, yalan söylemeyen, Allah'ın emir ve yasaklarına eksiksiz uyan ve namaz kılan kişiler gider.” (K,2)

“İyilik yapan, insanlara kötü davranmayan, yardım eden, çocukları sevindiren, yaşlılara yardım eden, yaşlıları kolundan tutup karşıdan karşıya geçiren insanlar gider.” (K,2)

“Allah'ın sevdiği kulları ve iyilik yapan insanlar gider.” (K,2)

“İyilik yapanlar, bebekler, askerler, hocalar, dua edenler, Allah'a inananlar gider.” (E,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cennete kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getiren insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete Allah'a inananların, iman edenlerin, İslam'ın ve imanın şartlarını yerine getirenlerin, peygamberlere inananların, salih amel işleyenlerin, Mü'minlerin, Müslümanların, Allah'ın sevdiği kullarının gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete bebeklerin, askerlerin, hocaların, çocukların, peygamberlerin, iyi olan insanların, hak edenlerin gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete iyilik yapan, kul hakkın yemeyen, yalan söylemeyen, anne ve babasının helalini alan, dürüst, iyi kalpli, söz dinleyen, yardımsever, saygılı, temiz, herkes tarafından sevilen, sakın, uslu, insanları mutlu eden, çocukları sevindiren insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete Allah'a ibadet ve dua eden, namaz kılan, Kuran okuyan, hacca giden, oruç tutan, zekat veren, günah işlemeyen, sevabı çok olan, peygamberimizin sünnetlerini ve farz ibadetleri yapan insanların gideceğini ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“İbadetini yapan, iyilik yapan, hacca giden, Kuran’ı öğrenmiş insanlar gider.” (K,2)

“Cenneti hak edenler, iyiler gider.” (K,3)

“İyilik yapan, Allah’a en yakın olan, sevap işleyen insanlar gider.” (E,2)

“Hayattan zevk alan, herkesle iyi geçinen, ramazan ayında orucunu tutan, namazını vaktinde kılan, Kuran okuyan iyi insanlar gider.” (K,3)

“Müslüman olan ve İslam dinine inananlar gider.” (E,3)

“İyilik yapan, sevap işleyen, insanlara kötü davranmayan insanlar gider.” (K,3)

“İyi insanlar, dünyada kötü şeyler düşünmemiş hep iyilik yapmış insanlar gider.” (E,3)

“İyi insanlar, Allah’ın emrini yerine getirenler gider.” (E,2)

“Dünyada Allah’ın buyruklarına uyan, dinine saygı gösteren insanlar gider.” (K,2)

“Müslümanlar, Allah’ inananlar gider.” (K,3)

“Hayatını ve aklını insanlık ve bilime adayanlar, iyiler gider.” (K,3)

“Fani dünyada kusursuz olanlar gider.” (E,3)

“Hiç günah işlememiş, iyi insanlar gider.” (K,3)

“İyi olanlar, ibadetini yapanlar, dürüstler gider.” (E,2)

“Ben gibi insanlar gider.” (K,3)

“Ameli iyi olanlar ve Müslümanlar gider.” (E,2)

“İyi insanlar ve hak edenler gider.” (K,2)

“Peygamberler ve iyi insanlar gider.” (E,3)

“İyilik yapanlar, yalan gibi kötü alışkanlıkları olmayanlar, sorumluluklarını ve ibadetlerini yerine getirenler gider.” (K,2)

“İbadetlerini yerine getiren, yalanı, günahı, kötülüğü olmayan kullar gider.” (K,2)

“Fakirlere yardım eden, yüreği temiz, iyi kalpli, namusunda yaşayan insanlar gider.” (K,2)

“Dünya hayatında kötülüklerden kaçınan, ibadetlerini sorumluluklarını yapanlar gider.” (K,2)

“İyiler, yardımseverler, kötülük yapmayanlar gider.” (E,2)

“İyilik yapanlar, Allah'ın yasakladıklarını yapmayanlar gider.” (K,3)

“Günahsız olanlar ve günahı affedilenler gider.” (E,2)

“İyilik düşünüp, ibadet edenler, hayatı doğru dürüst yaşayanlar, doğru söz söyleyenler gider.” (E,4)

“İyi olan, dünyayı, insanları ve dinimizi seven, büyüklerinin sözünden çıkmayan, onları üzmeyenler gider. Annelerini üzmemeleri çok önemliymiş.” (K,1)

“Merhametli, sevgili, saygılı, yardımsever, hiçbir kötü düşüncesi olmayan, iyi kalpli, yalan söylemeyen, kötü alışkanlığı olmayan insanlar gider.” (K,2)

“Herkes gider. Çünkü hayatında günah işlemiştir. Günahlarını cehennemde ödeyip herkes cennete gider.” (K,2)

“Kalbi temiz olan, kimsenin arkasından gıybet etmeyen, hırsızlık yapmayan, yalan söylemeyen, iftira atmayan insanlar gider.” (K,2)

“İyilik yapan, annesine babasına bakan, kötü alışkanlığı olmayanlar gider.” (K,2)

“İçten iyilik yapanlar, günah işlemeyenler, Allah'ımızın bizden istediği ibadetleri yerine getiren herkes gider.” (K,2)

“İyilik yapanlar, namazını kılanlar, annelerimiz, babalarımız, şehitlerimiz, Kuran’ı ezberleyenler gider.” (K,1)

“İyi olanlar, gıybet, dedikodu, yalan, hırsızlık, iftira yapmayan insanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapmayan, kimsenin hakkını yemeyen, yalan söylemeyen, helal yiyen insanlar gider.” (E,3)

“Melekler, şehitler, Peygamber efendimiz gider.” (K,2)

“Sevapları günahlarından çok olanlar gider.” (E,1)

“İyi amel işleyenler, sevapları günahlarından fazla olanlar gider.” (E,3)

“Günah işlemeyen, namaz kılan, oruç tutan, Allah'a karşı gelmeyen, haram lokma yemeyenler gider.” (K,2)

“Dünyada iyilik yapan, kimseyi üzmeyen, hak yemeyen insanlar gider.” (K,3)

“Günahı az olan, haram lokma yemeyen, iyilik yapan, 5 vakit namazını kılan, İslam’ın şartlarını yerine getiren insanlar gider.” (E,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cennete kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getiren insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete Allah'a inanan insanların, Müslümanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete hak edenlerin, Allah'a yakın olanların, peygamberlerin, iyi insanların, meleklerin, şehitlerin, Peygamber Efendimizin, annelerimizin, babalarımızın, hayatını ve aklını insanlık ve bilime adanmış insanların gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete iyilik yapan, sevabı günahından çok olan, hayattan zevk alan, herkesle iyi geçinen, insanlara kötü davranmayan, kötü alışkanlıkları olmayan,

sorumluluklarını ve ibadetlerini yerine getiren, insanları seven, büyüklerinin sözünden çıkmayan, annelerini üzmeyen, kimsenin arkasından gıybet etmeyen, hırsızlık, dedikodu yapmayan, iftira atmayan, kimsenin hakkını yemeyen, anne ve babasına bakan insanların gideceğini ifade etmektedirler.

5. Çocuklar cennete yardımsever, temiz kalpli, namuslu, dürüst, merhametli, sevgili, saygılı insanların gideceğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete ibadetlerini yerine getiren, namaz kılan, oruç tutan, Kuran okuyan, Kuran'ı ezberleyen, haram yemeyen, İslam'ın şartlarını yerine getiren insanların gideceğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete cehennemde günahlarını ödeyen herkesin gideceğini ifade etmektedirler.

3.6. Cehenneme Kimlerin Gideceğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Kötü insanlar, dürüst, saygılı olmayanlar gider.” (K,3)

“Allah'ın sözünü dinlemeyenler gider.” (K,4)

“Kötü ahlaklı, insanlara kötü davrananlar gider.” (E,3)

“Kötü insanlar, hayvanlara zarar verenler, günahları çok olanlar gider.” (E,3)

“Kötüler, ibadet etmeyenler, namaz kılmayanlar, oruç tutmayanlar gider.” (K,4)

“Kötülük yapan, kul hakkı yiyen, küfür eden insanlar gider.” (E,4)

“Kötü kalpli, yardım etmeyen, herkesi küçük duruma düşüren insanlar gider.” (K,4)

“Kötü ahlaklı, namaz kılmayan ve Allah'a inanmayan insanlar gider.” (E,4)

“Haram yiyenler, içki içenler, kumar oynayanlar, namazını kılmayanlar gider.” (K,4)

“İslam’a inanmayan, namaz kılmayan, Kuran okumayan, Allah'a ve peygambere inanmayan insanlar gider.” (E,3)

“Kötü, yardım etmeyen, dürüst olmayan, temiz olmayan pasaklı insanlar gider.” (K,2)

“Kötü, şeytanlara uyan, küfür eden, saygısız insanlar gider.” (K,3)

“Dünyada kötülük yapan, Allah'ın dediklerini yapmayan insanlar gider.” (E,3)

“Kötüler, Allah'ı sevmeyenler gider.” (K,3)

“Amel kitabında çok günah olan insanlar gider.” (E,3)

“Hayatta çok yanlış olan, kumar oynayan, içki içen insanlar gider.” (E,2)

“Kötülük yapan, küfür eden, Allah'a küfür eden insanlar gider.” (E,2)

“Günah işleyen, terbiyesiz, ahlaksız insanlar gider.” (K,3)

“Kötüler, dürüst olmayanlar, yalan söyleyenler, Kuran okumayanlar, namaz kılmayanlar, Allah'a inanmayanlar gider.” (E,4)

“Suç işleyen, küfür eden, saygısız insanlar gider.” (E,3)

“Kötü kalpli, hırsız, hayvanlara eziyet eden, çocuk döven kişiler gider.” (E,3)

“Dünyada hırsızlık yapan, insan öldüren kişiler gider.” (K,4)

“Dünyada kötülük yapan, insanları suçlayan, yoksullara yardım etmeyen insanlar gider.” (K,2)

“İslam'a inanmayan, kalpleri kara olan insanlar gider.” (E,3)

“Hayatı boyunca kötülük yapan, yalan söyleyen, hırsızlık yapan, sigara içki içen, kumar oynayan insanlar gider.” (K,3)

“Ölenler ve kötüler gider.” (E,3)

“Kötü olanlar, küfür edenler, Kuran’a saygı duymayanlar gider.” (K,3)

“Kötü işlere alet olan kişiler gider.” (E,3)

“Kötü, küfür eden, kavga eden insanlar gider.” (E,3)

“Kötüler, dua etmeyenler, namaz kılmayanlar gider.” (E,3)

“Annesine kötü davrananlar gider.” (E,3)

“İftira atanlar, kötü kalpli olanlar gider.” (K,3)

“Kötü kalpli, kimseye iyi davranmayan insanlar gider.” (K,3)

“Hırsızlar, cinayet işleyenler, kötü davranışta bulunanlar gider.” (E,3)

“Allah'a ihanet edenler, yalan söyleyenler, adam öldürenler gider.” (K,4)

“Herkesi döven, eşyaları çalan, yerde para bulup “bu benim” diye sormayanlar, küfür edenler gider.” (E,3)

“Çok kötülük yapan, annesine babasına kötü davranan insanlar gider.” (E,3)

“Cimri, hiç hayır yapmayan, kötülük yapan insanlar gider.” (E,3)

“Kötü huylu, zalimlik yapan insanlar gider.” (K,2)

“Günahları sevaplarından çok olanlar gider.” (E,2)

“Kötü, dinin emirlerine uymayan, namaz kılmayan, Kur'an-ı Kerim okumayan, Allah'a inanmayan insanlar gider.” (K,3)

“Şeytan ve kötülük yapan kişiler gider.” (E,2)

“Günah ve suç işleyen kişiler gider.” (K,1)

“Kötülük yapanlar, yemin edenler, küfür edenler gider.” (K,4)

“Kötü olanlar, kötülük yapanlar, saygısızlar ve yalancılar gider.” (K,2)

“Çok kötü alışkanlıkları olan kişiler gider.” (E,2)

“Herkes yalan söyleyen pis insanlar gider.” (K,3)

“Dünyada kötülük yapmış, günahkâr olan, Kur’an-ı Kerim okumayan insanlar gider.” (K,3)

“İçki içen, kumar oynayan, vaktinde ve zamanında oruç tutmayan, Allah’ın emrini yerine getirmeyen insanlar gider.” (K,2)

“Kötüler ve Hristiyanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapan, yardım etmeyen insanlar gider.” (K,4)

“Kötü kalpli, küfür eden, camiye gitmeyen, kötülük yapan kişiler gider.” (E,3)

“Küfür eden, söz verip de tutmayan, kötülük yapan insanlar gider.” (E,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme Allah’ın emir ve yasaklarına uymayan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme Allah’a, Peygambere, İslam’a inanmayan, Allah’a küfür eden, Hristiyan olan, Allah’ı sevmeyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme günahları sevaplarından çok olan, günahkâr, kötü insanların, şeytanın gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme dürüst olmayan, saygısız, terbiyesiz, ahlaksız, yalan söyleyen, hırsızlık yapan, iftira atan, kavga, küfür eden, insan öldüren, hayvanlara eziyet eden, çocuk döven, annesine kötü davranan, kötü huylu, zalimlik yapan, temiz olmayan, pasaklı, pis, cimri, camiye gitmeyen, söz verip de tutmayan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme ibadet etmeyen, namaz kılmayan, oruç tutmayan, kul hakkı yiyen, yardım etmeyen, herkesi küçük duruma düşüren, haram yiyen, içki içen,

kumar oynayan, Kuran okumayan, şeytana uyan, kötülük yapan, günah işleyen, dua etmeyen, Allah'a ihanet eden insanların gideceğini ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Kötü sözler söyleyen, kötü hareketlerde bulunan, Allah'ı bilmeyip de başkalarına tapan kimseler gider.” (K,4)

“Kötü kalpli olan, Allah'a inanmayan insanlar gider.” (K,2)

“Kötüler, ameli kötü olanlar, dedikodu yapanlar, iftira edenler gider.” (E,2)

“Kötü insanlar, kumar oynayan, kötü alışkanlıkları olan, başkalarına eziyet eden insanlar gider.” (E,3)

“Kötü alışkanlıkları olan, içki içen, kumar oynayan, karısı ve çocuklarını döven, hırsızlık yapan, ibadetlerini yapmayan insanlar gider.” (K,3)

“Her zaman bir sinsilik, bir kötülük peşinde olan, hırsızlık yapan, iftira atan, ispiyonlayan insanlar gider.” (K,3)

“İbadetlerini yerine getirmeyenler gider.” (E,2)

“Kötü insanlar, günah işleyenler gider.” (K,3)

“Kötülük yapanlar, Allah'a inanmayanlar gider.” (K,3)

“Kötü huyları olan, hırsızlık yapan, ahlakı güzel olmayan insanlar gider.” (K,3)

“Kötüler, Allah'ın emirlerine karşı gelenler, şirk koşanlar, Allah'ı hiç yok gibi sayanlar, Allah'a karşı gelenler gider.” (E,3)

“Kötüler, Allah'ın hiçbir emrini yerine getirmeyenler, insanları küçümseyenler, kendini bir şey sanan mahlûklar gider.” (K,3)

“Kötü olan, içki içen, kumar oynayan, cinayet işleyen, kapkaççılık yapan, ibadetlerini yerine getirmeyen insanlar gider.” (K,3)

“Kötülük yapan, Allah'ın varlığına inanmayan, kendini herkesten büyük gören, oruç tutmayan insanlar gider.” (K,3)

“Kötülük yapanlar, kötü düşünenler, haram yiyenler gider.” (K,3)

“Allah'ın varlığına inanmayan, kötülük yapan, dua etmeyen insanlar gider.” (K,2)

“Allah'a tapmayan, emirlerini yerine getirmeyen, Müslüman olmayanlar gider.” (K,3)

“Kötüler, herkese kötülük yapanlar, namaz kılmayanlar, Kuran okumayanlar gider.” (E,1)

“Kötü olanlar, hep kötülük yapanlar gider.” (K,2)

“Yardım sevmeyen, kötü niyetli insanlar gider.” (E,2)

“Sevap işlemeyen, Allah inancı olmayan insanlar gider.” (K,2)

“Günahkâr olanlar gider.” (E,3)

“Günah işleyen, ibadet etmeyen, herkesle dalga geçen insanlar gider.” (E,3)

“Kötülük yapan, birinin hakkını yiyen, hiçbir dini ibadeti yapmayanlar gider.” (E,3)

“Kötü insanlar, merhametsiz, acımasız insanlar gider.” (K,3)

“Kötü kalpliler, hırsızlık yapanlar, Kuran'ı okumayanlar, orucunu tutmayanlar, namaz kılmayanlar gider.” (K,4)

“Namaz kılmayanlar, Kuran okumayanlar ve suçlular gider.” (E,4)

“Kötü olanlar, Allah'ı bilmeyenler, Allah'ın yolundan gitmeyenler, Allah'ın verdiği görevleri yapmayanlar gider.” (K,3)

“Allah bilir.” (E,2)

“Kötülük yapanlar, cana kıyanlar gider.” (K,2)

“Yalan söyleyenler, günah işleyenler gider.” (E,3)

“Kötü olan, namaz kılmayan, Kur’an-ı Kerim okumayan, dua etmeyen, ibadet etmeyen insanlar gider.” (K,2)

“Çok kötülük yapan, herkese kötü davranan kişiler gider.” (K,3)

“Kötü niyetli, kötü huylu insanlar gider.” (K,3)

“Herkes küfür eden, camiye gitmeyen, dua etmeyen, Allah'a inanmayıp putlara tapan insanlar gider.” (E,2)

“Kötü kalpli, hiç kimseye yardım etmeyen insanlar gider.” (E,1)

“İnsanlara kötü davrananlar, Allah'a karşı gelenler gider.” (E,3)

“Kötülük yapanlar, haram yiyenler gider.” (K,3)

“Yalancı, iftiracı, anne-babaya el kaldıran, Allah'a inanmayan, Kuran’a namaza inanmayan insanlar gider.” (K,2)

“Görevlerini yapmayanlar, Allah'a inanmayanlar, kötü söz söyleyenler gider.” (E,2)

“Allah'a ortak koşan, kötü, ahlaksız insanlar gider.” (K,3)

“Kötü, küfür eden, saygısız insanlar gider.” (E,3)

“Kötülük yapmaya hevesli olan, ağzında hep kötü söz bulunan, kötü alışkanlıkları olan insanlar gider.” (K,3)

“Kötü, saygısız, sevgisiz insanlar gider.” (K,3)

“Allah'ın yasakladığı şeyleri yapan insanlar gider.” (K,2)

“İçkisi, kumarı olan, Allah'ı sevmeyen insanlar gider.” (E,3)

“Kötü, kötülük yapan, yoksulları gözetmeyen insanlar gider.” (K,3)

“Kötülükleri iyiliklerinden fazla olan insanlar gider.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme Allah'a inanmayan, Allah'a şirk koşan, Müslüman olmayan, putlara tapan, Allah'ı sevmeyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme günahkâr olan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme kötü kalpli olan, kötü söz söyleyen, dedikodu yapan, iftira atan, başkalarına eziyet eden, içki içen, kumar oynayan, karısı ve çocuklarını döven, hırsızlık yapan, cinayet işleyen, kapkaççılık yapan, kendini büyük gören, haram yiyen, haram yiyen, yardım etmeyen, herkesle dalga geçen, kul hakkı yiyen, ispiyoncu, sinsi, merhametsiz, acımasız, ahlaksız, saygısız insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme ibadetlerini yerine getirmeyen, oruç tutmayan, dua etmeyen, namaz kılmayan, Kuran okumayan, camiye gitmeyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“İslam'a inanamayanlar, başka şeylere tapanlar, Allah'a inanmayanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapan, Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan insanlar gider.” (K,2)

“Kötü, kul hakkı yiyen, hırsızlık yapan, katil insanlar gider.” (K,3)

“Haram yiyen, çevresine ve ailesine kötü davranan insanlar gider.” (K,1)

“Kötü söz söyleyen, dedikodu yapan, yalan söyleyen insanlar gider.” (K,2)

“Kötü, Allah'a şirk koşan, haram yiyen insanlar gider.” (K,2)

“Kötü, namaz kılmayan, kötülük yapan, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan, Allah'tan korkmayan insanlar gider.” (K,3)

“Günahkâr, kötü insanlar gider.” (K,3)

“Kötüler, küfürbazlar, hilekârlar, kumar oynayanlar, içki içenler, ailesine kötü davrananlar gider.” (K,1)

“Kötü huylu, kötü insanlar gider.” (E,2)

“Kötüler, namaz kılmayanlar, zekât vermeyenler, dua etmeyenler, haram yiyenler gider.” (E,3)

“Kötülük yapan, başkalarının hakkını yiyen, insanları küçük düşüren insanlar gider.” (K,3)

“Haram yiyen, çok günah işleyen, Allah'a inanıp ibadet etmeyen insanlar gider.” (K,3)

“Kötü, ahlaksız insanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapan, başkalarını rahatsız eden insanlar gider.” (K,3)

“Kötü kalpli, herkese kötülük yapan insanlar gider.” (E,2)

“Kalplerinde hep kötülük olan insanlar gider.” (K,2)

“Kötü, insafsız, hırsız insanlar gider.” (E,4)

“Kötülük, hırsızlık, kapkaççılık yapan kötü insanlar gider.” (K,3)

“Kötülük, hırsızlık yapan, yalan söyleyen, annesine ve babasına saygısızlık yapan kişiler gider.” (K,2)

“Korkaklar, yalan söyleyenler gider.” (K,2)

“Günahı fazla olan, aklında hep kötülük olan, acımasız insanlar gider.” (K,3)

“Kötü, hırsızlık yapan, yardımlaşmayan insanlar gider.” (K,3)

“Kötü, her zaman kötülük yapan, insanlara zarar veren insanlar gider.” (K,3)

“Kalbi kötülüklerle dolu, küfür eden, namazını kılmayan insanlar gider.” (E,2)

“Kötülük yapan, ibadet etmeyen, dini görevlerini yerine getirmeyen ve iyiliğe karşı olan insanlar gider.” (E,1)

“Kötü amelleri, günahı olan, harama el uzatan insanlar gider.” (K,3)

“Kötü olan, kötü laflar söyleyen, ibadet etmeyen, herkesin arkasından konuşan kişiler gider.” (K,2)

“Günah işleyen, hırsızlık yapan, başkalarının hakkını yiyen insanlar gider.” (K,2)

“Rakı, bira, viski içen, alkol alan, hırsızlık yapan, namaz kılmayan insanlar gider.” (E,2)

“Rakı içen, hırsızlık yapan, Allah'ın yasakladıkları şeyleri yapan insanlar gider.” (E,2)

“Kötülük yapan, kavga, küfür eden, hırsızlık yapan insanlar gider.” (E,2)

“Allah'a inanmayanlar ve İslam'a uymayanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapanlar, pis konuşanlar gider.” (E,3)

“Allah'a karşı gelen, kötü işlerde bulunan, kötülük yapan insanlar gider.” (E,3)

“Salih ameller işlemeyip, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan insanlar gider.” (E,3)

“Allah'a inanmayıp O'na kulluk etmeyenler gider.” (E,3)

“Allah'a inanmayan, kulluk görevini yapmayan, günah işleyen insanlar gider.” (K,3)

“Kötüler, azap çekmeyi hak edenler gider.” (K,2)

“Kötü insanlar, cinler, şeytanlar gider.” (K,3)

“Sigara ve alkol kullanan insanlar, hırsızlar gider.” (E,2)

“Kötülük yapan, vicdansız olan, Kur'an-ı Kerim'i okumayan, namaz kılmayan insanlar gider.” (K,3)

“Kötülük yapan, Allah'a iman etmeyen, dua etmeyen, haksızlık yapan, herkesin hakkını yiyen insanlar gider.” (E,3)

“Ömrü boyunca kötülük yapan insanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapan, Allah'a ibadet etmeyen insanlar gider.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getirmeyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme Allah'a, İslam'a inanmayan, Allah'a şirk koşan, başka şeylere tapan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme çok günah işleyen insanların, cinlerin, şeytanların gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme kötü davranan, kötü söz söyleyen, kul hakkı, haram yiyen, hırsızlık, kapkaççılık yapan, dedikodu yapan, yalan söyleyen, yardım etmeyen, kumar oynayan, içki içen, ailesine kötü davranan, insanları küçük düşüren, başkalarını rahatsız eden, annesine babasına saygısızlık yapan, küfürbaz, hilekar, ahlaksız, acımasız, vicdansız, insafsız olan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar Allah'a kulluk etmeyenlerin, ibadetlerini yerine getirmeyenlerin, namaz kılmayanların, zekat vermeyenlerin, dua etmeyenlerin, azap çekmeyi hak edenlerin gideceğini ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Kötü amellere ayak uyduran, fesat insanlar gider.” (K,4)

“Allah'ın takdiri.” (E,3)

“Kötülük yapan, kul hakkı yiyen, yalan söyleyen, anne ve babasının helalini almayan insanlar gider.” (E,3)

“Kötü, hayatını kötülükler geçiren insanlar gider.” (K,3)

“Kötü, yalancı, Allah'a inanmayan insanlar gider.” (K,3)

“Günahkârlar, serseriler, eşkıyalar, kötü olan her şey gider.” (K,3)

“Kötü insanlar, insanlara ihanet edenler gider.” (K,1)

“Allah'ın emrine uymayan, emirlerine itaat etmeyen insanlar gider.” (K,3)

“Allah bilir.” (E,3)

“Selena, Gomez, Lady Gaga.” (K,4)

“İbadet yapmayan, insanlara ve hayvanlara zulüm yapan, kumar oynayan insanlar gider.” (E,2)

“Allah'a ve peygamberlere inanmayan, içki içen, yalan söyleyen, kötü yollara başvuran insanlar gider.” (K,1)

“Dünyada kötülük yapan, her zaman kötülükle uğraşan, hırsızlık ve kötülük yapanlar gider.” (K,2)

“Kötüler, içkici, kumarcı, iftiracı insanlar gider.” (K,2)

“Kötü, zulüm eden, insanları yolundan çeviren, kötülük yapan insanlar gider.” (K,3)

“İnsanlara rahat yüzü vermeyen, hayır yapmayan insanlar gider.” (K,2)

“Kötü kalpli, yalan söyleyen, iftira eden, hırsızlık yapan, bütün kötülükleri yapan insanlar gider.” (K,3)

“İnsanlara kötülük eden, hırsızlık yapan, adam öldüren insanlar gider.” (K,2)

“Kötü, şefkatli olmayan çocukları sevmeyen insanlar gider.” (E,1)

“Kul hakkı yiyen, Allah'a inanmayan, anne-babaya saygısı olmayan insanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapan, kıskanç ve cimri olan insanlar gider.” (K,3)

“Dünyada çok büyük günahlar işleyen, Allah katında günahı çok olanlar gider.” (K,2)

“Çok kötülük yapan ve bundan zevk alan kişiler gider.” (K,3)

“Kötülük, küfür eden, yardım etmeyen insanlar gider.” (E,3)

“Hayatı berbat olarak yaşamış, günahı çok olan, herkes tarafından nefret edilen, namaz kılmayan insanlar gider.” (E,2)

“Allah'ı inkâr ve isyan eden insanlar gider.” (K,3)

“Çok kötülük yapan, küfür eden, Allah'a ortak koşan, üfürükçüler ve falcılar gider.” (E,3)

“Herkesi kötü davranan, yanlış yolda olan, Allah'a inanmayıp Allah'a ibadet etmeyen, dürüst olmayan, büyüklerine ve küçüklerine saygılı olmayan insanlar gider.” (E,3)

“Kötülük yapanlar, yalan söyleyenler, içki içip kumar oynayan insanlar gider.” (K,2)

“İnsanların mutsuzluğunu isteyen, kötülüğü iyiliğinden çok olan kişiler gider.” (K,3)

“İftira edip, dedikodu yapan, kötü zan eden, yalan söyleyen, haram yiyen insanlar gider.” (K,3)

“Kötülük, haksızlık, hırsızlık yapanlar gider.” (E,1)

“İbadetini yapmayan, insanları istemeyen, insanlara iyi davranmayan insanlar gider.” (K,3)

“Kötülük yapanlar, şeytana uyanlar gider.” (K,3)

“İnsanlara kötü davranan, ağzında hep argo kelime olan, insanlara işkence yapan insanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapan, ibadet etmeyen, namaz kılmayanlar gider.” (E,1)

7. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getirmeyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme Allah'a, peygamberlere inanmayan, Allah'a ortak koşan, Allah'ı inkâr ve isyan eden, günahkâr insanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme günah işleyen, kötü insanların, serserilerin, eşkıyaların gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme kötülük yapan, kul hakkı yiyen, yalan söyleyen, anne babasının helalini almayan, insanlara ihanet eden, insanlara ve hayvanlara zulüm yapan, kumar oynayan, içki içen, hırsızlık yapan, iftira atan, hayır yapmayan, adam öldüren, şefkatli olmayan, çocukları sevmeyen, küfür eden, yardım etmeyen, dedikodu yapan, kötü zanda bulunan, haram yiyen, haksızlık yapan, işkence yapan, kıskanç, cimri, fesat, saygısız, üfürükçü, falcı insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme ibadet etmeyen, namaz kılmayan, günahı çok olan insanların gideceğini ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“İbadetini yapmayan, hırsızlık yapan, kötülük yapan insanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapanlar, Allah'a isyan edenler gider.” (E,2)

“Hep kötülük peşinde olan, haram yiyen, dini görevlerini yerine getirmeyen kötü insanlar gider.” (K,3)

“Kâfırlar, münafıklar, İslam dinini inkâr edenler gider.” (E,3)

“İnsanlara kötü davranan, sürekli kötülük yapan, inancı olmayan insanlar gider.” (K,3)

“Kötü davranışlar sergileyen, kıskanç, bencil, hiç kimseye yardımı dokunmayan insanlar gider.” (K,3)

“Müslüman olmayan, kötülük yapan insanlar gider.” (E,3)

“Dünyada bütün kötülükleri işleyen, Allah'ın emirlerine uymayan insanlar gider.” (K,2)

“Kâfirler, müşrikler gider.” (K,3)

“Toplumsal, ekolojik dengeyi bozan, kötü insanlar gider.” (K,3)

“Müslüman olmayan, Müslüman olup günah işleyen insanlar gider.” (K,2)

“Günahkârlar gider.” (K,3)

“Yalancılar, kötüler gider.” (E,2)

“İmanı ve ameli iyi olmayan insanlar gider.” (E,2)

“Çok kötülük yapan, insanları öldüren, insanlara zulüm eden insanlar gider.” (K,2)

“Hayatı boyunca kötülük yapan, sorumluluklarını ve ibadetlerini yerine getirmeyen, yalan gibi kötü alışkanlıkları olan insanlar gider.” (K,2)

“Yalanı, kötülüğü olanlar, ibadetlerini yerine getirmeyenler gider.” (K,2)

“Hırsız, el alemin ırzına geçen, kul hakkı yiyen insanlar gider.” (K,2)

“Dünya hayatında iyiliklerden kaçınmış, ibadetleri yapmayan insanlar gider.” (K,2)

“Kötüler, yardım etmeyi sevmeyenler, iyilik yapmayanlar gider.” (E,2)

“Dinsiz, imansız, inançsızlar gider.” (E,2)

“Kötü olanlar, çevresine hep kötülük saçan, diğer insanlara kötü davranışlarda bulunanlar gider.” (K,1)

“Merhametsiz, karşısındakilere karşı sevgisi, saygısı olmayan, hiçbir iyi düşüncesi olmayan, yalan söyleyen, kötü alışkanlığı olanlar gider.” (K,2)

“Günahların en kötüsünü işleyenler gider.” (K,2)

“Yalan söyleyen, iftira atan, gıybet yapan, kalbi temiz olmayan insanlar gider.” (K,2)

“Annesini babasını döven, içkisi, kumarı olan, insanlara kötü davranan kişiler gider.” (K,2)

“Her gün bir kötülük işleyen, masumları üzen, kul hakkını alan, Allah'a inanmayan, ibadetlerini yerine getirmeyen insanlar gider.” (K,2)

“Kötüler, hırsızlık yapanlar, insan öldürenler, yalan söyleyenler, annesini babasını üzen insanlar gider.” (K,1)

“Gıybet, dedikodu, yalan, hırsızlık, iftira gibi davranışları olan kötü insanlar gider.” (K,2)

“Kötülük yapan, kul hakkı yiyen, yalan söyleyen, kötü yollardan para kazanan, haram yiyen insanlar gider.” (E,3)

“Kötülük yapan, kötü düşünen, her şeyi kötülük niyetiyle yapan insanlar gider.” (K,3)

“Kötü olanlar, hak yiyenler, Allah'ın yolundan sapanlar gider.” (E,3)

“Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getirmeyen, Allah'ı inkâr eden insanlar gider.” (K,3)

“Kul hakkı yiyen, başkasının hakkını yiyen, sırat köprüsünden geçemeyen insanlar gider.” (K,2)

“Şeytan ve kötüler gider.” (K,2)

“Kötü amel işleyenler, günahları sevaplarından fazla olanlar gider.” (E,3)

“Allah'a karşı gelen, İslamiyet'e inanmayan, sürekli günah işleyen insanlar gider.” (K,2)

“Kötüler, hep kin ve kötülük düşünenler gider.” (E,2)

8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getirmeyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.

2. Çocuklar cehenneme Allah'a isyan eden, İslam dinini inkâr eden, Allah'a inanmayan, Allah'a karşı gelen, inkâr eden, Allah'ın yolundan sapan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
3. Müslüman olmayan, Müslüman olup günah işleyen, sırat köprüsünden geçemeyen insanların, kafirlerin, münafıkların, müşriklerin, günahkârların, şeytanın gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme kötülük yapan, hırsızlık yapan, kul hakkı yiyen, haram yiyen, insanlara kötü davranan, hiç kimseye yardımı dokunmayan, yalan söyleyen, insanları öldüren, insanlara zulüm yapan, ırza geçen, iftira atan, gıybet yapan, dedikodu yapan, anne babasını döven, içki içen, kumar oynayan, masumları üzen, kıskanç, bencil, dinsiz, imansız, inançsız, merhametsiz, sevgi saygısı olmayan insanların gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme ibadetlerini yapmayan, sürekli günah işleyen insanların gideceğini ifade etmektedirler.

3.7. Cennete Gitmek İçin Neler Yapmak Gerektiğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“İnsanlara yardım etmek, Müslümanlığa uymak, haramdan uzak durmak gerekir.” (K,4)

“Dürüst olmak, iyi olmak ve saygılı olmak gerekir.” (K,3)

“Sadece bir şey yapmamız gerekir o da iyilik yapmaktır.” (K,3)

“İyi, ahlaklı olmak, insanlara iyi davranmak gerekir.” (E,3)

“Hoşgörülü, yardımsever olmak, Kuran okumak, namaz kılmak gerekir.” (K,4)

“Herkes iyi davranmak ve günahattan uzak durmak gerekir.” (E,3)

“Sevap işlemek gerekir.” (K,4)

“Çevremize çok iyi davranmalıyız.” (E,4)

“İnsanlara ve hayvanlara iyi davranmak gerekir.” (E,3)

“Sevap işlemek, ibadet etmek, hayat boyunca iyilik yapmak gerekir.” (K,4)

“İbadet etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, erdemli olmak, yalan söylememek gerekir.” (K,4)

“Fakir zengin demeden herkese yardım etmek gerekir.” (K,4)

“Allah'ın istediklerini yaparak bol bol ibadet etmek gerekir.” (K,4)

“Namaz kılmak, Kur'an-ı Kerim okumak, ahlaklı olmak, sevap işlemek, Allah'ın sevgisini kazanmak gerekir.” (K,4)

“İyi, büyüklerimize saygılı olmak gerekir.” (K,4)

“İyilik yapmak gerekir. Mesela sokakta donmuş kediye eve alıp beslemek gerekir.” (E,3)

“Hiç yalan söylememek, hırsızlık yapmamak gerekir.” (K,2)

“Kötü söz söylememek, terbiyesiz hareketler yapmamak, insanlara yardım etmek gerekir.” (K,3)

“Namaz kılmak, iyilik yapmak, birisinin hakkını yememek, haram şeylere el uzatmamak gerekir.” (E,2)

“Herkese yardım etmek, kötülüklerden kaçınmak, hacca gitmek gerekir.” (K,3)

“İyi yürekli olmak, kötülük yapmamak gerekir.” (K,3)

“İyilik yapıp, yoksul insanlara yardım etmek gerekir.” (K,1)

“Namaz kılmak, Kuran okumak, yalan söylememek, Allah'a ve peygamberlere inanmak gerekir.” (E,3)

“İyi, dürüst, saygılı olmak, Allah'a inanmak gerekir.” (K,3)

“Dua etmek, namaz kılmak, yardımsever olmak gerekir.” (E,1)

“Yoksullara aş, ekmek vermek, onlara yardım etmek, annemizin babamızın sözünü dinlemek gerekir.” (K,4)

“İyilik yapanlar, başı kapalı olanlar gider.” (K,4)

“Zor durumda olanlara yardım etmek, otobüste ve her yerde büyüklere yer vermek gerekir.” (K,3)

“Sık sık namaz kılıp, zekât vermek, kimseye kötülük yapmamak gerekir.” (E,2)

“Asla kötülük yapmamak, başkalarına zarar vermemek gerekir.” (E,2)

“İslam’ın ve imanın şartlarına uyup ailemize ve arkadaşlarımıza iyi, saygılı davranmalıyız.” (K,3)

“Yalan söylememek, küfür etmemek, kumar oynamamak, içki içmemek gerekir.” (K,3)

“Kalbimizden gelen iyilikler bizi cennete götürür.” (K,4)

“Müslüman olmak, Allah’ın ve peygamberimizin istediği şeyleri yapmak gerekir.” (E,2)

“Herkesi içinden gelerek yardım etmek, kötülere kötülük yapmanın yanlışını anlatmak gerekir.” (K,2)

“32 farzı yerine getirmek gerekir.” (E,3)

“Kuran okumak, namaz kılmak, Allah’ın yolundan gitmek, iyilik yapmak gerekir.” (K,2)

“İnsanlara ve yardıma muhtaç, fakir insanlara yardım etmek gerekir.” (K,4)

“Kuran okumak, Allah’a saygı duymak gerekir.” (K,3)

“Çok az günahımız olabilir.” (E,3)

“İyi olmak, kimsenin kalbini kırmamak, kötü söz söylememek gerekir.” (E,2)

“İyilik yapmak, yalan söylememek, küfür etmemek, kavga etmemek gerekir.” (E,2)

“Herkesi yardım etmek, merhametli olmak, dua etmek gerekir.” (K,3)

“Yardımsaver, iyi kalpli olmak gerekir.” (E,2)

“İyilik yapıp dinini bilmek gerekir.” (K,4)

“İyi kalpli olmak, Allah'a şükretmek gerekir.” (K,3)

“İnsanlara iyi davranmak, çevremizi temiz tutmak, herkese güzel söz söylemek gerekir.” (K,3)

“İyi olmak, insanlara iyi davranmak, temiz kalpli olmak gerekir.” (K,2)

“İyilik yapmak, kötülük ve günahdan uzak durmak gerekir.” (E,3)

“Herkese iyilik yapmak, anne babayı sevmek ve onlara iyi davranmak gerekir.” (E,3)

“Hayır ve iyilik yapmak gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, zalimlik yapmamak, insanlara karşı güzel tavırlarda bulunmak gerekir.” (K,2)

“İyilik yapıp hak etmek gerekir.” (K,3)

“Hiç yalan söylememek, harama el uzatmamak gerekir.” (K,3)

“Namaz kılmak, Kur'an-ı Kerim okumak, kalbi temiz tutmak, kötü düşünmemek gerekir.” (K,3)

“İyilik ve güzellik yapmak gerekir.” (E,4)

“İyilik yapmak, saygılı olmak, doğru söylemek gerekir.” (K,2)

“Küfür etmemek, bira içmemek, namaz kılmak gerekir.” (E,4)

“İnsanlara, hayvanlara ve dünyaya iyilik yapmak gerekir.” (E,2)

“Anne babaya yalan söylememek gerekir.” (K,3)

“Peygamberimizi örnek alıp onun yaptıklarını yapmak gerekir.” (K,2)

“İnsanlara iyilik yapmak, parasız olanlara yardım etmek gerekir.” (K,2)

“İyilik yapmak, camiye gitmek, Kur’an-ı Kerim okumak, kimseyi ispiyonlamamak gerekir.” (E,3)

4. Sınıf öğrencilerinin “cennete gitmek için neler yapmak gerektiğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gitmek için iyi olmak ve iyilik yapmak gerektiğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gitmek için ibadet etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, Kuran okumak, hacca gitmek, zekat vermek, dua etmek, İslam’ın ve imanın şartlarına uymak, Allah’ın ve peygamberimizin istediği şeyleri yapmak, 32 farzı yerine getirmek, Allah’a şükretmek, camiye gitmek gerektiğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gitmek için Allah’a ve peygamberlere inanmak, Allah’ın sevgisini kazanmak, Müslüman olmak gerektiğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gitmek için haramdan ve günahattan uzak durup sevap işlemek gerektiğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gitmek için insanlara yardım etmek, çevremize iyi davranmak, kötülükten kaçınmak, anne baba sözü dinlemek ve onlara iyi davranmak, otobüste büyüklere yer vermek, çevremizi temiz tutmak, güzel söz söylemek gerektiğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gitmek için dürüst, saygılı, ahlaklı, hoşgörülü, yardımsever, erdemli, terbiyeli, iyi yürekli, temiz kalpli, merhametli olmak gerektiğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gitmek için başı kapalı olmak gerektiğini ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cennete gitmek için yalan söylememek, hırsızlık yapmamak, kötü söz söylememek, terbiyesiz hareketler yapmamak, hak yememek, harama el uzatmamak, kötülük yapmamak, başkalarına zarar vermemek, küfür etmemek, kumar oynamamak, içki içmemek, kavga etmemek, zalimlik yapmamak, kötü düşünmemek, kimseyi ispiyonlamamak gerektiğini ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“İyi kalpli olmak, hiçbir zaman iyilikten kaçmamak gerekir.” (K,2)

“4 vakit namaz kılmak, bayram namazlarını kaçırmamak, oruç tutmak gerekir.” (E,4)

“Bol bol iyilik yapmak, insanlara yardım etmek, farzları, vacipleri, sünnetleri yerine getirmek gerekir.” (E,2)

“İslam’ın 5 şartını yerine getirmek, imanın şartlarına uymak ve kötülük yapmamak gerekir.” (E,3)

“Fakirlere yardım etmek, ibadet etmek, kurban kesince 3’te 1’ini fakirlere dağıtmak, iyi bir insan olmak, dedikodu yapmamak gerekir.” (K,3)

“Helal iş yapmak, sevap işlemek, çalışkan olmak gerekir.” (K,3)

“Yoksullara yardım etmek, kimsesizleri korumak, eğer maddi durumumuz iyi ise bağış yapmak gerekir.” (K,3)

“Allah’ın varlığına inanmak, kelime-i şهادet getirmek, namaz kılmak, dua etmek gerekir.” (K,3)

“Çok sevap işleyip ibadet etmek gerekir.” (E,2)

“Allah’ın her türlü emirlerine uyup salih amel işlemek, sünnet ve farzı yerine getirmek gerekir.” (E,3)

“Namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek, dua etmek, yalan söylememek, küfür etmemek gerekir.” (K,4)

“Herkesi iyi davranmak, büyüklerimize saygılı olmak, yardımsever olmak gerekir.” (K,4)

“İnsanlara yardım etmek, hiçbir şeyi çalmamak gerekir.” (K,4)

“Allah’a, peygamberlere inanmak, Müslüman olmak gerekir.” (K,3)

“Sevap işlemek, Allah’a şükretmek, dua etmek, Allah’a inanmak gerekir.” (K,2)

“Herkes'e yardım etmek, hayvanlara iyi davranmak gerekir.” (K,3)

“İyi kalpli olmak gerekir.” (E,2)

“Herkes'e yardım etmek, annemizi babamızı üzmemek gerekir.” (K,3)

“Günah işlemememiz gerekir.” (E,3)

“Namaz kılmak, Kuran okumak, suç işlememek gerekir.” (E,4)

“İyi davranmak, iyi düşünmek gerekir.” (K,3)

“Herkes'e iyi davranmak, haram mal yememek gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, başkalarını dövmemek, kavga etmemek gerekir.” (E,2)

“İyilik yapmak, anne babaya karşı gelmemek gerekir.” (E,2)

“İyilik yapmak, hoşgörölü, saygılı, sevgili davranmak gerekir.” (K,2)

“Bol bol dua etmek, camiye gitmek, zor durumda kalanlara yardım etmek gerekir.” (E,2)

“Kötü söz söylememek, Allah'a dua etmek gerekir.” (E,4)

“İnsanlara iyi davranmak, kötü söz söylememek, Allah'a karşı gelmemek, aileye saygılı olmak gerekir.” (E,3)

“İyi olmak, evimize gelen misafiri güler yüzle karşılamak, yalan söylememek, Allah'a dua etmek gerekir.” (K,2)

“Görevlerimizi yerine getirmek, Allah'a dua etmek, kötü söz söylememek gerekir.” (E,2)

“Yalan söylememek, hırsızlık yapmamak, Allah'a hakaret etmemek, anneye ve babaya saygılı sevgili olmak, sabırlı olmak gerekir.” (K,3)

“Allah'ın emirlerine saygı göstermek, sabırlı davranmak, paylaşmak, yardımlaşmak ve kıskanmamak gerekir.” (K,3)

“İyi olmak, yaşlılara saygılı olmak, annemize ve babamıza saygı duymak gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, kötü söz söylememek, temiz olmak, sevap kazanmaya özen göstermek gerekir.” (K,3)

“İyi ve dürüst olmamız gerekir.” (K,3)

“Allah'ı sevmek, namaz kılmak, Allah'ın emirlerini yerine getirmek gerekir.” (E,3)

“Yoksulları gözetmek, iyimser olmak gerekir.” (K,3)

“Sevap işlemek, Allah'a inanmak, kötü alışkanlıklardan uzak durmak gerekir.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cennete gitmek için neler yapmak gerektiğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gitmek için Allah'a, peygamberlere inanmak, Allah'ın emirlerini yerine getirmek, İslam'ın ve imanın şartlarına uymak, Müslüman olmak gerektiğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gitmek için farzları, vacipleri, sünnetleri yerine getirmek, ibadet etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, kurban kesmek, zekat vermek, hacca gitmek, kelime-i şهادet getirmek, dua etmek, Salih amel işlemek, Allah'a şükretmek, kuran okumak, camiye gitmek gerektiğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gitmek için iyilik yapmak, yardım etmek, kimsesizleri korumak, bağış yapmak, hayvanlara iyi davranmak, iyi düşünmek, misafiri güler yüzle karşılamak, anne babaya, büyüklere saygılı olmak, paylaşmayı bilmek, temiz olmak, yoksulları gözetmek, kötü alışkanlıklardan uzak durmak gerektiğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gitmek için günah ve haramdan kaçınıp sevap işlemek gerektiğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gitmek için çalışkan, yardımsever, saygılı, iyi kalpli, hoşgörülü, sabırlı, dürüst, iyimser olmak gerektiğini ifade etmektedirler.

6. Çocuklar cennete gitmek için bayram namazlarını kaçırmamak, kötülük yapmamak, dedikodu yapmamak, yalan söylememek, küfür etmemek, hırsızlık yapmamak, anne babamızı üzmemek, suç işlememek, haram mal yememek, kötü söz söylememek, Allah'a karşı gelmemek, kavga etmemek, kıskanmamak, Allah'a hakaret etmemek gerektiğini ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Günah işlememek, kötülük yapmamak, şeytana uymamak gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, Allah'ın emir ve yasaklarına uymak gerekir.” (K,2)

“Herkesi saygılı olmak, yalan söylememek, birbirimize iyi davranmak gerekir.” (K,2)

“İbadetlerimizi eksiksiz yapmak, kendimizi övmemek gerekir.” (K,3)

“İyi bir insan olmak, kötü söz söylememek, dedikodu etmemek, dürüst olmak gerekir.” (K,2)

“Bu dünyada Allah'tan başka ilah olmadığına inanmak, iyilik yapmak gerekir.” (K,2)

“Namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, kötülük yapmamak gerekir.” (K,3)

“İbadet, iyilik yapmak, kötülüklerden kaçmak gerekir.” (K,3)

“İnsanlara iyilik yapmak, kötülüklerden kaçınmak, hacca gitmek, ibadet etmek gerekir.” (E,2)

“Namaz kılmak, oruç tutmak, Kuran okumak, Allah'a ibadet etmek gerekir.” (K,2)

“Namaz kılmak, iyi huylu olmak gerekir.” (E,2)

“İnsanlar ve canlılara iyi davranmak, günah işlememek gerekir.” (K,3)

“Şükretmek gerekir.” (E,2)

“Bu dünyada diğer dünya için iyi şeyler yapmak gerekir.” (K,3)

“Namaz kılmak, kapalı olmak, iyi olmak gerekir.” (K,2)

“Allah'ın Kuran’da belirttiklerini yapmak gerekir.” (E,3)

“İyi insan olmak, insanların hakkını yememek, namaz kılmak, oruç tutmak gerekir.” (K,3)

“Sevap yapmak, ibadet etmek, Allah'a inanmak, dinini iyi bilmek gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, suçsuz olmak, namaz kılmak gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, ninelere ve dedelere yardım etmek gerekir.” (E,2)

“Çok fazla açık giyinmemek, iyi olmak, ibadet etmek gerekir.” (K,2)

“İbadet etmek, güzel davranışlar sergilemek gerekir.” (K,3)

“İyi olmak, Kur’an-ı Kerim okumak, edepli olmak gerekir.” (K,3)

“İbadet etmek, annemize uf bile dememek, yalan söylememek gerekir.” (K,2)

“Dinimizce yasak olan şeyleri yapmamak, namaz kılmak, Kuran okumak, Allah'a inanmak, Allah'ın yarattığı şeylere iyi davranmak gerekir.” (K,3)

“Herkes iyi davranmak, insanlara zarar vermemek, aldığımız şeyleri insanlarla paylaşmak, yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmek gerekir.” (K,3)

“5 vakit namaz kılmak, çevreye zarar vermemek, sevmek gerekir.” (E,2)

“İbadet etmek, küfür etmemek, Kur’an-ı Kerim okumak, iyilik yapmak, kötülükten uzak durmak gerekir.” (E,1)

“İyi şeyler yapmak, ibadet etmek, kutsal kitabımız olan Kur’an-ı Kerim okumak, haramdan ve günden kaçınmak gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, Allah'ın yasakladığı işleri yapmamak, kul hakkı yememek gerekir.” (K,3)

“Sevap işlemek, iyilik yapmak, helal yemek gerekir.” (K,3)

“Anne-babaya saygılı olmak, canlılara ve diğer varlıklara saygılı olmak, takva sahibi olmak gerekir.” (E,3)

“Saygılı olmak, yalan söylememek, iftira atmamak, iyi davranışlarda bulunmak gerekir.” (E,3)

“İbadet edip salih amel işlemek, Allah'ın varlığına, kudretine inanmak gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, kötülüklerden kaçınmak, doğru yolu seçmek gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, sevap işlemek, sadaka vermek, Allah'ın emir ve yasaklarına uymak gerekir.” (K,2)

“İyi ameller işlemek, yalan söylememek, kötülük yapmamak, insanları ezmek gerekir.” (E,4)

“İbadet etmek, salih amel işlemek, birbirimize karşı saygılı ve sevgili olmak, barış içinde bir toplum çalışmak gerekir.” (K,3)

“Allah'ın buyurduğu her şeyi yapmak, O'na inanmak ve dua etmek gerekir.” (E,1)

“Allah'ın farzlarını, buyurduklarını yapmak, iyilik yapmak, Allah'a ve peygamberlere inanmak, güzel işler yapmak gerekir.” (K,2)

6. Sınıf öğrencilerinin “cennete gitmek için neler yapmak gerektiğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gitmek için Allah'tan başka ilah olmadığına ve peygamberlere inanmak, Allah'ın emir ve yasaklarına uymak gerektiğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gitmek için Allah'a ibadet etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, Kuran okumak, zekat vermek, hacca gitmek, sadaka vermek, Salih ameller işlemek, dua etmek, şükretmek gerektiğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gitmek için iyilik yapmak, kötülüklerden kaçınmak, yardım etmek, güzel davranışlar sergilemek, paylaşmak gerektiğini ifade etmektedirler.

4. Çocuklar cennete gitmek için saygılı, dürüst, edepli, iyi huylu, suçsuz, takva sahibi olmak gerektiğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gitmek için günah işlemekten, haramdan kaçınıp şeytana uymayıp sevap işlemek gerektiğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gitmek için kötülük yapmamak, yalan söylememek, kendimizi övmemek, kötü söz söylememek, dedikodu yapmamak, kul hakkı yememek, açık giyinmemek, annemize uf bile dememek, insanlara ve çevreye zarar vermemek, Allah'ın yasakladığı işleri yapmamak, iftira atmamak, insanları ezmek gerektiğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gitmek için açık giyinmeyip kapalı olmak gerektiğini ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Kur'an-ı Kerim okumak, sevap kazanmak gerekir.” (K,3)

“İnsanların çevresine iyi davranması ve imanın şartlarını yerine getirmesi gerekir.” (K,4)

“Allah'ın buyurduğu şeyleri yapmak gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, kul hakkı yememek, yalan söylememek gerekir.” (E,3)

“Çok ibadet etmek, Allah'tan af dilemek gerekir.” (K,1)

“Allah'a ibadet etmek, kul hakkı yememek gerekir.” (K,3)

“Allah'a iman etmek, namaz kılmak, dua etmek gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, terbiyeli olmak gerekir.” (E,4)

“Sevap işlemek, günah işlememek gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, Allah'ın kötü dediği şeylerden uzak durmak gerekir.” (E,3)

“İnsanlara ve yaşlılara hizmet etmek, iyi kalpli olmak gerekir.” (K,1)

“Allah'ın ve peygamberimizin emirlerine uymak gerekir.” (K,3)

“Günah, haram ve kötü davranışlardan uzak durmak gerekir.” (K,3)

“Namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, Allah'ın bize yapmamız için söylediği her şeyi yapmak gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, kimseye zarar vermemek, iyi olmak, ağızımızdan kötü laf çıkarmamak, dedikodu yapmamak, insanların ve yakınlarımızın arkasından konuşmamak gerekir.” (K,2)

“Hiç kimseye kötü davranmamak, yalan söylememek, yardımsever olmak gerekir.” (K,1)

“Kimseye zarar vermemek, anne babamızın sözünden çıkmamak gerekir.” (K,2)

“İyilik yapmak, yardımsever, temiz olmak gerekir.” (K,2)

“İnsanlara iyi davranmak, dürüst olmak gerekir.” (E,1)

“5 vakit namaz kılmak, kalbi temiz tutmak gerekir.” (E,2)

“Allah'a inanmak, kötülüklerden uzak durmak, Allah'ın yolundan gitmek gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, yardımsever olmak, hayır yapmak, saygılı olmak, namaz kılmak, Kuran okumak gerekir.” (K,2)

“İyi olmak, yalan söylememek, kötülüklerden, haramdan, alkollü içkilerden uzak durmak gerekir.” (K,3)

“Yapılan kötülükleri telafi etmek, iyi davranmak gerekir.” (K,2)

“İnsanlara yardım etmek, küçük çocuk ağlarsa onun başını okşamak gerekir.” (E,1)

“İyilik yapmak, kimsenin kalbini kırmamak gerekir.” (K,3)

“Hiç günah işlememeye çalışmak, anne-babamıza yani büyüklerimize karşı gelmemek gerekir.” (K,2)

“İbadet etmek, Allah'a ve peygamberlere inanmak, hayırsever olmak gerekir.” (E,3)

“Bu dünya için değil ahiret için çalışmak gerekir.” (K,3)

“Allah'a, meleklerine, kitaplarına inanmak gerekir.” (E,3)

“Allah'ın emir ve yasaklarına uymak, dini ibadetler yapmak gerekir.” (K,2)

“Namaz kılmak, Kur'an-ı Kerim okumak, fitre vermek, çocukların ve büyük insanların hoşuna gidecek davranışlar yapmak gerekir.” (K,3)

“Allah'ın buyruklarını, farzlarını, yasaklarını yapmak, ibadet etmek, takva sahibi olmak gerekir.” (E,3)

“Allah'ın emir ve yasaklarına uymak, insanlara iyi davranmak, yoksulu gözetmek, doğru ve dürüst olmak gerekir.” (K,3)

“Dua etmek, namaz kılmak, her gün camiye gitmek gerekir.” (E,1)

“İbadet etmek, her insana evimizin kapılarını açmak, evimize gelenleri güzelce ağırlayıp onlara hoşgörölü olmak gerekir.” (K,3)

“Hayır yapmak, Allah'ın emir ve yasaklarına uymak gerekir.” (E,3)

“İnsanlara yardım etmek, yaşlılara yardım edip onları karşıdan karşıya geçirmek, çocukları sevindirmek, yoksullara ve yetimlere maddi ve manevi açıdan yardım etmek gerekir.” (K,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cennete gitmek için neler yapmak gerektiğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gitmek için Allah'a, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanmak gerektiğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gitmek için Allah'a ibadet etmek, emir ve yasaklarını yerine getirmek gerektiğini ifade etmektedirler.

3. Çocuklar cennete gitmek için Kur'an-ı Kerim okumak, namaz kılmak, dua etmek, oruç tutmak, hacca gitmek, fitre vermek, camiye gitmek gerektiğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gitmek için çevresine iyi davranmak, Allah'tan af dilemek, Allah'ın kötü dediği şeylerden uzak durmak, insanlara ve yaşlılara hizmet etmek, günah haram ve kötü davranışlardan uzak durmak, temiz olmak, hayır yapmak, küçük çocuk ağlarsa başını okşamak, yoksulu gözetmek, misafirleri güzel ağırlamak, çocukları sevindirmek, yoksul ve yetimlere maddi manevi yardım etmek gerektiğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gitmek için günden kaçınıp sevap işlemek gerektiğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gitmek için yapılan kötülükleri telafi etmek gerektiğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gitmek için kul hakkı yememek, yalan söylememek, kimseye zarar vermemek, ağızımızdan kötü laf çıkarmamak, dedikodu yapmamak, kimseye kötü davranmamak, anne babamızın sözünden çıkmamak, kalp kırmamak, büyüklere karşı gelmemek, içki içmemek gerektiğini ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cennete gitmek için terbiyeli, iyi kalpli, yardımsever, temiz, dürüst, saygılı, hayırsever, takva sahibi olmak gerektiğini ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“İbadet etmek, hacca gitmek, iyilik yapmak, Kuran öğrenmek gerekir.” (K,2)

“İyilik yapmak, Hz. Muhammed'i örnek almak gerekir.” (E,2)

“Dini görevlerimizi yerine getirmek, herkesle iyi anlaşmak, kötülüğü aklımızın ucundan bile geçirmemek gerekir.” (K,3)

“İslam dinine inanmak gerekir.” (E,3)

“İnsanlara iyi davranmak, sevap kazanmak, yalan söylememek, Allah'a ibadet etmek gerekir.” (K,3)

- “Allah'ın takdirini kazanmış olmak gerekir.” (K,3)
- “İbadet etmek, insanlara iyi davranmak, hoşgörölü olmak gerekir.” (E,3)
- “Namaz kılmak, fakirlere yardım etmek, iyi olan her şeyi yapmak gerekir.” (E,3)
- “Kötölüklerden kaçınmak, yalan söylememek gerekir.” (K,2)
- “Haramdan uzak durmak gerekir.” (K,3)
- “Aklımızı insanlık ve bilime adanmak gerekir.” (K,3)
- “Allah'a iman etmek, sevap işlemek, iyilik yapmak gerekir.” (K,2)
- “Kimseyi üzmemek, dinin şartlarını yerine getirmek gerekir.” (K,3)
- “Sünnet ve farzları yapmak gerekir.” (E,2)
- “Allah'ın emrettiği bütün şeyleri yapmak gerekir.” (E,2)
- “İyi, hoş davranışlar yapmak, Allah'ın bize emrettiği şeyleri yapmak gerekir.” (K,3)
- “Yardım isteyenlere yardım etmek gerekir.” (K,3)
- “Bu dünyada elimizden geldiğince iyilik yapmak, her şeyimizi arkadaşlarımızla paylaşmak, harama el uzatmamak gerekir.” (K,2)
- “İyilik yapmak, Allah'ın koyduğu kurallara uymak, Allah'a şükretmek gerekir.” (E,3)
- “İbadetleri yerine getirmek, kötü alışkanlıklardan uzak durmak gerekir.” (K,2)
- “Allah'ın ve peygamberimizin buyruklarına uymak, namaz kılmak, zekat vermek, hacca gitmek, hep iyi olmak gerekir.” (K,2)
- “İyi kalpli olmak, aileye ve çevreye iyi davranmak gerekir.” (K,2)
- “İçimizden geldiği şekilde yaşamak ama meleğe kapı açık, şeytana kapı kapalı bir şekilde yaşamak gerekir.” (K,2)

“Herkeseye iyi davranmak, yardıma muhtaç kişilere yardım etmek, herkeseye selam vermek, halini hatırını sormak gerekir.” (E,2)

“Allah'a inanmak, onun için ibadet etmek, yardımsever olmak gerekir.” (E,2)

“İyilik yapmak, yardıma muhtaç olanlara yardım eli uzatmak gerekir.” (K,3)

“İman edip Allah'ın istediği gibi yaşamak gerekir.” (E,4)

“İyilik yapmak, kötü davranışlar sergileyen kimseleri iyilik yapmaya yöneltmek gerekir.” (K,1)

“Merhametli olmak, iyi düşünceler benimsemek, yalan söylememek, kötü alışkanlıklardan uzak durmak gerekir.” (K,2)

“Günahlardan uzak durmak, tövbe etmek, Kuran okuyup namaz kılmak gerekir.” (K,2)

“Allah'ın emirlerini yapmak, namaz kılmak, oruç tutmak, zekat vermek, hacca gitmek gerekir.” (K,3)

“Yalan, hırsızlık, gıybet gibi kötü davranışlardan uzak durmalıyız.” (K,2)

“İyilik yapmak, anne ve babamız kendisine bakamıyorsa onlara bakıp hayır dualarını almak gerekir.” (K,2)

“İbadetlerimizi içten gelerek yerine getirmek, Allah'a ve Resulüne inanmak gerekir.” (K,2)

“Hiçbir zaman kötülük yapmamak, gıybet, dedikodu, yalan, hırsızlık, iftiradan uzak durmak gerekir.” (K,2)

“Kur'an-ı Kerim'i, dini bilmek, iyi bir insan olmak gerekir.” (K,3)

“Allah'ın yolunda gitmek, iyilik yapmak, farzı, sünneti yapmak, hak yememek gerekir.” (E,3)

“Kötülüklerden kaçınmak, Kur'an-ı Kerim'de söylenenleri yapmak gerekir.” (E,3)

“Yalan söylememek, namaz kılmak, Allah'a hep şükür etmek, hırsızlık yapmamak gerekir.” (K,2)

“Sevap işlemek, bize düşen görevleri yerine getirmek gerekir.” (E,3)

“İyilik yapmak, Allah'ın istediklerini yapmak, hayır işlemek, yardım etmek gerekir.” (E,2)

“İyilik yapmak, oruç tutmak, kurbanları iyi dağıtmak gerekir.” (E,2)

“Sevap işlemek, saygılı, dürüst olmak, kötülüklerden kaçınmak, günah işlememek gerekir.” (K,3)

“Namazı kaçırmadan ibadet etmek, kul hakkı yememek, her zaman doğru söylemek gerekir.” (K,2)

“İnsanlara iyilik yapmak, yaşlılara zulüm yapmamak gerekir.” (E,2)

“Bol bol iyi amel işlemek, sevap kazanmak, insanlara yardım etmek gerekir.” (E,3)

“Allah'ın emir ve yasaklarına uymak, ibadetleri yeri ve zamanında yapmak gerekir.” (K,2)

“Sevap işlemek, yalan söylememek, hep dürüst olmak, içki ve kumardan uzak durmak gerekir.” (E,2)

“İnsanlara yardım etmek, namaz kılmak, dua etmek gerekir.” (E,3)

“Kur'an-ı Kerim'in ayetlerine ve Peygamber efendimizin öğütlerine uymak gerekir.” (K,3)

“İyilik yapmak, insanları hoş görmek, alay etmemek, İslam'ın şartlarına uymak gerekir.” (E,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cennete gitmek için neler yapmak gerektiğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gitmek için Allah’a, peygamberlere inanmak, İslam’ın şartlarına uymak, Allah’ın emir ve yasaklarına uymak peygamberimizin sünnetlerini yapmak gerektiğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gitmek için Allah’a ibadet etmek, dini görevlerimizi yerine getirmek, hacca gitmek, namaz kılmak, Allah’a şükretmek, namaz kılmak, zekat vermek, oruç tutmak, kurban kesmek, kuran okumak, dua etmek, tövbe etmek gerektiğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gitmek için haramdan ve günahtan uzak durmak, sevap işlemek gerektiğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gitmek için iyilik yapmak, herkesle iyi anlaşmak, fakirlere, yardım isteyenlere, yardıma muhtaçlara yardım etmek, aklımızı insanlık ve bilime adanmak, paylaşmak, kötü alışkanlıklardan uzak durmak, herkese selam vermek, hal hatır sormak, anne ve babamız kendisine bakamıyorsa onlara bakıp hayır dualarını almak, hayır ve iyi amel işlemek, içki ve kumardan uzak durmak, insanları hoş görmek gerektiğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gitmek için hoşgörölü, iyi kalpli, merhametli, saygılı, dürüst, yardımsever olmak gerektiğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gitmek için kötölüğü aklımızın ucundan bile geçirmemek, yalan söylememek, kimseyi üzmemek, harama el uzatmamak, hırsızlık yapmamak, gıybet, dedikodu, iftira etmemek, alay etmemek, içki ve kumardan uzak durmak gerektiğini ifade etmektedirler.

3.8. Cehenneme Gitmeye Hangi Tutum ve Davranışların Neden Olduğuna İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Harama el uzatmak, kötölük yapmak, Allah’ın varlığına inanmamak neden olur.” (K,4)

- “İyi, dürüst, saygılı, çok iyi kalpli olmamak neden olur.” (K,3)
- “Hep kötülük yapmak, kendini sevdirmemek neden olur.” (K,3)
- “Hep küfür etmek, günah işlemek, yardım etmemek neden olur.” (E,3)
- “Allah'ın dediklerini yapmamak neden olur.” (K,4)
- “Hırsızlık yapmak, kumar oynamak, içki içmek, Kuran okumamak, namaz kılmamak, Allah'a inanmamak neden olur.” (K,4)
- “Kötü davranışlar neden olur.” (K,3)
- “İnsanları öldürmek, hayvanlara eziyet etmek neden olur.” (E,3)
- “Haram para ve kötü davranışlar neden olur.” (E,3)
- “Küfür, kavga etmek, kul hakkı yemek, erdemsiz olmak neden olur.” (E,4)
- “Kötü davranışlar ve insanlara kötü davranmak neden olur.” (E,3)
- “Kötülük yapmak, küfür edip ben çok iyilik yaptım demek neden olur.” (E,2)
- “Haram yemek, içki içmek, ibadet etmemek neden olur.” (K,4)
- “Ahlaksızlık, dinsizlik, günah işlemek neden olur.” (K,4)
- “Fakir insanlara kötü davranmak, fakirlerin durumu kötü diye dalga geçmek neden olur.” (K,4)
- “Savurgan olmak neden olur.” (K,2)
- “Bir büyüğüne el kaldırmak, küfür etmek, anneye kızmak neden olur.” (K,3)
- “Kötü söz söylemek, terbiyesiz hareketler yapmak neden olur.” (K,3)
- “Parası varken herkesi kıskandırmak, hiç kimseyle paylaşmamak neden olur.” (K,2)
- “Dua etmemek, namaz kılmamak, yardımsever olmamak neden olur.” (E,1)

“Özürlülerle alay etmek, anne baba sözü dinlememek, kötü söz söylemek neden olur.” (K,4)

“Gıybet etmek, kumar oynamak, içki içmek, namaz kılmamak neden olur.” (E,3)

“Allah'a inanmamak, ibadet etmemek, şeytana uymak, iyilik yapmamak neden olur.” (K,2)

“Yalan söylemek, parası olup da yok demek, iyilik yapmamak neden olur.” (E,1)

“Parası olup zekat vermemek neden olur.” (E,2)

“Adam öldürmek, Allah'a kötü söz söylemek neden olur.” (E,2)

“Allah'a inanmamak, Allah'ın emirlerini yerine getirmemek neden olur.” (E,4)

“Yalan söylemek, içki içmek, küfür etmek, domuz eti yemek neden olur.” (E,3)

“Allah'tan korkmamak, onun emirlerine karşı gelmek, Müslüman olmamak neden olur.” (E,2)

“Tutumlu olmamak, içki içmek, kötülük yapmak neden olur.” (K,2)

“Hırsızlık yapmak, haram yemek, iftira atmak, açık giyinmek neden olur.” (K,3)

“Hırsızlık yapmak, çocukları kaçırmak, pis şeyler yapmak neden olur.” (K,2)

“Allah'a saygısız olmak, kendine hâkim olmamak neden olur.” (K,4)

“Küfür etmek, Allah'a saygı duymamak neden olur.” (K,3)

“Kötülük yapmak, insanların kalbini kırmak, hırsızlık yapmak, adam öldürmek neden olur.” (E,3)

“Yaşlı insanlarla dalga geçmek, kötülük yapmak neden olur.” (E,3)

“Hiç ibadet etmemek, günah işlemek neden olur.” (E,3)

“İnsanlara eziyet etmek, kötülük yapmak neden olur.” (K,2)

“İnsanlarla iyi geçinmemek, kötü olmak neden olur.” (K,3)

“Kötülük yapmak, insanları sinir etmek, insanların istemediği şeyleri yapmak, kötü davranışlarda bulunmak neden olur.” (K,2)

“Cimri, kötü olmak neden olur.” (E,3)

“Kötülük, zalimlik yapmak, iftira atmak neden olur.” (K,2)

“Allah'a inanmamak, putlara tapmak, kötü davranışlarda bulunmak neden olur.” (K,3)

“Müslüman olmamak, kötü davranışlar yapmak neden olur.” (K,3)

“Ekmeği çöpe atmak, yalan söylemek, kötü kötü konuşmak neden olur.” (K,2)

“Hırsızlık yapmak, kötü olmak, anne-babaya kötü davranmak neden olur.” (E,1)

“Aç, yemek bekleyen bir hayvanı kovma neden olur.” (K,3)

“Yalan söylemek, anne-babaya karşı gelmek neden olur.” (K,3)

“Haram mal yemek, temizliğe dikkat etmemek, Kur'an-ı Kerim'e saygısızlık etmek, Allah'ın verdiği nimetleri israf etmek neden olur.” (K,2)

“Camiye gitmemek, kötülük yapmak, küfür etmek, Kur'an-ı Kerim okumamak neden olur.” (E,3)

“İnsanları kıskanıp, kötü davranmak neden olur.” (K,1)

“Ekmeği yere atmak, Kuran'ı yere koymak, küfür etmek, dalga geçmek neden olur.” (E,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gitmeye hangi tutum ve davranışların neden olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar Allah'a inanmama, Müslüman olmama ve Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getirmemenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

2. Çocuklar harama el uzatma, günah işleme, şeytana uyma, kötülük yapmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar hırsızlık yapma, kumar oynama, içki içme, insan öldürme, hayvanlara eziyet etme, kul hakkı yeme, küfür etme, kavga, fakirlerle dalga geçme, büyüğe el kaldırma, kötü söz söyleme, özürülüyle alay etme, anne baba sözü dinlememe, gıybet etme, yalan söyleme, domuz eti yeme, iftira atma, çocukları kaçıрма, insanların kalbini kırma, insanlara eziyet etme, zalimlik yapma, putlara tapma, israf ermenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar savurgan, ahlaksız, terbiyesiz, cimri, saygısız, yalancı, kötü kalpli, tutumsuz olmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklar Kuran okumama, namaz kılmama, ibadet etmeme, zekat vermeme, temizliğe dikkat etmeme, camiye gitmemenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
6. Çocuklar açık giyinmenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

5.Sınıflar:

“Hırsızlık yapmak, Allah'a güvenmemek, Kur'an-ı Kerim'e inanmamak neden olur.” (K,2)

“Yalancılık, hırsızlık, adam öldürmek, intihar etmek neden olur.” (E,4)

“İsraf etmek, tutumsuz olmak, kötü davranışlar yapmak neden olur.” (E,2)

“Hırsızlık yapmak, kötü kalpli olmak neden olur.” (E,3)

“Hırsızlık yapmak, Allah'a inanmamak, ibadetleri yapmamak, zengin olduğu halde ya da elinden geldiği kadar fakirlere yardım etmemek neden olur.” (K,3)

“Haram yemek, haksızlık yapmak, sorumlulukları yerine getirmemek neden olur.” (K,3)

“Yalan söylemek, cinayet işlemek, sigara, alkol içmek, kapkaç yapmak neden olur.” (K,3)

“Kötülük yapmak, kimseye yardım etmemek, cimrilik yapmak neden olur.” (K,3)

“Küfür etmek, yalan söylemek, namaz kılmamak, oruç tutmamak, zekât vermemek neden olur.” (E,3)

“Kötülük yapmak, doğaya zarar vermek neden olur.” (E,4)

“Bağış yapmamak, günah işlemek neden olur.” (E,2)

“İçki içmek, kumar oynamak, haram yemek, Allah'ın haram kıldığı şeyleri yapmak neden olur.” (E,3)

“İbadetleri yerine getirmemek neden olur.” (K,3)

“Fesatlık yapmak, yalan söylemek, boş yere yemin etmek, namaz kılmamak neden olur.” (K,4)

“Kötü söz söylemek, kötü davranış ve alışkanlıklarda bulunmak, kumar oynamak, içki içmek, herkese kötülük yapmak neden olur.” (K,3)

“Hırsızlık yapmak, kötü söz söylemek, cimrilik yapmak, insanları küçük düşürmek, insanları hor görmek neden olur.” (K,3)

“Saygısızlık yapmak, cinayet işlemek, hırsızlık yapmak neden olur.” (E,2)

“Cimrilik, huysuzluk, kötülük yapmak neden olur.” (E,1)

“Kötü, acımasız davranışlar yapmak neden olur.” (K,2)

“Hak yemek, günah işlemek, dalga geçmek neden olur.” (E,3)

“Hak yemek, hırsızlık yapmak, anne-babaya bağırmak neden olur.” (E,3)

“Kötülük yapmak, büyüklere küfür etmek neden olur.” (K,3)

“Herkesi üzen davranışlar neden olur.” (E,2)

“Hırsızlık yapmak, yalan söylemek, anne-baba sözünden çıkmak neden olur.” (K,3)

- “Allah'ın günah kıldığı şeyleri yapmak, içki içmek, kumar oynamak neden olur.” (K,3)
- “Namaz kılmamak, Kuran okumamak, suç işlemek neden olur.” (E,4)
- “Kötü, düşüncesiz olmak neden olur.” (K,3)
- “Allah'a inanmamak, namaz kılmamak, temiz olmamak neden olur.” (K,3)
- “Haram mal yemek neden olur.” (K,3)
- “Kötülük yapmak ve şeytana uymak neden olur.” (E,3)
- “Küfür etmek, kötü hareketlerde bulunmak neden olur.” (E,2)
- “İsraf etmek, saygısızlık yapmak neden olur.” (E,2)
- “Kötü kalpli olmak neden olur.” (E,2)
- “Küfür, kavga etmek, anne-babaya karşı gelmek neden olur.” (E,2)
- “Hırsızlık yapmak, cana kıymak, dolandırıcılık yapmak neden olur.” (K,2)
- “Hırsızlık yapmak, yalan söylemek, iftira atmak, haksız yere birisini suçlamak neden olur.” (E,2)
- “Herkes kötülük yapmak, Allah'a inanmamak, putlara tapmak neden olur.” (E,2)
- “Kötü söz söylemek, kötü davranışlar yapmak, anne-babaya kötü davranmak neden olur.” (E,3)
- “Kötülük yapmak, Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak neden olur.” (E,3)
- “Anne-babaya el kaldırmak, evimize gelen misafire kıskanç davranmak neden olur.” (K,2)
- “Havayı kirletmek, yerleşe çöp atmak, boşuna su, elektrik kullanmak neden olur.” (E,2)
- “Cimri, bencil, kirli olmak, kötü alışkanlıklara sahip olmak neden olur.” (K,3)

“Cimrilik yapmak, yoksullara yardım etmemek, misafirlere ikramda bulunmamak neden olur.” (K,3)

“Kötü şeyler yapmak, hırsızlık yapmak, anne-babayı sevmemek neden olur.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gitmeye hangi tutum ve davranışların neden olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar Allah'a inanmama, putlara tapma, ibadet etmeme, Allah'ın emir yasaklarına uymamanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
2. Çocuklar kötü söz ve davranışların, kötülük yapmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar haram olan şeylerin ve günah işlemenin, şeytana uymanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar hırsızlık yapma, adam öldürme, intihar etme, yalan söyleme, kapkaç yapma, sigara, alkol kullanma, kumar oynama, fesatlık yapma, boş yere yemin etme, insanları küçük düşürme, hor görme, dalga geçme, anne babaya bağırma, küfür etme, kavga etme, suç işleme, iftira atma, israf etme, dolandırıcılık yapma, havayı kirletme, yerlere çöp atmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
5. Çocuklar yardım etmeme, oruç tutmama, zekat vermeme, namaz kılmama, temiz olmama, misafirlere ikramda bulunmama, anne babayı sevmemenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
6. Çocuklar yalancı, kötü kalpli, cimri, bencil, saygısız, acımasız, kıskanç, kirli olmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

6.Sınıflar:

“Kötü sözler söylemek, günah işlemek, haram yemek neden olur.” (E,3)

“Yardım etmemek, yalan söylemek neden olur.” (E,3)

“Kul hakkı yemek, haram para yemek, kötülük yapmak, ibadet yapmamak neden olur.” (K,3)

“İsraf etmek, haram yemek neden olur.” (K,1)

“Kötü söz, yalan söylemek, iftira etmek neden olur.” (K,2)

“Haram yemek, Allah'a şirk koşmak neden olur.” (K,2)

“Allah'a şirk koşmak, günah işlemek, dine, Kuran'a, İslam'ın 5 şartına inanmamak neden olur.” (K,3)

“Hırsızlık yapmak, kötü davranışlarda bulunmak neden olur.” (K,3)

“Kötü sözler söylemek, ibadet etmemek, kötü davranmak neden olur.” (E,2)

“Pislik neden olur.” (E,3)

“Bilemiyorum.” (K,2)

“Kin ve acımasızlık neden olur.” (E,2)

“Patavatsızlık neden olur.” (K,3)

“Kötü tutum ve davranışlar neden olur.” (E,3)

“Allah'ın yasakladığı her şey neden olur.” (K,3)

“Adam öldürmek, katliam yapmak neden olur.” (K,3)

“Faiz yemek, haram mal yemek, kumar oynamak neden olur.” (E,4)

“İnsanların hakkını yemek, insanlar hakkında kötü düşünmek, kötü şeyler yapmak neden olur.” (K,3)

“Kötülük yapmak, haram yemek, Allah'a inanmamak, dinini sayıp sevmemek neden olur.” (K,3)

“Kötülük yapmak, akıldan kötü şeyler geçirmek neden olur.” (K,2)

“Çikolata yerken yanımızdakine vermemek neden olur.” (E,1)

“Küfür etmek, hırsızlık yapmak, terbiyesizlik, saygısızlık yapmak, günah işlemek, adam öldürmek neden olur.” (K,2)

“Hırsızlık, kapkaççılık gibi kötü davranışlar neden olur.” (K,3)

“Çevreyi temiz tutmamak, çevreye zarar vermek, namaz kılmamak neden olur.” (K,3)

“Zarar vermek, dövmek, kızmak, durduk yere bir başkasına hızla vurup canını acıtmak neden olur.” (K,2)

“Küfür etmek, dinimizde yasak olan şeyleri yapmak, Allah'a inanmamak neden olur.” (K,3)

“İnsanlara kötü davranmak, kötülük yapmak, başkasının malına zarar vermek neden olur.” (K,3)

“İçki içmek, namaz kılamamak, çevresine küfür etmek, yalan söylemek neden olur.” (E,2)

“Küfür etmek, isteksiz cinsel ilişkiye maruz bırakmak, adam öldürmek, kitap yırtmak, dini kitap yırtmak ve üstüne çıkmak neden olur.” (E,1)

“Harama el uzatmak, kul hakkı yemek, günah işlemek, kötü söz söylemek, kötü davranışlarda bulunmak neden olur.” (K,3)

“Namaz kılmamak, iftira atmak, kıskanç olmak, kötü kötü laflar söylemek neden olur.” (K,2)

“Başkasının arkasından konuşmak, onlara kötü davranmak neden olur.” (K,2)

“Hırsızlık yapmak, kavga etmek, küfür etmek, saygısızlık yapmak neden olur.” (E,2)

“Kötülük yapmak, küfür etmek, kötü kalpli olmak neden olur.” (K,3)

“Anne-babaya saygısızlık yapmak, kötü davranışlarda bulunmak, içki, kumar, zina, hırsızlık gibi davranışlarda bulunmak neden olur.” (E,3)

“Allah'a inanmamak, Allah'a ortak koşmak, Allah'ın nimetlerine karşılık teşekkür etmemek neden olur.” (E,3)

“Cimrilik, kötölük yapmak, kötü iş ve davranışlarda bulunmak neden olur.” (K,3)

“Kötü ve iğrenç davranışlarda bulunmak neden olur.” (K,1)

“Saygısızlık, dürüst olmamak, yalan söylemek, kötü davranışlar yapmak, verilen sözü tutmamak neden olur.” (K,2)

“Kötölük yapmak, yalan söylemek, kötü söz söylemek, insanları ezmek neden olur.” (E,4)

“İbadet etmemek, Allah'a ve peygamberlere inanmamak, kötü davranışlarda bulunmak neden olur.” (K,3)

“Namaz kılmamak, secde etmemek neden olur.” (K,3)

“Kötölük, hırsızlık yapmak, haram para yemek, Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak neden olur.” (E,3)

“Kötölük yapmak, Allah'a inanmamak, Allah'ın istediklerini yapmamak, pis işler yapmak neden olur.” (K,2)

6. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gitmeye hangi tutum ve davranışların neden olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar Allah'a şirk koşma, Allah'a, peygamberlere inanmama, Allah'ın emir ve yasaklarına uymamanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
2. Çocuklar Allah'ın yasakladığı her şeyin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar günah işlemenin, haram yemenin, kötü söz, tutum ve davranışların cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar kul hakkı yeme, israf etme, yalan söyleme, hırsızlık yapma, iftira atma, adam öldürme, katliam yapma, faiz yeme, kumar oynama, alkol kullanma, küfür

etme, kapkaç yapma, çevreye zarar verme, kavga etme, başkasının malına zarar verme, dini kitap yırtma, dedikodu yapma, anne babaya saygısızlık yapma, zina yapma, insanları ezmenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

5. Çocuklar ibadet etmeme, namaz kılmama, paylaşmama, Allah'ın verdiği nimetlere teşekkür etmeme, dürüst olmama, verilen sözü tutmamanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

6. Çocuklar patavatsız, acımasız, kindar, saygısız, cimri olmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Yalan söylemek, Kur'an-ı Kerim okumamak neden olur.” (K,3)

“Kötü tutum ve davranışlar neden olur.” (K,4)

“Kul hakkı yemek, yalan söylemek, kötülük yapmak neden olur.” (E,3)

“Kötü söz söylemek, ibadet yapmamak neden olur.” (K,1)

“Kötülük yapmak, kul hakkı yemek, haksızlık yapmak, haksız yere masum insanların canını almak neden olur.” (K,3)

“Kötülük, terbiyesizlik neden olur.” (E,4)

“Kötülük, hırsızlık yapmak neden olur.” (E,3)

“İçinde kötülük olan ne varsa neden olur.” (K,1)

“İnsanlara kötülük yapmak, yaşlılara iyi davranmamak neden olur.” (K,1)

“Kötülük yapmak, cinayet işlemek neden olur.” (E,3)

“Kötülük yapmak, harama el uzatmak neden olur.” (K,3)

“Cimrilik, hırsızlık, zina yapmak, başkalarının hakkını yemek neden olur.” (E,3)

“Kötü olmak, küfür etmek neden olur.” (E,2)

“İçki içmek, haram yemek, harama göz dikmek neden olur.” (E,3)

“Hırsızlık, iftira neden olur.” (K,1)

“Hırsızlık, kötümserlik, dedikodu, kötülük neden olur.” (K,2)

“Boş para harcamak, boş masraf yapmak, küfür etmek, kavga etmek, saygısızlık yapmak neden olur.” (K,2)

“Çevreyi temiz tutmamak neden olur.” (E,2)

“İçki içmek, uyuşturucu kullanmak, yalan söylemek, berduşluk yapmak neden olur.” (K,1)

“Tutumsuz davranışlar neden olur.” (K,2)

“Yalan söylemek, alay etmek, hırsızlık yapmak neden olur.” (E,1)

“Allah'a inanmamak, insanlara zulüm etmek neden olur.” (K,3)

“İçki içmek, kumar oynamak, hırsızlık yapmak, askerlere kötü davranmak neden olur.” (K,2)

“Yalan söylemek, iftira atmak, küfür etmek, Allah'a ve peygamberlere inanmamak neden olur.” (K,2)

“Allah'ın buyruklarını yerine getirmemek, inkâr etmek neden olur.” (K,2)

“Kıskanmak, kötülük peşinde koşmak, kul hakkı yemek neden olur.” (K,3)

“Günah işlemek, büyüklere ve küçüklere saygı sevgi göstermemek neden olur.” (K,2)

“Allah'a inanmamak, Allah'a ortak koşmak neden olur.” (K,3)

“Allah'a inanmamak, saygı göstermemek neden olur.” (E,3)

“Kötülük yapmak, yalan söylemek, Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak neden olur.” (K,2)

“Alkol kullanmak, zararlı alışkanlıklara sahip olmak neden olur.” (K,2)

“İsraf etmek, insanların kalbini kırmak, namaz kılmamak, Kur’an-ı Kerim okumamak neden olur.” (K,3)

“Sürekli birini çekiştirmek, insanlara kötü davranmak, fakir fukarayı gözetmemek neden olur.” (K,3)

“Dinimizce yasak olan davranışları yapmak neden olur.” (K,3)

“İbadet etmemek, kötülük yapmak neden olur.” (E,3)

“Yalan söylemek, Allah'a karşı gelmek, Allah'ın varlığını inkâr etmek, Allah'ın yasakladığı şeyleri yapmak neden olur.” (K,2)

“İnsanlara işkence yapmak, kötü davranışlarda bulunmak, kötü söz söylemek, yaşlı ve engellilere kötü davranmak neden olur.” (K,2)

“Kötülük yapmak, Kuran’ı yere atmak, Allah'ın verdiği canı almak neden olur.” (E,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gitmeye hangi tutum ve davranışların neden olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar kötü tutum, söz ve davranışların, kötülük yapmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
2. Çocuklar Allah'a ve peygamberlere inanmama, Allah'a ortak koşma, Allah'ın emir ve yasaklarına uymama, Allah'ı inkâr etme, Allah'a karşı gelme ve Allah'ın yasakladığı şeyleri yapmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar günah işlemenin ve haram olan şeyleri yapmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar yalan söyleme, kul hakkı yeme, haksızlık yapma, haksız yere masum insanların canını alma, hırsızlık yapma, cinayet işleme, zina yapma, küfür etme, kumar oynama, içki içme, iftira atma, dedikodu yapma, kavga etme, uyuşturucu kullanma, alay etme, zulüm etme, israf etme, birini çekiştirme, insanların kalbini

kırma, insanlara işkence yapma, yaşlı ve engellilere kötü davranma, askerlere kötü davranma, Kur'anı yere atmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

5. Çocuklar ibadet etmeme, Kur'an-ı Kerim okumama, yaşlılara iyi davranmama, çevreyi temiz tutmama, büyüklere ve küçüklere saygı sevgi göstermeme, namaz kılamamanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
6. Çocuklar tutumsuz, kötümser, cimri, terbiyesiz, kıskanç olmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Kötü davranışlar, kötülük yapmak, namaz kılmamak neden olur.” (K,2)

“Bir kulun hakkını yemek, yetim çocuklarla dalga geçmek, eğlenmek neden olur.” (E,2)

“Masumlara eziyet etmek, fakiri, yoksulu ezmek neden olur.” (E,3)

“Kötü davranmak, kötü sözler söylemek neden olur.” (K,2)

“Ağzı bozuk olmak, içki, sigara, kumar gibi kötü alışkanlıklarda bulunmak, haram yemek neden olur.” (K,3)

“İslam dinine inanmamak neden olur.” (E,3)

“Başkalarının hakkını yemek, insanlara kötü davranmak, inançsızlık neden olur.” (K,3)

“Hırsızlık, bencillik, kıskançlık, yaşlılara kötü davranmak neden olur.” (K,3)

“Günah işlemek, ibadetleri yerine getirmeyip karşı çıkmak neden olur.” (E,3)

“Hoşgörüsüzlük, sabırsızlık, tembellik neden olur.” (E,3)

“Kötü davranışlar yapmak, Allah'ın emirlerini yerine getirmemek neden olur.” (E,2)

“Haram olan şeyleri yapmak, Allah'ı inkâr etmek neden olur.” (K,3)

“Dedikodu yapmak neden olur.” (K,3)

“Kötü tutum ve davranışlar neden olur.” (K,3)

“Yalan ve sahtekârlık neden olur.” (E,2)

“Allah'ın emirlerini yerine getirmemek, faiz yemek neden olur.” (E,2)

“İnsanlara kötülük yapmak, haram mal yemek neden olur.” (K,2)

“Kötülük yapmak, herkesle kavga etmek, küfür etmek neden olur.” (E,2)

“Kötülük yapmak, Allah'a ve peygamberlere inanmamak, namaz kılmamak neden olur.” (E,3)

“Alkol kullanmak, Allah'ın verdiği cana sahip çıkmamak, yalan söylemek, kötü alışkanlıklara sahip olmak neden olur.” (K,2)

“Yalan söylemek, hırsızlık yapmak, elindekilerin kıymetini bilmemek neden olur.” (K,2)

“Sürekli kötülük yapmak, iyi olan her şeyden uzak durmak, nefse hakim olmamak neden olur.” (K,2)

“Kötü olmak, insanlara yardım etmemek, yardıma muhtaç kişilere yardım etmemek neden olur.” (E,2)

“Anne-babaya, büyüklere saygısızlık yapmak neden olur.” (E,2)

“Kötülük yapmak, anne-babayı dövmek neden olur.” (K,3)

“Her şeyi kıskanmak, insanların arkasından konuşmak, küfür etmek, kumar oynamak, adam öldürmek neden olur.” (E,3)

“Kötü davranmak, kin, nefret gibi duygular, kötülük düşünmek neden olur.” (K,3)

“Sapkınca yaşamak, kötülük yapmak neden olur.” (E,4)

“Hırsızlık yapmak, anne ve büyüklere karşılık vermek, açık saçık kıyafetler giymek neden olur.” (K,1)

“Kötülük, fesatlık yapmak neden olur.” (E,3)

“Anne-babaya kötülük yapmak, hırsızlık yapmak neden olur.” (K,2)

“Gereksiz konuşmak, iftira atmak, kalp kırmak, yalan söylemek, hırsızlık yapmak neden olur.” (K,2)

“Çevreyi kirletmek, doğaya zarar vermek, zenginlerin yardım etmemesi, küçümsemek neden olur.” (K,2)

“Kötü davranışlar ve israf neden olur.” (K,2)

“İsraf etmek, parayı çarçur etmek neden olur.” (K,1)

“Bilmiyorum.” (E,2)

“Kötülük, ahlaksızlık, hırsızlık yapmak, kumar oynamak neden olur.” (E,2)

“Allah'a inanmamak, dinini sevmemek, kötü olmak neden olur.” (K,3)

“Yalan söylemek, kötü işler yapmak, Allah'ın yasakladığı şeyleri yapmak neden olur.” (K,3)

“Yalan söylemek, kötü alışkanlıklara sahip olmak, hak yemek, haram yemek neden olur.” (E,3)

“Yalan söylemek, iftira atmak, insanları kırmak, ağır günahlar işlemek, Allah'a karşı çıkmak, hırsızlık yapmak neden olur.” (K,3)

“Sorumsuz olmak, Allah'tan korkmamak, sağlıklı düşünememek neden olur.” (E,3)

“Kötülük yapmak, yaşlılara yardım etmemek neden olur.” (E,2)

“İçki içmek, hırsızlık yapmak, aileye kötü davranmak neden olur.” (E,2)

“Paranızı kumarda yerseniz, eve gelince karınızı, çocuklarınızı döverseniz, içki içerseniz, harama el uzatırsanız gidersiniz.” (K,2)

“İnsanlara kötü davranmak, yaşlıları dövmek neden olur.” (E,2)

“Kul hakkı yemek, insanlara zulmetmek neden olur.” (E,1)

“Kötü olmak, kıskançlık yapmak, haksızlık yapmak neden olur.” (K,3)

“Sigara, uyuşturucu, bira gibi kötü alışkanlar neden olur.” (E,3)

“Sorumsuz olmak, herkese kin beslemek, kötü davranmak neden olur.” (K,2)

“Kötülük yapmak, hak yemek, herkesi üzme, insanlara yardım elini uzatmamak neden olur.” (K,3)

“Çevreye zarar vermek, kötülük yapmak, kötü düşünmek, içinde kin olmak neden olur.” (E,2)

“Kötülük yapmak, insanları sevmemek, kul hakkı yemek neden olur.” (E,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gitmeye hangi tutum ve davranışların neden olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar kötü söz, tutum ve davranışların cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
2. Çocuklar Allah'a, peygamberlere inanmama, Allah'ı inkâr etme, Allah'ın emir ve yasaklarına uymama, Allah'ın yasakladığı şeyleri yapmanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
3. Çocuklar haram olan şeyleri yapma ve günah işlemenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
4. Çocuklar kul hakkı yeme, yetim çocuklarla dalga geçme, masumlara eziyet etme, fakiri, yoksulu ezme, içki, sigara, kumar gibi kötü alışkanlıklarda bulunma, hırsızlık yapma, dedikodu yapma, faiz yeme, kavga, küfür etme, yalan söyleme, iyi olan şeylerden uzak durma, anne babayı dövme, adam öldürme, sapkınca yaşama, büyüklere karşılık verme, fesatlık yapma, iftira atma, gereksiz konuşma, kalp kırma, israf etme, çevreyi kirletme, doğaya zarar verme, küçümseme, hak yeme, herkesi üzmenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

5. Çocuklar ibadet etmeme, namaz kılmama, Allah'ın verdiği cana sahip çıkmama, insanlara, yaşlılara yardım etmeme, nefse hakim olmama, elindekilerin kıymetini bilmeme, insanları sevmemenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
6. Çocuklar hoşgörüsüz, sabırsız, tembel, inançsız, saygısız, sorumsuz, ahlaksız, kıskanç, sahtekar, bencil olmanın, kin, nefret gibi duyguların cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.
7. Çocuklar açık saçık kıyafetler giymenin cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler.

3.9. Cennete Gidenlerin Orada Ne Yapacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“İstedikleri her şeyi en güzel şekliyle yapacaklar.” (K,4)

“Yeniden dünyaya geri dönecekler.” (E,3)

“Hiçbir şey yapmayacaklar.” (K,3)

“Günah işlemeyecekler.” (E,3)

“Sevap işlemeye devam edecekler.” (K,4)

“Namaz kılacak, oruç tutacak, ibadet yapacaklar.” (K,4)

“Lezzetli meyveler yiyecekler, kuşların sesini dinleyecekler.” (E,3)

“Allah'ı, Peygamberi görecekler, istedikleri olacak.” (K,4)

“Kötü şeyler yapmak haricinde diledikleri her şeyi yapacaklar.” (K,3)

“Anne ve babasını özleyecekler.” (E,3)

“Güzel bir yerde yaşayacaklar.” (E,2)

“Allah'a ibadet edecekler.” (E,4)

“Hayatın kalanını orada geçirecekler.” (K,4)

“Rahat, huzur ve mutluluk içinde hayatlarını sürdürecekler.” (K,2)

“Yemek yiyecekler, oturacaklar, gezecekler.” (K,2)

“Mutlu bir şekilde yaşamlarını sürdürecekler.” (K,3)

“Dünyadan daha güzel bir yerde yaşayacaklar.” (K,3)

“Cennete gidenlerin önüne ağaç çıkacak, ağacın yanında yılan olacak, yılan kötü olan elmayı yedirmeye çalışacak, adam iyi elmayı yerse cennette kalacak.” (E,2)

“Meyve-sebze yiyecekler, yerken keyif alacaklar.” (E,3)

“Burada yiyemediklerini orada yiyecekler.” (E,2)

“Sevdiklerinin, bizlerin yaptıklarını görecekler.” (K,3)

“Uyuyacaklar, yiyecekler, içecekler.” (E,1)

“Ölmeyecekler, güzel ve mutlu yaşayacaklar.” (E,4)

“Dua ederler, Peygamberimiz ile konuşurlar.” (K,4)

“Allah'tan ne istiyorlarsa dileyebilecekler, dünyada olanların bin katını bulacaklar.” (E,3)

“Yaşayacaklar ve ödüllendirilecekler.” (K,3)

“Hep Kur'an-ı Kerim okuyacaklar, dua edecekler.” (E,1)

“Dünyada yaptıklarını aynısını orada da yapacaklar.” (E,2)

“Uzaklarda güzel bir hayat yaşayacaklar.” (E,2)

“Rahatça sonsuza kadar yaşayacaklar.” (K,3)

“Şelalelerin, kuşların, ağaçların, beyaz atların yanında duracaklar.” (E,2)

“Anne-babalarına, bütün sevdiklerine kavuşacaklar.” (E,3)

“Dilek tutacaklar, dua edecekler, tövbe edecekler.” (E,3)

“Keyiflerine bakacaklar.” (K,3)

“Uçacaklar, dans edecekler, her gün iyilik yapacaklar.” (E,3)

“Çok güzel bir şekilde yaşayacaklar.” (E,2)

“İyiliklerine devam edecekler.” (E,3)

“Çok mutlu olacaklar, Allah'a şükredecekler, sevinçli olacaklar.” (K,2)

“Hayatta sahip oldukları şeyleri yapacaklar.” (E,3)

“Namaz kılacaklar, ailelerini özleyecekler.” (K,2)

“İyilik yapacaklar, iyi insanları koruyacaklar.” (K,2)

“Kendilerinin iyi hissedecekler ve çok iyi yaşayacaklar.” (K,3)

“Hayatlarında sahip olmadıkları şeylere sahip olacaklar.” (E,3)

“Bilmiyorum.” (E,2)

“Oturacaklar, yemek yiyecekler, çalışacaklar.” (E,2)

“Annelerini, hiç görmedikleri dedelerini görecekler.” (K,3)

“Huzur içinde oynayacaklar.” (E,3)

“İnsanlara yardım edecekler.” (E,3)

“Güzel, sessiz, mutlu, mesut yaşayacaklar.” (K,4)

“Ne yapacakları belli olmaz.” (E,3)

“Diğer arkadaşlarına iyi davranacaklar.” (K,3)

“Diledikleri yiyecekleri yiyip, içip, istedikleri konforu elde edecekler.” (E,3)

“Hayatın kalan kısmını tamamlayacaklar.” (K,4)

“Çalışacaklar, kendilerine ve ailelerine yiyecek, içecek alacaklar.” (K,3)

“Çiçekler içinde yatacaklar, ne isterlerse olacak.” (E,3)

“Allah'ı görecekler sonra sevdiklerinin yanlarına gidecekler.” (E,4)

“İstediklerini oynayacaklar, şelaleden su içecekler, yemek yiyecekler, gül koparacaklar, yatacaklar, kuşların sesini duyacaklar.” (E,4)

“Aileleri ve torunlarıyla duracaklar.” (E,3)

“İstedikleri her şeye sahip olacaklar.” (K,2)

“Bol bol yatıp yemek yiyecekler, oyun oynayacaklar.” (K,3)

“Nur içinde yaşayacaklar.” (K,3)

“Dua ederek istediklerini elde edecekler.” (K,3)

“Meyve yiyecekler, Allah'tan ne isterlerse önüne gelecek.” (E,2)

“Sihirli gibi her istediklerini istedikleri kişilerle yapacaklar.” (K,3)

“Eğlenecek, iyi vakit geçirecekler.” (K,1)

“Allah'ın karşısına temiz ve tertipli çıkacaklar.” (E,4)

“Oynayacaklar, yemek yiyip, gezecekler.” (K,2)

“Kâbe'ye bakacaklar, dua edecekler.” (E,1)

“Her istediklerini yapacaklar, sevaplarının karşılığını alacaklar.” (K,3)

“Azap çekmeden yaşayacaklar.” (K,3)

“Rahat olacaklar, Allah'ı görecekler, Peygamberimize komşu olacaklar.” (K,3)

“Allah'a saygılı olacaklar, istedikleri yerine gelecek.” (K,2)

“Anne-babamız ölmeyecek, annemiz üzölmeyecek.” (E,3)

“Hep iyilik bulacaklar, her yemekten yiyecekler.” (E,3)

“Oyun oynayıp okula giderek zaman geçirecekler.” (E,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada istedikleri her şeye sahip olup istediklerini yapacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada bu dünyada yaptıklarını yapmaya, sevap işlemeye, iyilik yapmaya, ibadet etmeye, dua etmeye, Kuran okumaya, namaz kılmaya devam edeceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada rahat, huzur, mutluluk, keyif içinde, sessiz, sakin, ölmenden sonsuza kadar yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada istediklerini yiyip içeceklerini, gezeceklerini, oynayacaklarını, eğleneceklerini, sevdikleriyle beraber olacaklarını, çalışacaklarını, ödüllendirileceklerini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada Allah'ı ve Peygamberimizi göreceklerini, konuşacaklarını, hiç görmedikleri ölmüş yakınlarını göreceklerini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada hiç tatmadıkları yiyecekleri yiyeceklerini, şelalelerden su içeceklerini, renga renk çiçekler içinde dolaşacaklarını, kuşları dinleyeceklerini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gidenlerin orada kötölük yapamayacaklarını, kötü isteklerinin yerine gelmeyeceğini ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cennete gidenlerin orada dünyadaki sevdiklerini görebileceklerini ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“İstediklerini, dünyada yapamadıkları şeyleri yapacaklar.” (K,4)

“Allah'ın emirlerinden çıkmayıp her zaman iyi vakit geçirecekler.” (K,2)

“Namaz kılıp Allah'a ibadet edecekler.” (E,4)

“Her istediklerini yapacaklar, sınırsız yiyecek yiyecekler.” (E,3)

“Sonsuza (ebediyete) kadar orada yaşayacaklar.” (E,2)

“Çok iyi bir şekilde yaşayacaklar.” (E,3)

“Güzellikler içinde yaşayacaklar.” (E,3)

“Rahat edecekler, Allah'ın, meleklerin koruması altında hiçbir şekilde kötülük gelmeden yaşayacaklar.” (K,3)

“Allah'a şükredecekler, bol bol yiyecek yiyecekler.” (K,2)

“Gezecekler, eğlenecekler, istediklerinden yiyecekler.” (K,3)

“İstedikleri her şeye sahip olacaklar, iyilik yapacaklar.” (K,3)

“İstedikleri her şey olacak ve sonsuza kadar orda kalacaklar.” (K,3)

“Mutlu olacaklar, her istedikleri önlerine gelecek.” (K,3)

“Rahat edecekler.” (K,3)

“Mutlu, mesut yaşayacaklar.” (E,3)

“İnsanlar gül gibi geçinip gidecekler, istedikleri her şeyi yapacaklar, çok iyi insanlarla arkadaş olacaklar.” (K,3)

“İyilik yapacaklar, iyi olanların dilekleri gerçekleşecek.” (K,3)

“İstedikleri her şeye sahip olacaklar.” (K,2)

“Meyveler yiyip su içecekler.” (K,4)

“Orada daha iyi yaşayacaklar.” (E,1)

“Allah'ın yanında güzel bir yerde yaşayacaklar.” (K,2)

“Hayatlarını yaşayacaklar.” (E,2)

“Diledikleri gibi eğlenecekler, dilekleri yerine getirilecek.” (K,2)

“İnsanlar dünyada neyi hayal ettilerse onları yapacaklar.” (E,3)

“Oynayacaklar, koşacaklar, her şeyi yapacaklar.” (E,3)

“Yaşarken neleri hayal ettilerse onları yapacaklar.” (K,3)

“Huzur içinde Allah'ın yanında yaşayacaklar.” (E,3)

“Yukarıdan ailelerini izleyecekler.” (E,3)

“Hayata devam edecekler.” (E,2)

“Cennette yaşayacaklar.” (E,3)

“Peygamberle konuşacaklar.” (E,2)

“Birbirlerine yardım ederek yaşayacaklar.” (K,3)

“Tekrar doğmuş gibi çok güzel bir hayat yaşayacaklar.” (K,3)

“Yaptıkları iyilikler gösterilecek.” (E,2)

“Cennete gidenlere bir şey olmaz.” (E,3)

“Güvercin olup dünyaya gelecekler.” (K,3)

“Hiçbir fikrim yok.” (K,3)

“Kuş olup uçarlar.” (K,2)

“Yeni dostlar edinecekler.” (E,2)

“Namaz kılacaklar, oruç tutacaklar.” (E,1)

“Ölümsüz olarak sonsuza kadar yaşayacaklar.” (E,2)

“Peygamberlerin, meleklerin yanında duracaklar.” (E,2)

“Sevgi, saygı, hoşgörü ve mutluluk içinde yaşayacaklar.” (K,2)

“Dünyada yaptıkları iyiliklerin karşılığını alacaklar.” (K,2)

“Çocuklarla arkadaş olacaklar.” (K,2)

“Gezecekler, insanlarla tanışacaklar.” (K,3)

“Dünyada yaşadıklarından daha güzel yaşayacaklar.” (K,2)

“Ölmüşlere ve Allah'a kavuşacaklar.” (E,2)

“İyilik yapanlarla karşılaşacaklar.” (K,3)

“Kıyafetleri, yemekleri olacak.” (K,3)

“Allah'ın evinde olmak gibi mutlu olacaklar, istedikleri olacaklar.” (E,2)

“Yaşayacaklar.” (E,4)

“Dua okuyacaklar, namaz kılacaklar, iyi şeyler yapacaklar.” (E,3)

“İyi bir şekilde hayatlarını devam ettirecekler.” (E,3)

“Allah'ın huzuruna çıkacaklar, her şeyi görecekler.” (E,1)

“Yaptıkları iyiliklerle karşılaşıp mutlu yaşayacaklar.” (E,3)

“İstedikleri her şey olacak, istediklerini yapacaklar, komşularına ikramda bulunacaklar.”
(K,2)

“İstedikleri her şeyi yapacaklar, temiz havada güzelce yaşayacaklar.” (E,2)

“Yiyecekler, içecekler, en güzellerinden giyecekler, gezip tozacaklar.” (K,3)

“Mutluluk duyacaklar, iyilik yapacaklar, kendilerinden memnun olacaklar.” (K,2)

“Her istediklerini kötülük hariç, her dilediklerini en güzel şekliyle yapacaklar.” (K,3)

“Diğer iyi insanlarla birlikte olacaklar.” (K,2)

“Gülüp oynayacaklar, rahat ve huzurlu olacaklar.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada kötülük hariç istedikleri her şeyi, dünyada yapamadıkları, hayal ettikleri şeyleri yapacaklarını, her şeye sahip olacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada Allah'ın yanında yaşayacaklarını Peygamberimizle konuşacaklarını, meleklerle yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada sevgi, saygı, hoşgörü, mutluluk, huzur, rahat içinde yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada ölmüş yakınlarına kavuşacaklarını, yukarıdan ailelerini izleyeceklerini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada dünyada yaptıkları iyiliklerin karşılıklarını alacaklarını, iyilik yapmaya, namaz kılmaya, oruç tutmaya devam edeceklerini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada gezeceklerini, kuş olup uçacaklarını, eğleneceklerini, istediklerini yiyip içeceklerini, oynayacaklarını, koşacaklarını, sonsuza kadar yaşayacaklarını ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Sonsuza kadar yaşayacaklar.” (K,2)

“Allah tarafından ödüllendirilecekler.” (K,2)

“Yanmayacaklar.” (E,3)

“İyilik yapacak ve yaşayacaklar.” (K,3)

“İstediklerini ve dünyada elde edemediklerini yapacaklar.” (K,2)

“Mutluluk ve huzura boğulacaklar, en önemlisi Allah'ı görme imkânına sahip olacaklar.” (K,2)

“İstedikleri bütün her şeye sahip olacaklar.” (K,3)

“İsteddiği kişileri görecekler.” (E,2)

“İbadetlerini yapıp, oranın lezzetlerinden yararlanacaklar.” (E,3)

“Herkes düzgün konuşacak kavga etmeden yaşayacaklar.” (K,2)

“Namaz kılacaklar, iyi insan olarak yaşayacaklar.” (E,2)

“Bilmiyorum.” (E,2)

“Oturacaklar, oynayacaklar, hak ettiklerini yaşayacaklar.” (K,3)

“Sevinecekler.” (E,3)

“Rahat ve gerçek bir hayat yaşayacaklar.” (K,3)

“İyi ve güzel şeyler yapacaklar, ibadet edecekler.” (K,3)

“İbadet edecekler, güzel meyveler, yemekler yiyecekler.” (K,3)

“Çalışacaklar, melek olacaklar.” (K,2)

“İyiliklerini karşılığını alacaklar.” (K,3)

“İyi huylarına devam edecekler.” (E,2)

“Yiyecekler, içecekler, eğlenecekler.” (E,3)

“Her yere gidecekler, her şeye sahip olacaklar.” (E,4)

“Gülecekler, eğlenecekler, her şeyi görecekler.” (K,2)

“Her şeyi yapacaklar, gönüllerinden geçen her şeyi yapacaklar.” (K,2)

“Dünyada nasıllarsa orada da öyle olacaklar.” (K,2)

“Hayatlarına birbirlerini tanımadan yaşayarak devam edecekler.” (K,3)

“Çok rahat olacaklar, istedikleri her şey yanlarında olacak.” (K,3)

“Gezip tozup dolaşacaklar, istediklerini yapacaklar, cennetin görevleri varsa onları yerine getirecekler.” (E,1)

“Orada ebedi yaşam olacak.” (K,3)

“Allah'ın huzurunda yaşayacaklar.” (E,2)

“Kıyamete kadar neşeli bir şekilde yaşayacaklar.” (K,2)

“Sonsuza kadar yaşamlarını güzel ve huzurlu bir şekilde yaşayacaklar.” (K,3)

“Cennet pınarlarından sular içecekler, yiyip, içip, eğlenecekler.” (E,3)

“Her ne isterlerse onu yapacaklar.” (E,3)

“Gezecekler, dolaşacaklar, istedikleri her şeyi Allah'a teşekkür edip yapacaklar.” (E,3)

“Yaptıkları iyiliklerin karşılığını alacaklar, iyilik yapacaklar.” (E,3)

“Her şeyi yapacaklar, yeni bir hayata başlayacaklar.” (K,3)

“Herkes mutluluk ve barış içinde yaşayacak.” (K,1)

“Hayatlarını yaşayacaklar.” (E,2)

“Kıyamet gününe dek orada mutlu yaşayacaklar. Kıyamet gününde hepsine başka bir beden verilecek ve yeniden dünyaya gidecekler.” (K,2)

“Ailelerini görme imkânı kazanacaklar.” (K,2)

“Sanki hala yaşıyorlarmış gibi her istedikleri olacak ve rahat edecekler.” (K,2)

“İstedikleri iyi olan her şeyi yapacaklar.” (E,2)

“Çok iyi zaman geçirecekler, dua edecekler, iyi insanlarla tanışacaklar.” (E,1)

“Bazıları Peygamberimizle görüşecek.” (E,2)

“İyilikle karşılaşacaklar, Allah herkese dünya kadar yer verecek.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada istediklerine, dünyada sahip olamadıklarına sahip olacaklarını, istediklerini yapacaklarını, istedikleri kişileri göreceklerini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada kavga etmeden, barış içinde, rahat huzurlu, mutlu, neşeli bir şekilde sonsuza kadar gerçek bir hayat yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada Allah tarafından ödüllendirileceklerini, yaptıkları iyiliklerin karşılıklarını göreceklerini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada ibadet edeceklerini, namaz kılacaklarını, iyilik yapmaya devam edeceklerini, dua edeceklerini, cennetin görevleri varsa onları yerine getireceklerini,
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada kıyamete kadar yaşayacaklarını, kıyamet gününde başka bir beden verilerek yeniden dünyaya geleceklerini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada ailelerini göreceklerini, Peygamberimizle görüşeceklerini, Allah'ın huzurunda yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gidenlerin orada dünyada yaptıkları iyiliklerin karşılıklarını göreceklerini ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cennete gidenlerin orada istediklerini yiyip içeceklerini, gülüp eğleneceklerini, her şeyi görebileceklerini, sevineceklerini, gezeceklerini, cennet

pınarlarından su içeceklerini, oranın lezzetlerinden yararlanacaklarını, çalışacaklarını, melek olacaklarını ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Huzurlu bir hayat sürüp sonsuza kadar mutlu, mesut yaşayacaklar.” (K,4)

“Keyif yapacaklar.” (E,3)

“Sonsuza kadar Allah'a yakın şekilde yaşayacaklar.” (K,3)

“Normal hayata devam edecekler. (K,3)

“İstedikleri her şeyi yapacaklar.” (E,3)

“Ebedi dünyada ne isterlerse yapacaklar.” (E,3)

“Evrendeki en güzel şeyler önlerine gelecek.” (K,3)

“Evrenin en güzel yaşamını sürecekle.” (K,3)

“İstedikleri iyi olan her şeyi yapacaklar.” (E,2)

“Hiçbir fikrim yok.” (K,3)

“Dünyadaki gibi orada da yaşayacaklar.” (E,2)

“İsteyip de yaşayamadıkları hayatı yaşayacaklar, dünyada mutsuz olanlar orada mutlu olacaklar.” (K,2)

“Kırların, çiçeklerin arasında gezecekler.” (E,2)

“Oynayacaklar, çok eğlenecekler.” (K,2)

“Sorgusuz, sualsiz yaşayacaklar.” (K,3)

“Keyif sürecekle, iyiliklerinin karşılıklarını görecekle.” (K,3)

“Ölünceye kadar yaşayacaklar.” (E,3)

“Yaşamlarına tekrar sevdiklerinin yanında devam edecekler.” (K,2)

“Sevaba girecekler.” (E,2)

“Peygamberimizi görecekler, istedikleri, hayal ettikleri hayatı yaşayacaklar.” (K,2)

“Evrendeki en güzel yaşamı sürecekler.” (K,3)

“Kıyamet günü gelene kadar bekleyecekler sonra hesap sorulacak.” (K,3)

“Ağaçlardan meyve alıp yiyecekler, bol bol süt içecekler, çiçekleri koklayacaklar.” (K,2)

“İstedikleri her şeyi yapacaklar, dünyada ki hayattan çok daha güzel ve rahat olacaklar.” (K,3)

“Kevser suyu içecekler, aileleriyle ebediyen kalacaklar, Allah onların istediklerini gerçekleştirecek.” (K,3)

“Yiyecek, içecek, eğlenecek, dans edecek, bilgisayar oyunları oynayacaklar.” (E,3)

“Kafalarına esen her şeyi yapacaklar.” (E,3)

“Namaz kılacaklar, Kuran okuyacaklar, ilahi söyleyecekler.” (K,2)

“Allah'ı görmek isteyecekler, Peygamberlerle konuşacaklar.” (K,2)

“Kendilerine sessiz, sakin, cıvıl cıvıl, yeni ve mutlu bir hayat kuracaklar, Allah'a ibadet edecekler.” (K,3)

“İstedikleri her şeyi elde edecekler, hiçbir derdi ve tasayı düşünmeyecekler.” (K,3)

“Namaz kılıp, Allah'a dua edecekler.” (E,1)

“Rahat olacaklar, ne yapmak isterlerse hemen yapacaklar.” (K,3)

“Günahsız olanlar orada çok rahat yaşayacaklar.” (E,3)

“Allah'ın verdiği ödüllerle, sevdikleriyle birlikte yaşayacaklar.” (K,2)

“Yeni bir hayat yaşayacaklar.” (K,3)

“Sorguya çekilecekler.” (K,2)

“Tekrar hayatı yaşayacaklar, iyilik yapacaklar.” (E,1)

“Geri kalan yaşamlarını sürdürecekler.” (E,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada istedikleri her şeyi yapacaklarını, istediklerine sahip olacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada istedikleri, hayal ettikleri, isteyip yaşayamadıkları hayatı yaşayacaklarını, dünyada mutsuz olanların orada mutlu olacaklarını, dünyadaki hayattan çok daha güzel ve rahat olacaklarını, hiçbir derdi, tasayı düşünmeyeceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada huzurlu, mutlu, rahat, keyifli bir hayat yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada namaz kılacaklarını, Allah'a dua edeceklerini, Kuran okuyacaklarını, ilahi söyleyeceklerini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada Peygamberimizi göreceklerini, Peygamberlerle konuşacaklarını, Allah'ı görmek isteyeceklerini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada Allah tarafından ödüllendirileceklerini, iyiliklerinin karşılıklarını göreceklerini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gidenlerin orada evrenin en güzel yaşamını sürececeklerini, kırların, çiçeklerin arasında dolaşacaklarını, sevdikleriyle birlikte sonsuza kadar yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cennete gidenlerin orada oynayacaklarını, eğleneceklerini, Kevser suyu içeceklerini, ağaçlardan meyve alıp yiyeceklerini, bol bol süt içeceklerini

istediklerini yiyip içeceklerini, dans edeceklerini, bilgisayar oyunları oynayacaklarını ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“İyilik yapacaklar, canları ne çektiyse onu isteyecekler.” (K,2)

“Kalan hayatlarını yaşayacaklar.” (E,2)

“Sonsuz bir mutluluğa erip sevinecekler.” (E,3)

“Hayatının çoğu bölümünü orada geçirecekler.” (E,2)

“Çok sevinecekler, Allah'a şükredecekler.” (K,3)

“Aklımıza gelmeyecek her şeyi yapacaklar.” (E,3)

“İstedikleri her güzelliğe sahip olup rahat yaşayacaklar.” (K,3)

“Mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşayacaklar.” (K,3)

“Yiyip, içip yatacaklar.” (E,3)

“Mutlu olacaklar, çalışmayacaklar.” (K,2)

“Ömürlerinin sonuna kadar yaşayacaklar.” (K,3)

“Parti yapacaklar.” (K,3)

“Sonsuza kadar yaşayacaklar.” (K,2)

“Bir fikrim yok.” (E,2)

“Nimetlerden yaralanacaklar.” (K,3)

“Hiç görmedikleri kadar rahat edecekler, dünyada yaptıkları iyiliklerin karşılığını görecekler.” (K,2)

“İbadet edecekler, dünyada göremedikleri ve tatmadıkları yiyecekleri yiyecekler.” (K,2)

“Bambaşka bir hayata başlayacaklar.” (K,2)

“Hiç görmedikleri şeyleri görecekler, her şeyin tadını çıkaracaklar.” (K,2)

“Her istedikleri önlerinde olacak.” (E,3)

“Sonsuza kadar orada yaşayıp mutlu olacaklar.” (E,4)

“Yine hayatlarına devam edecekler, kendilerine yeni bir düzen kurulacak.” (K,1)

“Bir süre dinlenecekler.” (K,2)

“Bin bir çeşit meyveden, yiyecekten yiyecekler.” (K,2)

“Canları sıkılmaz her istediklerini yaparlar.” (K,3)

“Yaptıkları fedakârlıkların karşılığını alacakları için kendileriyle gurur duyacaklar.” (K,2)

“Mükâfatlandırılacaklar.” (K,2)

“Yaptıkları iyilikleri düşünüp iyi ki yapmışım derler, sefalarını sürerler, istediklerini yaparlar.” (K,1)

“Dünyada göremedikleri, yaşayamadıkları şeyleri yaşayacaklar.” (K,3)

“Oturacak, eğlenecekler.” (E,2)

“En güzel şeyleri görecekler.” (E,3)

“Namaz kılacaklar, oruç tutacaklar, yemek yiyecekler.” (E,3)

“Kendilerine iyi bakacaklar.” (K,3)

“İnsanlarla yan yana gelip iyi insanlarla buluşacaklar.” (E,2)

“Sonsuz, çok güzel bir yaşam geçirecekler.” (E,3)

“Sevdiği kişilerle birlikte sonsuz bir yaşam sürecekler.” (E,3)

“İstediklerini yapacaklar, güzel ortamda gezecekler, kalacaklar.” (E,2)

“Hayallerinden, akıllarından ne geçerse yapacaklar.” (K,3)

“Meyve bahçelerinden meyve yiyecekler, yeni bir hayata başlayacaklar.” (K,2)

“İstedikleri her şeyi yapacaklar, dile getirdikleri her şeye sahip olacaklar.” (E,2)

“Kıyamet gelene kadar orada iyi bir yaşam sürecekleler.” (E,3)

“Oranın keyfini sürecekleler.” (E,1)

“Çok mutlu bir yaşam yaşayacaklar.” (E,1)

“Sonsuz hayatı yaşayıp, güzel günler geçirecekler.” (E,1)

“İstediklerini alacaklar, hiçbir şeyleri eksik olmayacak.” (E,3)

“Melekleri görecekler.” (K,2)

“Mutlu yaşayacaklar, hiçbir dertleri olmayacak.” (K,2)

8. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada istediklerini yapacaklarını, istedikleri her şeye sahip olacaklarını, istediklerini alacaklarını, hiçbir şeylerinin eksik olmayacağını, dünyada göremediklerini, yaşayamadıklarını yaşayacaklarını, hiç görmedikleri şeyleri göreceklerini, her şeyin tadını çıkaracaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada iyilik yapmaya devam edeceklerini, ibadet edeceklerini, namaz kılacaklarını, oruç tutacaklarını, Allah'a şükredeceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada mutlu, huzurlu, rahat, sevinç içinde, keyifli, sevdikleri kişilerle sonsuz bir yaşam süreceklelerini, hiçbir dertlerinin olmayacağını ifade etmektedirler.

4. Çocuklar cennete gidenlerin orada yaptıkları fedakârlıkların karşılıklarını alacaklarını, ödüllendirileceklerini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada oturacaklarını, çalışmayacaklarını, eğleneceklerini, parti yapacaklarını, gezeceklerini, dinleneceklerini, istediklerinden yiyip içeceklerini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada melekleri göreceklerini, iyi insanlarla arkadaş olacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gidenlerin orada cennetin nimetlerinden faydalanacaklarını ifade etmektedirler.

3.10. Cehenneme Gidenlerin Orada Ne Yapacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Eziyet görececek, pişman olacaklar.” (K,4)

“Kötülük yaptıkları için hiç mutlu olamayacaklar.” (K,3)

“Günahlarıyla baş başa kalacaklar, yanacaklar.” (E,3)

“Kötü şeyler yaşayacaklar.” (E,3)

“Odun taşıyıp yanacaklar.” (K,3)

“Bu dünyada yaptıkları kötülüklerin cezasını çekecekler.” (E,3)

“Günah işlemeye devam edecekler.” (K,4)

“Yanacaklar, kötü sesler dinleyecekler.” (E,3)

“Kabir azabı çekecekler.” (K,3)

“Cennete gidemeyecekler, anne-babasını özleyecekler.” (E,3)

“Pişman olup Allah'a yalvaracaklar.” (E,2)

“Hiçbir şey yapamayacaklar.” (K,4)

“Tövbe edecekler.” (E,4)

“Dünyada ne kadar rahat yaşadılarsa ölünce daha çok azap çekecekler.” (K,4)

“Allah'ın karşısında mahcup olarak yaşayacaklar.” (K,4)

“Ne kadar günah yaptılarsa o kadar yanacaklar ve acı çekecekler.” (K,2)

“Yanacaklar ve yaptıklarında utanacaklar.” (K,2)

“Cehennem ateşiyle yanacaklar.” (K,3)

“Büyük kazanların içinde yanacaklar, mutlu olamayacaklar.” (K,3)

“Yanıp yeniden dirilip yine yanacaklar.” (E,2)

“Yaşamayacaklar.” (K,4)

“Ölecekler, acı çekecekler, tekrar ölecekler.” (E,3)

“Tüm kötülükleri bitene kadar yanacaklar ve hep ağlayacaklar.” (E,3)

“Kötü alışkanlıkları bırakıp iyilik yapacaklar.” (E,2)

“Ateşte acı çekecekler, ölmeyerek yanacaklar.” (E,2)

“Ateş çukurlarında ömür boyu asılıp acı çekecekler.” (K,3)

“Yılanların yanında duracaklar.” (E,2)

“Ateşte yanıp kül olacaklar.” (E,3)

“Şeytana uyanlar yanacaklar.” (K,2)

“Yanacaklar, korku yaşayacaklar.” (E,3)

“Ateşte yanacaklar, yalvaracaklar.” (E,3)

“Mutsuz olacaklar.” (K,3)

“Sıcak ateşte yanacaklar ve kimse onlara yardım etmeyecek.” (K,2)

“Kötülüklerinin hesabını verecekler.” (E,2)

“Huzursuz yaşayacaklar.” (E,2)

“Allah'tan özür dileycekler.” (K,4)

“Üzülecek ve kötü yaşayacaklar.” (K,3)

“Cehennemden çıkamayacak ölecekler.” (K,3)

“Şeytan yanan bir kovaya atacak.” (E,3)

“Direnmeye çalışacaklar.” (E,3)

“Soğuk sudan sıcak suya girecekler.” (K,4)

“Allah'a dua edecekler.” (K,1)

“Diğer arkadaşlarına kötü davranacaklar.” (K,3)

“Gezemeyecekler, rahat edemeyecekler.” (K,4)

“Kötü şeyler düşünürler.” (E,4)

“Aç kalacaklar.” (K,3)

“Ateşin içinde ayakları çıplak taş taşıyacaklar.” (E,3)

“Bira içerler, kumar oynarlar.” (E,4)

“Hapis kalacak, ateşte yanacaklar.” (E,4)

“Sürekli başlarına kötü bir şeyler gelecek.” (K,2)

“Yanacak, kötü muamele görecekler.” (E,2)

“Kızgın ateşin üstünde namaz kılacaklar.” (E,2)

“Bir kasanın içinde oturup cayır cayır yanacaklar.” (K,3)

“Lavların içinde yanacaklar, kötülük görecekler.” (E,3)

“Cehennem azabı çekecekler.” (K,3)

“Yanacaklar, istediklerini yapamayacaklar.” (E,2)

“Kötülüğün çok kötü bir alışkanlık olduğunu anlayacaklar.” (E,1)

“Yanışlarını anlayıp iyilik yapacaklar.” (K,3)

“Allah'ın dediklerini yapıp ateşte yanacaklar.” (K,2)

“Şeytanlar ateşin içine atıp yanacaklar.” (E,3)

“Onlara kötü davranacaklar ve hiç acımayacaklar.” (K,2)

“Kötülüklerinden vazgeçmeyip orada kötülüklerine devam edecekler.” (K,2)

“Ateşin içine düşecekler, yemek yiyemeyecekler.” (E,3)

“Havasızlıktan ölecekler.” (E,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada dünyada işledikleri günahların, kötülüklerin cezasını yanarak ödeyeceklerini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada tüm günahları bitene kadar yanıp yeniden dirilip tekrar yanacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ateş çukurlarına asılıp acı çekeceklerini, azap göreceklerini, kızgın ateşin üstünde namaz kılacaklarını, lavların içinde cayır cayır yanacaklarını, soğuk sudan sıcak suya gireceklerini, ateşin içinde çıplak ayakla taş, odun taşıyacaklarını, yemek yiyemeyeceklerini, aç kalacaklarını, havasızlıktan öleceklerini, mutsuz olacaklarını ifade etmektedirler.

4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada yaptıklarından utanıp Allah'tan özür dileyebileceklerini, üzüleceklerini, pişman ve mahcup olacaklarını, utanacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günah işlemeye devam edeceklerini, hep kötü şeyler yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada kimsenin onlara yardım etmeyeceğini, yılanlarla birlikte yaşayacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada huzursuz korku içinde yaşayacaklarını, gezemeyeceklerini, rahat edemeyeceklerini ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Dünyada yaşamadıkları acıları yaşayacaklar.” (K,4)

“Günahları ne kadarsa o kadar yanacaklar.” (K,2)

“Yanarak acı çekecekler.” (E,4)

“Kötülükle yaşayacaklar.” (E,3)

“Yanacaklar, işkence çekecekler, hiç rahat ve huzurlu olamayacaklar.” (K,3)

“Yanacaklar ve çılgılık atacaklar.” (K,2)

“Sonsuz kadar yanacaklar ve ceza çekecekler.” (K,3)

“Yanacaklar, yemek yiyemeyecekler.” (K,3)

“Ateşin içinde yanıp kavrulacaklar.” (K,3)

“Yanacaklar, yalan söyleyenlerin dillerini yılan ısırarak.” (E,3)

“Yaptıkları kötülükler kendilerine dönecek.” (E,4)

“Yanıp kül olacaklar.” (E,2)

“Cehennemnin gazabında yanacaklar.” (E,3)

“İstedikleri hiçbir şeyi yapamayacaklar.” (K,3)

“Yaptıkları kötülükler karşılığında ateşte yanacaklar.” (K,3)

“Cayır cayır yanacaklar, Allah'tan özür dileyebilecekler ama Allah affetmeyecek.” (K,4)

“Dünyanın bin katı kadar daha sıcak olan ateşte yanacaklar, yaptıkları günahlardan pişman olacaklar.” (K,3)

“Hep ceza alacaklar, hiçbir şey yapamayacaklar.” (K,2)

“Zebaniler tarafından yanacaklar.” (E,2)

“Kötülük yapanlar kazanların içinde yanacaklar.” (K,2)

“Sıcak lavlarda yanacaklar.” (E,2)

“Ateşin üstünde namaz kılacaklar.” (E,2)

“Rüyalara girip kendilerine uymamaları için insanları uyaracaklar.” (K,3)

“Hiçbir fikrim yok.” (K,3)

“Yanacaklar, cezalarını çekince cennete gidecekler.” (K,2)

“Yaptıkları kötülüklerin hepsi ona da yapılacaktır.” (K,2)

“Korku içinde duracaklar.” (K,2)

“Yanacaklar tekrar dirilecekler.” (K,3)

“Cayır cayır yanacaklar, hesap sorulacaktır.” (K,2)

“Ne kadar günah işledilerse teker teker onların cezalarını çekecekler.” (E,2)

“Kızgın ateşin içinde yanarak ölecekler.” (E,3)

“Kötülük yapan insanlarla karşılaşacaklar.” (K,3)

“Oradaki insanlara kötü niyetle davranırlar ve kavga ederler.” (K,3)

“Kızgın kazanda kaynayacaklar.” (E,2)

“Çok kötü durumlara düşüp yanacaklar.” (E,3)

“Şeytanı görüp ateşte yanacaklar.” (E,1)

“Yaptıkları kötülüklerle karşılaşacaklar.” (E,3)

“İstediklerine kavuşamayacaklar, dileklerini yerine getiremeyecekler.” (K,3)

“Acıyla keşke Allah yolunda olsaydım diyerek bağıracaklar.” (E,3)

“Bir ip üzerinde durmadan yürüyecekler, o yürüdükleri ipin altında kızgın bir ateş olacak.” (E,2)

“Ateşte yanıp azap çekecekler.” (K,3)

“Kötülük ve çirkin davranışlar yapacaklar.” (E,3)

“Pişman olacaklar, bir daha kötü davranmamaya, kötü işler yapmamaya söz verecekler.” (K,2)

“Su olarak kaynar su içecekler, yiyecek olarak dikenli ot yiyecekler, hiçbir şey yapamayacaklar.” (K,3)

“Yanacaklar, kötü şeyler olacak, huzurlu olamayacaklar.” (K,3)

“Kötülük yaptıkları için Allah'ın huzurunda ateşte yanacaklar.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada dünyada işledikleri günah kadar yanacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada cehennem ateşiyle cezalandırılacaklarını, cezaları bitince cennete gideceklerini ifade etmektedirler.

3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada yaptıkları kötülüklerin kendilerine de yapılacağını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada dünyada yaşamadıkları acıları yaşayacaklarını, ateşin üstünde namaz kılacaklarını, cayır cayır yanacaklarını, işkence çekeceklerini, rahat ve huzurlu olamayacaklarını, çılgın atacaklarını, yalan söyleyenlerin dilleri yılanların ısıracağını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada yaptıkları kötülüklerden pişman olup Allah'tan af dileyebileceklerini ama Allah'ın onları affetmeyeceğini
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada su olarak kaynar su, yiyecek olarak dikenli ot yiyeceklerini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada yanıp dirilip tekrar yanacaklarını ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada rüyalara girip kendilerine uymamaları için insanları uyacaklarını ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Günahlarının karşılığını çekecekler.” (E,3)

“Allah tarafından cezalandırılacaklar.” (K,2)

“Orada da kötülük yapacaklar.” (K,2)

“Yanacaklar, cezalarını çekecekler.” (K,3)

“Vicdan azabı çekecekler.” (K,1)

“Yanacaklar, kötü davranışlarını anlayacaklar ve pişman olacaklar.” (K,2)

“Kötülüklerinin karşılığı olarak cezalandırılacaklar.” (K,3)

“Ateşte 100 yıl yanacaklar.” (E,2)

“Ölecek ve cezalarını çekecekler.” (K,1)

“Kötü kötü konuşacaklar, birbirlerine kötü davranacaklar.” (K,2)

“Her türlü kötülük yapılacak.” (E,2)

“Hak ettiklerini yaşayacaklar.” (K,3)

“İstedikleri her şeyin tersi olacak.” (K,3)

“Yanarak ölecekler.” (K,3)

“Kötü şeyler yaşayacaklar.” (E,3)

“Bilmiyorum.” (K,3)

“Azap çektikleri için sadece yalvaracaklar.” (E,3)

“Ateşte yanacaklar, kül olacaklar.” (K,3)

“Ateşte yanıp secdeye gidecekler.” (K,3)

“Yanacaklar ve duman içinde kalacaklar.” (K,2)

“Kötülüklerinin bedelini ödeyecekler.” (K,3)

“Yanacaklar, sorular sorulacak.” (K,2)

“Üzülecekler, ağlayacaklar, yanacaklar.” (E,3)

“Yanacaklar, sorguya çekilecekler, hep ağlayacaklar.” (K,2)

“Ateşin üstündeki kaynar sularda yanacaklar ve üstlerine böcekleri, yılanları salacaklar.” (K,2)

“Yanacaklar. Ateş ayaktan başlayıp yukarı doğru yükselir ve beyni patlatır.” (K,2)

“Kendilerinin cehennem ateşinin odunlarını taşıyacaklar ve kazanların içine atılarak yanacaklar.” (E,1)

“Azap çekecek ve yanacaklar.” (K,3)

“Çok acı çekecekler, yanacaklar.” (K,2)

“Ateşin içinde yanacaklar ve günahları bitince Allah onları cennete alacak.” (K,2)

“Yanacak ve pislik yiyecekler.” (E,1)

“Kıyamete kadar yanacaklar.” (K,2)

“Cezalarını çekecekler sonra bir nehirde yıkanıp yanıklarını temizleyecekler ve cennete gidecekler.” (K,3)

“Zakkum ağaçlarının meyvelerini yiyecekler, günahları kadar zebanilerden azap çekecekler.” (E,3)

“Yanacaklar, dirilecekler, yanacaklar, dirilecekler, açlıklarını bastırmak için küllerini ve taşları yiyecekler.” (E,3)

“İstemedikleri her şeyi yapacaklar.” (E,3)

“Hiçbir şey yapamayacaklar, kötü bir hayat geçirecekler.” (K,3)

“Durmadan kötü söz söyleyecekler, içki içecekler.” (K,1)

“Azaplarını çekecekler ve kıyamet günü yeni bir bedene girecekler.” (K,2)

“Kurumuş ağaçların olduğu yerlerde hayatlarını geçirecekler.” (K,2)

“Günahlarını hatırlayıp yanacaklar, hiç rahat olmayacaklar.” (K,2)

“İşkence çekecekler.” (K,3)

“Ateşin içinde yanacaklar, keşke yapmasaydım diyecekler.” (E,1)

“Yanacaklar, Allah onları ete büründürüp tekrar yakacak.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah tarafından cezalandırılacaklarını, günahlarının bedelini ödeyeceklerini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada istedikleri şeylerin tersinin olacağını, istemedikleri her şeyin onlara yapılacağını, işkence göreceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sorguya çekileceklerini, ağlayacaklarını, üzüleceklerini, pişman olacaklarını, acı ve azap çekeceklerini, hiç rahat olamayacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada cezalarını çektikten sonra bir nehirde yıkanıp yanıklarını temizleyip cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ateşin üstünde kaynar sularda yanacaklarını, üstlerine böceklerin ve yılanların gönderileceğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada kendi ateşlerinin odunları taşıyacaklarını ve kazanların içine atılarak yanacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada zakkum ağaçlarının meyvelerini yiyeceklerini, açlıklarını bastırmak için küllerini ve taşları yiyeceklerini ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada yanıp yeniden diriltilip tekrar yanacaklarını ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Ateşte cayır cayır yanacaklar.” (K,3)

“Dünyada bulunan ateşin 7 katı sıcaklığındaki ateşte yanacaklar.” (E,3)

“Azap çekecekler.” (K,2)

“Sonsuza kadar acı içinde pişmanlıkla yaşayacaklar.” (K,3)

“İşledikleri günahların cezasını çekecekler.” (K,3)

“Acı çekecekler.” (K,1)

“Yanacaklar ve yaptıkları tüm hatalara tövbe edecekler.” (K,3)

“Ya soğukla ya da sıcakla cezalarını çekecekler.” (E,2)

“Hiçbir fikrim yok.” (K,3)

“Bence yaptıklarından pişman olup keşke yapmasaydım diyecekler, neden bunu yaptım diye düşünecekler.” (K,2)

“Ne kadar günah işledilerse o kadar yanacaklar.” (K,2)

“Kaynayan kazanın içinde yanacaklar, ölecekler, tekrar dirilip yanacaklar.” (K,1)

“Yanacaklar, sorgu altında duracaklar.” (K,2)

“Rahat yüzü göremeyecekler, günah işledikleri kadar yanacaklar.” (K,2)

“Kıyamet gününü bekleyecekler.” (E,1)

“Hiç sevaba giremeyecekler.” (E,2)

“Allah'a bu ateş ve azabı tekrar tekrar çekmemek için yalvaracaklar.” (K,2)

“Yanacaklar, yaptıkları tüm hatalar için tövbe edecekler.” (K,3)

“Cehennem kapısında hesabın verileceği günü bekleyecekler.” (K,3)

“Allah'ın onları affetmesi için dua edecekler.” (E,3)

“İşkence görüp ne kadar günah işledilerse onları ödeyecekler.” (E,2)

“Hem çok yanacaklar hem de donacaklar.” (K,3)

“Sırat köprüsünü geçmeye çalışacaklar ama geçemeyecekler ve kazana düşüp yanacaklar.” (E,3)

“Büyük, içi lav dolu kazanlarda avazı çıktığı kadar bağıracaklar.” (E,3)

“Yanacaklar, cezalarını çecekler ve cezaları bitince cennete gidecekler.” (E,3)

“Yanıp kül olacaklar sonra tekrar dirilip tekrar yanacaklar. Günahları bitene dek orda kalacaklar.” (K,3)

“Kızgın ateşte yanacaklar, yapmak istedikleri şeyleri yapamayacaklar.” (K,3)

“Allah'ın verdiği cezalara çarptırılacaklar ve sevdikleri kişilerden ayrı yaşayacaklar.” (K,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günahlarının karşılığını yanarak ödeyeceklerini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada cezalarını çektikten sonra cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada azap ve acı çeceklerini, hem çok yanacaklarını hem de donacaklarını, yanıp diriltilip tekrar yanacaklarını, yapmak istediklerini yapamayacaklarını, işkence göreceklerini, sevdiklerinden ayrı yaşayacaklarını, bağıracaklarını, rahat yüzü göremeyeceklerini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah'a yalvaracaklarını, tövbe edeceklerini, pişman olacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sırat köprüsünden geçmeye çalışacaklarını ama geçemeyerek kazana düşüp yanacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada dünyada ki ateşten 7 kat daha fazla sıcak olan ateşte yanacaklarını ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Cayır cayır yanacaklar, ıstırap çekecekler.” (K,2)

“Pişmanlık duyacaklar.” (K,3)

“Yanacaklar, kızgın sacın üzerinde namaz kılacaklar.” (E,3)

“Yaptıkları kötülükler yüzünden sürekli acı çekecekler.” (K,3)

“Dünyada yaptıkları kötü davranışların cezasını çekecekler.” (K,3)

“Dirilip dirilip yanacaklar.” (E,3)

“Kül olacaklar.” (K,3)

“Allah'ın dediklerini yapmayanlar yanacaklar.” (E,2)

“Yanacaklar, günahları bittikten sonra cennete gidecekler.” (K,3)

“Bu dünyada yaptıkları bütün kötülüklerin hesabını verecekler, cayır cayır yanacaklar.” (K,2)

“Bilmiyorum.” (E,2)

“Günahların bedeli olarak acı çekip yanacaklar.” (K,2)

“Alevler arasında kavrulacaklar.” (K,2)

“Sıcak ve soğuk sularda yaptığı günahların bedeli kadar yanacaklar daha sonra cennete gidecekler.” (K,2)

“Her istediklerini yapamayacaklar.” (E,2)

“Sonsuza kadar orada azap ve acı çekecekler, yanacaklar.” (E,4)

“Yaptıkları bütün kötülükler için pişman olacaklar, tövbe edecekler.” (K,2)

“Cehennem kötüler için bir ceza yeridir, oraya gidenler ceza çekecekler.” (K,2)

“Sıcak ateşin üzerinde yanacaklar, yaptıkları kötülükleri düşünüp keşke yapmasaydım diyecekler.” (K,1)

“Kötü insanlar dünyada yaptıkları kötülüklerin karşılığını yanarak verecekler.” (K,2)

“Günah defterlerindeki günahlar silinene kadar orada kalacaklar.” (E,2)

“Yanacaklar, kötü muamele görecekler.” (K,3)

“Yanacaklar, kötülüklerle boğulacaklar.” (E,3)

“Bedenleri sonsuza dek yanacak.” (E,2)

“Dünyada yaptıkları davranışların hesapları sorulacak ve azap çekecekler.” (K,3)

“Hiçbir şey yapamayacaklar ve canları yanacak.” (E,2)

“Yanacaklar, işkence görecekler.” (E,3)

“Allah onların cezalarını affedene kadar orada kalacaklar.” (E,2)

“7 katlı merdivenden 1 basamakta gelecekler yaptıkları kötülükler kadar ceza çekecekler ve yanacaklar.” (K,2)

“Yanacaklar ve inim inim inleyecekler.” (E,2)

“Günahları bitene kadar bedenleri yanacaklar. Günahları bitince alınlarında bir izle cennete girecekler.” (E,3)

“Acı dolu bir yaşam yaşayacaklar.” (E,1)

“Çok zorlanacaklar.” (E,2)

“Şeytanı görecekler, ateş içinde yanacaklar.” (K,2)

“Yaptıkları kötülüklerin hesabını verecekler.” (E,3)

“İstediklerini yapamayacaklar.” (E,2)

“Her gün yanacaklar ve cezalarını çekecekler.” (K,2)

“Yanacaklar, dünyada kötülük yaptıkları insanlarda onlara yapacak.” (E,2)

8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günahlarının ve kötülüklerinin bedellerini yanarak ödeyeceklerini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada cezalarını çektikten sonra alınlarında bir izle cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada yanıp dirilip tekrar yanacaklarını, kül olacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada azap ve acı çekeceklerini, pişman olacaklarını, ıstırap çekeceklerini, işkence göreceklerini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada kızgın sacın üstünde namaz kılacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sıcak ve soğuk sularda günahlarının bedelini ödeyeceklerini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günah defterlerindeki günahları silinene kadar, Allah cezalarını affedene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

3.11. Cennete Gidenlerin Orada Ne Kadar Kalacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Ömürleri boyunca kalacaklar.” (K,4)

“Hep kalacaklar.” (K,3)

“Uzun bir süre orada kalacaklar.” (K,3)

“Sürekli kalacaklar.” (K,4)

“Çok kalacaklar.” (E,3)

“İstedikleri kadar kalacaklar.” (K,4)

“Sonsuza kadar kalacaklar.” (K,3)

“Ölünceye kadar kalacaklar.” (E,3)

“Kıyamet kopuncaya kadar kalacaklar.” (E,3)

“Hiç bilinmez.” (E,4)

“Hiç ölmeyecekler.” (E,3)

“800.000 yıl kalacaklar.” (E,4)

“Sonsuza dek oradan hiç ayrılmadan kalacaklar.” (K,4)

“İnsanoğlu bir daha dirilene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Sevapları ne kadar ise o kadar kalacaklar.” (K,2)

“Bir daha kötülük yapana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Hayatları boyunca kalacaklar.” (K,3)

“Ömür boyu kalacaklar.” (K,1)

“Bin asır orada kalacaklar.” (E,1)

“Her zaman kalacaklar, hiç çıkmayacaklar.” (K,3)

“Bilmiyorum.” (K,2)

“İlk doğdukları zamandan öldükleri zaman kadar kalacaklar.” (E,3)

“Ne kadar iyilik yaptılarsa o kadar kalacaklar.” (K,2)

“Yıllarca kalacaklar.” (E,3)

“Dünyanın sonuna kadar kalacaklar.” (E,3)

- “Hep orada kalacaklar bir daha dünyaya gelmeyecekler.” (K,3)
- “Alemler yok olana kadar kalacaklar.” (E,3)
- “Allah onları tekrar dünyaya gönderene kadar kalacaklar.” (K,2)
- “Kötülük yapana kadar kalacaklar.” (K,4)
- “Mahşer gününe kadar kalacaklar.” (K,1)
- “Ne kadar kalacakları belli olmaz.” (E,3)
- “İyi olduklarından geri dönecekler.” (K,3)
- “Az kalacaklar.” (K,4)
- “15 yıl kalacaklar.” (E,4)
- “Yüz yıllarca orada kalacaklar.” (K,2)
- “Orada baya kalacaklar.” (E,3)
- “1 ay kalacaklar.” (K,4)
- “5-6 yıl kalacaklar.” (E,2)
- “Ahiret gününe kadar kalacaklar.” (K,2)
- “Ruhları ölene kadar kalacaklar.” (E,4)
- “Yaşamları boyunca orada kalacaklar.” (K,3)
- “Sonsuza kadar kalacaklar. Eğer orada kötülük yaparlarsa cehenneme gidecekler.” (K,3)
- “Allah ne kadar isterse hep orada kalacaklar.” (K,2)
- “100 gün kalacaklar.” (K,2)
- “İyiliği bırakıp kötülük yapana kadar orada kalacaklar.” (K,2)
- “Hep iyilik yaparlarsa ömür boyu orada kalacaklar.” (E,3)

“Ömrü bitince kadar kalacaklar.” (E,2)

4. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada ömürleri boyunca kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada uzun bir süre orada kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada sevapları ne kadarsa, ne kadar iyilik yaptılarsa o kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada bir daha kötülük yapana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada Allah onları tekrar dünyaya göndere kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gidenlerin orada mahşer gününe, kıyamet kopana, ahret gününe kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cennete gidenlerin orada günlerce, aylarca, yıllarca veya yüzyıllarca kalacaklarını ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Dünyada ne kadar kaldılarsa o kadar kalacaklar.” (K,4)

“Sonsuza kadar kalacaklar.” (K,2)

“Ebediyete kadar kalacaklar.” (E,2)

“Ömür boyu kalacaklar.” (K,3)

“Sürekli kalacaklar.” (E,2)

“Sonsuza kadar kalacaklar. Herkes 35 yaşında olacak.” (K,3)

“Hep kalacaklar.” (E,4)

“Günah işlemedikleri sürece sonsuza kadar kalacaklar.” (E,3)

“Bir daha dünyaya gelene kadar kalacaklar.” (K,4)

“Ömrünün sonuna kadar kalacaklar.” (K,4)

“Allah ne kadar isterse o kadar kalacaklar.” (K,3)

“Her zaman orada kalacaklar.” (E,2)

“Allah tekrar Dünyaya geri git diyene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Sonsuza dek kalacaklar. Ama günah işlemişlerse cehenneme de giderler.” (K,2)

“Bütün gün kalacaklar.” (E,3)

“Ahiret gününe kadar kalacaklar.” (E,3)

“Ne kadar sevap işledilerse o kadar kalacaklar.” (K,3)

“Kıyamet kopana kadar kalacaklar.” (E,2)

“Bir ömür boyu kalacaklar.” (K,3)

“Bilmiyorum.” (K,3)

“Yaptıkları kadar kalacaklar.” (E,3)

“Dünyada ki herkes ölünce geri dirilecekler.” (K,3)

“Çok uzun süre kalacaklar.” (E,3)

“Allah ne kadar izin verirse o kadar kalacaklar.” (E,2)

“Bütün dünyada ki insanlar ölene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Çok uzun süre kalacaklar.” (K,3)

“Az zaman kalacaklar.” (E,3)

“Hayat yeniden başlayana kadar kalacaklar.” (K,2)

“Az bir süre kalacaklar.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada dünyada ne kadar kaldırsa o kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada ömürleri boyunca orada kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada sonsuza, ebediyete kadar kalacaklarını ve herkesin 35 yaşında olacağını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada bir daha dünyaya gönderilene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada ahret gününe, kıyamet kopana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada Allah ne kadar isterse o kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cennete gidenlerin orada yaptıkları iyilikleri kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cennete gidenlerin orada dünyadaki bütün insanlar ölene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Allah'ın sunduğu nimetlerle hayata yeniden tutunacaklar.” (E,3)

“Allah onları ne zaman ödüllendirilirse o zamana kadar kalacaklar.” (K,2)

“Her zaman orada kalacaklar.” (K,2)

“Kötülük yapmadıkları sürece orada kalacaklar.” (E,3)

“Bilmiyorum.” (K,4)

“Ömür boyunca, sonsuza kadar kalacaklar.” (K,1)

“Yüzyıllarca, sonsuza kadar kalacaklar.” (K,2)

“Ebediyen kalacaklar.” (K,3)

“Uzun yıllar kalacaklar.” (E,3)

“İyiliklerin karşılığı kadar kalacaklar.” (E,2)

“Allah diriltene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Artık orda yaşayacaklar.” (E,4)

“Sevabı bitene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Allah bilir.” (E,4)

“Ölümler dirilene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Hep yaşayacaklar, ölmeyecekler.” (K,3)

“İstedikleri kadar kalacaklar.” (K,3)

“Ne kadar iyilik yaptılarsa o kadar kalacaklar.” (K,2)

“Kıyamet gününe kadar kalacaklar.” (K,3)

“Allah'ın istediği kadar kalacaklar.” (K,2)

“Sürekli kalacaklar.” (E,2)

“Belki sonsuz, belki kıyamete kadar kalacaklar.” (K,2)

“Artık hep orada kalacaklar.” (E,3)

“Cehenneme girip cezalarını çektikten sonra cennette ebedi kalacaklar.” (E,3)

“Yeryüzündeki hayat bittiği için orada sonsuza kadar yaşayacaklar.” (K,3)

“Ölümsüz olarak kalacaklar.” (E,2)

“Bir ömür kalacaklar.” (E,1)

“Uzun süre kalıp sonra başka bir şekilde dünyaya gelecekler.” (K,2)

“Dünyanın sonuna kadar kalacaklar.” (E,3)

6. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada ne kadar iyilik, sevap yaptılarsa o kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada sonsuza kadar, ebediyen orada kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada ömürleri boyunca kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada yıllarca, yüzyıllarca kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada kıyamet gününe, dünyanın sonuna, ölümler dirilene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada istedikleri kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Ömür boyu kalacaklar.” (K,3)

“Sonsuza dek kalacaklar.” (K,4)

“Bilmiyorum.” (E,3)

“Hep orada kalacaklar.” (K,2)

“İyilikleri bitene kadar kalacaklar.” (K,3)

“İşledikleri sevaplar kadar kalacaklar.” (K,3)

“Kıyamet kopana kadar kalacaklar.” (E,3)

“Allah bilir.” (E,3)

“Her zaman kalacaklar.” (E,2)

“Yaptıkları kadar kalacaklar.” (K,2)

“Yaşamlarına devam edecekler.” (K,2)

“Ahiret günü gelinceye kadar kalacaklar.” (E,3)

“Bütün yıl kalacaklar.” (E,2)

“Allah'ın istediği kadar kalacaklar.” (K,2)

“Uzun bir ömür orada kalacaklar.” (K,3)

“İstedikleri kadar kalacaklar.” (E,2)

“Ebediyen, sonsuza kadar kalacaklar.” (K,3)

“Allah çıkın diyene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Yok olana kadar kalacaklar.” (E,3)

“Az kalacaklar ve tekrar hayat yaşayacaklar.” (E,1)

“Ömürlerinin yettiği kadar kalacaklar.” (E,2)

7. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada ömür boyu kalacaklarını ifade etmektedirler.

2. Çocuklar cennete gidenlerin orada iyilikleri, işledikleri sevapları bitene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada kıyamet kopana, ahret gününe, yok olana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cennete gidenlerin orada ebediyen, sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada Allah'ın istediği kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada istedikleri kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Belli bir yıla kadar orada kalacaklar sonra dirilip yine gelecekler.” (K,2)

“Sonsuza kadar kalacaklar.” (E,2)

“Bir ahiret boyu kalacaklar.” (E,2)

“Sürekli orada kalacaklar.” (K,2)

“Ebediyen kalacaklar.” (K,3)

“Ömür boyu kalacaklar.” (E,2)

“Hiç çıkmayacaklar, hep kalacaklar.” (E,3)

“Sonsuzluk bitene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Kıyamet kopana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Bilmiyorum.” (K,3)

“Ne kadar iyilikleri varsa o kadar kalacaklar.” (K,2)

“Mahşer gününe kadar kalacaklar.” (E,2)

“İyilikleri kadar kalacaklar.” (K,3)

“Hiç çıkmayacaklar, hep kalacaklar.” (K,3)

“Sonsuza kadar kalacaklar. Tabi şeytana uymadıkları sürece.” (K,2)

“Cennete giden eninde sonunda cehenneme gidecek.” (K,1)

“Allah bilir.” (E,2)

“Kötü bir şey yapana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Kötü bir şey yapmadığı sürece ebediyen kalacaklar.” (K,3)

“Sonu belirlenemeyecek kadar kalacaklar.” (K,3)

“Sonsuza kadar hep orada kalacaklar.” (E,3)

“Ahiretten sonra bir dünyaya geçiş yapacaklar.” (K,2)

“Ahiret gününe kadar kalacaklar.” (E,2)

“Çok kalacaklar.” (K,2)

“Yıllar boyu orada kalacaklar.” (E,3)

“Uzun süre kalacaklar.” (K,2)

8. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cennete gidenlerin orada ömür boyu kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cennete gidenlerin orada sonsuza kadar, ebediyen kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cennete gidenlerin orada kıyamet kopana, mahşer günün, ahret gününe, sonsuzlu bitene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

4. Çocuklar cennete gidenlerin orada yıllar boyu, uzun süre kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cennete gidenlerin orada iyilikleri bitene, kötülük yapana, şeytana uyana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cennete gidenlerin orada tekrar dirilene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

3.12. Cehenneme Gidenlerin Orada Ne Kadar Kalacaklarına İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

- “Az kalacaklar.” (K,4)
- “Hep kalacaklar.” (K,3)
- “Ömür boyu kalacaklar.” (K,3)
- “Ateşte hep yanacaklar.” (E,3)
- “Çok uzun süre kalacaklar.” (K,3)
- “Sürekli kalacaklar.” (K,4)
- “Sabırlı olurlarsa bir gün çıkacaklar.” (E,3)
- “Sonsuza kadar kalacaklar.” (K,4)
- “Hemen ölecekler.” (E,3)
- “Ölene kadar kalacaklar.” (E,3)
- “Hiç bilinmez.” (E,4)
- “800.000 yıl kalacaklar.” (E,4)

“Ne kadar günah işledilerse o kadar kalacaklar. Ama onlara birkaç gün birkaç yıl gibi gelecek.” (K,4)

“Cezalarını çekene kadar kalacaklar. Fakat Hristiyanlar ve Yahudiler sürekli kalacaklar.” (K,4)

“İnsan bir daha dirilene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Birisinin veya birkaç kişinin onlara haklarını helal edene kadar kalacaklar.” (K,4)

“Bir kişi bile hakkını helal etmezse cennete girmeleri mümkün olmayacaktır.” (K,4)

“Kıyamete kadar kalacaklar.” (E,3)

“Şehadet getirene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Kazanın yanında yanana kadar kalacaklar.” (K,1)

“Hata yaptıklarını anlayıp üzülecekler.” (E,3)

“1 gün kalacaklar.” (K,4)

“İyilik yapıncaya kadar kalacaklar.” (K,2)

“İki bin asır kadar kalacaklar.” (E,1)

“Kısa bir süre kalacaklar.” (K,4)

“10-20 sene acı çekecekler sonra sonsuza kadar cennette kalacaklar.” (E,3)

“Kötülükleri için yanıp bitene kadar kalacaklar.” (E,3)

“İşledikleri suç kadar kalacaklar.” (E,3)

“Kötü huylarını bırakana kadar kalacaklar.” (E,2)

“Herkes ölene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Yaptıkları kötülüklerin bedelini ödeyene kadar kalacaklar.” (K,4)

“100.000 yıl kadar kalacaklar.” (E,3)

“Yıllarca kalacaklar.” (E,3)

“Yanana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Mahşer gününe kadar kalacaklar.” (K,2)

“Kıyamet gününe kadar kalacaklar.” (E,4)

“Dünya sonuna kadar kalacaklar.” (E,3)

“Hiç kalamayacaklar.” (E,2)

“Dayanamayacakları için 1-2 gün kalacaklar.” (E,3)

“Yok olana kadar kalacaklar.” (E,3)

“Allah affedene kadar kalacaklar.” (K,4)

“Kötülükleri kadar kalacaklar.” (K,3)

“Orada hiç olmayacaklar. Çünkü kül olacaklar.” (E,3)

“Yirmi yıl kalacaklar.” (E,4)

“Beş saniye bile kalamayacaklar, çünkü yanacaklar.” (E,3)

“Yüzyıllarca kalacaklar.” (K,2)

“Bir sürü kalacaklar, sonra cennete gidecekler.” (E,3)

“Sonsuza kadar, kemikleri yok olana kadar kalacaklar.” (E,4)

“Ömür boyu ateşin içinde hapis olarak kalacaklar.” (E,4)

“Hiç çıkamayacaklar, orada kalacaklar.” (E,3)

“Dünya yok olana kadar kalacaklar.” (K,2)

“Fazla kalamayacaklar.” (E,2)

“Otuz yıl kalacaklar. Yanıp, eski haline dönüp tekrar yanacaklar.” (K,3)

“Dünya yeniden olana kadar kalacaklar.” (K,2)

“Beş – altı yıl kalacaklar.” (E,2)

“Tekrar dünyaya gelene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Ruhları ölene kadar kalacaklar.” (E,4)

“Hiç yaşamayacaklar hemen ölecekler.” (E,2)

“Azap çekerek kalacaklar.” (K,3)

“İyilik yapana kadar kalacaklar.” (E,3)

4. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ömür boyu kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada çok uzun süre kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ölene, kemikleri yok olana, ruhları ölene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ne kadar günah işledilerse, kötülük yaptılarsa, suç işledilerse o kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada mahşer gününe, kıyamet kopana, dünyanın sonu gelene, dünya yok olana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günlerce, yıllarca, yüzyıllarca kalacaklarını ifade etmektedirler.

8. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah affedene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
9. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada kötü huylarını bırakana, iyilik yapana, şehadet getirene bir veya birkaç kişi hakkını helal edene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Dünyada ne kadar kaldırsa o kadar kalacaklar.” (K,4)

“Günahları kadar yandıktan sonra cennete gidecekler.” (K,2)

“Yaptıkları kötülükler kadar acı çektikten sonra cennete gidecekler.” (E,4)

“Sonsuza dek kalacaklar.” (E,2)

“Cezaları bitene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Hep orada kalacaklar.” (K,3)

“İyice yanıp kül olana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Bir süre kalacaklar. Sonra Allah onları alınlarında kırmızı yanıkla cennete alacak.” (K,3)

“Ömür boyu orada kalacaklar.” (E,3)

“Allah'a inanıyorlarsa işledikleri günahlar kadar kalacaklar, inanmıyorlarsa hep kalacaklar.” (K,3)

“Bilmiyorum ama 3 yıl kalabilirler.” (E,3)

“Tekrar dünyaya gelene kadar kalacaklar.” (K,4)

“Ömür boyu ya da kısa bir süre kalacaklar.” (K,2)

“1000 yıl kalacaklar.” (E,2)

“Allah onları affedene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Ateşin içinde kül olup ölene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Bütün gün kalacaklar.” (E,3)

“Çok günahı olan hep orada kalacak, az günahı olan cezasını çekene kadar kalacak.”
(E,2)

“Ahiret gününe kadar kalacaklar.” (E,3)

“Yanıp tekrar ölene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Kıyamet kopana kadar kalacaklar.” (E,2)

“8-9 gün kalacaklar.” (E,2)

“Yandıkları için hiçbir zaman orada kalamayacaklar.” (K,4)

“Allah'ın istediği kadar kalacaklar.” (E,4)

“Allah isteyene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Bilmiyorum.” (K,3)

“1-2 saniye kalacaklar.” (E,2)

“Hiçbir fikrim yok.” (K,2)

“Kısa bir süre kalacaklar.” (E,3)

“Bir saniye bile yaşamayacaklar, yanacaklar.” (E,3)

“Ölene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Çok uzun süre kalacaklar.” (K,3)

“Orada ölecekler ve kalamayacaklar.” (E,3)

“Yanıp, içinde ölecekler.” (E,1)

“Bir müddet kalacaklar.” (K,3)

“Uzun zaman kalacaklar.” (E,3)

“Hayat yeniden başlayana kadar kalacaklar.” (K,2)

“Yanıp, eriyip, kül olana kadar kalacaklar.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ömür boyu kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günahları, yaptıkları kötülükleri, cezaları bitene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah'a inanıyorlarsa günahları bitene kadar inanmıyorlarsa hep kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada kıyamet kopana, ahret gününe, tekrar dünyaya gelene, hayat yeniden başlayana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ölene kadar, yanıp tekrar ölene kadar, iyice yanıp kül olana kadar
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sonsuza kadar, uzun süre kalacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah'ın istediği kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada bir süre kalacaklarını sonra Allah'ın onları affedip alınlarında kırmızı yanıkla cennete göndereceğini ifade etmektedirler.
9. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada dünyada ne kadar yaşadılarsa o kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Sonsuza kadar kalacaklar.” (K,2)

“Cezaları bitene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Her zaman orada kalacaklar.” (K,2)

“Ömür boyu kalacaklar.” (E,3)

“Bir süre kalacaklar.” (K,4)

“Günahları bitene kadar kalacaklar.” (K,1)

“Müminler belirli bir süre, mümin olmayanlar sonsuza kadar kalacaklar.” (K,3)

“Çok uzun zaman kalacaklar.” (E,3)

“Günahları kadar kalacaklar.” (E,3)

“Kötülükleri kadar kalacaklar.” (K,2)

“Bilmiyorum.” (K,1)

“Ebediyen kalacaklar.” (K,2)

“Belli bir süre kalacaklar.” (E,3)

“Allah diriltene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Ebedi ya da yaptıkları kötülük kadar kalacaklar.” (E,3)

“Müslümanlar günahları bitene kadar, diğerleri ise sonsuza kadar kalacaklar.” (E,4)

“Kötülüklerinin bedelini ödeyene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Hep orada kalacaklar.” (E,1)

“Allah bilir.” (E,4)

“Kıyamet gününe kadar kalacaklar.” (K,3)

“Ateşte yanacakları için az kalacaklar.” (K,3)

“Kötülük ve günahları bitene kadar kalacaklar.” (K,2)

“En az yetmiş yıl kalacaklar.” (E,3)

“Azapları bitene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Orada eriyecekler.” (K,2)

“Bir iki gün kalacaklar.” (K,2)

“Bir süre kalacaklar.” (K,3)

“Tekrar dünyaya gelene kadar kalacaklar.” (K,2)

6. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ömür boyu kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sonsuza kadar, ebediyen kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günahları, cezaları bitene, kötülüklerinin bedelini ödeyene, azapları bitene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada kıyamet gününe, Allah diriltene, tekrar dünyaya gelene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada müminler ve Müslümanların günahları bitene kadar diğerlerinin ise sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada belirli bir süre kalacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada az kalacaklarını ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Bilmiyorum.” (K,3)

“Cezalarını çekene kadar kalacaklar.” (K,4)

“Günahları bitene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Sonsuza kadar kalacaklar.” (K,3)

“İşledikleri günahlar kadar kalacaklar.” (K,3)

“Ömür boyu kalacaklar.” (E,3)

“Ne kadar kötülük yaptılarsa o kadar kalacaklar.” (E,3)

“Kötülüklerinin cezası bitene kadar kalacaklar.” (K,1)

“Kıyamet kopana kadar kalacaklar.” (E,3)

“Allah bilir.” (E,3)

“Hep kalacaklar.” (E,3)

“Allah affedene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Allah'a inanmayanlar sonsuza kadar kalacaklar.” (K,1)

“Pişman olana kadar kalacaklar.” (K,2)

“Pişman olana kadar kalacaklar. Allah'a ve Peygambere inanmayanlar sonsuza kadar kalacaklar.” (K,1)

“Allah'a inanana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Ahiret gününe kadar kalacaklar.” (E,3)

“1 ay kalacaklar.” (E,1)

“Allah'ın istediği kadar kalacaklar.” (K,2)

“Ruhları yanarak yok olacaklar.” (K,3)

“Akıllanana kadar kalacaklar.” (E,2)

“Günahları affedilinceye kadar kalacaklar.” (K,3)

“Yok olana kadar kalacaklar.” (E,3)

7. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ömür boyu kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günahları, cezaları, kötülükleri bitene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah’ın günahlarını affedene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah'a, peygambere inanmayanların sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada pişman olana, akıllana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ahret gününe, kıyamet kopana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada yok olana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
9. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah ne kadar isterse o kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Belli bir yıla kadar kalacaklar.” (K,2)

“Sonsuza dek kalacaklar.” (E,2)

“Ahiret boyu kalacaklar.” (E,2)

“Cezalarını çekene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Bir müddet kalacaklar.” (K,2)

“Ömür boyu kalacaklar.” (E,2)

“Hıristiyanlar sürekli kalacaklar, Müslümanlar günahlarının cezalarını çekene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Günahlarının cezalarını çekene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Hiç çıkmamak üzere kalacaklar.” (E,3)

“Dünyada işledikleri kötülüklerin karşılıklarını görene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Günahları bitene kadar kalacaklar.” (K,3)

“Allah affedene kadar kalacaklar.” (E,2)

“Kıyamet kopana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Fikrim yok.” (K,3)

“Ne kadar kötülük yaptılarsa o kadar kalacaklar.” (K,2)

“Bilmiyorum.” (E,3)

“Mahşer gününe kadar kalacaklar.” (E,2)

“Cehennem ateşinde yanana kadar kalacaklar.” (K,3)

“Kötülüklerin hesabını verene kadar kalacaklar.” (E,3)

“Akılları başlarına gelene kadar kalacaklar.” (K,2)

“Yanana kadar kalacaklar.” (K,2)

“Allah bilir.” (E,2)

“Hep orada kalacaklar.” (K,3)

“Kötülük yaptıkları süre kadar kalacaklar.” (E,2)

“Müslümanlarsa günahları bitene kadar, kâfirlerse sonsuza kadar kalacaklar.” (K,3)

“Yaptıklarının bedelini ödeyene kadar kalacaklar.” (E,2)

“Ne kadar kötülük yaptılarsa o kadar kalacaklar.” (K,2)

“Ahiret gününe kadar kalacaklar.” (E,2)

“Bir süre kalacaklar.” (K,2)

“Pişman olana kadar kalacaklar.” (E,3)

8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına”

ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ömür boyu kalacaklarını ifade etmektedirler.
2. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
3. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada günahları bitene, kötülüklerinin hesabını verene, cezalarını çekene, yaptıklarının bedelini ödeyene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
4. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Allah affedene kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
5. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada cehennem ateşinde yanana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

6. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada akılları başlarına gelene, pişman olana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
7. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada Müslümanlar günahları bitene kadar kâfirler ve Hristiyanların sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.
8. Çocuklar cehenneme gidenlerin orada ahret gününe, mahşer gününe, kıyamet kopana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler.

3.13. Herkesin Bir Gün Cennete Gidip Gidemeyeceğine İlişkin 4.5.6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

4. Sınıflar:

“Bence herkes bir gün cennete gidecek.” (K,4)

“Bence iyilik yapanlar cennete gidecek.” (K,3)

“Hiç günah işlemez, küfür etmez ve hep yardım edersek gidebiliriz.” (E,3)

“Bence bazı kişiler cehenneme, bazıları da cennete gidecekler.” (K,3)

“Bence iyi insanların hepsi gidecek ama kötü insanların hiç biri gidemeyecek.” (K,4)

“Evet, mutlaka bir gün sabırlı olanlar gidecek.” (E,3)

“Bence herkes bir gün cennete gidecek çünkü Allah onların cezasını affedecek.” (K,4)

“Çok iyi olan insanlar gidecek.” (E,3)

“Evet, çünkü bir gün herkesin cezası sona erecek.” (K,4)

“Hayır, çünkü bazıları sadece kötülük yapar.” (K,4)

“Kötü olan Müslümanlar cezasının çektikten sonra gidecekler, fakat başka dinden olanlar gidemeyecekler.” (K,4)

“Bilmiyorum.” (K,4)

“Yarısı cennete, yarısı cehenneme gidecekler.” (K,2)

“Evet, cezaları kadar yanıp sonra gidecekler.” (E,1)

“Bence iyi olurlarsa herkes cennete gider.” (K,4)

“Belki gidebilir.” (E,3)

“Bence Allah'a inananlar cehennemde günahlarını çektikten sonra cennete gidecekler.” (K,2)

“Kötü huylarını bırakırlarsa neden olmasın...” (E,2)

“Bence iyilik yapan, namazını kılan cennete, kötülük yapan, namazını kılmayanlar cehenneme gidecekler.” (E,2)

“Herkes değil ama birçok kişi gidecek.” (K,3)

“İyi kalpliler gidecek.” (E,3)

“Hayır, çünkü bazı insanlar yaşamları boyunca günah işliyorlar.” (K,2)

“Cennete de cehenneme de gidecekler; çünkü hem iyilik yapanlar hem de kötülük yapanlar var.” (K,2)

“Cennete de gidebilirler, cehenneme de.” (K,3)

“Hayır, çünkü herkes günahlarından tövbe etmeyebilir.” (E,3)

“Kötüler hariç herkes gidecek.” (K,2)

“Elbette gidecekler.” (K,2)

“Cennete sadece iyilik yapanlar gidecek.” (K,3)

“Yaptığımız günah ve sevaplara bağlı.” (E,3)

“Hayır, çünkü herkes Allah'ın inançlarına bağlı değil.” (K,4)

“Allah bilir.” (K,3)

“Bence herkes bir günde olsun gidecek.” (E,2)

“Hayır, çünkü herkes iyilik yapmıyor.” (K,3)

“Evet, herkes bir gün cennete gidecek. Çünkü herkes mutlaka sevap işlemiştir.” (K,3)

“Kötülük yapanlar gitmeyecek ama nasıl bir yer olduğunu görecekler ve onların alnında bir iz olacak. İyilik yapanlar onları görünce kaçacaklar.” (K,3)

“Günahı sevabından az olan elbette gidebilir. Ancak yine de Allah bilir.” (K,3)

“Kötülük yapanlar hariç herkes gidecek.” (E,2)

“İyilik yapanlar bir gün gidecekler.” (K,4)

“Evet, gidecek ama bazı kişiler cehennemde kalacaklar.” (K,2)

“Herkes Hz. Muhammed’i örnek alırsa gider.” (E,2)

“Hayır, gitmeyecek. Çünkü insanlar hemen ölmeyecekler.” (E,1)

“Yalan söyleyenler gidemeyecekler, söylemeyenler gidecek.” (K,3)

“Hayır, gitmeyecek. Çünkü her insan farklı huy ve davranışlıdır.” (K,2)

“Evet, gidecek. Çünkü bir sürü insana iyi davranan insanlar var.” (E,3)

“İyi insanlar gidecek. Kötü insanlar gidemeyecek.” (K,2)

“İyilik yaparsa herkes cennete gider ve mutlu olur.” (E,3)

4. Sınıf öğrencilerinin “herkesin bir gün cennete gidip gidemeyeceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar herkesin bir gün cennete gideceğini çünkü cezalarının bir gün sona ereceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar iyi insanların, iyilik yapanların cennete gideceğinin, kötülük yapanların, kötü insanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.

3. Çocuklar Müslüman olanların mutlaka gideceğini ama Müslüman olmayanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar Allah'a inanan insanların günahları varsa cezalarını çektikten sonra cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar bazı insanların hep günah işlediklerinden dolayı cennete gidemeyeceklerini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar günahları sevaplarından az olanların cennete gideceğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar Hz. Muhammed'i örnek alanların cennete gideceklerini ifade etmektedirler.

5. Sınıflar:

“Bence hayır, iyilik yapan da var yapmayan da var.” (K,4)

“Günahları kadar yandıktan sonra cennete gidecekler.” (K,2)

“Herkes bir gün cennete gidecek.” (E,4)

“Gidecek, ama Allah'ın kurallarına uyarlarsa...” (E,3)

“Herkes cennete gidemeyecek. Cehenneme gidenler de olacak.” (E,2)

“Gidebilir.” (E,3)

“İyilik yapanlar gidecek.” (E,3)

“Hayır, hak edenler cennete gidecek.” (K,3)

“Gidecekler tabi.” (E,3)

“Allah'a inanlar bir gün cennete gider ve her iyilik yapan kişiler gibi.” (K,3)

“Bazı kişiler.” (K,3)

“Günahlarından kurtulup giderler.” (E,4)

“Allah'a inananlar evet gidebilir. Ama Allah'a inanmayanlar cehennemde kalır.” (K,3)

“Bence gidecek. Çünkü herkes Allah'ın dediklerine eninde sonunda uyacak.” (E,3)

“O gün gelince görülür.” (K,3)

“Belki gidecekler.” (K,3)

“Sadece iyi olanlar gidecek.” (K,4)

“Evet, çünkü herkes iyi olacak.” (K,4)

“İyi insanlar gidecek. Kötü insanlar gidemeyecek.” (E,2)

“Onu ben bilmem. Allah bilir.” (E,1)

“Evet, gidecekler ama sevap işleyenler.” (K,2)

“Bilmem o Allah'a bağlı ama gider belki.” (K,3)

“Hayır, çünkü kötülük yapanlar da var onlar cehenneme gidecek.” (K,2)

“Kötülük yapanlar gidemeyecekler.” (E,3)

“Evet, gidecek. Dünyada herkes ölünce ya cennete ya da cehenneme gidecektir.” (K,3)

“Hayır, gitmeyecek. Çünkü bu dünyada bazı insanlar başkalarına tapıyor, ona inanıyor.” (K,2)

“Evet, günah işlemez, haram mala mülke dokunmaz, namazını kılıp Allah'ın emir ve yasaklarına uyarsa gider.” (E,2)

“İyilik yapan kişiler cennete, kötülük yapanlar cehenneme gider.” (E,3)

“İyi insanlar, dua okuyanlar, namaz kılanlar gidecekler.” (E,3)

“Bence herkes değil ama iyilik yapanlar gidecek.” (E,3)

“Bence iyilikler çoğaldıkça kötülükler azalır ve cennete gideceğiz.” (K,3)

“İyilik yapan, içinde kötülük barındırmayan insanlar gider. Kötülük yapanlar gidemezler.” (K,2)

“Bence hayır. Çünkü bazı insanlar çok kötü oluyor.” (E,2)

“Evet, çok günah işlesek te az günah işlesek te ona göre yanıp cennete gideceğiz.” (K,3)

“Hayır, cennete sadece iyiler gider.” (K,3)

“Evet gidecekler. Herkes bir gün ya yaşlandığı zaman gider ya da kaza geçirenler gider.” (K,3)

“Evet, ama Allah'ın emir ve yasaklarına uyanlar gidecekler.” (K,3)

“Bence gitmeyecek, çünkü bu dünyada herkes çok kötülük yapıyor.” (K,3)

“Hayır, o iyilik ve kötülüklerimize bağlı.” (K,3)

5. Sınıf öğrencilerinin “herkesin bir gün cennete gidip gidemeyeceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar herkesin bir gün cennete gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar günahları olanların günahları kadar yandıktan sonra cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar Allah'ın kurallarına uyan insanların cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar iyilik yapanların, iyi olanların cennete gideceğini kötülük yapanların, kötü olanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar Allah'a inananların cennete gideceğini, Allah'a inanmayanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar sadece hak edenlerin cennete gideceğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, günah işlemeyen, namaz kılan insanların cennete gideceğini ifade etmektedirler.

6. Sınıflar:

“Eğer Müslümanlarsa cezasını çektikten sonra cennete giderler.” (K,2)

“Evet, çünkü herkes bir gün kötülükten kaçacak ve iyilik yapacaktır.” (K,2)

“Belki herkes gidemez ama çoğu insan gider.” (K,2)

“Evet, çünkü herkesin günahları bitince cennete gidecek.” (K,1)

“Her Müslüman gidecek.” (K,2)

“Evet, İlk önce yanacak, alnında damgayla cennete gidecek.” (K,3)

“İnşallah.” (E,2)

“Mümin olanlar elbet bir gün gidecek.” (K,3)

“Elbette.” (K,1)

“İyi olanlar gidecek.” (K,2)

“Bilmiyorum.” (K,3)

“İyilik yapanlar ve Allah'ın emrinden çıkmayan herkes cennete gidecek.” (E,4)

“İyilik yaparlarsa gidecekler.” (K,2)

“Hayır, gidemeyecekler.” (E,4)

“İyilik yapanlar gidecek ama kötülük yapanlar gidemeyecek.” (E,3)

“Sevap işleyenler gidecek.” (K,2)

“Günahları af olan cennete gidecek.” (K,2)

“Kıyamet günü gelince gidecekler.” (K,3)

“İyilik yapan ve insanlara iyi davrananlar gidecekler.” (K,3)

“Evet, cehenneme gidenler cezalarını çektikten sonra iyi amelleri olduğu için cennete gidecekler.” (K,3)

“Kâfîrler gidemeyecekler, Müslümanlar elbet bir gün gidecek.” (E,2)

“Tüm Müslümanlar bir gün gidecekler.” (E,2)

“Allah insanların günahlarını affederse gidecekler.” (K,3)

“Evet, gidecekler. Allah bizi sever ve iyiliğimizi ister.” (K,3)

“Evet, cehennemdekilerde cezalarını çektikten sonra cennete giderler.” (K,3)

“Evet, azabını çekmiş insanlar bile bir gün cennete gidecekler.” (E,3)

“Hayır, çünkü hiç sevap yapmamış olanlar cennet yüzü göremeyecekler.” (E,3)

“Hayır, günahı çok olanlar cehenneme gidecekler.” (E,3)

“Evet, gidecek. Çünkü bir gün herkes Allah'a inanacak.” (E,3)

“Hayır, iyi, güzel iş ve davranışlar yapanlar gidecek.” (K,3)

“Herkes cennete gidemez. Çünkü kötü olan insanlar vardır.” (K,1)

“Evet, Allah'ın emirlerine uyanlar orada olacaklar.” (K,2)

“Bir gün herkes ölecek ve cennete gidecekler.” (K,2)

“Hayır, çünkü dünyada fazla iyi yok.” (E,2)

“Bence hiç affedilmeyecek günahları olmayanlar cennete gidecekler.” (K,3)

“Bence gitmeyecekler. Çünkü bazı insanla dünyanın kaç bucak olduğunu bilmiyorlar.” (K,3)

“Kötülük yapanlar cennete gitmeyecekler.” (E,3)

“Evet, çünkü pişman olacaklar ve iyilik yapacaklar.” (K,2)

6. Sınıf öğrencilerinin “herkesin bir gün cennete gidip gidemeyeceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar herkesin bir gün cennete gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar Müslüman olanların günahları olsa bile cezalarını çektikten sonra cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar iyi olanların, iyilik yapanların cennete gideceğini, kötülük yapanların, kötü olanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar Allah'ın emir ve yasaklarına uyanların cennete gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar Müslüman, Mümin olanların cennete gideceğini kafirlerin gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar sevabı olmayanların, affedilmeyecek günahları olanların cennete gidemeyeceğini ifade etmektedirler.

7. Sınıflar:

“Hak edenler gidecek.” (K,3)

“Evet, cehenneme gidip cezalarını çektikten sonra gidecekler.” (E,3)

“Hayır, çok günahı olanlar gidemeyecekler.” (K,1)

“Hayır, herkes hak ettiği yere gidecek. Kötü olanlar cennete gidemezler.” (K,3)

“İyi olanlar cennete, kötü olanlar cehenneme gidecekler.” (K,3)

“Evet, gidecekler ama ilk önce cezalarını çekecekler.” (K,3)

“Hayır, sadece iyi olanlar gidecek.” (E,3)

“Elbette, çünkü her insanın içinde fark etmeseler bile hem Allah korkusu hem Allah sevgisi vardır.” (K,1)

“Bilmiyorum.” (K,1)

“Evet, ama Müslüman olanlar gidecek.” (K,3)

“Peygamber efendimizin düğününde herkes bir araya gelecek.” (K,3)

“Orasını Allah bilir.” (E,3)

“Allah'a ve peygamberlere inanmayanlar hariç elbet bir gün herkes cennete gidecek.” (K,1)

“Biraz olsun iyilik yapanlar bile gidecekler.” (K,2)

“Belki giderler.” (K,3)

“Bence hayır çünkü mümkün değildir. Cennete giden de vardır cehenneme gidende vardır.” (K,3)

“Bence gidemeyecek. Çünkü günah işleyen çıkacak ve o kişiler cennet yerine cehenneme gidecekler.” (K,2)

“Bence gidebilir ama kişi çok kötüyse gidemez ve o çünkü kötüdür.” (K,3)

“İyilik yaparsa, Allah'a, melekler, peygamberlere inanırsa gidebilir.” (E,3)

“Günahları var ise ve affedilmiş ise bir gün herkes cennete gidecek.” (K,3)

“Bence gidecek, çünkü Allah bizim için çok merhametli davranıyor. Bence cehennemde cezalarını çekenler cennete gidebilirler.” (K,2)

“Evet gidecek. Kötü insanlar kötülüklerin cezası bitince cennete alınlarına bir çizik atılarak gidecekler.” (K,2)

“Cennete gitmek o kişilerin iyiliklerine ve kötü davranışlarına bağlı. İyiliği çok olursa bence gider.” (K,3)

“Evet, çünkü cehennemde günahlarından arınıp temizlenen herkes cennete gidebilir. Sadece Allah'a hayatı boyunca inanmayanlar hariç.” (K,3)

“Bence hayır, çünkü Allah'ın yapmamızı istediği her şeyi yaparsak cennete gideriz.” (K,3)

“Bence herkes bir gün cennete gidecek. Çünkü bir gün herkesin iyi olacağına inanıyorum.” (K,2)

“Bence herkes iyilik yaparsa çevresindekilere zarar vermezlerse bir gün cennete giderler.” (K,3)

7. Sınıf öğrencilerinin “herkesin bir gün cennete gidip gidemeyeceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar herkesin bir gün cennete gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar günahı olanların cezalarını çektikten sonra alınlarında bir çizgiyle cennete gideceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar sadece hak edenlerin cennete gideceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar günahı olanların cennete gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar iyilik yapan, iyi olan insanların cennete gideceğini, kötülük yapan, kötü olan insanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar Müslüman olanların cennete gideceğini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar Allah'a, peygamberlere, meleklerle inananların cennete gideceğini inanmayanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.

8. Sınıflar:

“Günahları olanlar gidemeyecekler.” (E,2)

“Evet, kimisi orada kalacak, kimisi ise görüp cehenneme gidecek.” (E,2)

“Belli olmaz.” (E,2)

“Bence Hristiyanlar hariç herkes bir gün mutlaka gidecek.” (K,3)

“Bence hatalarını anlayıp düzelten herkes cennete gidecek.” (K,3)

“Evet, cezaları bitince cennete gidecekler.” (E,3)

“Evet, inşallah.” (E,2)

“Herkes değil, sadece iyi olanlar gidecek.” (K,3)

“Evet, günahlarının hesabını verdikten sonra gidecekler.” (E,2)

“Hayır, Müslüman olmayanlar gidemeyecek.” (E,2)

“Bilmiyorum.” (K,3)

“Günahları af olanlar gidecek.” (K,2)

“Eğer insanlık böyle devam ederse hayır gidemeyecekler. Ama insanlık yaptığı yanlışları anlayınca gidecekler.” (K,2)

“Allah bilir.” (K,2)

“Gidebilirler de gitmeyebilirler de.” (K,3)

“Herkes hak ettiği yere gidecek.” (K,3)

“Gitmeyecekler, herkes yaptığı günahları çekecek.” (K,2)

“Hayır, bu dünyada fazla günah işleyenler gidemeyecekler.” (K,3)

“Yaptıkları kötülüklerin hesabını verdikten sonra gidecekler.” (K,2)

“Eğer Müslümanlarsa gidecekler, kâfirlerse gidemeyecekler.” (K,3)

“Bence bir gün herkes cennete gidecek ve cehennemde kötülüğü bittiğinde cennete gidecek.” (E,3)

“Evet gidecekler. Çünkü daha çok iyilik yapacaklar.” (K,3)

“Evet, dünyanın sonunda herkes cennete kavuşacak.” (E,2)

“Evet, cehennemde yanıp günahı bitenler cennete gidecek fakat alınlarında bir damgayla gidecekler.” (E,3)

“Bence sadece Müslümanlardan herkes cennete gidecek.” (E,2)

“Cehenneme gidenler de bir gün cennete gidecekler.” (E,2)

“Evet, çünkü cehennemdeki herkes bir zamandan sonra cennete gidecek.” (K,3)

“Hayır, bazıları cehennemde kalacaklar.” (E,2)

“Kötülük yapanlar cehenneme gidecek.” (E,3)

“Hayır, sadece iyilik yapanlar cennete girmeye hak kazanacaklar.” (K,3)

“Herkes iyi olursa belki gider.” (E,2)

8. Sınıf öğrencilerinin “herkesin bir gün cennete gidip gidemeyeceğine” ilişkin verdikleri cevapları şu şekilde değerlendirebiliriz:

1. Çocuklar herkesin bir gün cennete gideceğini ifade etmektedirler.
2. Çocuklar sadece Müslüman olan herkesin cennete gideceğini Müslüman olmayanların, kâfirlerin gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
3. Çocuklar iyilik yapanların, iyi olanların cennete gideceğini kötülük yapanların, kötü olanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
4. Çocuklar Hristiyanlar hariç herkesin cennete gideceğini ifade etmektedirler.
5. Çocuklar günahları olanların gidemeyeceğini ifade etmektedirler.
6. Çocuklar günahı olanların cehennemde yandıktan sonra alınlarında bir damgayla cennete gideceklerini ifade etmektedirler.
7. Çocuklar hak edenlerin cennete gideceğini ifade etmektedirler.

IV. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Bu bölümde yapılan anketten elde edilen sonuçların denence olarak ortaya koyulan hususlar açısından ne gibi farklılıkları olduğu ifade edilmektedir.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cennetin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları ele aldığımızda, öncelikle bütün yaş gruplarında, cinsiyet ve maddi durum açısından farklı olan öğrencilerin cenneti istedikleri bütün her şeye sahip olabilecekleri bir yer olarak gördükleri dikkat çekmektedir. Yine bütün yaş grupları cenneti aynı şekilde betimlemiş, yaş arttıkça betimleme biraz daha detaya inilerek yapılmış, kullandıkları kavramlar somuttan soyuta geçmiştir. Cennet bütün öğrenciler tarafından Allah'ın emirlerine uyan, iyi insanların bulundukları, hiçbir kötülüğün veya kötü insanın olamayacağı bir yer olarak tasvir edilmiştir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre cenneti daha detaylı betimlerken, erkek öğrenciler genellikle sade bir betimlemede bulunmuşlardır. Maddi durum açısından farklılık gösteren öğrencilerin cenneti tasvirleri daha çok bu dünyada sahip olamadıkları şeylere orada sahip olabilecekleri, rahat bir hayat yaşayamayanların ise, rahat edecekleri bir yer olarak tasvir etmişlerdir. Öğrenciler cennette bu dünyada beraber olamadıkları, göremedikleri insanları veya varlıkları; örneğin Allah'ı, peygamberleri, melekleri, sevdiklerini, ölmüş yakınlarını görebileceklerini, onlarla beraber yaşayabileceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bu dünyadaki bütün güzelliklerin hatta daha fazlasının bulunduğunu belirtmişlerdir. 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin ölüm olgusunu algılamaya başlamalarıyla beraber, cennete öldükten sonra gidileceği ve orada bu dünyada yapılanlardan dolayı gidenlerin ödüllendirileceği belirtilmiştir.

Bütün bu tasvirler bize cinsiyet faktörü açısından verilen cevaplarda bir farklılık olduğunu göstermese de, yaş ve maddi durumun cenneti tasvirde etkili olduğunu göstermektedir.

4,5,6,7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cehennemin nasıl bir yer olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları ele aldığımızda, bütün çocuklar cehennemi hayal edebildikleri en korkunç ve iç karartıcı şekilde tasvir etmişlerdir. Çocuklar korktukları varlıkların cehennemde de olacağını ifade ederken, kız çocuklarının korkularıyla erkek çocuklarının korkularının birbirinden farklı olduğu, yine yaş arttıkça korkularının da farklılık gösterdiği dikkat çekmiştir. Bütün öğrenciler bu dünyada kötülük yapan, Allah'ın emir ve yasalarına uymayan, günah işleyen insanların cehennemde yanarak cezalandırılacaklarını ifade etmişlerdir. Çocuklar cehennemi tasvir ederken, şeytanın da cehennemde olduğunu, ateş ve insanı yakacak her türlü şeyin orada olduğunu belirtmişlerdir. Erkek öğrenciler cehennemi kızlara göre daha detaylı ve korkutucu bir şekilde tasvir etmişlerdir. Ayrıca yaş arttıkça çocukların kullandıkları kavramların daha soyut ve dini kavramlar olduğu gözlemlenmektedir.

Bütün cevapları ele aldığımızda cinsiyet ve yaşın cehennemi tasvirde daha etkili olduğunu ifade etmememiz mümkündür.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cennette neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde, bütün öğrenciler cennette her türlü güzelliğin ve iyi olan şeylerin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Daha çok 4 ve 5. sınıf öğrencileri bu güzellikleri çikolata, şeker, dondurma gibi basit, somut şeylerle ifade ederlerken, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri para, köşk, saray gibi daha büyük şeylerle ifade etmektedirler. Kızlar cennette kıyafetlerin, süs eşyalarının olduğunu ifade ederlerken, erkekler bilgisayarın olduğunu ifade etmektedirler. Yine yaş ilerledikçe çocukların cenneti tasvirde kullandıkları kelimeler daha soyut kelimeler olurken bazı dini kavramların da anlaşılmaya başlandığını gözlemlemek mümkün olmuştur. 4, 5 ve 6. sınıf öğrencileri cennette Allah'ın emir ve yasalarına uyan, sevap işleyen insanların olduğunu ifade ederlerken 7 ve 8. sınıf öğrencileri cehennemde cezalarını ödemiş insanların da cennete olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca maddi durumu iyi olmayan çocukların dünyada pahalı olarak görüp sahip olamadıkları, alamadıkları şeylerin cennette olduğunu ifade etmeleri dikkat çeken bir diğer unsurdur.

Bütün bu cevaplara bakarak cennette neler olduğunu tasvir etmelerinde yaş, cinsiyet ve maddi durumun etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cehennemde neler olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde, bütün çocuklar cehennemin ateşten oluştuğunu, yakıcı bütün her şeyin orada olduğunu, insanların burada yanarak cezalandırılacaklarını ifade etmektedirler. Yine bütün çocuklar bu dünyada korktukları, görmek istemedikleri varlıkların, böceklerin, yırtıcı hayvanların orada olduğunu ifade etmektedirler. Yaş ilerledikçe çocukların dini kavramları daha net anladıkları görülmektedir. Örneğin 4 ve 5. sınıf öğrencileri günahkârların cehennemde olacağını ifade ederlerken, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri günahkârların yanı sıra kâfirlerin ve münafıkların da cehennemde olacağını ifade etmektedirler. Ayrıca çocuklar cehennemde acı, ızdırap, üzüntü veren her şeyin olacağını ifade etmektedirler.

Cevaplara baktığımızda çocukların cinsiyet ve maddi durum farklılıklarının cehennemi tasvirde bir etken olmadığını, yaşın ise tasvirlerine etki eden bir unsur olduğunu bizlere göstermektedir.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cennete kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde, bütün çocuklar Allah'a inanan, Allah'ın emir ve yasaklarına uyan, Müslüman olan insanların cennete gideceğini ifade etmektedirler. 4 ve 5. sınıf öğrencileri cennete gidecek kişileri tasvir ederken, genellikle yapılması gereken ibadetlerden, 6,7 ve 8. sınıf öğrencileri ise ibadetlerin yanı sıra ahlaki olgulardan da bahsetmişlerdir. Ayrıca sadece 8. sınıf öğrencilerinin cehenneme gidenlerin cezalarını çektikten sonra cennete gideceklerini ifade etmeleri dikkat çekmektedir.

Cevaplara baktığımızda, çocukların cennete kimlerin gideceğini tasvir ederlerken cinsiyet ve maddi durum farklılıklarının etkili olmayıp, daha çok yaşın tasvirlerde etkisinin olduğu görülmektedir.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme kimlerin gideceğine” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde, bütün çocuklar Allah'a inanmayan, Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, Allah'a şirk koşan insanların gideceğini ifade etmektedir. Yine 4 ve 5. sınıf öğrencileri daha çok ibadetleri yapmayanların cehenneme gideceğini ifade ederken, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ibadetlerini yapmayanların yanı sıra ahlaki değerlerden yoksun olan insanların da cehenneme gideceğini ifade etmektedirler. Ayrıca

8. sınıf öğrencileri Müslüman olup günah işleyenlerin de cehenneme gideceğini belirtmişlerdir.

Cevapları incelediğimizde çocukların cinsiyet ve maddi durum farklılıklarının cehenneme kimlerin gideceğini ifade etmelerinde etkili olmadığını, ancak yaş farklılıklarının etkili olduğunu ifade etmemiz mümkündür.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cennete gitmek için neler yapmak gerektiğine” ilişkin verdikleri cevapları ele aldığımızda, bütün çocuklar Allah'a inanmak, iman ve İslam'ın şartlarına uymak, ibadetleri yerine getirmek, sevap işlemek gerektiğini belirtmişlerdir. 4 ve 5. sınıf öğrencileri cennete gitmek için anne-baba sözü dinlemek, otobüste yaşlılara yer vermek, ispiyonculuk yapmamak gerektiğini ifade ederlerken, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri şükretmek, sadaka vermek, salih amel işlemek, yapılan kötülükler için tövbe etmek, kul hakkı yememek gerektiğini ifade etmektedirler. Bu da bizlere yaş ilerledikçe çocukların yaşadıkları olayların farklılaştığını göstermektedir. 5. sınıf öğrencisi ispiyonlamayı çok kötü bir davranış olarak görüyorken, 8. sınıf öğrencisi iftirayı ispiyonculuktan daha kötü bir davranış olarak gördüğünü belirtmektedir. Ayrıca çocukların büyük çoğunluğu kapalı, başörtülü olmanın cennete gitmeyi sağladığını düşünmektedirler. Bunun da çevrelerinde cennete gitmek için yapılması gerekli olan davranışların genellikle bu özelliğe sahip kimseler tarafından yapıldığını görmelerinden kaynaklı olduğunu ifade etmemiz mümkündür.

Bu cevapları göz önüne aldığımızda, çocukların cennete gitmek için neler yapmak gerektiğini ifade etmelerindeki farklılıkların en temel etkeninin yaş olduğunu ifade edebiliriz.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gitmeye hangi tutum ve davranışların neden olduğuna” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde, bütün çocuklar Allah'a şirk koşmanın, iman ve İslam'ın şartlarını yerine getirmemenin, Allah'ın emir ve yasaklarına uymamanın cehenneme gitmeye neden olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca açık saçık kıyafetler giyinmenin de cehenneme gitmeye neden olduğunu birçok çocuk belirtmiştir. Bunun sebebi de çocuklarda nasıl ki kapalı olmak cennete gitmeyi sağlıyorsa, aksi durum da cehenneme gitmeye sebep olacaktır düşüncesidir. 4 ve 5. sınıf öğrencileri dalga geçmenin, yerlere çöp atmanın, küfür etmenin, çocukları kaçırmının

cehenneme gitmeye sebep olduğunu ifade ederlerken, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri faiz yemenin, zina yapmanın, zulüm etmenin cehenneme gitmeye sebep olduğunu belirtmektedirler. Bu da çocukların yaşlarının ilerlemesiyle öğrendikleri ve yaşadıkları kavramların farklılaştığını bizlere göstermektedir.

Çocukların cevaplarını ele aldığımızda yaş farklılıklarının cehenneme gitmeye nelerin neden olduğunu ifade ederlerken en etkili etken olduğunu ifade edebiliriz.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde, bütün çocuklar cennete gidenlerin orada istedikleri her şeyi yapabileceklerini, istekleri her şeye sahip olabileceklerini belirtmektedirler. Çocuklar bu dünyada sahip olamadıklarına orada sahip olup, rahat ve huzura kavuşacaklarını da ifade etmektedirler. Bu da bize maddi durum açısından farklılık gösteren çocukların bu dünyada olmasa da cennette istediklerine sahip olabileceklerini düşündüklerini göstermektedir. Genellikle kızların, cennete gidenlerin orada nelere sahip olacaklarını daha detaylı anlatmaları onların hayal dünyalarının daha geniş olduğunu belirtmektedir. Ayrıca çocukların büyük bir çoğunluğu cennete gidenlerin orada Allah'ı, Peygamberleri, melekleri, sevdiklerini görebileceklerini ve onlarla sonsuza kadar yaşayabileceklerini ifade etmektedirler. Bu da çocukların sevdikleriyle beraber yaşama arzusunun yaş, cinsiyet, maddi durum ne olursa olsun hepsinde olduğunu bize göstermektedir. 4 ve 5. sınıf öğrencileri cennete gidenlerin orada ne yapacaklarını ifade ederlerken oyun oynamayı, eğlenmeyi, gezmeyi daha ön planda tutmuşlardır. 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ise bu dünyadaki yaşamdan daha güzel bir yaşama sahip olmayı dile getirmektedirler.

Çocukların cevaplarını göz önünde bulundurduğumuzda, çocuklar cennete gidenlerin orada ne yapacaklarını ifade ederlerken yaş, cinsiyet ve maddi durum farklılıklarının etkili olduğunu ifade etmemiz mümkündür.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne yapacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları ele aldığımızda, bütün çocuklar cehenneme gidenlerin orada yaptıkları kötülüklerin, işledikleri günahların karşılıklarını yanarak ödeyeceklerini ifade etmektedirler. Çocuklar cehenneme gidenlerin hep acı, üzüntü çekeceklerini, azap göreceklerini ifade etmektedirler. 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri cehenneme gidenlerin

günahları karşılığında ceza göreceklerini, daha sonra cennete gideceklerini ifade ederlerken, 4 ve 5. sınıf öğrencileri ise cehenneme gidenlerin hep yanacaklarını, azap çekeceklerini belirtmektedirler. Ayrıca erkek öğrenciler cehenneme gidenlerin orada nasıl cezalandırılacaklarını kızlara göre daha detaylı bir şekilde anlatmaktadırlar.

Çocukların cevaplarını ele aldığımızda, çocuklar cehenneme gidenlerin orada ne yapacaklarını tasvir ederlerken yaş ve cinsiyet farklılıkları ifadelerindeki değişikliklerin en temel etkenleri olarak görülmektedir.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cennete gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde, çocukların bir kısmının sonsuza kadar diye cevap verdikleri görülmekte, bir kısmının ise ömürleri boyunca diye cevap verdikleri görülmektedir. Bu da bize çocuklarda yaş, cinsiyet, maddi durum farkı gözetmeksizin dünya ve ahiret hayatındaki zaman kavramının tam olarak oluşmadığını göstermektedir. Yine çocuklar cennete gidenlerin sevapları kadar orada kalacaklarını ifade ederlerken, sevapları bittikten sonra nereye gideceklerine değinmemektedirler. Ayrıca birçok çocuk cennete gidenlerin kıyamet kopana kadar orada kalacaklarını ifade etmektedirler. Çocuklar cennetin nasıl bir yer olduğunu, kimlerin gideceğini, gitmek için nelerin yapılması gerektiğini bilmelerine rağmen ahiret hayatını dünya hayatı gibi görmektedirler. Bunu da çocukların soyut birer kavram olan cennet, cehennem, ahiret kavramlarını anlamakta ne kadar zorlandıklarının bir göstergesi olarak görmek mümkündür.

Çocukların cevaplarına baktığımızda, çocukların cennete gidenlerin orada ne kadar kalacağını ifade ederlerken yaş, cinsiyet ve maddi durum farklılıklarının etken olmadığını söylememiz mümkündür.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “cehenneme gidenlerin orada ne kadar kalacaklarına” ilişkin verdikleri cevapları incelediğimizde çocukların bir kısmı cehenneme gidenlerin orada ömür boyu, bir kısmı ise sonsuza kadar kalacaklarını ifade etmektedirler. Yine çocuklar cehenneme kimlerin gideceğini, nasıl bir yer olduğunu, neler yapılırsa gidileceğini bilmelerine rağmen cehenneme gidenlerin orada kıyamet kopana kadar kalacaklarını ifade etmektedirler. Yani ahiret hayatını dünya hayatı gibi sonu olan bir hayat olarak görmektedirler. Ayrıca 4. sınıf öğrencileri cehenneme gidenlerin Allah

affedene kadar orada kalacaklarını ifade ederlerken 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri cehenneme gidenlerin günahlarının karşılığı olan cezaları bitene kadar orada kalacaklarını ifade etmektedirler. 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri Müslüman olan, Allah'a inanan insanların günahlarının bitene kadar cehennemde kalacaklarını ifade ederlerken, Müslüman olmayanların, Allah'a inanmayanların ise sonsuza kadar orada kalacaklarını ifade etmektedirler.

Cevaplara baktığımızda, çocukların cehenneme kimlerin gideceğini, neler yapılırsa cehenneme gidileceğini bilmelerine rağmen oraya gidenlerin orada ne kadar kalacaklarını hakkında net bir bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Ayrıca ahretteki zaman kavramını dünyada ki zaman kavramı gibi gördükleri de verdikleri cevaplardan ortaya çıkmaktadır.

4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin “herkesin bir gün cennete gidip gidemeyeceğine” ilişkin verdikleri cevapları ele aldığımızda bütün çocuklar herkesin bir gün cennete gideceğini ifade etmişlerdir. Ancak Müslüman olmayan, Allah'a inanmayan insanların asla cennete gidemeyeceğini ifade etmektedirler. Ayrıca çocuklar günahları olanların cezalarını çektikten sonra alınlarında bir izle cennete gideceklerini ifade etmektedirler. Bu çocuklardaki hem affetme duygusunu hem de hiçbir suçun cezasız kalmaması gerektiği düşüncelerini yani adalet duygularını bize göstermektedir.

Cevapları incelediğimizde, yaş, cinsiyet ve maddi durum farklılıklarının bir etkisinin olmadığını görmek mümkündür.

Genel olarak baktığımızda cennette ilgili olan tasvirlerin cehennemle ilgili olanlara göre daha detaylı olduğu dikkat çekmiştir. Bu da çocukların sevdikleri, hoşlandıkları, kendilerine güzel gelen şeyleri daha detaylı anlatırken hoşlanmadıkları, kötü şeyleri daha kısa ifadelerle anlattıklarını göstermektedir.

Çocukların cennet ve cehennem tasavvurunda dikkat çeken bir diğer husus da yaş, cinsiyet ve maddi durum gibi bireysel özelliklerin yanı sıra izledikleri çizgi filmler, dizi filmler, internet, okul, aile ve kulaktan dolma bilgilerin ne denli etkili olduğudur.

Çocuklar özellikle cenneti yaş farklılıklarına bağlı olarak değişik şekillerde tasvir etmişlerdir. 4 ve 5. sınıf öğrencileri cenneti tasvir ederlerken cennette olmasını

arzuladıkları yiyecek ve içecekleri, oyuncakları belirtmişler, cennette yapacaklarını tasvir ederlerken eğlenmeyi, oynamayı, oynarken düşseler bile canlarının yanmayacağını ifade etmişlerdir.

Dikkat çeken bir başka nokta da kız öğrenciler cenneti daha detaylı tasvir ederlerken, erkek öğrenciler cehennemi daha detaylı tasvir etmeleridir.

Bu araştırmamızın sonucunda 10-14 yaş arasındaki çocukların cennet ve cehennem tasavvuru gelişimi ile bilişsel gelişim arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu söylememiz mümkündür.

ÖNERİLER

Yukarıdaki sonuçlar çerçevesinde 10-14 yaş grubu çocuklara cennet ve cehennem konularının anlatılmasında şu önerileri sunabiliriz:

Her alanda olduğu gibi, çocukların din eğitiminde de aile merkezi bir rol oynar. Bu durum özellikle soyut inanç konularının öğretilmesinde daha önemli bir yer tutar. Bu bağlamda ailelerin çocuklarına cennet ve cehennemi abartmadan, yaş seviyelerine uygun olarak daha çok da cennetten bahsetmeleri gerekir. Katı, cezalandırıcı bir disiplin anlayışı çocuğun Allah'ı da öyle zannetmesine neden olur. Oysa gerçek olan, Allah'ın kullarına karşı merhametinin, bir annenin bebeğine hissettiği karşılıksız sevgiyle bile mukayese edilemeyecek kadar büyük olduğudur. Ailelerin çocuğun dünyasının somut bir dünyadan oluştuğunu unutmamaları gereklidir. Bu yüzden aileler soyut kavramlar olan cennet ve cehennemi onların dünyasını göz önünde bulundurarak anlatmaları, çocuklarda doğru bir cennet cehennem tasavvurlarının gelişmesini sağlayacaktır.

İlk ve orta öğretim çocuklarına verilen din eğitimine baktığımızda, cennet ve cehennem kavramları anlatılması en zor kavramların başında gelmektedir. Özellikle 10-14 yaş grubundaki çocukların bilişsel gelişimleri dikkate alındığında soyut kavramları tam olarak algılamaları zor olmaktadır. Bu yüzden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretmenleri çocuklara bu kavramları anlatırken, çocukların bilişsel gelişimini her an göz önünde bulundurmalıdırlar. Düz anlatım metoduna ilave olarak, kavram haritalarına, drama yöntemine, soru-cevap yöntemine daha çok yer vermeleri verimli sonuçlar elde etmeye yarayacaktır.

Kullanılan ders kitaplarında ise cennet ve cehennem hakkında daha çok bilgiye yer verilmesi gerekmektedir. Müfredatı ele aldığımızda cennet ve cehennem kavramlarına 7. sınıfta “meleklerle ve ahret gününe iman” ünitesinde yer verilmektedir. Hâlbuki çocuk zaten 7. sınıfa kadar çevresinden cennet ve cehennemle ilgili doğru veya yanlış pek çok bilgi edinmiş oluyor. Öğrenilen yanlış bilgiyi düzeltmekse yeni bir bilgi vermekten daha güç bir hal alıyor. Bunun için cennet ve cehennem kavramları sadece ahrete iman konusu içinde değil, 4. sınıftan itibaren zaman zaman değinilmesi gereken bir konudur.

Ayrıca çocuklara yönelik yapılan çizgi filmi, dizi filmi veya diğer filmleri de bu konuda ele almak mümkündür. Bunlardaki cennet ve cehennem tasvirleri genellikle gerçeği yansıtmamaktadır. Çoğunluğu da diğer dinlerde yer alan tasvirlere göre yapılmaktadır. Çocukların bunları izlediği göz önüne alındığında, yanlış cennet ve cehennem tasvirlerinin kaynağı gayet net gözükmemektedir. Bu noktada öncelikle yapılması gereken bu yayınların sıkı bir denetimden geçirilmesidir. Bize düşen ise, çocukların izledikleri çizgi film veya filmlerin takip edilmesidir. Bu arada interneti de unutmamak gerekir. Günümüzde 1. sınıfa giden bir öğrencinin bile interneti kullandığı düşünüldüğünde bu ele alınması gereken bir konudur. Bunun içinde çocukların internet kullanımı denetim altına alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- ACAR, Hatice, 2006. “İlkokul Çocuklarının İnanç Gelişimi: Psiko-Teolojik Bir Yaklaşım”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- AKBAŞ, Ahmet. 2005. “Kur’an’da Cennet ve Huriler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa: Harran Üniversitesi.
- ARSEVEN, Ali, 2001. *Alan Araştırma Yöntemi*, Ankara.
- AVCU, İbrahim, 2006. “Hadislere Göre Cennet’i Haketme Yolları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- AY, Mehmet Emin, 2005. *Ailede ve Okulda İdeal Din Öğretimi*, Düşünce Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- BAYMUR, Feriha Balkış, 1972. *Genel Psikoloji*, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- BAYRAK, Feyzullah, 2009. “Hadisler Işığında Kişiyi Cehenneme Götüren Eylemler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- BAYRAKLI, Bayraktar, 1989. *İslam’da Eğitim*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.
- BİLGİN, Beyza-SELÇUK, Mualla, 2000. *Din Öğretimi*, Gün Yayıncılık, Ankara.
- BİLGİN, Beyza-SELÇUK, Mualla, 1991. *Din Eğitimi Özel Öğretim Yöntemleri*, Ankara.
- BİLGİN, Beyza, “Çocuğun Manevi Eğitimi”, *Din Öğretim Dergisi*, MEG ve SB Yayınları, Sayı:6.
- BİLGİN, Beyza, “Okul Öncesi Çocuğunda Dini Kavramlar”, *Din Öğretim Dergisi*, MEB Yayınları, Sayı:8-9.
- BİLGİN, Beyza, 1991. *İslam ve Çocuk*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayını, Ankara.

- ÇAĞLAYAN, Reyhan, 2006. “Kur’an-ı Kerim’de Cennet ve Cennetlikler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: *Sakarya Üniversitesi*.
- ÇAY, Recep, 2006. “Hadisler Işığında Cennete Giremeyecek Kimseler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: *Marmara Üniversitesi*.
- ÇİÇEK, Mustafa, 2008. “İslam Kelamında Cennet ve Cehennem”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: *Fırat Üniversitesi*.
- DEMİRCAN, Ali Rıza, 2009. *Kur’an ve Sünnet Işığında Cennet Hayatı*, İstanbul: Erkam Matbaası, İstanbul.
- DURGUT, Sami, 2007. “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatı Konularının İlköğretim Öğrencilerinin Dini Gelişim Niteliklerine Uygunluğu Meselesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: *Selçuk Üniversitesi*.
- EĞRİ, Osman, 2003. “Eğitimin Genel Amaçları Açısından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XLIV, S:271
- ERDOĞAN, Hüseyin, 1991. *Ölüm ve Ötesi*, Çelik Yayınevi, İstanbul.
- EREN, S. Naci, 1990. *Ölüm-Kıyamet ve Ahiret*, Demir Kitabevi, İstanbul.
- ERGÜN, Cemal, 2006. “Kur’an’ın Cennet Cehennem Anlayışının Diğer Dinlerle Karşılaştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi*.
- GÜLÇÜR, Musa Kazım, 2001. *Çocuğun Din öğretimi*, Feza Gazetecilik, İstanbul.
- GÜNDÜZ, Fatma, 2007. “Okulöncesi Dönem Çocuğunda Dini Tasavvurlara Psikolojik Bir Yaklaşım”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi*.
- HARMAN, Ömer F., 1993. “*Cehennem*”, DİA, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- HÖKELEKLİ, Hayati, 1996. *Din Psikolojisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

- HÖREKELİ, Hayati, 2009. *Çocuk, Genç, Aile Psikolojisi ve Din*, Dem Yayınları, İstanbul.
- KARASAR, Niyazi, 2002. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- KOÇ, Bozkurt, 2009. “Çocuklarda Cennet Cehennem Tasavvuru (İlköğretim Okulu Öğrencileri Örnekleme)”, *Ekev Akademi Dergisi*, Y:13, S:39.
- KÖYLÜ, Mustafa, 2004. “Çocukluk Dönemi Dini İnanç Gelişimi ve Din Eğitimi”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XLV, S: 11.
- KÖYLÜ, Mustafa, 2010. “*Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*”, Nobel Yayınları, Ankara.
- KÖYLÜ, Mustafa-ALTAŞ, Nurullah, 2012. “*Din Eğitimi*”, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- KÖYLÜ, Mustafa. “Farklı Din ve Kültürlere Mensup Çocukların Dini İnanç ve Tanrı Tasavvurları”, *Ekev Akademi Dergisi*, Y: 8, S: 19.
- MEHMEDOĞLU, Yurdagül, 2005. *Okulöncesi Çocuklarda Dini Duygunun Gelişimi ve Eğitimi*, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- MEHMEDOĞLU, Yurdagül, 1998. “Bir Eğitim Sorunu Olarak Dinî Duygu ve Düşüncenin Gelişimi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi”, Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi (içinde), İstanbul.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI (MEB),2009. *Dini Terimler Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- MONTAGU, Ashley, 2000. *Çocuklarınıza Ahlâkî Değerleri Nasıl Kazandırabilirsiniz*, (Çev. Remzi Öncül), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- OKUMUŞ, Selman, 2007. “Kur’an’da Cennet Kavramı”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: *Marmara Üniversitesi*.
- OSMANOĞLU, Cemil, 2007. “Basamak Teorileri Açısından Dini Gelişim, İnanç

Gelişimi ve Eğitimi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: *Marmara Üniversitesi*.

ÖCAL, Mustafa, “Okulöncesi ve İlköğretim Çağı Çocuklarının Allah Tasavvurları

Üzerine Bir Araştırma”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C: 13, S:2.

ÖCAL, Mustafa, 1991. *Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

ÖZBAYDAR, Belma, 1970. *Din ve Tanrı İnancının Gelişmesi Üzerine Bir Araştırma*, Baha Matbaası, İstanbul.

ÖZBEK, Abdullah, 1994. *Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed*, Esra Yayınları, Konya.

ÖZDEMİR, Baksen, 2008. “13–20 Yaşları Arasında Dinî Gelişim ve Eğitimi(James W.Fowler'ın İnanç gelişimi Teorisi bağlamında bir araştırma)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul*.

ÖZERİ, Z. Nezahat, 2004. *Okul Öncesi Din ve Ahlâk Eğitimi*, Dem Yayınları, İstanbul.

ÖZTÜRK, Mualla, 1981. “Din Eğitimi ve Çocuk Ruh Sağlığı”, *Türkiye 1. Din Eğitimi Semineri*, İlahiyat Vakfı Yayınları, Ankara.

PEKER, Hüseyin, 1993. *Din Psikolojisi*, Sönmez Matbaası, Samsun.

PEKER; Hüseyin, 1991. *Din ve Ahlak Eğitiminin Psikolojik ve Metodik Esasları*, Eser Matbaası, Samsun.

RATCLİF, Donald, 1998, “Çocuklar Dini kavramları Nasıl Anlarlar”, çev: Ali Rıza Aydın, *On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10.sayı, Samsun.

SEKME, Rahmi, 1999. “Hadislere Göre Cennet ve Cehennem”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*.

SELÇUK, Mualla, 1991. *Çocuğun Eğitiminde Dinî Motifler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara .

- SELÇUK, Mualla, 1991. “İlköğretim Din Dili ve Sembolik Anlatım”, *Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri*, (8-10 Nisan 1988), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- SUNAR, Cavit, 1979. *Kıyamet-Cennet-Cehennem*, Kılıç Kitabevi, İstanbul.
- ŞAHİN, M. Süreyya, 1993. “Cennet”, DİA, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ŞEN, Şeref, 1997. “İlkokullarda DİKAB Öğretimi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- ŞİMŞEK, Eyüp, 2004. “Çocukluk Dönemi Dini Gelişim Özellikleri ve Din Eğitimi”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, IV , Sayı: 1.
- TAŞTEKİN, Osman, 2002. *Kıyamet ve Ahiretle İlgili Kavramların Öğretimi*, Samsun: Palmiye Yayınları.
- TOK, Faruk Nafiz, 2006. “Kur’an’da Cennet Ehli ve Cehennem Ehli”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- TOSUN, Cemal, 2005. *Din Eğitimi Bilimine Giriş*, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- TÜRKÜZ, Rukiye, 2009. “Okul Öncesi Dönemde Dinî Gelişim ve Eğitimi(James W.Fowler'ın İnanç gelişimi Teorisi bağlamında bir araştırma)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- YAVUZ, Kerim, 1989. *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- YAVUZ, Kerim, 1994. *Çocuk ve Din*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- YAZICI, Mehmet, 2009. “İnsan Suresi Tefsiri ve Cennet Tasvirleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay, 1998. *Çocuk Ruh Sağlığı*, Özgür Yayınları, İstanbul.
- ZAHİT, Hüseyin, 2006. *Anneciğim Bana Allah'ı Anlatır mısın*, Rehber Yayınları, İzmir.

EK

ANKET

Açıklama: Sevgili Öğrenciler,

Sizlerin, dinimizde önemli bir yere sahip olan cennet ve cehennem hakkındaki düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla bir anket düzenlenmiştir. Bu anket soruları hiçbir şekilde, sizlerin dini bilgisini ölçmeye yönelik değildir. Bu veriler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Bu yüzden ankete adınızı ve soyadınızı yazmaya gerek yoktur. Sizden istediğimiz, sorulara samimi bir şekilde ve içten cevap vermenizdir.

Anket iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, sizinle ilgili bazı bilgiler vardır. Size uygun olan her bir boşluğa bir (X) işareti koyun. Anketin ikinci kısmında ise, cennet ve cehenneme ilişkin bazı sorular bulunmaktadır. Bu sorulara bildiğiniz şekilde cevap yazabilirsiniz. Sizden ricamız, sorulara mümkün olduğunca uzun cevaplar yazmanızdır.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, derslerinizde başarılar dilerim.

Sümeyye Emine Karaca Köse

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

Anket Soruları

1. Cinsiyetiniz : Kız () Erkek ()

2. Sınıfınız : 4.sınıf () 5.sınıf () 6.sınıf () 7.sınıf () 8.sınıf ()

3. Maddi durumunuz : Düşük () Orta () İyi () Çok iyi ()

1- Sizce cennet nasıl bir yerdir?

.....
.....

2- Sizce cehennem nasıl bir yerdir?

.....
.....

3- Sizce cennette neler vardır?

.....
.....

4- Sizce cehennemde neler vardır?

.....

.....

5- Sizce cennete kimler gider?

.....

.....

6- Sizce cehenneme kimler gider?

.....

.....

7- Sizce cennete gitmek için neler yapılmalıdır?

.....

.....

8- Sizce hangi tutum ve davranışlar cehenneme gitmeye neden olur?

.....

.....

9- Sizce cennete gidenler orada ne yapacaklar?

.....

.....

10- Sizce cehenneme gidenler orada ne yapacaklar?

.....

.....

11- Sizce cennete gidenler orada ne kadar kalacaklar?

.....

.....

12- Sizce cehenneme gidenler orada ne kadar kalacaklar?

.....

.....

13- Sizce herkes bir gün cennete gidecek mi?

.....

.....